

Nova Gramatiko de Esperanto

新编

世界语语法

● 曹东海 编著

武汉工业大学出版社

责任编辑：朱家万
封面设计：武青生

ISBN7—5029—0053—1/H·000

定价 2.60 元

新编世界语语法

曹东海 编著

内 容 提 要

本书全面系统地讲述了世界语词法和句法的各种语法现象，反映了国内外世界语研究的新成果，以实用为主，理论与实践相结合，叙述浅显易懂，着重于解决读者理解和运用世界语方面的困难。

本书适合于各类世界语学校、讲习班作为语法教材，同时也可作广大世界语自学者、世界语者以及世界语工作者的语法参考书。

新 编 世 界 语 语 法

曹东海 编著

武汉工业大学出版社出版发行

湖北省英山印刷厂印刷

开本：850×1168 1/32 印张：10.43 字数：263千

1988年6月第1版 1988年6月第1次印刷

印数：1—5000

ISBN 7—5629—0053—1/H·0004

定价：2.60元

前 言

为了适应我国世界语运动和世界语教学迅速发展的形势，满足广大读者学习世界语的迫切愿望，编者根据自己的教学和研究中的经验和体会编写了本书。

本书按照传统语法体系编写，以实用为主，理论与实践相结合，力求全面地、系统地讲述和分析世界语的词法和句法，尽量反映国内外世界语研究的新成果和新的语言现象，着眼于解决读者理解和运用世界语方面的困难；本书叙述部分，力求浅显；例句的选择照顾了各种水平的读者（选自柴门霍夫著作中的例句，句末注明有（Z）字样）。

本书适合于各类世界语学校、讲习班作为语法教材，同时也可作广大世界语自学者、世界语者及世界语工作者的语法参考书。

本书在编写过程中，主要参考了K. Kalocsay和G. Waringhien合著的《世界语分析语法大全》（《Plena Analiza Gramatiko de Esperanto》，Kvara, Tralaborita, eldono），《世界语插图大词典》（《Plena Ilustrita Vortaro de Esperanto》），采用了他们的某些观点和材料，还参考了其他世界语原文语法专著以及有关俄语、英语、法语、汉语等语法著作，在此，特向有关作者致以诚挚的谢意。

本书从1977年着手编写，几易其稿。胡国柱、方善境、曾禾尧、秦凯基、张天心等同志先后为本书提出宝贵意见和建议，在此，向他们表示衷心的感谢。

由于编者水平有限，书中错误和不足之处在所难免，恳切希

望世界语前辈和广大读者批评指正。

编著者

1987年4月于武汉

第一册

七二二

（以下文字因图像模糊无法准确识别，推测为书籍正文内容）

目 录 (ENHAVO)

词 法

第一章 名词

- § 1—1 概述..... (1)
- § 1—2 名词的性..... (2)
- § 1—3 名词的数..... (3)
- § 1—4 名词格的概述..... (6)
- § 1—5 主格的意义和用法..... (6)
- § 1—6 宾格的意义和用法..... (7)
- § 1—7 名词的构成..... (10)

第二章 冠词

- § 2—1 概述..... (12)
- § 2—2 定冠词la的用法..... (12)
- § 2—3 la的元音省略..... (20)

第三章 形容词

- § 3—1 概述..... (21)
- § 3—2 形容词的用法..... (22)
- § 3—3 形容词的比较等级..... (23)
- § 3—4 形容词的名词化..... (26)
- § 3—5 形容词的构成..... (27)

第四章 代词和相关词

- § 4—1 代词概述..... (28)
- § 4—2 人称代词..... (28)
- § 4—3 物主代词..... (33)
- § 4—4 反身代词..... (36)

§ 4—5	疑问代词	(29)
§ 4—6	关系代词	(43)
§ 4—7	指示代词	(46)
§ 4—8	集合代词	(51)
§ 4—9	不定代词	(54)
§ 4—10	否定代词	(57)
§ 4—11	相关词	(58)

第五章 数词

§ 5—1	概述	(61)
§ 5—2	基数词	(61)
§ 5—3	序数词	(65)
§ 5—4	倍数表示法	(67)
§ 5—5	分数的表示法	(68)
§ 5—6	集合数的表示法	(70)
§ 5—7	分配意义的表示法	(70)
§ 5—8	时间表示法	(73)
§ 5—9	年龄表示法	(76)
§ 5—10	百分数的译法	(77)
§ 5—11	某些数学运算和数学符号的读法	(78)

第六章 动词

§ 6—1	概述	(81)
§ 6—2	动词不定式	(81)
§ 6—3	及物动词和不及物动词	(88)
§ 6—4	连系动词和助动词	(90)
§ 6—5	动词简单时	(93)
§ 6—6	动词复杂时	(95)
§ 6—7	动词的式	(101)
§ 6—8	分词	(103)
§ 6—9	动词的态	(109)
§ 6—10	动词的体	(114)
§ 6—11	动词的构成	(117)

第七章 前置词

- § 7—1 概述..... (119)
- § 7—2 前置格..... (120)
- § 7—3 前置词的用法..... (123)

第八章 副词

- § 8—1 概述..... (155)
- § 8—2 原来副词..... (155)
- § 8—3 派生副词..... (157)
- § 8—4 副词的比较等级..... (158)
- § 8—5 某些原来副词的用法..... (159)
- § 8—6 否定与肯定..... (173)

第九章 连词

- § 9—1 概述..... (177)
- § 9—2 常用并列连词的用法..... (177)
- § 9—3 常用从属连词的用法..... (184)

第十章 感叹词和象声词

- § 10—1 感叹词..... (189)
- § 10—2 象声词..... (194)

句 法

第十一章 句子成分

- § 11—1 句子与句子成分概述..... (196)
- § 11—2 主语..... (196)
- § 11—3 谓语..... (198)
- § 11—4 表语..... (200)
- § 11—5 宾语..... (204)
- § 11—6 宾语补足语..... (207)
- § 11—7 定语..... (211)
- § 11—8 同位语..... (212)
- § 11—9 增补语..... (215)

§ 11—10	地点状语	(216)
§ 11—11	时间状语	(217)
§ 11—12	原因状语	(221)
§ 11—13	目的状语	(223)
§ 11—14	方式状语	(224)
§ 11—15	条件状语	(225)
§ 11—16	让步状语	(226)
§ 11—17	度量状语	(226)
§ 11—18	情况状语	(227)
§ 11—19	结果状语	(230)
§ 11—20	关系状语	(230)
§ 11—21	同等成分	(232)
§ 11—22	独立成分	(233)

第十二章 简单句

§ 12—1	陈述句	(235)
§ 12—2	疑问句	(236)
§ 12—3	祈使句	(238)
§ 13—4	感叹句	(239)

第十三章 并列复合句

§ 13—1	概述	(242)
§ 13—2	联合关系的并列复合句	(242)
§ 13—3	选择关系的并列复合句	(244)
§ 13—4	对立关系的并列复合句	(245)
§ 13—5	说明关系的并列复合句	(246)
§ 13—6	因果关系的并列复合句	(248)

十四章 主从复合句

§ 14—1	概述	(249)
§ 14—2	主语从句	(250)
§ 14—3	表语从句	(253)
§ 14—4	宾语从句	(255)
§ 14—5	间接宾语从句	(259)

§ 14—6	定语从句	(260)
§ 14—7	间接定语从句	(267)
§ 14—8	时间状语从句	(267)
§ 14—9	地点状语从句	(272)
§ 14—10	原因状语从句	(273)
§ 14—11	目的状语从句	(274)
§ 14—12	条件状语从句	(275)
§ 14—13	让步状语从句	(276)
§ 14—14	方式状语从句	(278)
§ 14—15	程度状语从句	(279)
§ 14—16	结果状语从句	(280)
§ 14—17	比较状语从句	(281)
§ 14—18	情况状语从句	(288)
§ 14—19	接续从句	(289)
§ 14—20	繁式复合句	(290)
§ 14—21	从句谓语动词的时间形式	(296)

第十五章 直接引语和间接引语

§ 15—1	直接引语	(300)
§ 15—2	间接引语	(301)

第十六章 无主语句和省略句

§ 16—1	无主语句	(304)
§ 16—2	省略句	(305)

第十七章 词序

§ 17—1	概述	(310)
§ 17—2	主语和谓语的位置	(310)
§ 17—3	宾语的位置	(312)
§ 17—4	表语的位置	(313)
§ 17—5	定语的位置	(313)
§ 17—6	宾语补足语的位置	(314)
§ 17—7	状语的位置	(314)

第十八章 标点符号

§ 18—1 概述.....	(316)
§ 18—2 标点符号的用法.....	(316)
一、顿号.....	(317)
二、逗号.....	(317)
三、分号.....	(318)
四、冒号.....	(318)
五、句号.....	(319)
六、叹号.....	(319)
七、问号.....	(319)
八、省略号.....	(320)
九、破折号.....	(320)
十、连接号.....	(321)
十一、专名号.....	(321)
十二、书名号.....	(322)
十三、引号.....	(322)
十四、括号.....	(323)
十五、着重号.....	(324)
十六、副点号.....	(324)
十七、间隔号.....	(325)
十八、分隔号.....	(325)
十九、浪纹号.....	(325)
二十、标号.....	(325)
二十一、序号.....	(325)
二十二、索引号.....	(325)
二十三、页码.....	(325)
二十四、尾注.....	(325)
二十五、附录.....	(325)
二十六、参考文献.....	(325)
二十七、注释.....	(325)
二十八、脚注.....	(325)
二十九、尾注.....	(325)
三十、参考文献.....	(325)
三十一、注释.....	(325)
三十二、脚注.....	(325)
三十三、尾注.....	(325)
三十四、参考文献.....	(325)
三十五、注释.....	(325)
三十六、脚注.....	(325)
三十七、尾注.....	(325)
三十八、参考文献.....	(325)
三十九、注释.....	(325)
四十、脚注.....	(325)
四十一、尾注.....	(325)
四十二、参考文献.....	(325)
四十三、注释.....	(325)
四十四、脚注.....	(325)
四十五、尾注.....	(325)
四十六、参考文献.....	(325)
四十七、注释.....	(325)
四十八、脚注.....	(325)
四十九、尾注.....	(325)
五十、参考文献.....	(325)

词 法

MORFOLOGIO

第一章 名 词

LA SUBSTANTIVO

§ 1—1. 概 述

1. 定义 人、事物、地点或抽象概念的名称叫做名词。

2. 名词的分类 世界语名词可从几方面分类：1) 普通名词和专有名词；2) 具体名词和抽象名词；3) 物质名词和集合名词。

1) 普通名词 (la komunaj substantivoj) 普通名词是同类事物共同的概括的名称。例如：patro [父亲]，lando [国家]，libro [书] 等。

2) 专有名词 (la propraj substantivoj) 专有名词是个别人、个别事物所专有的名称。专有名词每个词的第一个字母须大写。例如：Zhou Enlai [周恩来]，Beijing (Pekino) [北京]，la Ĉina Esperanto-Ligo [中华全国世界语协会]，la Virina Tago [“三八”妇女节] 等。

表示人名、地名的专有名词有世界语化和未世界语化两种。用世界语字母书写、具有世界语语法词尾并具有世界语重音的专有名词称为世界语化的专有名词。例如：Ŝekspiro (莎士比亚)，Malto [马耳他岛] 等。用世界语字母书写并按世界语的字母读音，但没有世界语的重音和语法词尾的专有名词或将专有名词在

其民族语里（只限于用拉丁字母书写的民族语）的书写形式和读法一成不变地照搬到世界语里来，称为未世界语化的专有名词。例如：Puskin〔普希金〕，Waringhien〔瓦伦金〕，Beijing〔北京〕等。

3) 具体名词 (la konkretaj substantivoj) 一切表示生物、物体、组织等名称的词都是具体名词。例如：homo〔人〕，fiso〔鱼〕，rivero〔河〕，fabriko〔工厂〕等。具体名词可以计数，一般有单、复数的变化。

4) 抽象名词 (la abstraktaj substantivoj) 一切表示行为、状态、感觉、特征、性质、思想学说等名称的词都是抽象名词。例如：legado〔读〕，boneco〔善良〕，komunismo〔共产主义〕等。抽象名词不可计数，一般只用单数形式。

5) 物质名词 (la materiaj substantivoj) 表示物质或材料的名词叫物质名词。例如：fero〔铁〕，akvo〔水〕，aero〔空气〕，teo〔茶〕等。物质名词不可计数，一般只用单数形式。

6) 集合名词 (la kolektivaj substantivoj) 表示当做一定数量的集合整体的人或事物的名词叫集合名词。集合名词本身含有复数意义，一般用单数形式，用复数时表示多个群体。例如：gento〔种族〕，popolo〔人民〕，vortaro〔词典〕；inter la popoloj〔各国人民之间〕，vortaroj〔几部词典〕等。

§ 1—2 名词的性 *genro*

世界语的名词没有语法性别。

世界语动物名词的性别，与它所表示的人或动物的自然性别有关。表示男人和雄性动物的名词都是阳性 (*virsekso*)，表示女人和雌性动物的名词都是阴性 (*ina sekso*)。例如：patro〔父亲〕，koko〔公鸡〕都为阳性；matrono〔贵妇〕，furio

〔泼妇〕都为阴性。

动物名词多以表示阳性的形式为基本形式，表示男人和雄性动物的名词不需要再加表示性别的词缀。例如：instruisto〔教师；男教师〕，kato〔公猫〕。

表示阳性动物的名词前加前缀vir-这种形式很少用，只有特别强调时，才加在表示雄性动物的名词前，但不能加在表示“人”的名词前。例如：El ĉiuj brutoj prenu po sep paroj, virbestojn kaj iliajn inojn!〔从所有的牲口中选七对：公的和母的。〕

表示女人和雌性动物的名词，除名词本身已表示阴性者外（如matrono〔贵妇〕，nimfo〔山林水泽的女神〕等），都由表示阳性的名词加后缀-in-或-nj-（表示爱称）表示。例如：instruistino〔女教师〕，katino〔雌猫〕，franjo〔姐妹〕。

动物名词用于泛指，而不强调性别时，就用表示阳性的名词这种基本形式。这时，表示人的社会地位、职务的名词，强调的是人的社会地位、职务，而不是性别。例如：

① Ĉiu homo amas sin mem.〔每个人都爱自己。〕

② En la ligo la virinoj povas fariĝi oficistoj egale kiel la viroj.〔在这个协会里，女人和男人一样可以当职员。〕

强调男女在一起时，可在表示阳性的名词前加前缀ge-，并使用复数形式。例如：gepatroj〔父母，双亲〕，geinstruistoj〔男女教师们〕等。

§ 1—3 名词的数 nombroj

世界语名词具有数的语法范畴：单数（singularo）和复数（pluralo）。名词单数形式以-o结尾，而复数形式则在词尾-o之后加复数词尾-j表示，即-oj。

1. 名词单数形式的意义和用法

1) 表示一个人或一事物。例如：Li havas filon kaj du filinojn. (他有一个儿子和两个女儿。)

2) 表示许多人(或物)中每一个人(或物)都有的某一事物，即“人各其一”。例如：La laboristinoj levis la kapon (不是kapojn). (Z) (女工们都抬起了头(即各自抬起自己的头)。)

当难以区分某一事物是属大家共同所有还是属每个人(或物)各自所有时，可在句中加上代词ĉiu，表示该事物是每个人(或物)各自具有的。例如：Tiuĵ riveretoj havas ĉiun sian fonton en la altebenaĵo. (这些溪流各自的源头都在高原上。)

3) 表示一类的人或事物，即表示类概念。当我们涉及某一类事物，给该类事物下定义，叙述该类事物的一般的共性特征时，用名词的单数形式。例如：La homo estas racia animalo. (人是有理智的动物。)

4) 词组 pli ol unu 后面的名词用单数形式。例如：Tiu esprimo troviĝas ĉe pli ol unu aŭtoro (=ĉe pli multaj aŭtoroj ol unu aŭtoro). (这种表现法不止一位作者用。)

但 pli-ol-unu 后面的名词用复数形式。例如：Li havas pli-ol-unu kraĵonojn. (他有好几支铅笔。)

5) 在诗歌中，由于音韵的需要，有时用名词的单数形式表示全体。例如：Malsata stomako oreĵon ne havas. (Z) (饿肚不愿听辩论。)这种用法在散文中不要用。

2. 名词复数形式的意义和用法

1) 表示两个或两个以上(直到无限)的人或事物。例如：libroj (多本书)，tri esperantistoj (三位世界语者)。

2) 表示名词所指的事物是由若干部分构成的。例如：la okulvitroj (眼镜)(比较：nazumo (夹鼻眼镜))，la analoj (历史演义)(比较：kroniko (年代记))。

【注】与某些民族语相反，世界语里“裤子”是用单数形式：pantal-

oño.

3) 词组 *malpli ol du* 后面的名词用复数形式。例如：
En malpli ol du horoj mi revenos. (我在两小时之内回来。)

4) 家族、某些山脉、群岛等专有名词用复数形式，表示是一个整体。例如：*la Burbonoj* (波旁家族)，*Alpoj* (阿尔卑斯山脉)，*Kanarioj* (卡内里群岛) 等。

5) 在特殊情况下，前缀 *ge-* 和后缀 *-ar-* 也表示复数的意义。*ge-* 表示“男女并称”，并要求用复数词尾 *-j*。例如：*gefiloj* (子女)，*gepatroj* (双亲)。后缀 *-ar-* 表示同类事物的集合体。例如：*homaro* (= *la homoj*) (人类)，*arbaro* (= *samloke kreskantaj arboj*) (树林、森林)。

3. 动名词的数

表示抽象动作、状态或动作结果的名词叫做动名词。例如：*skribo* 既表示动作的名称“书写”，也表示动作的结果“字迹”；*konstruo* (建筑、结构、建筑物) 表示动作的名称或结果。

动名词一般用单数形式，但在下列两种情况下动名词要用复数形式：

1) 当强调动作的不连续性时，动名词用复数形式，以区别于 *-ado* 的形式。例如：*La unuaj esperantistoj paciencie elmetadis sin ne sole al konstanta mokado, sed eĉ al grandaj oferoj.* (Z) (第一批世界语者不仅不怕嘲讽，而且也不怕作出大的牺牲。)

2) 加后缀 *-ad-* 构成的动名词表示的是动作。如果表示几个动作执行者分别完成并列的动作时，*-ado* 后面要加复数词尾 *-j*。例如：*La saltadoj, turnigadoj kaj swingigadoj de tiuj dervisoj estis mirigaj.* (那些托钵僧的跳呀、转身呀、摇摆呀，都使人惊异。)

§ 1—4 名词格 (kazoj) 的概述

世界语名词有格的语法范畴。格是用来表示名词在句子或词组中与其它词的关系。词和词之间的关系反映着客观事物间或它们与动作、状态间的种种关系。

世界语名词有三个格：主格、宾格和前置格。主格是名词的本原形式；宾格是在主格后面加宾格词尾 -n 表示；前置格由前置词和名词一起表示（详见 § 7—2）。

§ 1—5 主格 (nominativo) 的意义和用法

主格是名词的本原形式，也是事物的命名形式。世界语没有专用于表示主格的词尾，即名词单数主格与词尾 -o 相同，名词复数主格与词尾 -oj 相同。

主格用于下列情况：

1. 做主语

① *La knaboj legas.* [那些男孩在读书。]

② *Estas ŝafoj, estos lano.* (Z) [有羊就会有羊毛。]

2. 做表语

① *De 1' koro spegulo estas la okulo.* (Z) [眼睛是心灵的镜子。]

② *Mia frato fariĝis instruisto.* [我的弟弟当了教师。]

3. 做宾语补足语

① *Ni nomas lin Petro.* [我们叫他彼得。]

② *Mi sentis min ia fremdulo.* [我觉得自己是一个外人。]

4. 做名词（或代词）主格的同位语：*Ni, junuloj, devas diligente lerni kaj peneme labori.* [我们年轻人应该勤奋学习，努力工作。]

5. 做情况状语 应与它所说明的作主语用的名词或代词在数上保持一致。例如：*Li mortis mizerulo.*（他死时是一个悲惨的人。）

6. 做呼语

① *Saluton, sinjoro!*〔先生，你好！〕

② *Johano, kion vi faras?*〔约翰，你在干什么？〕

7. 用在 *kiel* 后面，做比较状语从句中的主语或宾语 补足语的比较语

① *Li tremas kiel aŭtuna folio.* (Z)〔他象秋天的树叶一样战栗。〕（主语比较语）

② *Mi trovis la vinon acida kiel vinagro.*〔我发现这酒象醋一样酸。〕（宾语补足语的比较语）

§ 1—6 宾格 (akuzativo) 的意义和用法

宾格用词尾 *-n* 表示。名词单数宾格在词尾 *-o* 后加 *-n* 表示，即 *-on*；复数宾格在词尾 *-j* 后加 *-n* 表示，即 *-ojn*。世界语化的专有名词做直接宾语时，同普通名词一样加 *-n*。未世界语化的专有名词做直接宾语时，可加也可不加宾格词尾 *-n*，一般以不加为好。需加时，以元音结尾的加 *-n*，例如：*Mi ŝatas Prahon.*〔我喜欢普拉哈。〕；以辅音结尾的加 *-on*，例如：*Lebanonon* (Z)〔莱班〕。

宾格用于下列情况：

1. 做直接宾语

① *La knabo legas ĵurnalon.*〔那男孩在读报。〕

② *Altan arbon batas la fulmo.* (Z)〔高树遭雷打（树大招风）。〕

名词宾格用在前置词后面，做省略了的动词不定式的直接宾语。例如：

① *Li vizitis Johanon anstataŭ Petron* (= *Li vizitis Johanon anstataŭ viziti Petron*). [他没有拜访彼得而拜访了约翰。]

② *Krom la anglan lingvon mi lernas ankaŭ Esperanton* (= *Krom lerni la anglan lingvon...*). [我除了学习英语外还学习世界语。]

2. 用在 *kiel* 之后, 做比较状语从句中的直接宾语比较语。

例如:

① *Mi flegis lin kiel mian fraton*. [我象照顾自己的弟弟那样照顾过他。]

② *Li amas lin, kiel patro filon*. [他象父亲爱儿子那样爱他。]

3. 用在 *kiel* 之后, 做间接宾语补足语。例如:

① *Ni elektis lin kiel prezidanton de la societo*. [我们选举他当学会的主席。]

② *Ili rigardas la ideon de lingvo internacia kiel sensencan infanan fantazion*. (Z) [他们把有关国际语的想法看作孩子的毫无意义的想象。]

4. 做名词(或代词)宾格的同位语。例如: *Mi ŝatas mian amikon, la kuraciston*. [我喜欢我那个当医生的朋友。]

5. 表示运动的方向或目的地。例如:

① *Mi veturos Parizon*. (Z) [我将去巴黎。]

② *La hirundo flugis trans la riveron*. (Z) [燕子飞向河对岸。]

③ *La fiŝoj elsaltis super la akvon*. (Z) [鱼儿跳出了水面。]

词尾 *-n* 用于这种意义时, 名词宾格可单独使用, 表示动作的方向; 也可以用在特定的前置词之后, 表示特定的方向意义(如

例②, ③)。

【注一】只有表示到达目的地的内部时,才可单独使用名词的宾格形式表示运动方向。例如: *iri lernejon* [到学校去], *iri Parizon* [到巴黎去]。因此不能讲: *iri sian amikon, kuri arbon*。因为不能说“到朋友里面去,跑进树去”。在这种情况下,可将前置词作为前缀加在动词上,其后面的表示目的地的名词才可以直接用宾格形式,表示运动方向。例如: *aliri sian amikon* [上朋友那儿去], *alkuri arbon* [朝树跑去], *suriri monton* [上山]。这种形式比重复使用该前置词的形式(如 *aliri al sia amiko*)要好。此外,也可用前置词词组的形式: *iri al sia amiko, iri al arbo*。

但前置词 *el, de* 用作前缀加在运动动词上时,其后面的名词不能用宾格的形式,而应在名词前重复使用该前置词。例如: *eliri el la lernejo*。

【注二】下列前置词与名词的宾格形式连用,表示某种特定的方向意义: *artaŭ, apud, ĉe, ĉirkaŭ, ekster, en, inter, kontraŭ, malantaŭ, post, sub, super, sur, trans* 等。

前置词 *al, ĝis, de, el* 可以用来表示运动方向,其后面的名词不能用宾格的形式。

6. 替代前置词

在不引起误解的情况下,有时可以用名词的宾格替代前置词,其用法是:

1) 做直接宾语

① *Li instruas geografion* (= *Li instruas pri geografio*)。〔他教地理。〕

② *Mi ridas lian naivecon* (= *Mi ridas je lia naiveco*)。〔我笑他天真。〕

【注】世界语里一个及物动词不能同时有两个直接宾语,这时,应一个用直接宾语,另一个用间接宾语。例如:“他教我们地理”这句应译为: *Li instruas al ni geografion* (或 *Li instruas nin pri geografio*)。不能译成: *Li instruas nin geografion*。

2) 表示行为的方式,做方式状语。例如: *Li falis kapon malsupren* (= *Li falis kun la kapo malsupren*)。〔他倒栽葱地掉了下去。〕

3) 表示度量衡等方面的数量,做度量状语。例如:

① *La rivero estas ducent kilometrojn longa* (= *je... kilometroj longa*). [这条河长两百公里。]

② *Li estas tri jarojn pli aĝa ol sia frato* (= *...pli aĝa je tri jaroj...*). [他比他弟弟大三岁。]

4) 表示时间的延续或时间的一点, 做时间状语。例如:

① *Mi promenis la tutan tagon.* (Z) (= *...dum la tuta tago*) [我散步一整天。]

② *D-ro Zamenhof naskigis la dek kvinan de decembro, 1859* (= *...je la dek kvina...*). [柴门霍夫博士出生于1859年12月15日。]

7. 少数名词后面的名词有时也用宾格的形式, 对前一名词作进一步的说明。例如:

① *Lia vojaĝo Pekinon estis plena de ĝojo.* (= *Lia vojaĝo al Pekino...*) [他的北京之行充满了快乐。]

② *Devas ekzisti okcidenta vojo Hindujojn* (Z) (= *...vojo al Hindujo*) [必定有一条从西方通向印度的路。]

§ 1—7 名词的构成

名词词尾-o加在词根后面, 便构成名词。

1. 加在名词性词根后面, 根据词根的含义表示具体或抽象事物。例如:

tabl- (桌子) —— *tablo* (表具体的物)

student- (大学生) —— *studento* (表具体的人)

gramatik- (语法) —— *gramatiko* (表抽象的事物)

2. 加在形容词性词根后面, 表示词根含义的那种抽象事物。例如:

bel- (美丽) —— *belo* (美)

bon- (好) —— *bono* (善, 福利)

3. 加在动词性词根后面，表示动作或结果。例如：

ir-〔走，去〕——iro〔行走〕（表动作）

konstru-〔建造〕——konstruo〔建筑、构造、建筑物〕（表动作或结果）

【注】有些动词（或形容词）要求一定的前置词，由这些动词（或形容词）转化成的名词，其后面也用同样的前置词。例如：iri al lernejo—iro al lernejo〔到学校去〕；fiera pri la Granda Muro—fiero pri la Granda Muro〔为长城而自豪〕。

这条原则不是绝对的，但它对选择适当的前置词有帮助。比较：memoro pri mia patro〔对我父亲的回忆〕—memoro de mia patro〔我父亲的回忆〕。

4. 加在数词后面表示单位或数量。例如：

unu〔一〕—unuoj〔个位数、单位〕

dek du〔十二〕—dekduoj〔一打，十二〕

第二章 冠词 LA ARTIKOLO

§ 2—1 概述

世界语只有定冠词(*la difina artikolo*) *la*。柴门霍夫博士可能是采用法语的定冠词 *la* 这种形式来作为世界语的定冠词的。世界语没有不定冠词，因为世界语里不带定冠词的名词本身就具有泛指意义，例如：*lampo* (灯) = *iu lampo*，*tablo* (桌子) = *iu tablo*。

世界语的定冠词 *la* 没有性、数、格的变化。它位于名词或形容词的前面，限定它的意义，表示该人或该物是特指的人或物，或者代表全类。定冠词 *la* 的词汇意义较弱，没有指称事物的功能，在句中不能单独地充当句子成分。所以定冠词 *la* 应单独作一个词类，属于虚词类。因为定冠词 *la* 主要用来修饰名词，所以有的语法学家把 *la* 划归为形容词类，例如在《*Plena Analiza Gramatiko de Esperanto*》这部语法书中定冠词 *la* 被划入形容词。

汉语没有冠词这种词类。但在世界语中定冠词 *la* 非常重要。*la* 的使用与否，可以表现意义上许多细微的差别。因此，我们必须特别注意定冠词 *la* 的意义和用法。定冠词 *la* 译成中文时，根据上下文的意思，可以译成“这”或“那”，或者不译出来。

§ 2—2 定冠词 *la* 的用法

1. 普通名词

1) 在下列情况下，普通名词前要用定冠词 *la*：

(1) 上文提到的人或事物，第二次再提到时，前面要用 *la*。

例如: *Mi legas libron. La libro estas interesa.* (我在读一本书。这本书很有趣。)(指我读的那本书)

(2) 交谈者双方彼此所熟知的人或事物, 虽然是第一次提到, 前面也要用 *la*。例如:

① *Venigu la kuraciston, ĉar mi estas malsana.* (Z)
〔我病了, 你去把那位医生请来。〕(表示双方都知道是经常请的那位医生)

② *Kie estas la ĵurnalo?* 〔报纸在哪里?〕(双方都知道指的是哪天的报纸)。

③ *Mia lasto laboro en la fabriko estas pli bona.*

① *Venigu kuraciston.* 〔去请一位医生来。〕(表示请任何一位医生)

② *Donu al mi ĵurnalon.* 〔给我一张报纸。〕(表示给任何一天的报纸)

(3) 眼前的人或事物的前面要用 *la*。例如: *Donu al mi la plumon!* 〔把钢笔给我!〕(眼前的这支钢笔)

在商店买笔时说: *Donu al mi plumon!* 〔请给我一支钢笔!〕(表示随便给一支钢笔)

【注】如果对上面 *la* 的三种用法感到拿不准时, 可以用 *tiu* 代替 *la* 试一试, 如果没有改变原意, 这时就用 *la*。例如, 如果要表示“请那位医生来(而不是请其他任何医生)”, 说话人和听话人都知道是请 ×× 医生。说话人便可以说: *Venigu tiun (la) kuraciston!* 〔你去把那位医生请来。〕在这个句子里, *tiu* 一词与说话人要表示的意思是一致的, 这样便可确定在 *kuraciston* 前应该用 *la*。

(4) 名词的单数形式或复数形式作为某一类事物或人的代表时, 表示全体或抽象的意义, 该名词前须用 *la*。例如:

① *La homo (= ĉiu homo) havas du piedojn.* 〔人有两脚。〕

② *Oni diras, ke la vero (= ĉiu vero) ĉiam venkas.* 〔人们说, 真理无往而不胜。〕

③ *La birdoj (= ĉiuj birdoj) havas du flugilojn.* [鸟有两只翅膀。] (非本准的副宾准)。

④ *La kantado estas agrabla okupo.* (Z) [唱歌是愉快的事。]

【注】如果对 *la* 的这种用法感到拿不准，可以用 *ĉiu*, *ĉiuj* 或 *la tuta* 代替 *la* 试一试，如果没有改变原意，这时就用 *la*。

(5) 表示某人或某物是独一无二的，名词前要用 *la*。例如：

① *Sur la ĉielo staras la bela suno.* (Z) [天上有个美丽的太阳。]

② *Mia frato laboras en la ĉefurbo.* [我的兄弟在首都工作。]

③ *La filo de la reĝo ŝin renkontis.* (Z) [国王的独生子遇见了她。]

比较：*Filo de la reĝo (= unu el la filoj de la reĝo) ŝin renkontis.* [国王的一个儿子遇见了她。]

【注】如果对 *la* 的这种用法感到拿不准时，可以用形容词 *sola* [唯一的] 或 *unika* (唯一的、独一无二的) 代替 *la* 试一试，如果没有改变原意，这时就用 *le*。

(6) 当名词后面有关系代词连接的定语从句，并具有上述五种意义中的一种意义时，该名词前要用 *la*。例如：

① *Li ne havas plu la (= tiun) ringon, kiu kostis tian grandegan sumon.* [他不再有那只价值连城的戒指了。]

② *La (= tuta) homaro, kiu naskis tiom da genioj, ne kapablas elpensi rimedon por eternigi la pacon.* [人类产生了那么多的天才，却没有能力想出永远保持和平的方法。]

有人认为，在这种情况下可以不用 *la*。例如：*Li aĉetis ringon, kiun kostis grandegan sumon.* [他买了一只价值连城的戒指。]

(7) *la* 可以代替物主代词，指出所讲述的宾语所表示的事

物（如身体部分或衣物等）是属于某人或某物自己的。例如：

① *Li metis la manon (=sian manon) en la poŝon (=sian poŝon)*. [他把（自己的）手放进（自己的）口袋里。]

② *Mi malfermas la okulojn (=miajn okulojn)*. [我睁开眼睛。]

(8) 当表示某物的全部（指当次所提供的全部或某一器皿中、某一场合下存在的全部东西）时，该名词前要用 *la*。例如：

Donu al mi la kafon. [把咖啡都给我。]

【注】如果只表示某物的一部分时，就不用 *la*。例如：*Donu al mi kafon* [给我一点咖啡。]

(9) 表示阶级、阶层和集团的名词前面要用 *la*。例如：*la proletaro* [无产阶级]，*la laborista klaso* [工人阶级]。

(10) 表示朝代、时期的名词前要用 *la*。例如：*la periodo de socialisma konstruado* [社会主义建设时期]，*la epoko de la bronzo* [青铜器时代]，*la dinastio de Burbonoj* [波旁王朝]。

【注】中国历史上的朝代名称前不用 *la*。例如：*Ming-dinastio* [明朝]，*Qing-dinastio* [清朝]。

(11) 表示方位的名词前面一般要用 *la*。例如：*la sudo* [南方]，*la okcidento* [西方]。

(12) 前置词 *de* 与名词构成的前置词短语限定前面的动名词时，该动名词前面要用 *la*。例如：*La hirundoj anoncas la alvenon de printempo*. [燕子报告春天的来到。]

(13) 多个名词连用，而且都需要加 *la* 时，不必在每个名词前加 *la*，只在第一个名词前加 *la* 就可以了。但如果特别强调，也可以在每个名词前加 *la*。例如：*La libro, plumo kaj kajero de Johano kuŝas sur la tablo*. [约翰的书、钢笔和笔记本都放在桌子上。]

也可以写成：*La libro, la plumo kaj la kajero de*

Johano kuŝas sur la tablo.

②) 在下列情况下，普通名词前不用 *la*：

(1) 名词前有 *iu*, *ia*, *kelka*, *kelkaj*, *multaj*, *pluraj*, *unu*, *certa*, *tiu(j)*, *tiu(j)*, *ambaŭ*, *kies*, *ties* 等词限时，不加 *la*。例如：

① *Mi legis tionen en iu libro.* [我在某本书中读到过这一点。]

② *Tie mi sentis min ia fremdulo.* (Z) [在那里我感到自己是一个外人。]

③ *Mi kaj mia frato estas ambaŭ esperantistoj.* [我们兄弟两人都是世界语者。]

(2) 前置词 *da* 后面的名词前不用 *la*。例如：*Honu al mi oglason da akvo.* [请给我一杯水。]

(3) 名词前有物主代词作定语时，不用 *la*。例如：*Mia patro estas maljuna.* [我父亲是上了年纪的人。]

(4) 谚语、格言和定义中不用 *la*。例如：*Malriĉeco ne estas malvirto.* (Z) [穷不是罪过。]

(5) 呼语前不用 *la*。例如：*Bonan vojaĝon, gekamaraĵoj!* [同志们，祝你们一路平安！]

(6) 季节、月份、星期几以及白天、黑夜的名称前一般不用 *la*。例如：

① *En somero ni trovas malvarmeton en densaj arbaroj.* (Z) [夏天，在稠密的森林里我们感到很凉爽。]

② *Hodiaŭ estas ĵaŭdo.* [今天是星期四。]

③ *Hodiaŭ estas la 29-a de septembro.* [今天是九月二十九日。]

④ *Li legas de mateno ĝis vespero.* [他从早到晚都在读书。]

【注】如果上述名词带有定语，须加 *la*。例如：*la proksima*

laŭdo [最近的星期四], la venonta dimanĉo [下个星期天]

【注二】如果表示季节的名词作表动作意义的谓语动词的主语, 该名词前要用 *la*。例如: *Jen venas la printempo.* [看, 春天正在到来。] 如果谓语动词是表状态的动词 (如 *esti*, *fariĝi* 等), 则不用加 *la*。例如: *Kaj estis printempo kaj fariĝis somero.* [春去夏来。]

【注三】表示具体的“白天”、“夜晚”时, 要用 *la*。例如: *Ĉirkaŭ la vespero ni tien alvenis.* (Z) [将近黄昏的时候我们到达了那里。]

(7) 抽象名词和物质名词前一般不用 *la*。例如:

① *Honesteco estas bona.* [诚实是好的品质。]

② *Akvo estas senkolora.* [水是无色的。]

【注】如果它们带有限定成分时, 要加 *la*。例如: *La akvo en la maro estas blua.* [大海里的水好象是蓝色的。]

(8) 诗歌中, 由于韵律的需要, 有时也可省去 *la*。例如: *Haltis knabo en kantado.* (Z) [那男孩停止了歌唱。]

(= ... *la knabo en la kantado*)

(9) 在家庭内部谈话时, 亲属名称前也可以不用 *la*。例如: *Patrino ŝatas vin.* [母亲喜欢你。]

2. 专有名词

1) 下列情况下, 专有名词前不用 *la*。

(1) 人名, 如: *Kaj Adamo donis al sia edzino la nomon Eva.* (Z) [亚当给自己的妻子取名为夏娃。]

即使人名前有某种头衔或者有表示该人身份、职业的名称 (如 *sinjoro* (先生), *doktoro* (博士) 等等), 也不用 *la*。

(2) 由一个单词表示的国名、城市、海洋、河流、山脉等名称, 例如: *la loĝantoj de Anglujo* [英国的居民], *oriento de Londono* [在伦敦的东方], *trapasi Mediteraneon* [渡过地中海], *tra Tamizo* [通过泰晤士河], *tra Himalaĵoj* [越过喜马拉雅山] 等。

(3) 节日名称, 如: *Pasko* [复活节], *Kristnasko* [圣诞节]。但也有例外, 如 *la Pasko* (Z), *la Pentekosto* (Z)

〔五旬节〕。

【注】凡是由 *festo* 或 *ago* 构成的节日，一般加 *la*。例如：*la Novjara TAGO*〔元旦〕，*la Nacia Festo*〔国庆节〕，*la Printempa Festo*〔春节〕，*la Majfes'o*〔“五一”节〕等。

2) 下列情况下，专有名词前用要 *la*：

(1) 普通名词用做专有名词或普通名词与形容词等构成专有名词时，例如：*la Fortuno*〔命运女神〕，*la Flava Rivero*〔黄河〕，*la Granda Muro*〔长城〕，*la Unuigintaj Nacioj*〔联合国〕等。

(2) 专有名词用做普通名词时，例如：*Lusin estas la Gorkij de Ĉinio*，〔鲁迅是中国的高尔基。〕

(3) 专有名词带有形容词（或序数词）定语时，形容词（或序数词）前要用 *la*。例如：*la tuta Ĉinio*〔全中国〕，*ludoviko la dekkvara*〔路易十四世〕。

(4) 专有名词做普通名词的同位语时，普通名词前要用 *la*。例如：*la ĉefurbo Pekino*〔首都北京〕，*la rivero Volga*〔伏尔加河〕。

(5) 古典名著的书名前一般用 *la*。例如：*la Biblio*〔《圣经》〕，*la Odiseado*〔《奥德赛》〕等。

但现代作品的书名前通常不用 *la*。例如：*Krimo kaj Puno*〔《罪与罚》〕。

3. 定冠词 *la* 的其他用法

1) 形容词最高级前要用 *la*。例如：*Lushan estas unu el la plej belaj montoj de Ĉinio*，〔庐山是中国最美丽的山岳之一。〕

2) 形容词当做名词用或形容词修饰的名词省略时，形容词前常用 *la*。例如：

① *Amsao da fianĉoj, sed la gusta ne venas*，(Z)〔对象一大群，中意的却没来。〕

② *Jne estas du libroj; la dika estas ĉinlingva kaj la maldika estas Esperanta.* [这是两本书。厚的是中文的，薄的是世界语的。]

3) 表示日期、钟点的序数词前要用 *la*。例如：

① *Hodiaŭ estas la dudeksepa de Marto.* (Z) [今天是三月二十七日。]

② *Alvenu precize je la naŭa (horo)!* [请准时九点正来!]

4) 只有两个事物进行比较时，比较级实际上含有最高级的意味，所以 *pli* 或 *malpli* 前要用 *la*。例如：

① *El la manoj la dekstra estas la pli forta.* [两只手中右手力较大。]

② *Mi havas du fratojn. Li estas la malpli juna.* [我有两个兄弟。他是年长的一个。]

5) 物主代词因其后面的名词省略而成为该名词的代表者，起名词作用，其前面要用 *la*。例如：

① *Tiu libro estas la mia.* [那本书是我的。]

② *Lia patro estas instruisto, sed la mia estas suisto.* [他的父亲是老师，我的父亲是鞋匠。]

但也有不用 *la* 的情况，这时，强调所属意义。例如：*Tiu libro estas mia (= Ĝi apartenas al mi).* [那本书是我的。]

用 *la* 时，强调在同类事物中进行挑选。例如：

— *Ĉiu retrovu sian mantelon!*

— *Tiu ĉi estas la mia!*

— 各人把自己的外套找到!

这件是我的!

6) 副词做名词用时，前面要用 *la*。例如：*La "tuj" de sinjoroj estas multe da horoj.* [老爷们的“立刻”就是许多个小时。]

§ 2—3 la的元音省略

在诗歌、散文诗里，定冠词la的元音字母a有时可以省去，用字母省略符“o”代替。la在下列情况下可以省略为l^o：^①

1. 在以元音结尾的前置词de, tra, pri, pro, te, je的后面，其中de l^o用得最多。又如：Tra l^o densa mallumo briletas la celo. (Z)〔目标在黑暗中闪烁。〕

2. 在以元音（包括u, j）结尾的连词后面，例如：ke l^o homo, se l^o virino, kvazaŭ l^o vivo.

3. 在以元音开头的词的前面，如：l^o esp-ro, l^o amata.

【注】应注意避免容易造成听错的省略，如l^o aĉcio〔这件事〕容易误听为la fero〔铁〕，音同而义不同，这时在元音前应该用la的整个形式。因此，凡是单词第一个元音前加了l^o后可能误听为另一个词的词前，都不宜用l^o。又如：l^o armo可能被听成larmo。

3. 定冠词la在诗歌、散文诗里，有时可以省去，用字母省略符“o”代替。

① 在元音前省略为l^o的情况，如：l^o armo, l^o aĉcio.

② 在元音前省略为l^o的情况，如：l^o armo, l^o aĉcio.

③ 在元音前省略为l^o的情况，如：l^o armo, l^o aĉcio.

第三章 形容词 LA ADJEKTIVO

§ 3—1 概述

形容词是表示人或事物的性质、特征的词类，有数和格的变化。主格单数词尾为-a，复数就是在单数词尾-a之后加上复数词尾-j表示，即-aj；宾格就是在单、复数词尾后面加上-n表示，即单数宾格为-an，复数宾格为-ajn。

形容词可分为性质形容词和限定形容词。

1. 性质形容词(kvalifikaj adjektivoj) 表示人或事的性质或特征。如，blanka〔白色的〕，bela〔美丽的〕，saga〔聪明的〕等等。这些性质和特征一般有程度上的变化，因此性质形容词有级的区别。

2. 限定形容词(determinaj adjektivoj) 表示关系或限定。如：tuta〔整个的〕，fera〔铁的〕，cina〔中国的〕等等。限定形容词不可能有程度上的区别。

限定形容词中有一种表示不确定数量的形容词，如：kelka〔一些〕，multa〔许多的〕，malmulta〔少量的〕，pluraj〔多个的〕（该词只有复数形式）。它们用单数形式时，表示不可数的较大的量，例如：multa tempo〔很多的时间〕；它们用复数形式时，表示是可数的量，例如：multaj homoj〔很多人〕。

形容词主要用来修饰名词，一般放在它所修饰的名词之前。如果有一个以上的形容词修饰同一个名词，这些形容词的先后顺序由它们和被修饰名词的关系的密切程度来决定。一般说来，关系最密的最靠近名词，关系较远的离名词也较远。

§ 3—2 形容词的用法

1. 做定语 形容词做定语时在数与格上应与被说明的名词一致。当一个形容词说明几个单数名词时，该形容词要用复数。例如：

① *Mia patro kaj miaj fratoj havas grandan barbon kaj nigrajn okulojn.* [我父亲和我的几个兄弟都是大胡子，而且都有一对黑亮的眼睛。]

② *Mi havas libron kaj gazeton novajn.* [我有一本新书和一本新杂志。]

当几个形容词分别与名词所指的事物中的一个发生关系时，尽管该名词是复数形式，但这些形容词还是用单数形式。例如：
Li povoscias paroli la anglan, rusan, francan kaj hispanan lingvojn. [他会讲英语、俄语、法语和西班牙语。]

【注一】*Mi havas libron kaj gazeton novan.* 是指“一本新杂志”，书是否是新的则未指明；*Mi havas novan libron kaj gazeton.* 是指“一本新书”，杂志是否是新的则未指明。

【注二】用合词法构成的复合形容词做定语时，其中每个形容词在数与格上都要与名词一致。例如：

① *Mi aĉetis la Esperantan-Ĉinan Vortaron.* 我买了一本世汉词典。

② *Mi legis esperantajn-ĉinajn librojn.* 我读过一些世汉对照的书。

也可以只有最后一个形容词与名词保持数、格一致关系。如：*Esperanta-Ĉina Vortaro.* 我们认为第一种形式较好。

2. 做表语 它应与所说明的名词或代词在数上一致，并用主格。例如：

① *La libroj estas novaj.* [这些书是新的。]

② *Ŝi estas bela.* [她漂亮。]

3. 做宾语补足语 它应在数上与宾语一致，但用主格。例

如：

① *Mi trovas la ideon ĝusta.* (Z) [我认为这种想法是正确的。]

② *Tra ruĝa vitropeco oni vidas la blankajn objektojn ruĝaj.* [透过红色玻璃人们把白色的东西看成红色的。]

4. 做情况状语 它应与它所说明的做主语用的名词或代词在数、格上一致。例如：

① *Li mortis juna.* [他年纪轻轻的就死了。]

② *Johano staris muta dum kelka tempo.* [约翰站着，半天说不出话来。]

§ 3 — 3 形容词的比较等级

Komparacio ĉe adjektivoj

世界语的性质形容词一般有三个比较等级：平级、比较级和最高级。

1. 平级 (egaleca komparativo)

平级表示两个事物的同一特征在程度上是等同的关系。

平级的表达方式：

1) 用 *kiel* 表示，*kiel* 用来连接被比较的事物。例如：*Mi estas feliĉa kiel li.* [我和他一样幸福。]

2) 用 *tiel... kiel...* [与...一样]，*same... kiel...* [与...同样]，*egale... kiel...* [与...同等]，*samgrade... kiel...* [与...一样] 表示，其中副词 *tiel*，*same*，*egale*，*samgrade* 用在形容词前，*kiel* 用来连接被比较的事物。例如：

① *Li estas tiel ĝuna, kiel mi.* [他和我一样年轻。]

② *Mi estas same aĝa kiel vi.* [我与你同年。]

3) 平级还可用 *tiom... kiel...* [与...同样多地]，*tia... kia...* [与...一样的]，*ju... plide pli...* [越...越...] 等表达方

式。例如：

① Li estas tiom alta, kiom lia frato (estas alta).

〔他和自己的兄弟一样高。〕

② Kia ago, tia pago. (Z) 〔恶有恶报，善有善报。〕

③ Ju laboro pli publika, des pli granda la kritiko.

(Y) 〔工作越公开，批评也越多。〕

副词 *guste* 〔正是〕，*ekzakte* 〔恰好〕等可以用来加强等级的比较作用。

2. 比较级 (komparativo)

比较级表示某事物的特征与另一事物的同一特征相比在程度上较强或较弱。

比较级的构成：在形容词前加副词 *pli* 〔更、更加〕或 *malpli* 〔更少，不及〕，用 *ol* 连接被比较的事物。*pli...ol...* 表示某物在程度上比被比较的事物较强；*malpli...ol...* 表示某物在程度上比被比较的事物较弱。例如：

① Li estas pli juna ol mi. 〔他比我年轻。〕

② Mi estas malpli juna ol li. 〔我不如他年轻。〕

③ Mi trovas vinon pli simila al greko, ol al skito.
(Z) 〔我发现你不象斯基特人，而是更象希腊人。〕

副词 *iom* 用在 *pli* 或 *malpli* 前，可用来减弱比较级的程度。副词 *multe* (不能用 *tre*) 用在 *pli* 或 *malpli* 前可以加强比较级的程度，也可以用副词 *konsiderinde* 〔颇多地〕，*ankoraŭ* 〔还〕，*ĉe* 〔甚至〕来加强比较级的程度。例如：

① Ĉi tiu vino estas iom pli bona ol tiu. 〔这种酒比那种酒好一点儿。〕

② Ŝi estas multe pli diligenta ol ŝia frato. 〔她比她的弟弟要勤奋得多。〕

③ La infano estis ankoraŭ pli pala, ol hieraŭ. (Z)
〔小孩的脸色比昨天还要苍白。〕

kiom作感叹词用时，也可加强比较级的程度。例如：*Kiel bela estas via amo, kiom pli bona estas via amo ol vino!* (Z) [你的爱是那么美啊！你的爱比美酒要好得多！]

只有两个事物相比较的时候，可以用*la*（详见§2—2“定冠词*la*的其他方法”）。

比较级中，差异的程度或数量用带前置词*je*（或*per*）的词组表示，也可以用宾格的形式表示。例如：

① *Li estas pli juna ol mi je (per) du jaroj* (或 *Li estas du jarojn pli juna ol mi*)。 [他比我小两岁。]

② *Vi estas certe je duono de kapo pli alta ol mi.* (Z) [你的确比我高半个头。]

3. 最高级 (superlativo)

最高级表示事物的性质比其他一切事物的性质在程度上最高或最低。*la plej...el* (或 *el inter, en, sur*)... [“...之中最...”] 表示最高程度；*la malplej...el* (或 *el inter, en, sur*)... [“...之中最不...”] 表示最低程度。*la plej* 和 *la malplej* 用在形容词之前，前置词*el*等用来连接名词或代词。当被比较的事物是同一属性的事物时，用*el*或*el inter*连接；如果是被比较的事物所在的场所，用*en*或*sur*连接。例如：

① *Vi devus esti la plej felica el ĉiuj viroj.* (Z) [你本来应该是所有男人中最幸福的。]

② *Li estis la plej bela el inter la homoj.* (Z) [他是子孙中最漂亮的人。]

③ *Li estas la plej rica homo en la urbo.* [他是这个城里最富有的人。]

④ *Li estas la malplej estiminda ulo sur la tero.* [他是世界上最不值得尊敬的人。]

副词*multe*可用来加强最高级的作用。例如：*Li estas la multe plej fama verkisto en sia lando.* [他在自己的国

家里是顶顶有名的作家。〕

【注】如果句子里没有比较的意思，只是单独表示形容词的程度，*tiel*, *pli*, *ple* 起程度副词作用，可以单独使用，不用 *kiel*, *ol* 或 *el*。这时，*ple* 前不用 *fa*。例如：

① *Li estas pli bona studento*, 他是个更好的学生。

② *Li estas tiel juna*, 他是那么年青。

③ *Li estas plej usa*, 他最年青。

§ 3—4 形容词的名词化 Substanti- vigo de adjektivo

所谓名词化，指其他词类的词转化为名词。世界语形容词的名词化通常是在词根后加后缀 *-ul*, *-ulin-*, *-aj-*, *-ec-* 等来表示，如：*bonulo*, *bonulino*, *bonaĵo*, *boneco*。但是，由于模仿民族语和为了简化句子，有些优秀作家也把形容词当作名词用。形容词作名词用时，根据上下文表示人或物。例如：

① *Tie staris riĉaj kaj malriĉaj, eĉ kelkaj tre malriĉaj.* (Z) [那里曾站着一些富人和穷人，甚至几个很穷的穷人。]

② *Ne bela estas amata, sed amata estas bela.* (Z) [漂亮的東西不一定受人喜愛，但受人喜愛的東西一定漂亮。]

在下列情況下，形容詞可以當作名詞使用：

1) 在一定的上下文中，名詞被省略，例如：*Amaso da fianĉoj, sed la ĝusta ne venas.* (Z) [對象一大群，中意的卻沒來。]

2) 形容詞被定冠詞、物主代詞、指示代詞限定时，例如：

① *La malfelica mortis.* [这个不幸的人死了。]

② *Ĝi estas ni, viaj fidelaj!* (Z) [那是我們，你忠實的信徒！]

③ *Tiuj fortaj venkis en la konkurso.* [那些強者在比]

赛中获得了胜利。]

3) 在格言、谚语中，例如：*Sata malsatan ne povas kompreni.* (Z) [饱汉不知饿汉饥。]

4) 在某些感叹的格式中，例如：

① *Kia malsaĝa!* (Z) [多么愚蠢的人啊!]

② *Mia kara!* (Z) [我亲爱的!]

§ 3—5 形容词的构成

形容词以词尾-a结尾。

1) -a加在形容词性词根后面，表示性质，例如：*ruĝ-* [红]—*ruĝa floro* [红花]。

2) -a加在名词性词根后面，表示性质或关系，例如：*fer-* [铁]—*fera vojo* [铁路] (表关系)；*ole-* [油]—*olea likvaĵo* [油状液体] (表性质)。

3) -a加在动词性词根后面，表示性质或关系，例如：*am-* [爱]—*ama koro* [仁爱的心] (表性质)；*ama letero* [爱情信] (表关系)。

4) -a加在原来副词后面，表示关系，例如：*morgaŭ* [明天]—*morgaŭa ĵurnalo* [明天的报纸]。

5) -a加在前置词后面，表示性质或关系，例如：*kontaŭ* [对面，对抗]—*kontraŭa forto* [对抗的力量] (表性质)；*antaŭ* [在...前]—*antaŭa parto* [前面的部分] (表关系)。

第四章 代词和相关词 LA PRONOMO KAJ KORELATIVAJ VORTOJ

§ 4—1 代词概述

代词是概括地指称事物、特征、数量等的词类。代词可以替代名词、形容词、数词、词组或句子。

代词按其意义和功能可以分为九类：

- 1) 人称代词: mi, ni, ci, vi, li, si, ĝi, ili, oni.
- 2) 物主代词: mia, nia, cia, via, lia, sia, ĝia, ilia, ŝia.
- 3) 反身代词: si.
- 4) 疑问代词: kio, kiu, kia, kies.
- 5) 关系代词: 同疑问代词词形, 用来连接从句, 使之与主句发生联系, 但无疑问意义。
- 6) 指示代词: tiu, tio, tia, ties, ĉi tiu, ĉi tio, ĉi tia.
- 7) 集合代词: ĉiu, ĉio, ĉia, ĉies, ambaŭ.
- 8) 不定代词: iu, io, ies, ia, unu.
- 9) 否定代词: neniu, nenio, nenia, nenies.

§ 4—2 人称代词 Personpronomoj (Personaloj)

1. 概述 人称代词用来指出人在交谈、叙述中的地位。第一人称: 指说话者自身, 包括mi〔我〕, ni〔我们〕; 第二人称: 指说话者的对方, 包括ci〔你们〕, vi〔您, 你们〕;

第三人称：既非说话者，又非谈话者的对方，而是谈话时涉及的其它对象，包括li〔他〕，si〔她〕，ĝi〔它（指事物）〕，ili〔他们，她们，它们〕；不定人称代词：oni〔某人，人们〕。

oni不是具体指出某人，而是泛指。它没有数的区别，既可以表示单数，也可以表示复数。

人称代词同名词一样，有格的变化。

单音节人称代词没有重音，当它在谓语动词前面时，不重读。例如：Mi venas.〔我来了。〕（读成象mi venas）。单音节人称代词在谓语动词后面时，可以重读。例如：Estas mi.〔是我。〕

2. 人称代词的用法

1) 复数第一人称代词ni用来指代：

(1) 包括说话者在内的一群人。例如：Ni iru promeni sinjoroj. (Z)〔先生们，我们去散步。〕

(2) 说话者与另一个人。例如：Li estas mia amiko kaj nin oni ĉie renkontas.〔他是我的朋友，人们处处看见我们。〕

(3) 包括说话者在内的所有的人。例如：Ni vidas per la okuloj kaj aŭdas per la oreloj. (Z)〔我们用眼睛看，用耳朵听。〕

(4) ni可用来替代mi，表示说话者的谦逊或庄严。例如：

①Reĝo: Ni decidis... kaj tial ni...edzigis kun l'edzino de nia frato. (Z)〔国王：我决定了……因此我……我娶了我兄长的妻子。〕（庄严）

②La montritajn naŭ vortojn ni konsilas bone ellerni. (Z)〔已指出的那九个词我们建议要好好地学会。〕（谦逊）

2) 单数第二人称代词ci只在很亲密的人之间使用。对生疏或不大熟悉的人，用ci则嫌失礼，不够客气，因而很少使用。

3) 复数第二人称代词vi指代包括谈话对方在内的一群人：

“你们”。*vi*又常用来替代*ci*，指代对方一个人，表示敬意和客气口吻：“您”。*vi*是指单数还是复数，一般根据表语、同位语或呼语确定。例如：

① *Sinjoroj, vi estas neĝentilaj.* (Z) [先生们，你们不礼貌。]

② *Ni atendas vin, sinjoro.* [我们等您，先生。]

4) 第三人称代词的用法：

第三人称代词单数有性别之分：*li*（阳性），*ŝi*（阴性），*ĝi*（不定性）。复数*ili*不分性别。

第三人称代词主要指代前面已经提到的名词。例如：*Mia frato ne estas granda, sed li ne estas ankaŭ malgranda: li estas de meza kresko.* (Z) [我兄弟不是大个子，他也不是小个子；他是中等身材。]

句中若有几个同性或同数的第三者，只要句中意思清楚，可以用相应的人称代词指代。例如：*Kiam ŝi estis apud tiu fonto, venis al ŝi malriĉa virino, kiu petis sin, ke ŝi donu al ŝi trinki.* (Z) [当她在泉水边时，有一位穷妇来到了她身旁，请求她给她水喝。]很清楚，句子后一个*ŝi*是指*virino*，因为后一个*ŝi*如果是指代动词*donu*的主语的话，就应该用*si*，而不是用*ŝi*。

人们有时不容易确定句子里的人称代词指代谁，为避免歧义，应该使用其他代词或重复使用该名词，以便句子的意思清楚。例如：

① *Jakob alproksimiĝis al Isaak, kaj tiu lin palpis.* (Z) [雅柯甫走近了伊萨克，伊萨克便摸了摸他。]（如果句中的*tiu*换成*li*，就可能被理解为“雅柯甫摸了伊萨克”。）

② *Se ni iam post prepozicio uzas akuzativon, la akuzativo tie dependas ne de la prepozicio, sed de aliaj kaŭzoj.* (Z) [如果我们有时候在前置词后面用宾格，这个宾

格不是前置词的要求，而是由于其他的原因]。（如果改成“...*ĝi tie dependas ne de ĝi*”，意思就混淆了。）

当从句位于主句之后或主句中间时，从句总是用人称代词指代主句中做主语的名词。例如：

① *Mia frato skribis, ke li venos morgaŭ.* [我兄弟写信说他明天来。]

② *Vidante, ke li ne povas gajni, la rajdisto haltigis la ĉevalon.* [这位骑马人看见自己不能取胜，他就勒住了马。]

如果从句位于主句之前，从句用名词做主语，主句则用人称代词指代从句中做主语的名词。例如：*Kiam la patro alvenis, li alvokis la infanojn.* [当父亲来到时，他叫来了孩子。]

实际运用时，要注意下面几点：

(1) 当谈论的是指人的集合名词（如 *la popolo*（人民），*la armeo*（军队）等）时，用 *ĝi* 指代。例如：*Ni ne povas iri al tiu popolo, ĉar ĝi estas pli forta.* (Z) [我们不能到那些人中去，因为他们比较强大。]

但是，有时也用 *ili* 指代，用来强调个体，而不是集合体。例如：*La tuta popolo vidis, kaj ili ĝoje ekkriis.* (Z) [全体人民都看见了，他们高兴地呼喊起来。]

(2) 当谈论的是人，但又不想明确指出是女性时，就用 *li* 指代。例如：*Mi vokas la infanon, kaj li venas.* [我叫那小孩，他就来了。]

li 还用来指代分词名词、用 *-ulo* 构成的名词、代词 (*tiu, iu, ĉiu, neniu*) 和所有表示人的身份的词（如 *oficisto*（职员），*studento*（大学生），*sekretario*（秘书）等）。例如：*Ĉiu amas ordinare personon, kiu estas simila al li.* (Z) [每个人一般地都喜欢象他自己那样的人。]

(3) 谈到动物时，总是用*gi*指代。如果需要指明性别，可以用*li*和*si*指代。例如：*Melku bovon senfine, li lakton ne donos.* (Z) [即使不停地给公牛挤奶，也是不会有奶的。]

(4) 当谈论的是人格化了的事物时，根据说话人指定的性别，分别用*li*, *si*或*gi*。

(5) 柴门霍夫有时用*gi*代替*tio*。例如：

① *Unu levigis...gi estas virino de meza ago.* (Z) [有个人站起来了……那是一位中年妇女。]

② *Mi ĵuras, ke gi estas pura vero.* (Z) [我发誓，那百分之百真实。]

5) 不定人称代词*oni*指不确定的人，表示很多人、几个人或一个不相识的人。因此，*oni*做主语时，表语可以用单数，也可以用复数，但一般常用单数。例如：

① *Oni devas ĉiam esti preta.* (Z) [人们应该随时有所准备。]

② *Oni estas maljustaj koncerne ilin.* (Z) [人们对待他们是不公平的。]

*Oni*可以用作名词。例如：*Al la buŝo de "oni" neniu povas ordoni.* (Z) [谁也封不住众人的口。]

*Oni*还可以用被动分词副词的形式替代。例如：*Estas dirite ofte (= Oni diras ofte), ke hundo bojanta ne mordas.* [常言道，吠狗不咬人。]

3. 人称代词的句法作用

人称代词在句中通常做主语、宾语、表语或状语。例如：

① *Li demandis sin, ĉu ŝi vidas la Grandan Muron.* [他问她是否看到了长城。] (*li*, *ŝi* 做主语, *sin* 做直接宾语)

② *Donu al mi la libron.* [请把那本书给我。] (*al mi* 做间接宾语)

③ *Ĝi ne estas li.*〔那不是他。〕(li做表语)

④ *La patro aĉetis la libron por vi.*〔父亲给你买了这本书。〕(por vi做状语)

§ 4—3 物主代词 *Posedpronomoj* (posesivoj)

物主代词表示事物属于哪个人称，回答“*kies?*”〔谁的?〕的问题。

物主代词由人称代词加形容词词尾-a构成：*mia*〔我的〕，*nia*〔我们的〕，*cia*〔你的〕，*via*〔您的，你们的〕，*lia*〔他的〕，*ŝia*〔她的〕，*ĝia*〔它的〕，*ilia*〔他们的，她们的，它们的〕，*sia*〔自己的〕（由反身代词*si*加词尾-a构成）；*onia*的形式不用，用*sia*代替*onia*。

物主代词有数、格的变化。

1. 物主代词的句法作用

1) 做定语

物主代词做定语时，必须与被说明的名词在数、格上一致。例如：

① *Via libro estas sur la tablo. Mi baldaŭ legos viajn librojn.*〔你的书在桌子上。我不久就要读你的书。〕

② *Liaj amikoj estas diligentaj. Hieraŭ mi vizitis liajn amikojn.*〔他的朋友都勤奋。昨天我拜访了他的那些朋友。〕

物主代词与几个同一所属的名词连用时，可以在第一个名词前用一次，也可以在每个名词前重复使用。例如：*Mia frato kaj fratino lernas en lernejo.*〔我的弟弟和妹妹在学校里学习。〕（也可以用 *mia frato kaj mia fratino*）

【注】柴门霍夫用物主代词的单数形式说明几个同一所属的名词，如：

mia frato kaj fratino。因为这不仅不会引起误解，而且比用复数形式 (*miaj frato kaj fratino*) 显得要亲切些。

2) 做表语

物主代词做表语时，在数上须与主语一致。例如：

① *La vortaro estas la mia*. [这本词典是我的。]

② *Tiuj libroj estas la liaj*. [那些书是他的。]

3) 做宾语

物主代词做宾语时，在数上须与它实际上所代表的名词一致。例如：*Li ne prenis mian vortaron, sed la sian*.

[他没有拿我的词典，而是拿了她的。] (*sian* 实际上代表 *vortaron*，故用单数形式。)

4) 用在 *ol* 后面，做比较语

物主代词做比较语时，在数上须与它实际所代表的名词一致。例如：*Mia libro estas pli interesa ol la via*. [我的书比你的书有趣些。] (*via* 实际上代表 *libro*，故用单数形式。)

2. 反身物主代词 (refleksiva posesivo) *sia* 的用法

sia 只用于第三人称，在句中一般做定语，说明事物是属于句中主语的。*sia* 本身没有性的区别，适用于所有的性，但必须与被说明的名词在数、格上一致。例如：

① *El ĉiuj siaj fratoj li estas la malplej saga*. (Z) [他是他们兄弟中最不聪明的。]

② *Ŝi nomis sin sia filino*. (Z) [她称她为(自己的)女儿。]

③ *Ili amas sian landon*. [他们热爱自己的祖国。]

当 *iu*, *tiu*, *ĉiu*, *neniu*, *kiu*, *multaj*, *multe* 与 *el* (*inter*) *ni* 或 *el* (*inter*) *vi* 连用，表示 *ni* 或 *vi* 中的个体时，应将它们看作第三人称，*sia* 可以与它们连用。例如：

① *Ĉiu el ni faris sian devon*. [我们每个人都尽了自己的责任。]

② *Multaj el ni aŭdis tiun fabelon en sia infaneco.*
(Z) [我们当中许多人小时候都听过那个故事。]

③ *Kiu el vi plenumis sian taskon?* [你们当中谁完成了自己的任务?](指各自的任务)

但是,如果强调整体时,则用 *nia* 或 *via*。例如: *Kiu el vi plenumis vian taskon?* [你们当中谁完成了你们的任务?](指共同的任务)

当 *ĉiuj* 做 *ni* 或 *vi* 的定语时,因 *ĉiuj* 表示整体,不是用来区分个体,也只能用 *nia* 或 *via*。例如: *Ni ĉiuj faros nian devon.* [我们大家都要尽责。]

sia 在句中不能用做主语,也不能用来限定主语。例如: *La knabo kaj lia amiko promenis en la ĝardeno.* [这个男孩和他的朋友在花园里散步。](*amiko* 是句中主语的一部分,故用相应的物主代词 *lia*, 而不能用 *sia*。)试比较: *La knabo kun sia amiko promenis en la ĝardeno.* [这个男孩和他的朋友一道在花园里散步。](*amiko* 在句中不是主语的一部分,因此用 *sia*。)

【注一】*sia* 用做名词时,失去了自己独特的意义,在句中可做主语。例如: *Sia estas kara pli ol la najbara.* [自己的比别人的更宝贵。]

【注二】当事物是属于主语以外的其他人称时,就用与其他人称相应的物主代词。试比较:

① *Li prenis la horloĝon el lia poŝo.* 他从他的(指另一个人)衣袋里拿出了手表。

② *Li prenis la horloĝon el sia poŝo.* 他从自己的衣袋里拿出了手表。

sia 还常用来说明事物是属于离 *sia* 最近的那一行为(如动词不定式、分词形容词、分词副词、动名词、具有动作意义的形容词等的行为)的逻辑主语的。例如:

① *Eva petis Johanon paroli al sia amiko.* 爱娃请求约翰告诉他自己的朋友(=*al amiko de Johano*)。(比较: *Eva petis Johanon paroli al sia amiko.* 爱娃请求约翰告

诉她的朋友(=al amiko de Eva)。)

②Li vidis sian fratinon ludanta kun sia pupo. [她看见妹妹在玩自己的(妹妹的)布娃娃。]

③Li iradas, dangeron sian ne sentante. [他一直走着,完全没有意识到危险。]

④Tio malhelpis sian revenon en sian hejmon. [那件事妨碍她回家。]

⑤Ili vizitis la muzeon, faman pro siaj pentraĵoj. [他们参观了因藏画而出名的博物馆。]

sia的特殊用法:

1) sia在某些用语中表示“自己专有的”,这时,没有反身意义。例如:

①Metu ĉion en sian lokon. [把东西都放回原处。]

②En ĉiu kranio estas sia opinio. (Z) [各人有各人的想法。]

2) 在副词siatempe, siavice中, sia失去了自己独特的意义,不再受人称的限制。siatempe有两种意义:“适时”,如Tiam mi donos al via lando pluvon siatempe. (Z) [那时候我会适时给你们国家降雨。];“那时,当时”,如Mi volis siatempe proponi komunan regulon. (Z) [我当时想提出共同的原则来。] siavice表示“轮到自己”:La lasta konsilanto ekparolis siavice. [最后一位顾问轮到发言了。]

§ 4—4 反身代词 *refleksiva pronomo*

反身代词si只用来说明第三人称,表示动作返回句中主语(或逻辑主语)自身。si有格的变化,没有数的变化,没有性的区别。si在句中不能用做主语。例如:

①Li amas sin mem. (Z) [他爱他自己。]

② *Li konsilis sin atenti iomete pri si mem.* 他劝告她注意一下她自己。(sin是动词不定式*atenti*的逻辑主语,所以si是指sin)

【注】第一人称和第二人称没有专用的反身代词,而用相应的人称代词表示。例如:

① *Mi (ni) lavas min (nin).* 我(我们)洗澡。

② *Vi (ci) lavas vin (cin).* 你们(你)洗澡。

1. si的一般用法(按行为的类型举例)

si代表离它最近的那一行为的执行者。

1) 谓语动词的行为, si表示行为返回谓语动词的主语。

例如:

① *Ili jetis sin sur min.* (Z) [他们向我猛扑过来。]

② *Mia frato diris al Stefano, ke li amas lin pli ol sin mem.* (Z) [我兄弟告诉斯捷潘,说他爱他胜过爱自己。]

试比较:

① *Mia frato havas amikon, kiu faras ĉion por si.* (=amiko). [我兄弟有个朋友,他干什么事都为了自己。]

② *Mia frato havas amikon, kiu faras ĉion por li.* (=frato). [我兄弟有个朋友,他干什么事都为了我兄弟。]

2) 动词不定式的行为, si表示行为返回动词不定式的逻辑主语。例如: *La mizero kutimigis lin levi sin tre frue.* (Z) [贫穷使他习惯于早起。]

试比较:

① *La nepo petis la avon vesti sin (=la avon) rapide.* [孙子请求爷爷赶快穿好衣服。]

② *La nepo petis la avon vesti lin (=la nepon) rapide.* [孙子请求爷爷赶快给他穿好衣服。]

3) 分词的行为, si表示行为返回分词的逻辑主语。例如: *Johano aŭdis la voĉon de la viro parolanta al si.* [约翰听见了那个在自言自语的男人的声音。]

试比较: *Johano aŭdis la voĉon de la viro parolanta kun li.* [约翰听见了那个跟他谈话的男人的声音。]

4) 动名词的行为, *si* 表示行为返回动名词的逻辑主语。例如: *Ŝi ne komprenas lian fidon al si.* [她不理解他的自信。]

试比较: *Ŝi ne komprenas lian fidon al si.* [她不理解他对她的信任。]

5) 具有动作意义的形容词的行为, *si* 表示行为返回形容词的逻辑主语。例如: *Li vivas kun virino tro postulema por si (= por la virino).* [他与一个对自己要求太严的女人生活在一起。]

试比较: *Li vivas kun virino tro postulema por li.* [他与一个对他苛求的女人生活在一起。]

2. *si* 的特殊用法

1) *si* 含有“互相”的意思, 也可以与副词 *reciproke* [互相] 连用。例如:

① *Ili kisis sin.* (Z) [他们相互亲吻。]

② *Ĉiuj sin reciproke komprenas.* (Z) [所有的人都互相了解。]

【注】当谈到人体的某部分时, 柴门霍夫用 *al si*, 而不用 *sia* 的形式。例如: *Li bruligis al si la lipharojn.* (Z) [他把自己的胡子烧了。]

2) *si* 在 *en si*, *per si* (*mem*) 和 *inter si* 等用语中失掉了自己独自的意义, 整个用语作副词用。例如:

① *Oni ne povas ekkoni la realon en si (= tia, kia ĝi estas esence).* [人们还不能从本质上去认识这个现实。]

② *Oni komprenis liajn gestojn per si mem.* [人们懂得他的手势。]

③ *Tiujn malsamajn objektojn miksi inter si oni neniel devas.* (Z) [人们怎样也不应该把那些不同的东西混杂在一起。]

3) 宾格形式的sin可用做前缀, 与mem的意义相同, 表示“自我”、“自身”, 构成新词时, 不受人称的限制。例如: sindefendo [自卫], sinregado [自我控制], sindona [忘我的], sinfido [自信], sinamo [自爱]等。

§ 4—5 疑问代词 Demandpronomoj

(interrogativoj)

疑问代词常用来提问, 有kio [什么], kiu [谁], kia [什么样的, 何种的], kies [谁的]。疑问代词用来提问时, 一般放在句首。

1. kio的用法及句法作用

1) kio的用法

kio没有数的变化, 有格的变化。它可对单数、复数名词进行提问。

(1) kio用来对事物或动物进行提问。例如:

- ① Kio min mordis? [什么东西咬了我?]
② Kio estis liaj lastaj vortoj? (Z) [他最后说了些什么?]
③ Per kio (不用kioj) iras la homoj? Per la piedoj.
[人用什么走路? 用双脚走路。]

(2) kio用来对人提问时, 用来询问该人的职业、职务等。例如:

- Kio li estas? [他是干什么的?]
—Li estas teknikisto. 他是技术员。]

(3) kio用来连接间接问句。这时, kio的前面不能用指示词tio。例如: Neniu scias, kio morgaŭ lin trafos. (Z)
[谁也不知道, 他明天会遭遇到什么。]

(4) Kio用来表示感叹或喊叫, 起感叹词的作用。例如:

- ① Ho, Dio! Kion vi faras! (Z) [唉呀, 上帝! 你在干

什么!]

② *Kio! Ekkriis la sinjorino.* (Z) [什么东西! 那位太太叫了起来。]

2) *kio*的句法作用

*kio*在句中做主语、宾语、表语或状语。例如:

① *Kio brulas?* (Z) [什么东西在燃烧?] (做主语)

② *Kion vi deziras?* (Z) [你想要什么?] (做宾语)

③ *Kio estas tio?* [这是什么?] (做表语)

④ *Por kio vi venis al mi?* (Z) [你到我这里来干什么?] (做状语)

2. *kia*的用法及句法作用

*kia*有数和格的变化,常用做形容词,在句中做一致定语或表语。做一致定语时,它应与被说明的词在数、格上一致;做表语时,它应与主语在数上一致,并用主格。

1) *kia*用来对人或事物的性质、特征及种类进行提问。例如:

① *Kia estas via nomo?* (Z) [你叫什么名字?] (做表语)

② *Kiaj estas la kondiĉoj?* [情况怎么样?] (做表语)

③ *Kia li estas? Ĉu li estas maljuna aŭ juna?* (Z) [他是怎样一个人? 他是老年人还是年轻人?] (做表语)

④ *Kia supo ĝi estas?* (Z) [这是什么样的汤?] (做一致定语)

⑤ *Kian aĝon vi havas?* (Z) [你多大岁数?] (做一致定语)

2) 用来连接间接问句。例如:

① *Vi scias, kia estas nia celo.* (Z) [你知道, 我们的目的是怎样的一种目的。]

② *Mi ne scias, kian komprenon vi havas pri la libereco.* (Z) [我不知道你是怎样理解这种自由的。]

3) 用来表示感叹。例如:

① *Kia malsagulo mi estas!* (Z) [我是多么糊涂呀!]

② *Kiaj nekalkuleblaj riĉaĵoj estas en la naturo!*
(Z) [大自然里的各种财富真数不清啊!]

3. *kiu*的用法及句法作用

1) *kiu*的用法

*kiu*有数和格的变化,它用来说明名词时,做疑问形容词用,应与被说明的名词在数和格上保持一致。

*kiu*一般用来指人,也可以用来指事物或动物,表示在一组同类的人或事物中进行选择。

(1) *kiu*用来对人或物进行提问。例如:

① *Kiu (kiuj) venis?* [谁(哪些人)来了?]

② *Kiu lernanto tion faris?* [那件事是哪个学生做的?]

③ *El miaj libroj, kiun vi preferas?* [我的那些书中你喜欢哪一本?]

④ *Jen du katoj; kiu pli plaĉas al vi?* [这儿有两只猫。你喜欢哪一只?]

【注一】用 *kiu* 提问,是用来询问人的名字、事物的名称或个人之间的关系。例如:

① — *Kiu li estas?* 他是谁?

— *Li estas Wang Hai.* 他是王海。

— *Li estas mia frato.* 他是我的兄弟。

② *Kiu estis la unua Esperanta gazeto?* 第一个世界语(刊物)的名称是什么?

— “*La Esperantisto*”. 《世界语者》。

【注二】*kiu*和*kia*说明名词时,*kiu*问的是哪一个,要求从同类事物中作有选择的回答;*kia*问的是哪一种,表示性质、种类。例如:

① — *Kiun uniformon li portas, la novan aŭ la malnovan?*
他穿哪一件制服? 是穿新的还是穿旧的?

— *Li portas la novan uniformon.* 他穿那件新制服。

② — *Kian uniformon li portas?* 他穿哪种制服?

— *Li portas husaran uniformon.* 他穿轻骑兵制服。

【注三】*kia*还用来对不涉及到确定数量的事物进行提问，或者对抽象名词进行提问；而*kiu*是对确定数量的事物进行选择性的提问。例如：

① *Kian komprenon vi havas pri la libereco?* 你对这种自由是怎样理解的？（对抽象名词*komprenon*提问）

② *Kian libron vi legas?* 你读的是哪种书？（句中*libro*不涉及到确定的数量）

③ *Kiun libron de Dickens vi legas?* (= *kiun el la libroj de Dickens*) 你读狄更斯的哪本书？（句中*libro*涉及到确定的数量）

(2) *kiu*用来连接间接问句。例如：

① *Mi ne scias, kiu frapis je la pordo.* [我不知道谁敲了门。]

② *Ĉu vi scias, kiu lernanto tion faris?* [你知道那是哪个学生干的吗？]

2) *kiu*的句法作用

*kiu*在句中作主语、宾语、表语、一致定语或状语。例如：

① *Kiu legas libron?* [谁在读书？] (做主语)

② *Kiun vi vizitos?* [你将去看望谁？] (做宾语)

③ *Kiu ŝi estas?* [她是谁？] (做表语)

④ *Kun kiu vi laboras?* [你与谁一道工作？] (做状语)

⑤ *Kiun libron vi legas?* [你在读哪本书？] (做一致定语)

4. *kies*的用法及句法作用

*kies*表示事物的所属关系，它没有词形变化。*kies*在句中做定语或表语。

1) *kies*用来对事物的所属关系进行提问。例如：

① *Kies libro estas sur la tablo?* [谁的书在桌子上？] (做定语)

② *Kies libron vi legas?* [你读谁的书？] (做定语)

③ *Kies tiuj ĉi soldatoj? — De la Norvego. (Z)* [这些士兵是谁的？——是挪威人的。] (做表语)

2) *kies*用来连接间接问句。例如：*Mi demandos lin, kies verkon li tradukis.* [我将问他翻译了谁的著作。]

§ 4—6 关系代词 Rilatpronomoj

(rilativoj)

关系代词在词形上与疑问代词完全相同，其数和格的变化也相同。但是两者在意义、功能和用法上是有区别的。关系代词不表示疑问，而是用来连接从句，表示从句和主句的关系，而它们本身又是从句的一个成分，通常放在从句的句首，只有必要的前置词或副词可以放在关系代词的前面。关系代词有：*kiu*〔那个人(物)〕，*kio*〔那物(事)〕，*kia*〔那样的〕，*kies*〔那人(物)的〕。

关系代词后面加副词 *ajn*，表示不确定的意义（详见 8—5 副词 *ajn* 的用法）。

1. 关系代词 *kiu* 的用法及句法作用

1) 替代主句中的名词或代词，表示人或物。*kiu* 的数应与被其所代的名词或代词一致，格则根据它在从句中的句法作用而定。例如：

① *La homoj, kiujn vi vidis hieraŭ, estas miaj amikoj.*〔你昨天看见的那些人都是我的朋友。〕(*kiujn* 替代主句的 *la homoj*，所以用复数形式，它在从句中做宾语，故用宾格)

② *La fera bastono, kiu kuŝis en la forno, estas varmega.* (Z)〔炉中的那根铁棍很烫。〕(做主语)

③ *Li, kiu estis mia plej bona amiko, mortis.*〔我最要好的朋友死了。〕(做主语)

④ *La homo, kun kiu vi parolas, estas esperantisto.*〔你跟他谈话的那个人是世界语者。〕(做状语)

2) 与主句中的 *tiu* 相呼应（有时也可以不用 *tiu*），表示泛指的人。例如：

① *Kiu devas, tiu povas.* (Z)〔谁应该，谁就能够。〕

② *Plej bone ridas, kiu laste ridas.* (Z) [谁笑在最后, 谁笑得最好。]

2. 关系代词 *kiu* 的用法及句法作用

1) 与主句中 *io, tio, ĉio, nenio* 相呼应, 或者 *kiu* 单独用, 表示不确定的事物。 *kiu* 用什么格, 根据它在从句中的句法作用确定。例如:

① *Kiu mia, tio bona.* (Z) [自己的就是好的。] (做主语)

② *La urbo faris ĉion, kion ili povis.* (Z) [那城市做了他们能做的一切。] (做宾语)

③ *Kion koro sentas, lango prezentas.* (Z) [言为心声。]

【注】如果 *io, tio, ĉio, nenio* 被形容词修饰或限定, 这时不用 *kiu*, 而应该用 *kiu* 来连接从句。例如: *Mi silentigis pro io majesta, kiu super ni azebis.* (Z) [我沉默是因为在我们上方有某个威严的东西在漂动。]

2) 代替前面或后面的整个句子的意思。例如:

① *Li havis tempon por ekzerci la soldatojn, kio estis la plej amata okupo.* [他曾经有时间训练战士, 那是他最喜爱的工作。]

② *Mi iros ankaŭ sur kampon, kaj — kio estas la plej malfacila laboro — mi deprenos ĉiujn stelojn, por ilin poluri.* (Z) [我也要到田里去, 摘下全部星星, 将它们磨得发亮——这是最难办的事情。]

3) 代表前面用作名词的形容词最高级或具有相同作用的形容词, 而该形容词表示不确定的事物。例如:

① *Mi promesis ne kaŝi antaŭ vi eĉ la plej malgrandan, kion mi povas ekscii pri la sorto de via frato.* (Z) [我答应过, 我能够了解到的关于你兄弟命运的事情, 哪怕是最小的事情, 对你都不隐瞒。]

② *La blanka, kion ili vidis, estis nur ŝaŭmo sur la*

akvo. (Z)〔他们看见的那种白色的东西只是水面上的泡沫。〕

③ *La sola, kion ili deziras, estas nur, ke oni lasu ilin trankvile vivi.* (Z)〔他们的唯一希望只是能让他们生活安宁。〕

3. 关系代词kia的用法及句法作用

关系代词kia代表主句中所表示的性质的全部内容，而且带有比较的色彩。kia的数应根据从句的内容确定，格应根据它在从句的句法作用确定，一般可做宾语、表语、宾语补足语或状语。例如：

① *Ŝi estis kantistino, ne tia, kiajn oni trovas en la teatroj.* (Z)〔她曾是歌唱家，但不是人们在戏院里所见到的那种歌唱家。〕(做宾语)

② *Li estas tia, kiaj estas ĉiuj viroj.*〔他与所有的男人一个样儿。〕(做表语)

③ *Kia oni vin vidas, tia oni vin taksas.* (Z)〔人们怎样看你，也就怎样评价你。〕(做宾语补足语)

④ *Vi troviĝas en tia sama situacio, en kia antaŭ du monatoj troviĝis mia kuzino.* (Z)〔你现在的处境与我表姐两个月前的处境一样。〕(做状语)

kia一般用于下述场合：

1) 主句中的性质用tia (tia与名词连用或单独使用) 表示。例如：

① *Ĉiu esperantisto povas havi tiajn konvinkojn aŭ fari tiajn agojn, kiajn li volas.* (Z)〔每一个世界语者都可以有他愿意有的那样的信念或者作他愿意作的那样的行动。〕

② *Kia la semo, tia la rikolto.* (Z)〔种瓜得瓜，种豆得豆。〕

2) 主句中的性质用形容词修饰的名词表示。例如：*Mi konas vin tiel longan tempon, kian povas ampleksi mia memoro.* (Z)〔我的记忆能保持多长的时间，我就认识你多

长的时间。)

3) 主句中的性质用本身含有性质意义的名词表示。例如:
Vi kredas lin riculo, kia li ne estas. [他不是你相信的那种富翁。]

【注】只有从句确定主句中*tia*所表示的性质时,才用*kia*。其他情况,特别是从句含有结论的意思时,应该用*kiu*。试比较:

① *Ekzistas inter ili tiaj, kiaj ridas tro multe, por elvoki ridon ĉe la amaso.* (Z) 他们当中有这样一些为了引起别人笑而自己笑得特别厉害的人。

② *Kvazaŭ mi estus tia virino, kiu povas rompi la juron de fideleco!* (Z) 好象我是那种不信守忠诚誓言的女人一样!

4. 关系代词*kies*的用法及句法作用

关系代词*kies*表示事物的所属关系,它没有词尾变化,在句中一般做定语。

1) 表示所属关系。例如。

① *Kies gasto mi estas, ties feston mi festas.* (Z) [做谁的客,就给谁庆贺。]

② *Jen montriĝis altaj blujaj montoj, sur kies suproj brilis la neĝo.* [那儿现出了高高的青山,山巅上的皑皑白雪闪闪发光。]

2) 做动名词的宾语。例如: *Por kio do tiuj reformoj, kies sola propono estas jam danĝera por nia afero?* (Z) [为什么要作那些改革(指世界语)呢?仅建议改革的本身不是对我们的事业就已经够危险了吗?]

§ 4—7 指示代词 *Montraj pronomoj* (*demonstrativoj*)

指示代词是用来指示事物、事物的特征的。指示代词有: *tio* [那东西,那事物], *tiu* [那人,那个], *tia* [那样的], *ties*

〔那人的，那些人的，那物的〕；*ci tiu*（或*tiu ci*）〔这个，这个人〕，*ci tio*（或*tio ci*）〔这个事物，这个东西〕。指示代词*tiu*，*tia*，*ci tiu*（或*tiu ci*）说明名词时，其数和格应与名词一致。*tio*，*ci tio*没有复数形式，有格的变化；*ties*，*ci ties*没有词形变化。

1. *tio*的用法及句法作用

*tio*一般用来指示事物或动物，在句中一般做主语、宾语或状语。

1) 当人们不想或不能正确叫出事物的名称时，用*tio*来配合或代替手势，表示远指。例如：

① *Tio estas traktoro.* 〔那是拖拉机。〕（做主语）

② *Donu al mi tion.* 〔请把那东西给我。〕（做宾语）

③ *Tio estas kajeroj.* 〔那是一些练习本。〕

2) 在连续谈话过程中，*tio*用来介绍被谈到的、但又不想或不能讲得很明确的事物。例如：

① *Ĉu tio estas vi, Ivan?* (Z) 〔那是你吗，伊万？〕

② *Tio estis en la monato majo.* (Z) 〔那件事发生在五月。〕

3) 替代前面谈到的代词*io*，*ĉio*或*nenio*。例如：

① *Li transdonis al mi ĉion; tio ne estis multo.* 〔他把所有的东西都转交给我了；东西不多。〕

② *Io falis sur mian kapon; tio estis ŝtoneto.* 〔有个东西掉到我的头上；这是块石子。〕

4) *tio*经常用来代替前面整个句子表示的意思。例如：

① *Li donis al mi librojn; tio estas amika ago.* 〔他给了我一些书，这是友好的行动。〕

② *Mi ellitigas matene je la sesa. Post tio mi faras gimnastikajn ekzercojn en la ĝardeno.* 〔我早上六点钟起床。然后我在花园里做操。〕（做状语）

【注】在无需区分远近的情况下使用指示代词时，汉语总是倾向于用

“这”，而世界语则比较喜欢用“tio”。请见上面例句。又如：Kio estas tio? [这是什么?]

5) 指出后面从句要讲述的事情。例如：

① Si rakontis tion, kio okazis al si. (Z) [她讲述了她所遭遇的事。]

② Ĉio dependas de tio, kiel oni konsideras la aferon. [一切取决于大家怎样考虑这件事情。]

2. tiu的用法及句法作用

tiu用来指示人、事物或动物，在句中一般做主语、宾语或一致定语。tiu做一致定语时，当做形容词用，应与被说明的名词在数、格上一致。

1) 用来配合或代替手势，明确指出被谈到的人或事物，表示远指。例如：

① Tiu laboristo lernas en postlabora universitato. [那位工人在业余大学学习。] (做一致定语)

② Tiu ĵ lernantoj lernas bone. [那些学生学得好。] (做一致定语)

③ Forpelu tiun! [把那人赶走!] (做宾语)

2) 用来代替前面句子中提到的、但又不是该句的主语的词。例如：

① Jakob alproksimigis al Isaak kaj tiu lin palpis. (Z) [雅柯甫走到伊萨克跟前，伊萨克便抚摸了他。] (tiu做主语)

② Li rakontis al sia edzino pri la maljuna viro kaj pri la soldato, kiun li sendis al tiu. [他对妻子讲述了这位老汉的情况 以及他派到老汉那儿去的那位士兵的情况。] (al tiu 做间接宾语)

3) 用在前置词短语前，指代前面已出现的名词，以避免重复该名词。tiu应与被指代的词在数上一致。例如：

① Mia libro estas pli interesa ol tiu de mia frato,

〔我的书比我兄弟的有趣。〕(tiu 替代 libro)

② Multaj vortoj en Esperanto estas similaj al tiuj en la latina lingvo. 〔世界语里的许多词与拉丁语的词相似。〕(tiu 替代 vortoj)

4) 与关系代词 kiu 连用, 这时 tiu 没有任何指示意义。例如:

① Kiu volas melki leoninon, tiu devas venki sian timon. 〔想挤狮的奶, 得有斗狮勇。〕

② Plej bone ridas tiu, kiu ridas la sasta. (Z) 〔谁笑在最后, 谁笑得最好。〕

【注】tiu, ĉi tiu 有时用在物主代词之前是为了加强语气。例如: tiu ĉi mia malnova amiko... 〔我的这位老朋友……〕

3. tia 的用法及句法作用

tia 用来代替前面提到的人或事物, 其数应与所代替的词一致。tia 在句中一般做主语、表语、宾语或宾语补足语。

1) 代表形容词。例如:

① La tuta familio sentis sin *feliĉa*, kaj tia ĝi efektive estis. (Z) 〔全家都感到幸福, 事实上也是那样。〕(tia 做表语, 代表 *feliĉa*)

② Mi volis, ke vi estu *kontentaj*, sed mi ne sukcesis igi vin *tiaj*. 〔我想使你们满意, 但是我没能做到使你们满意。〕(tiaj 做宾语补足语, 代表 *kontentaj*)

③ Mi volas aĉeti *freŝajn* fruktojn, sed vi ne havas *tiajn*. 〔我想买新鲜的水果, 而你们却没有新鲜的。〕(tiajn 做宾语)

2) 代表不确指的名词。例如:

① Vane vi serĉas *pinglon*, en la tuta domo ne trovigas *tia*. 〔你寻找发针白费劲, 整间屋子里都没有。〕(tia 做主语, 代表 *pinglon*)

② Vi kredas min *profesoro*, sed mi ne estas *tia*. 〔你

相信我是教授，但我不是教授。〕

比较：Vi kredas min la profesoro, sed mi ne estas tiu. [你相信我是那个教授，但我不是那个教授。]

3) tia还可用做形容词，表示性质，做一致定语，它应与被说明的词在数、格上一致。例如：

①Kion vi farus en tia okazo? (Z) [在那种情况下你该怎么办?]

②Mi ne amas tiajn parolojn. (Z) [我不喜欢那样的谈话。]

4. ties的用法及句法作用

ties表示所属关系，可用来指人的或物的，在句中一般做定语。

1) 与关系代词kies连用，相互呼应。例如：Kies monon oni prenas, ties ŝuldanto oni estas. [拿谁的钱就是谁的债户。]

2) 当相呼应的表示关系的从句在主句前面时，主句中应该用ties表示事物属于从句所有，不能用de tiu表示。例如：Ki difektos al li eĉ unu haron, ties karnon mi disŝiros je pecoj. (Z) [谁要是动他一根毫毛，我就把他撕得粉碎。] (此句不能说：..., karnon de tiu...)

【注】相反，如果这种从句在主句的后面，则用de tiu(j)表所属关系，而不能用ties表示。例如：Ni ŝaldas dankon al la boneco de tiu (不能用ties), kiu nin helpis. [我们应当感谢帮助过我们的那个人的一片好意。]

3) 用来代替句中不是主语的词，表示其领有关系。例如：

①La infano ludis kun pupo, kaj subite ties kapo frakasigis. [小孩在玩布娃娃，突然布娃娃打娃娃的头碎了。](句中的ties代替de pupo，如果用gia来替代，则表示小孩的头。)

②Unu nacio imagas kaj taksas la alian laŭ ties lit-

eraturon. [一个民族是根据另一个民族的文学来想象和评价那个民族的。] (ties代替la alian)

5. ĉi tiu, ĉi tio的用法及句法作用

ĉi tiu和ĉi tio分别由指示词tiu和tio加副词ĉi构成，表示近指。ĉi tiu, ĉi tio的句法作用分别与tiu, tio基本相同。

1) 表示近指的人或物。例如：

① Donu al mi ĉi tiun libron. [请把这本书给我。]

② Tio ĉi estis la unua fojo. (Z) [这是第一次。]

③ Ĉi tiuj estas miaj amikoj. [这些人都是我的朋友。]

2) 表示生动地、引人注意地指出已经提到的人或事物。

例如，

① Li ellasis la kolombon, kaj ĉi tiu jam ne plu revenis al li. (Z) [他把鸽子放走了，这只鸽子再也没回到他的身边。]

② Tio ĉi estis feino. (Z) [这是仙女。]

§ 4—8 集合代词 Sumigpronomoj (kolektivoj)

表示集合意义的代词叫集合代词，有ĉiu [每人]，ĉio [一切]，ĉia [每种的]，ĉies [每人的]，ambaŭ [两者，双方]。

1. ĉiu的用法及句法作用

ĉiu有数和格的变化。单数ĉiu指既定群体中的一个一个的人或事物；复数ĉiuj指既定群体的全体。在句中，它可用做主语、宾语、状语或定语。它做定语时，是做形容词用，应与被说明的词在数、格上一致。例如：

① Ĉiu havas sian propran guston. (Z) [各人有各人的口味。] (做主语)

② Ĉiuj milionoj konsistas el milonoj. (Z) [积少成

多。](做定语)

③Li estas sola kontraŭ ĉiuj. [他一人与大家作对。]
(kontraŭ ĉiuj做状语)

④Mi provos ĉiun el la ŝuparoj. [这双鞋每一只我都要试一试。](做宾语)

ĉiu与反身物主代词连用时，只用单数形式，应看作第三人称代词。例如：Ni devas nun ĉiuj egale labori, ĉiu laŭ siaj fortoj. (Z) [现在我们大家都应一样地工作，各人尽力而为。]

【注】ĉiuj与ni, vi, ili连用时，一般放在它们的后面：ni ĉiuj等。

2. ĉio的用法及句法作用

ĉio没有数的变化，但有格的变化。ĉio表示事物，并表示是整个有关事物或整体中的各个部分。ĉio在句中做主语、宾语、表语或状语。例如：

①Ne ĉio brilanta estas diamanto. (Z) [闪光的并非都是金钢石。](做主语)

②Al ĉio oni povas alkutimigi. (Z) [人们对一切都可以习惯。](al ĉio做间接宾语)

③Mi volas aŭ ĉion aŭ nenion. (Z) [我要么什么都要，要么什么也不要。](做宾语)

④Antaŭ ĉio, zorgi oficon. (Z) [首先，你应该尽到职责。](antaŭ ĉio做状语)

⑤Tio estas ĉio, kio okazis al mi. [这就是我遭遇的一切。](做表语)

3. ĉia的用法及句法作用

ĉia有数和格的变化。它具有形容词性质，在句中一般做一致定语，其数和格应与被说明的词一致。例如：

①Ni ekskursos en ĉia vetero. [不管天气怎么样，我们

要去游览。〕

②Tio forigas ĉian dubon. (Z)〔那件事打消了各种疑虑。〕

【注】 ĉiu和ĉiuj指一定范围内的人或事物的全体，而ĉia和ĉiaj则泛指各种各样的人或事物，所以范围更广。例如：

①Li kontentigis ĉiujn postulojn metitajn al li. 对他提出的所有要求他都满足了。

②Mi ne povas kontentigi ĉiajn postulojn. 我不能满足各种各样的要求。

4. ĉies的用法及句法作用

ĉies 没有词形变化，表示所属关系，在句中一般做定语。例如：

①Klopodi pri ĉies favoro estas pleje malsaĝa laboro. (Z)〔力图讨好每一个人，是最愚蠢的。〕

②Ŝi rakontis la aferon en ĉies alesto.〔大家都在场的时候，她讲述了那件事。〕

5. ambaŭ的用法及句法作用

当事物仅有两个或两者一起作为一个整体时，就用 ambaŭ 指代。ambaŭ 可以指人、动物或事物。ambaŭ 没有词形变化，在句中一般做主语、宾语或同位语。例如：

①Ambaŭ samtempe abdikis.〔两人都同时辞去了职。〕
(做主语)

②Kiun vi prenas el la du ĉapeloj? — Ambaŭ! 两顶帽子你拿哪一顶? ——两顶都拿!〕(做宾语)

ambaŭ 用做人称代词的同位语时，它放在后面；如果名词做它的同位语，名词则要放在 ambaŭ 的前面。例如：

①Kaj malfermiĝis la okuloj de ili ambaŭ. (Z)〔他们两人的眼睛都睁开了。〕

②Ambaŭ, la patro kaj la filo, estas instruistoj.〔父子二人都是教师。〕

ambaŭ 在句中有时可以独立，这时含有“两个一起地”的意

思。例如：*Ambau kune vivi ni ne povas!* (Z) [我们不能两个人一起生活。]

【注一】*ambau* 强调在一定范围内只此两个人或东西。*du* 没有这种意义上的限制。因此，如果在意思上没有强调“只此两个”，而是指同类事物中的两个，就是 *du*。例如：*Ĉiuj sidigis ĉirkaŭ la du fratoj.* [大家都在这两位兄弟周围坐下来。] *Kiel senditojn, elektu ilin du.* [请挑选他们两人当使者。]

【注二】*ambau* 不能用来代替 *la du*, *tiuj du*。

§ 4—9 不定代词 Nedifinaj pronomoj^j (indefinitoj)

不定代词用来指代不明确的、不确定的人或事物，有 *iu* [某人；某个]，*io* [某物，某事]，*ia* [某种的]，*ies* [某人的]。*unu* 可用做不定代词，表示“某人，某个”。

iu，*io*，*ies* 和 *ia* 后面加副词 *ajn* 强调不定性（详见 § 8—5 副词 *ajn* 的用法）。

1. *iu* 的用法及句法作用

iu 有数、格的变化，在句中做主语、宾语或一致定语，做一致定语时，用做形容词，其数和格应与被说明的词一致。

1) *iu* 单独使用时，常指人。例如：

① *Iu venis.* (Z) [有人来了。] (做主语)

② *Iuj asertas, ke aŭtisto estis ebria.* [某些人坚持说司机喝醉了。]

2) *iu* 指群体的一部分时，可用来指人、动物或事物。例如：

① *Iuj el la libroj estas ŝiritaj.* [有些书被撕破了。]

② *Mi restigos ĉe vi iujn el la lernantoj.* [我将把一些学生留在你这里。] (做宾语)

③ *K-do Wang havas iujn esperantajn legaĵojn.* [王

同志有一些世界语读物。〕(做定语)

2. io的用法及句法作用

io只用来指代事物。io有格的变化，用作名词时，也有数的变化。io在句中做主语、宾语、表语或状语。例如：

①Pli bona io ol nenio. (Z)〔有一点总比没有强。〕
(做主语)

②Kiam vi ekparolis, ni atendis aŭdi ion novan.
(Z)〔当你开始讲的时候，我们就期待着听点新东西。〕(做宾语)

③Ĝi ne estas ankoraŭ io grava. (Z)〔这还不是什么重要的事情。〕(做表语)

④Mi aŭdis, ke li pro io forveturis. (Z)〔我听说，他是因为有事离开的。〕pro io做状语)

⑤Lia potenco konsistas el diversaj ioj, el kiuj ĉiu aparte estas ne grava, sed ĉiuj kune donas al li grandan forton. (Z)〔他的权力包含种种事物，其中每一种单独地并不重要，但所有的合起来给他很大的力量。〕

3. ia的用法及句法作用

ia可用作代词和不定形容词，表示不确定的某种东西，并带有不确定的性质。ia有数、格的变化，在句中一般做一致定语，其数和格应与被说明的词一致。例如：

①Tiu ĉi ĉapitro havas intereson nur historian, se ĝi havas ian. (Z)〔这一章只有史料上的意义，——如果它有点什么的话。〕(做宾语)

②Tie ĉi estas ia kaŝita afero. (Z)〔这儿有某种隐秘的事情。〕(做一致定语)

③Ni ne estas iaj teoriaj fantaziuloj. (Z)〔我们不是某种理论上的狂想家。〕(做一致定语)

4. ies的用法及句法作用

ies表示所属关系，无词形变化，在句中作定语，ies只用于

单数名词之前。例如：

① *Subite li aŭdis ies voĉon.* [他突然听见一个人的声音。]

② *Li ĝojis pri ies feliĉo.* [他为某人的幸福而高兴。]

5. unu 的用法

unu 可用做不定代词，其意义与 iu 相同。unu 做代词用时，有数的变化，unu 做直接宾语时，一般不用宾格形式，但 unuj 做宾语时必须用宾格形式。unu 常与 alia 连用，其形式为 unu (j) ... , alia (j) ... [一个(些) ... , 另一个(些) ...]。unu 作名词用时只表示人。例如：

① *Unu orienten, alia okcidenten.* (Z) [一人向东，另一人向西。]

② *Unuj opinias tion, aliaj tion ĉi.* [一些人持那种意见，另一些人持这种意见。]

unu 用来表示“某某之一”时，可以指代人、动物或事物。例如：

① *El ŝiaj multaj infanoj unuj estas bonaj kaj aliaj estas malbonaj.* (Z) [在她的众多的孩子中，有一些是好的，而另一些是坏的。]

② *Ĝi estas unu el la plej belaj hundoj.* [它是最漂亮的狗之一。]

③ *Mi ne scias la signifon de tiuj du vortoj, ĉar en la vortaro mi trovis nek unu (= unun) nek alian.* [我不知道那两个词的意义，因为我在词典里既找不到这个词，也找不到另一个词。]

【注】unu (j) ... alia (j) 与 unu (la) alia 有区别：unu (la) alia 是固定词组，表示“互相”(= inter si)的意思，unu 永远用主格形式，alia 的格则根据动词(或动名词等)的要求来确定。例如：Ni devas helpi unu alian, lerni unu de alia. [我们应该互相帮助，互相学习。]

§ 4—10 否定代词 Neaj pronomoj (negativoj)

否定代词是含有否定意义的代词，有 *neniu* [没有人，没有一个]，*nenio* [什么都没有]，*nenies* [不属任何人的]，*nenia* [无一种的]。

否定代词本身有否定意义，用在否定句时，不能再加副词 *ne*。如果加了副词 *ne*，意义就成了肯定，即否定之否定为肯定。试比较：

① *Li scias nenion.* [他什么事情也不知道。] (否定)

② *Li ne scias nenion.* [他不是什么事情都不知道。] (肯定)

1. *neniu* 的用法及句法作用

neniu 有数和格的变化。它可以用来指人、动物或事物，在句中一般做主语、宾语或一致定语，做定语时，是用做形容词，其数和格要与被说明的词一致。例如：

① *En la ĉambro estis neniu, krom li.* (Z) [房里面除他以外没有别人。] (做主语)

② *Kiu ĉasas du leporojn, kaptas nenion.* (Z) [一心不能二用。] (做宾语)

③ *Nenion helpanton plu mi deziras.* [我不再想要任何助手。] (做定语)

④ *En la teretaĝo estis nenioj fenestroj.* (Z) [底层里没有窗户。] (做定语)

2. *nenia* 的用法及句法作用

nenia 表示否定一切，它有数和格的变化，用做形容词，在句中做定语，其数和格要与被说明的词一致。例如：

① *Ni bezonas nenian helpon.* [我们不需要任何帮助。]

② *Ni komprenas neniajn sercojn en aferoj, kiuj*

koncernas honoron. (Z) [在关系到荣誉的事情上, 我们不懂得任何玩笑。]

【注】*neniu*与*nenia*的区别: *neniu*表示在某个确定的数量范围内进行否定, 而*nenia*则是对没有确定数量范围的否定, 即完全否定。试比较:

① *Li sendis al mi nenian libron.* 他一本书也没有给我寄来。
(指期待得到的书)

② *Li sendis al mi nenian libron.* 他什么书也没有给我寄。

3. *nenio*的用法及句法作用

*nenio*没有复数形式, 但有格的变化, 表示不存在的事物, 在句中一般做主语、宾语或状语, 例如:

① *Nenio estas preta.* [什么都没有准备好。] (做主语)

② *Li manĝis nenion.* (Z) [他什么也没有吃。] (做宾语)

③ *Por nenio oni faras nenion.* [无所为就无所作。] (*por nenio*做状语)

4. *nenies*的用法及句法作用

*nenies*表示所属关系, 它没有词形变化, 在句中做定语, 例如:

① *Esperanto estas nenies propraĵo.* (Z) [世界语不是哪个人的私产。]

② *Nenies konsilon li akceptas.* [任何人的劝告他都不接受。]

§ 4—11 相关词

Korelativaj vortoj

相关词并非一个词类, 而是在意义上和形式上有一定联系的四十五个代词、副词。

相 关 词 表

词 类	意 义	不 定	指 示	疑 问、关 系	集 合	否 定
		—	t-	k-	c-	nen-
代 词	事 物	io 某事物	tio 那事物	kio 什么；那事物	cio 一切	nenio 什么也没有
	个 体	iu 某人， 某个	tiu 那人， 那个	kiu 谁，哪个； 那人，那个	ciu 每人， 每个	neniu 无人，无一个
	种 类、 性 质	ia 某种， 某样的	tia 那种的， 那样的	kia 什么样的； 那样的	cia 各种的， 各样的	nenia 没有一种的， 没有一样的
	所 有	ies 某人的	ties 那人(物) 的	kies 谁的；那人 (物)的	cies 每人的	nenies 无人的
副 词	原 因	ial 因某种 原因	tial 因 此	kial 为什么	cial 种种理由	nenial 没有理由
	时 间	iam 在某时	tiam 那时	kiam 什么时候； 当…的时候	ciam 时时， 永远	neniam 永不，从不
	地 点	ie 某 处	tie 那 里	kie 哪里；那里	cie 处处， 各处	nenie 无处
	方 式	iel 某样地	tiel 那样地	kiel 怎样地； 如，象	ciel 千方百 计地	neniel 怎样也不
	数 量	iom 一 些	tiom 那 么 多	kiom 多 少；那 么 多	ciom 全 部， 所有数量	neniom 一点也没有

相关词表是由表示不定意义的一组词以及由它们再加上字母 t-, k-, c- 和前缀 nen- 构成表示指示、疑问或关系、集合、否定等意义的代词和副词，共四十五个，结构整齐，便于记忆。

相关词表里的二十个代词的用法，详见 § 4—5 ~ § 4—10。

相关词表里的二十五个副词都没有词尾，属原来副词。k-行的副词都可作疑问词；除 kial 外，也可用作关系副词，连接从句，起从属连词的作用（详见本书有关章节）。这二十五个副词中，有些副词可以根据需要加上名词、形容词或副词词尾，构成相应的名词、形容词或副词。

副词 iom, tiom, kiom, ciom 和 neniom 与名词连用时，其后面要用表数量关系的前置词 da。

kio, kia, kiom, kiel 可用作感叹词（详见 § 12—4 感叹句）。

seinon	loio	luad	lati	lai	
meinon	mais	mail	mail	mai	
nenon	nois	nois	nois	nois	
nenion	nois	nois	nois	nois	

第五章 数词 LA NUMERALOJ

§ 5—1 概 述

表示抽象的数目、事物的数量或事物顺序的词叫做数词。数词按其意义可分为两大类：

1) 基数词 基数词表示抽象的数目和事物的数量，回答问题“*kiom?*”〔多少?〕。例如：

① *Du kaj tri estas kvin* 〔二加三等于五。〕(抽象的数目)

② *Li havas tri librojn.* 〔他有三本书。〕(事物的数量)

2) 序数词 序数词表示事物的顺序，回答问题“*kioma?*”〔第几个?〕。例如：*la unua paĝo*〔第一页〕，*la tria mondo*〔第三世界〕。

§ 5—2 基数词 Bazaj numeraloj

世界语最基本的基数词有：*unu*〔一〕，*du*〔二〕，*tri*〔三〕，*kvar*〔四〕，*kvin*〔五〕，*ses*〔六〕，*sep*〔七〕，*ok*〔八〕，*naŭ*〔九〕，*dek*〔十〕，*cent*〔百〕，*mil*〔千〕，*nulo*〔零〕，*miliono*〔百万〕，*miliardo*〔十亿〕，*biliono*〔兆〕。为了保持形态上的一致，有些人用*nul*的形式。用这些数词可以构成任何合成数词，表示任何数目。

合成数词的书写原则：

(1) 基数词*dek*，*cent*与相乘的数连写，与相加的数分写：
dek tri (13=10+3)，*dudek* (20=2×10)，*cent tri*
(103=100+3)，*tricent* (300=3×100)，*naŭcent kvin-*

dek sep ($957=9\times 100+5\times 10+7$)。

2) 基数词 *mil*, *miliono*, *miliardo*, *biliono* 与相乘、相加的数都分写: *tri mil sescent okdek unu* (3681), *ducent tridek kvar milionoj kvincent sesdek sep mil okcent naŭdek unu* (234 567 891)。

基数词分有变化的基数词和无变化的基数词: 有词尾 *-o* 的基数词属有变化的基数词, 如: *nulo*, *miliono*, *miliardo*, *biliono* 等, 它们有数和格的变化; 没有词尾 *-o* 的基数词属无变化的基数词, 如: *tri*, *du mil sepcent naŭdek ok* 等等, 它们没有词形变化。

【注一】某些汉语、世界语数词对照:

个	十	百	千	万	十万
<i>nun</i>	<i>dek</i>	<i>cent</i>	<i>mil</i>	<i>dek mil</i>	<i>cent mil</i>

百万	千万	亿	十亿
<i>miliono</i>	<i>dek milionoj</i>	<i>cent milionoj</i>	<i>miliardo</i>

百亿	千亿
<i>dek miliardoj</i>	<i>cent miliardoj</i>

【注二】万位以上的数字中, 如果有“一千”这样的数, 不能省去 *unu*, 而在小的数字中则常用 *mil* 表示“一千”, 如: 31000 (*tridek unu mil*), 1300 (*mil tricent*)。

【注三】英、德制用 *biliono* 表示“兆”, 而美、法、意制用 *biliono* 表示 *miliardo* [十亿], 世界语里应避免用 *biliono* 表示“十亿”。

1. 基数词的用法

无变化的基数词可直接与名词连用, 其中, *unu* 后面的名词用单数形式, 而 *du* 以上的数词后面的名词用复数形式。例如:

① *Li havas unu knabon*. [他有一个男孩。]

② *Du knaboj ludas pilkon*. [两个男孩在打球。]

③ *En nia universitato estas kvin mil tricent dudek unu studentoj*. [我们大学有五千三百二十一名学生。]

有变化的基数词不能直接与名词连用, 它们之间须加前置词 *da*。例如:

① *Johano havas (unu) milionon da pundoj*. [约翰有一

百万英镑。]

② *La urbo Wuhan havas ses milionojn da loĝantoj.*
〔武汉市有六百万居民。〕

【注】*nulo*与名词连用时，它们之间也应加*da*。例如：*nulo da horoj*〔零点〕。但更常用的是*nul*这种形式，因此，它可以直接与名词连用。例如：*La ekflugo okazos je nul horo kaj dek kvin minutoj.*〔起飞的时间是在零点十五分。〕

当有变化的基数词与无变化的基数词一起构成一个数目字时，可以直接与名词连用，而不用*da*。例如：*du milionoj ducent mil pundoj*〔二百二十万英镑〕。

基数词可以与前置词连用，在“前置词+数词+名词”的词组里，前置词只支配数词，不支配数词后面的名词，因此该名词在句中该用什么格就用什么格，不受前置词的影响。例如：

① *Ĉeestis ĝis kvar homoj.*〔在场的只到四个人。〕（*ĝis kvar homoj*做主语，*homoj*用主格）

② *Li povis kuŝi ok ĝis naŭ jarojn.*（*Z*）〔他可以躺八至九年。〕（*ok ĝis naŭ jarojn*做时间状语，*jarojn*用宾格形式表示时间量。）

③ *Ili sendis kontraŭ ni inter cent kaj ducent soldatojn.*〔他们派出一百多到两百名士兵来对付我们。〕（*inter cent kaj ducent soldatojn*做直接宾语，*soldatojn*用宾格。）

当“前置词+数词+名词”这类词组倒装时，前置词应放在数词之前，成为“名词+前置词+数词”的形式。例如：*Ĉeestis homoj ĝis kvar.*

如果分别对“前置词+数词+名词”词组中的数词进行提问，该前置词总是与数词一起回答；而名词则直接回答。例如：

Ĉeestis ĝis cent homoj.〔出席的人到了一百。〕

—— *Kiu ĝis cent?*〔哪些人出席了？〕

—— *Homoj.*〔人们。〕（不是*ĝis homoj*）

— *Kiom ĉeestis?* [有多少人出席?]

— *Gis cent.* [到一百人。](不是cent)

无变化的基数词加上词尾-o, 构成名词。例如: *unu* [单位, 一], *duo* [二, 一对], *dekduo* [一打, 十二个]等。它们有数和格的变化。它们表示数量时, 不能直接与名词连用, 它们与名词之间需要加前置词*da*。例如:

① *La metro estas la universala unuo de longo.* [米是国际长度单位。]

② *Li ricevis duon kun minuso.* [他得了个两分减。]

③ *Mi aĉetis duon da komodoj.* [我买了一对五斗柜。]

基数词加上词尾-a 构成序数词(详见§5—3); 加上后缀-obl-构成表示倍数的词(详见§5—4); 加上后缀-on-构成分数词(详见§5—5); 加上后缀-op-构成表示集合数量的词(详见§5—6); 加上前缀po-或与前置词po连用构成表示分配意义的词或词组(详见§5—7)。

2. 基数词在句中的作用

基数词在句中可以做:

1) 主语 例如:

① *Tri, kvin, sep estas malparaj nombroj.* [3, 5, 7是奇数。]

② *Kvin kaj ses estas dek unu.* [五加六等于十一。]

2) 宾语 例如:

— *Kiom da libroj vi aĉetis?* [你买了几本书?]

— *Tri.* [三本。]

3) 表语 例如: *Kvar plus kvin estas naŭ.* [四加五等于九。]

4) 状语 例如: *La gastoj venis po tri.* [客人三个三个地来了。]

3. unu的用法

1.) 作数词用,表示数量,其后面的名词用单数形式。例如:

① *Unu vido taŭgas pli ol dek aŭdoj.* (Z) 百闻不如一见。

② *Unu hirundo printempon ne alportas.* (Z) [一燕不成春。]

【注】作为数词, *unu* 只是在特别强调事物是“一个”的时候才使用,因为世界语名词的单数形式本身已经能表示事物是“一个”的概念。例如: *libro* 与 *unu libro*, 它们表示的数量是完全一样的,只不过后者强调指出这一事物是“一个”。

2.) 作形容词用,表示被说明的事物是同类中唯一的。例如: *Celon ni ĉiuj havas unu kaj klaran.* (Z) [我们大家有一个唯一的、明确的目的。]

3.) 作不定代词用(详见 § 4—9 “*unu* 的用法”)。

§ 5 — 3 序数词 *Ordaj(vicmontraj)* *numeraloj*

序数词由基数词加形容词尾 *-a* 构成。合成序数词只在最后一个数词后加词尾 *-a*。文字写的数字也可用连字符“-”将 *-a* 连起来。例如: *unua* [第一], *cent dudek oka* [第一百二十八], *la 1986-a jaro* [一九八六年] (读做 *la mil naŭcent okdek sesa jaro*)。

从 *unua* 到 *naŭa* 的序数词,如果它们前面只有一个数词,也可以用连字符把它们连接起来,如: *dek-unua* (Z) [第十一], *kvindek-unua* (Z) [第五十一], *en la sescent-unua jaro* (Z) [第601年]。

将序数词词尾 *-a* 去掉,换上副词词尾 *-e*,构成表示列举、次第的副词,如: *unue* [第一,首先], *due* [第二,其次], *trie* [第三,其三] 等。

序数词主要用来说明名词,表示事物在计算时的顺序,其数和格应与名词一致。例如:

①Mi lernas en la *tria* klaso.〔我在三班学习。〕

②Legu nur la *unuan* ĉapitron.〔只读第一章。〕

序数词还常用来表示日期、钟点，其后面的名词 *tago*, *horo* 常省略。例如：

①Mi ellitiĝas je la *sesa* matene.〔我早上六点钟起床。〕

②La *tria* (*tago*) de septembro estas mardo.〔九月三日是星期二。〕

序数词在句中一般可以做：

1) 主语 例如：

①Du militas, *tria* profitas. (Z)〔两人争斗，第三者获利。〕

②Ĵus eksonis la *dua* (*horo*).〔刚刚响过两点。〕

2) 表语 例如：Li estas la *unua* laŭ la alfabeto ordo.〔按字母顺序他是第一个。〕

3) 一致定语 例如：Sur la *kvina* paĝo estas bela bildo.〔第五页上有幅漂亮的画。〕

4) 宾语 例如：Morgaŭ ni havos la *dek sesan* de aprilo.〔明天是四月十六日。〕

5) 状语 例如：

①D-ro Zamenhof naskiĝis la *15-an* de decembro 1859.〔柴门霍夫博士生于一八五九年十二月十五日。〕

②Zamenhof la *unua* sukcesis ellabori la lingvon, kiu povas fariĝi peranto inter la popoloj.〔柴门霍夫第一个成功地创造了在各国人民之间起媒介作用的语言。〕

【注】“*du* 等基数词 + 名词”的词组可以被序数词 *unua* 和 *lasta* 说明，这两个词一般位于“数词 + 名词”词组前，并都用复数形式。例如：la historio de la *unuj* dek jaroj (Z)〔头十年的历史〕；la *lastaj* tri eldonoj〔后三版〕。

形容词说明“数词 + 名词”词组时，形容词一般放在数词和名词之间。例如：tri interesaj libroj〔三本有趣的书〕。

§ 5—4 倍数表示法

后缀 *-obl-* 表示倍数。基数词之后加上后缀 *-obl-*，再加上适合的词尾构成表示词根所含的倍数的形容词、副词、名词和动词。

1. 形容词 表示两种意义：

1) 表示倍数。例如：

duobla sumo da mono (Z) [双倍的钱]

Ili ricevis dekoblan profiton (=dek fojojn pli granda ol alia, ol antaŭa) [他们得到了十倍的利润。]

2) 表示某物是由词根所含的那样多的部分组成的。例如：

duobla kaverno [双层岩洞]

Ili faris la surbrustajon duobla. (Z) [他们把胸甲做成了双层。]

2. 副词 例如：

① *Ili kolektis duoble da pano. (Z)* [他们收获了两倍的粮食。]

② *Li ricevis duoble pli ol tio, kion li havis antaŭe.* [他得到的东西比他从前有的还多两倍。]

这种副词还可与基数词连用，表示相乘。例如：*Duoble sep estas dek kvar.* [二乘以七等于十四。]

3. 名词 例如：*Ok estas la kvaroblo de du.* [八是二的四倍。]

4. 动词 借助后缀 *-ig-*，*-iĝ-* 构成。例如：

① *Iliaj fortoj triobligis.* [他们的力量增长了两倍。]

② *Obligante 3 per 5 oni ricevas 15.* [五乘以三等于十五。]

后缀 *-obl-* 还可加在 *kelk-*，*mult-* 等表示不确定数量的形容词词根后面。例如：*Mia laboro valoras kelkoble pli, ol*

kiom vi donas al mi por ĝi. (Z) [我工作的价值比你所付给我的钱要多好几倍。]

【注】-obl-与-foj-的区别：-obl-表示倍数，-foj-表示重复。试比较：duobla pago [双倍的付款]，dufoja pago [两次付款]。

§ 5—5 分数的表示法

基数词后面加上后缀 -on- 再加上词尾 -o，构成表示分数的名词，表示“多少分之一”。例如：duono $\frac{1}{2}$ ，triono $\frac{1}{3}$ ，dekono $\frac{1}{10}$ 。

合成数词做分母时，原来分写处应该用连字符连起来，例如：

$\frac{1}{24}$ dudek-kvarono， $\frac{1}{365}$ tricent-sesdek-kvinono。

如果表示几分之二、三……，则分子用基数词，分母用基数词加后缀 -on- 构成的分数名词的复数形式。例如： $\frac{3}{4}$ tri

kvaronoj， $\frac{5}{24}$ kvin dudek-kvaronoj， $\frac{19}{365}$ dek naŭ tricent-sesdek-kvinonoj。

带分数的整数部分用基数词，分数部分用分数名词，它们之间用 kaj 连接。例如：2 $\frac{1}{2}$ du kaj duono，5 $\frac{3}{4}$ kvin kaj tri kvaronoj。

注意区别：tridek kvin milonoj $\frac{35}{1000}$ ；tridek kvin milonoj $\frac{30}{5000}$ ；tridek kaj kvin milonoj 30 $\frac{5}{1000}$ 。

分数还有一种读法： $\frac{3}{7}$ 读作：tri sur (或super) sep； $\frac{6}{25}$ 读作：ses sur (或super) dudek kvin.

去掉分数名词词尾 -o，换上词尾 -a 或 -e，构成表示分数的形容词或副词。例如：

① *Ŝi aĉetis unu kaj duonan kilogramojn da pomoj.* [她买了一公斤半苹果。]

② *Li faris sian taskon nur trione.* [他只做了三分之一的作业。]

表分数的副词与基数词连用，表示除法。例如：*Trione dek du estas kvar.* [十二除以三等于四。]

分数名词与名词连用时，它们之间只能用前置词 *de*，不能用前置词 *da*。例如：

① *Mi legis duonon de pago en unu horo.* [我一个小时读了半面。]

② *Li aĉetis kvaronon de torto.* [他买了四分之一块蛋糕。]

【注】如果名词所表示的事物不是作为物质的单位时，分数名词与它连用时，中间可以用前置词 *da*。例如：*La metalo konsistas el du trionoj da oro kaj unu da arĝento.* [这种金属含有三分之二的金和三分之一的银。]

整数与名词连用时，整数是用来修饰名词的。例如：*du horoj* [两小时]。而分数名词与名词连用时，名词是用来补充说明分数名词的，所以要用前置词 *de*。例如：*duono de horo* [半小时]。因此，带分数与名词连用时，不能讲：*du kaj duono de horoj*。在这种情况下，可以采用在整数部分后面紧跟名词，而分数部分后面省略名词的形式，例如：*du horoj kaj duono* [两个半小时]。但人们更常用整数和分数形容词连用的形式。例如：*du kaj duona horoj* [两个半小时]。

小数是分数的另一种形式。读小数时，一般不用 *nulo*，只用 *nul*。例如：*0,2 nul komo du*；*0,5 nul komo kvin*；

3,08 tri komo nul ok; 2,5 du komo kvin. La ĉambro
largas je du komo kvin metroj. [房间宽二点五米。]

【注】欧洲的习惯,小数点用逗号komo,英美都习惯用句号punktio。
世界语出版物多用逗号。

§ 5—6 集合数的表示法

基数词之后加上后缀-op-再加上词尾-a或-e,构成表示集合数量的形容词或副词。这种表集合数量的词,也表示事物的数量,但同时还强调该一定量的事物是共同从事某种行为的整体。例如:

triopa alianco [三国联盟]

① *Akiro kaj perdo rajdas duope.* (Z) [有得必有失。]

② *Ili promenas ĉiam triope.* [他们总是三人一起散步。]

③ *Fadeno triopgita ne baldaŭ disŝiriĝos.* (Z) [三股线不会很快就断。]

后缀-op-也可加在表示不确定数量的形容词词根后面。例如:
Multope ni pli frue finos la laboron ol unuope.
(Z) [这项工作我们许多人一起做比单干更能提前完成。]

§ 5—7 分配意义的表示法

基数词加上前缀po-或与前置词po连用,表示按若干数量平均分配,即表示“每…(若干)”“各…(若干)”等意义。带po的基数词(或分数词) 名词词组在句中可做状语、主语、表语或宾语。例如:

① *La kurso daŭras dek tagojn po 30 minutoj.* [讲习班持续十天,每天三十分钟。](状语)

② *Tiu ĉi ŝtofo kostas po dek juanojn por metro.* [这种衣料每米十元。](状语)

③ *Po kvar glasoj staris antaŭ ĉiu festenanto.*〔每个参加宴会的人面前各摆着四杯子酒。〕(主语)

④ *Ĝia verŝofero estu po kvarono de hino ĉe unu ŝafido.*〔它的祭酒是在每只羊羔前酒奠一公升半。〕(表语)

⑤ *Ili ricevis po kvin pomojn.*〔他们每人得到五个苹果。〕(宾语)

前置词 *po* 在语法上只支配数词，不支配名词，因此在语法上不影响名词的格。*po* 后面的名词做直接宾语时应该用宾格。

【注】柴门霍夫和许多作者认为，前置词 *po* 能够支配名词，因此，当名词做直接宾语时，不用宾格。例如：

① *Ili ricevis po kvin pomojn.* 他们每人得到五个苹果。

② *La gastoj trinkis po (省略了 unu) glaseto da vino.* (Z) 每个客人都喝了一小杯酒。

可是柴门霍夫自己又声明：“在 *doni po 2 pecojn* 和 *doni po pecoj* 两种用法中，还很难说哪种更好，因此，这两种都是可以用的，而且都是好的。”

为了避开 *po* 后面的名词做直接宾语时是否该用宾格这个问题，可以采用下述方法：

1) 用 *ĉiu*，*po* 成为多余的。例如：*Ĉiu el ili ricevis kvin pomojn.*〔他们每人得到五个苹果。〕

2) 改变词序，将 *po* 与后面的数词(或数词—名词词组)一起做状语，放在名词直接宾语的后面。例如：

① *Mi donis al ili pomojn po kvin.*〔我给他们每人五个苹果。〕(代替 *po kvin pomojn*)

② *Ili trinkis vinon po du glasoj.*〔他们每人都喝了两杯酒。〕(代替 *po du glasojn da vino*)

3) *po* 用作前缀。例如：*Ili ricevis po-du pomojn.*〔他们每人得到两个苹果。〕

斯拉夫语言工作者简单地用 *po* 代替 *po unu*，如：*Ili trinkis po glaseto.*〔他们每人喝了一小杯。〕这在语法上是错误的，因为 *po* 只能支配 *unu*，因此 *unu* 不能省略。正确的用法是：*Ili*

trinkis po unu glaseton. 在这种情况下, 可以用由po转化来的形容词poa表示。例如:

① Ili trinkis poan glaseton. [他们每人喝了一小杯。]

② Ili trinkis poan duonon de litro da vino. [他们每人喝了半公升酒。]

如果表平均分配数量的数词结构复杂或者用的是表数量的形容词, 就用由po转化来的副词poe表示分配意义。例如:

① La knaboj ricevis poe du pomojn kaj duonan. [这些孩子每人得到两个半苹果。]

② La studentoj havas poe plurajn librojn. [这些大学生每人都有好几本书。]

在带po的词组前还可以用其他的前置词, 这时, po也只能支配数词。例如:

① La servistino kondukis la gastojn en po unu cambron. [女服务员把每个客人领进了各自的房间。](cambron用宾格形式, 表示运动方向)

② La studentoj estis ekzamenataj pri po du tezoj. [大学生们每人考了两篇论文。]

分配意义有两种情况:

1) 平均分配的数量关系到一定数量中的每一个人或物。例如:

① Po tri gastoj sidis ĉe la tabloj. [每张桌子坐三个客人。](=tri ĉe ĉiu tablo)

② La du laboristoj ricevis po cent frankojn. [两个工人各得了一百法郎。](=ĉiu cent frankojn)

2) 两个相关的数量都分成相同的等分, 而这些相同的等分又相互发生关系。例如: Mi donis po tri pomojn al po du infanoj. [我给了每两个孩子三个苹果。]

【注】po只能用在表示平均分配的数量的那个数词的前面, 不能用在

计算这一数量的那个单位的词前。例如：

①Li marŝis po 20 kilometrojn tage. 他每天走二十公里。(不能讲: ...20 kilometrojn po tago)

②Ni laboras po ok horojn tage. 我们每天工作八小时。(不能讲: ...ok horojn po tago)

§ 5—8 时间表示法

1. 年表示法

1) 表示“某年”，用“la+序数词(主格)+jaro”表示。例如：

1958年: la mil naŭcent kvindek oka jaro (可简写作 la 1958-a jaro, 1958-a或1958)

2) 表示“在某年”，用“en+某年”表示。例如：

在1942年: en la 1942-a jaro (可写作en 1942), 读做en la mil naŭcent kvardek dua jaro, 也可读做en mil naŭcent kvardek du或en al jaro mil naŭcent kvardek du。

2. 月份表示法

1) 月份名称

一月 januaro

二月 februaro

三月 marto

四月 aprilo

五月 majo

六月 junio

七月 julio

八月 aŭgusto

九月 septembro

十月 oktobro

十一月 novembro

十二月 decembro

【注】农历的月份用“la+序数词+monato”表示。例如：

①La dek kvina de la oka monato estas Aŭtunmeza Festo. 八月十五是中秋节。

②La unua de la unua monato estas Printempa Festo. 正月初一是春节。

2) 表示“在某月”，用“en+月份名称”表示。例如：
在三月 en marto

3) 表示“某年某月”，用“月份+de+某年”表示。例

如：一九四五年三月 *marto de 1945*

4) 表示“在某年某月”，用“en+月份+de+某年”表示。例如：在一九四九年十二月 *en decembro de 1949* (或 *en decembro 1949*)

3. 日期表示法

1) 表示“某日”，用“la+序数词(主格)”表示，名词 *tago* 经常省略。例如：*Hodiaŭ estas la kvara.* [今天是四号。]

2) 表示“某月某日”，用“日+de+月”表示。例如：*Hodiaŭ estas la dek kvina de decembro, la naskiĝtago de Doktoro Zamenhof.* [今天是十二月十五日，柴门霍夫博士的诞辰。]

3) 表示“某年某月某日”，用“日+de+月+年”表示。例如：一九八五年九月十日 *la 10-a de septembro 1985* (或... *de septembro, 1985*)

4) 表示“在某年某月某日”，用“en(或je)+日+de+月,年”或“日(宾格)+de+月+年”表示。例如：

① *La Ĉina Popola Respubliko fondiĝis en la 1-a de oktobro 1949.* [一九四九年十月一日中华人民共和国成立了。]

② *L. L. Zamenhof naskiĝis la 15-an de decembro, 1859* (或... *en la jaro 1859*)。[L.L.柴门霍夫生于1859年12月15日。]

【注】在印刷中，可以在表日期的数字后面用句号(.)代替-an。例如：*la 6. oktobro 1906* [在1906年10月6日] 读做：*la sesan de oktobro, mil naŭcent ses.*

5) 表示“从某年某月某日起”，用“ekke+日+月,年”表示。例如：*Ekde la 2-a de marto, 1963, li komencis lerni E-on.* [1963年3月2日起他开始学习世界语。]

【注一】*Kioma tago estas hodiaŭ?* (或 *Kioman tagon ni havas hodiaŭ? Kia* (或 *Kiu*) *dato estas hodiaŭ? Kiun* (或 *Kian*) *daton ni havas hodiaŭ?*) 表示“今天是几号? ”, 回答应是“几月几日”。例

如: Hodiaŭ estas la 8-a de marto. [今天是三月八日。]

【注二】Kiun tagon ni havas hodiaŭ? (或Kiu tago estas hodiaŭ?) 表示“今天是星期几? ”, 回答应是“星期几”。例如: Hodiaŭ estas dimanĉo (lundo, mardo, merkredo, ĵaŭdo, vendredo, sabato). [今天是星期日(星期一、星期二、星期三、星期四、星期五、星期六)。]

表示“在星期几”时, 常用副词形式, 也可以用宾格形式, 还可以用“en(或je)+星期名称(主格)”的形式, 如果星期名称带有定语, 就用前置词 en。例如:

①Marde(或Mardon, En mardo, Je mardo) mi vizitis mian amikon. 星期二我拜访了我的朋友。

②En la venonta lundo okazos la semestra ekzameno. 下星期一将举行学期考试。

4. 钟点表示法

1) 回答“Kioma horo estas?” [几点钟?] 时, “钟点”用序数词表示, 名词horo [钟点]常省略, “分”和“秒”用基数词表示。有下列几种表示法:

2:00	— la dua
2:05 (14:05)	— la dua (la dek kvara) kaj kvin minutoj; kvin minutoj post la dua (la dek kvara)
2:15	— la dua kaj kvarono; kvarono post la dua; la dua kaj dek kvin minutoj; dek kvin minutoj post la dua
5:30	— la kvina kaj duono; la kvina kaj tridek minutoj; duono post la kvina; duono antaŭ la sesa
8:50	— la oka kaj kvindek minutoj; dek minutoj antaŭ la naŭa
- 上面三种(即用 kaj, post, antaŭ)表示法, 以用 kaj 这

种表示法最常用。表示1—30分钟时一般用前置词post的形式，意为“…点过…分”；表示31—59分钟则用前置词antaŭ的形式，意为“…点差…分”。

2) 回答“Je kioma horo? (或Kiam?)”〔在几点钟(或“在什么时候”)?)〕时，用“je+几点几分”表示；如果“几分钟”在“几点”的前面，可以用宾格形式代替前置词je。例如：

①——Kiam vi ellitiĝas ĉiutage?〔你每天早上什么时候起床?〕

——Je la sesa.〔六点钟。〕

②——Je kioma horo vi ellitiĝis hieraŭ?〔昨天你几点钟起床?〕

——Mi ellitiĝis dek kvin minutojn post la sesa.〔我是六点一刻起床的。〕

§ 5—9 年龄表示法

对年龄提问时，有以下几种表达方式：Kian (或Kiun) (aĝon vi havas? Kia estas via aĝo? Kiom vi aĝas? oKiomjara vi estas? Kiom da jaroj vi havas? Via aĝo?〔你多大了?〕

回答时，有以下表达方式：

①Mi havas 34 jarojn.〔我三十四岁了。〕

②Mi estas 34-jara.

③Mi aĝas 34 jarojn.

④Mi estas 34 jarojn aĝa.

⑤Mi estas en mia 34-a jaro.

⑥Li atingis la aĝon de 60 jaroj.〔他有六十岁了。〕

⑦Li havis la aĝon de ĉirkaŭ 25 jaroj. (Z)〔他二十五岁左右。〕

§ 5—10 百分数的译法

数学中的百分比(%)在世界语里用procento一词表示。

例如:

1% 读作 unu procento

6% 读作 ses procentoj

94% 读作 naŭdek kvar procentoj

50—60% 读作 kvindek ĝis sesdek procentoj

3,2% 读作 tri komo du procentoj

表示增加百分之几时,可用 kreski, pliigi, leviĝi, plimultiĝi, pli multe...je...% 或 kresko, pliigo de...% 表示;它们之后如果用 al (或 ĝis)...% 表示增加到百分之几。例如:

① La jara produktovaloro de agrikulturo kreskis meznombre je 3,2% en la antaŭaj 26 jaroj (de 1953 ĝis 1978), kaj je 7,9% en la postaj kvin jaroj (de 1979 ĝis 1983). [农业年总产值在前二十六年(1953—1978)里平均增长3.2%,在近五年(1979—1983)里平均增长7.9%。]

② En la fino de 1983 la jara konsumita kvanto de kemia sterko atingis 16 600 000 tunojn, kun kresko de 88%. [1983年底化肥的耗量达一千六百六十万吨,增长88%。]

③ En la fino de 1983 la totala motorforto de la tutlandaj agrikulturaj maŝinoj atingis 245 milionojn da ĉevalpovo, je 54% pli multe ol tiu en 1978. [1983年底全国农业机械的总动力达到二亿四千五百万马力,比1978年多54%。]

④ El la totala produktovaloro de industrio tiu de malpeza industrio leviĝis de 43,1% en 1978 al 48,5%

en 1983. [在工业总产值中,轻工业总产值从1978年的43.1%增加到1983年的48.5%。]

⑤ Ekde 1979 ĝis 1981 la produktovaloro de la malpeza industrio pliiĝis po 14% jare kaj ĝia proporcio en la industrio kreskis de 42,7% en 1978 ĝis 51,4% en 1981. [从1979年到1981年轻工业产值每年递增14%,它在工业中的比例从1978年的42.7%上升到1981年的51.4%。]

表示减少到百分之几时,可用 *mallevigi*, *malkreski* al (或 *ĝis*)...% 表示。例如: En la civila enspezo la proporcio de akumulo *malkreskis* de 36,5% en 1978 ĝis *malpli ol* 30% en 1981, *sekve pliiĝis* la proporcio de konsumo. [在国民收入中积累的比例从1978年的36.5%减少到1981年的不到30%,因而消费的比例增大了。]

表示“是…的百分之几”时,可用“...% de…”表示。例如:

① 80% de la kamparanoj estas liberigitaj de la terkulturado kaj fariĝis laboristoj en sia hejmloko. [百分之八十的农民从农业劳动中解放出来,成了当地的工人。]

② La enspezo de industrio kaj kromokupoj konsistigas pli ol 90% de la totala enspezo de la vilaĝo. [工业和副业收入占全村总收入的90%多。]

§ 5—11 某些数学运算和数学符号的读法

加法 (adicio)

$3 + 4 = 7$ 读作: Tri plus kvar faras sep. 或 Tri kaj kvar estas sep. (3 kaj 4 estas la adiciatoj, 7 estas la sumo)

减法 (subtraho)

$10 - 6 = 4$ 读作: Dek minus ses faras kvar. 或 Ses

el dek estas kvar, (10 estas la malpliigato; 6 estas la subtrahato; 4 estas la diferenco)

乘法 (multipliko)

$2 \times 6 = 12$ ($2 \cdot 6 = 12$) 读作: Duoble ses faras dek du, 或 Du per ses estas dek du, (2 kaj 6 estas la faktoroj; 12 estas la produto)

【注】书的开本与乘法相似。例如: 开本 14×20 cm 读作 formato de dek kvar per dudek centimetroj.

除法 (divido)

$6 \div 2 = 3$ ($6 : 2 = 3$) 读作: Duone ses estas tri, (6 estas la dividato; 2 estas la dividanto; 3 estas la kvociento)

$61 \div 4 = 15 \dots 1$ 读作: Sesdek unu dividite per kvar faras dek kvin, restas unu, (1 estas la resto)

连算法:

$81 \div 9 - 1 = 8$ 读作: Okdek unu dividite per naŭ, minus unu, estas ok.

$8 \times 7 + 2 = 58$ 读作: Okoble sep, plus du, estas kvindek ok.

乘方 (potencigo)

15^3 读作: Dek kvin en la tria potenco, 或 La potenco de dek kvin per tri; La tria potenco de dek kvin.

$3^2 = 9$ 读作: La potenco de tri per du estas naŭ, 或 La dua potenco de tri estas naŭ, (3 estas la potencato; 2 — la eksponento; 9 — ia potenc-valoro)

开方 (elradikado)

$\sqrt[3]{8} = 2$ 读作: La tria radiko de ok estas du, 或 La radiko de ok per tri estas du, (8 estas la radikato; 3 estas la radik-indico; $\sqrt{\quad}$ estas radikilo aŭ radik-

signo, 2 — la radiko aŭ radik-valoro)

比例 (proporcio)

$2:4=1:2$ 读作: Du rilatas al kvar, kiel unu al du.

【注】体育比赛的比分要用前置词 kontraŭ。例如: $2:4$ 读作: du kontraŭ kvar; $6:6$ 读作 ses kontraŭ ses (或 po ses)。

a' 读作: a strekita (或 a streka)

a'' 读作: a duoble strekita (或 a dustreka)

a^0, a^1, a^x 读作: a nulgrada, a unugrada, a iksgrada (或 anulpotenca 等等)

$(-)$ 读作: a sub trabo

$-\infty$ 读作: minus infinito

$\sqrt[n]{\quad}$ 读作: radiko noagrada

$\sum_{k=1}^n$ 读作: sigma ĝis ko

$n!$ 读作: faktorialono

$f(x)$ 读作: funkcio de ikso

\int_a^b 读作: integralo de a ĝis bo

$A > B$ 读作: A pli granda ol B

$A < B$ 读作: A pli malgranda ol B (或 A malpli granda ol B)

\neq 读作: neegala al

\approx 读作: proksimume egala al

// 读作: paralela al

() — la potenc-valoro

$\sqrt{\quad}$ (radikado)

$\sqrt[n]{\quad}$ 读作: la tria radiko de ob estas du

radiko de ob per tri estas du

la tria radiko de ob estas du

第六章 动词 LA VERBO

§ 6—1 概 述

动词表示动作或状态，具有时、式、态、体等范畴，在句中主要做谓语。

世界语动词有时间、式的词尾变化，但没有人称和数的变化。世界语动词可分为及物动词和不及物动词两大类。

§ 6—2 动词不定式 Infinitivo

动词不定式以-i结尾。通常以不定式作为动词的代表形式，词典中动词词条是以动词不定式的形式出现的。

不定式没有时间、式等语法意义。不定式只是一般地称谓动作，本身并不指出动作与时间的关系。

不定式在句中可以做主语、谓语、宾语、表语、定语、状语或补足语。不定式对名词有支配关系，也可以被副词修饰。

不定式的句法功能和用法：

1. 做主语。例如：

① *Kritiki estas facile, fari malfacile.* (Z) [批评容易，做起来难。]

② *Labori estas necese.* [工作是必需的。]

2. 做谓语

1) 做谓语时，代替命令式，主语不表示出来。例如：

① *Ne ekpepi!* (Z) [不准闲谈!]

② *Ne kraci teren!* [不准随地吐痰!]

2) 在感叹句、疑问句或表示犹豫的句子中,不定式做谓语用,代替陈述式的现在时、将来时或假定式。在这种情况下,主语不表示出来。例如:

① *Kion fari? Mi ne havas talenton.* (Z) [有什么办法呢? 你没有才干。]

② *Mi scios, kion diri.* (Z) [我将知道我该说些什么。]

③ *Plialtigi la temperaturon de la ĉambro! Per kio?* [升高室内温度! 用什么去升高?]

3) 不定式用在助动词 *devi*, *povi*, *voli* 之后,一起做复合谓语。例如:

① *Vi devas obedi.* [你应该服从。]

② *Li povas alveni en ĉiu horo.* [他随时都可以来。]

③ *Li ne volas respondi al mi.* [他不愿意答复我。]

3. 做宾语

1) 做直接宾语

(1) 用于下列动词的后面: *ami* [喜欢], *bezoni* [需要, 必须], *ĉeli* [目的在..., 指望], *decidi* [决定, 决心], *deziri* [想望, 要求], *emi* [习惯, 嗜好] *esperi* [希望], *eviti* [避开, 避免], *fini* [结束], *forgesi* [忘记, 忽略], *honti* [害羞], *imagi* [想像, 设想], *intenci* [打算, 企图], *komenci* [开始], *konsenti* [同意, 允诺], *kuragi* [敢], *kutimi* [习惯], *lerni* [学习], *pensi* [想], *preferi* [宁愿, 更喜欢], *projekti* [规划, 设计], *provi* [尝试], *revi* [梦想, 幻想], *rifuzi* [拒绝], *riski* [冒...危险], *scii* [会], *sukcesi* [成功], *sati* [喜欢, 爱好], *timi* [害怕] 等。这些动词的主语和不定式动作的执行者是同一个词。做宾语用的不定式如果是及物动词,也可以要求名词(或代词)或不定式做自己的直接宾语。例如:

① *Mi rifuzas fari tion.* [我拒绝做那件事。]

② *Mi deziras lerni nagi.* [我想学习游泳。]

(2) 动词 *arogi* [过分要求], *doni* [给], *helpi* [帮助], *komisii* [委托, 委任], *komplezi* [殷勤], *konsili* [劝告], *malpermesi* [禁止], *ordoni* [命令], *permesi* [准许], *promesi* [答应], *proponi* [建议, 提议], *rekomendi* [劝告], *trudi* [迫使] 等既要求不定式做直接宾语, 同时又要求带有 *al iu* 的宾语, 即要求 *al iu -i* 的形式。在这些动词中, 大多数动词的主语与不定式动作的执行者是两个不同的词, 动词不定式动作的执行者是 *al iu* 中的 *iu*。例如: *Li permesis al si foriri.* [他准许她离开。]

但动词 *arogi*, *komplezi*, *promesi* 的主语与不定式动作的执行者是同一个词。例如: *Li promesis veni.* [他答应来。]

动词 *proponi* 上述两种情况都可能。例如:

① *Mi proponis fari la taskon mem.* [我提议让我自己完成这个任务。]

② *Mi proponis al ili dividi la laboron.* [我建议他们分配工作。]

当表示“通知”意义的动词(如 *skribi*, *diri*, *telefoni* 等)使人意会到是“命令”、“吩咐”或“邀请”时, 也可以要求不定式做直接宾语和带有 *al iu* 的宾语。这时, 不定式动作的执行者就是 *al iu* 中的 *iu*。例如: *Li skribis al si veni tuj.* [他写信要她马上来。]

(3) 动词 *peti* 可以要求不定式做直接宾语和带有 *de iu* 的宾语。这时, 不定式动作的执行者和谓语动词的主语是同一个词。例如: *Li petis de si trinki.* (Z) [他向她要点喝的。]

2) 做间接宾语

(1) 动词 *goji* [高兴], *juri* [发誓], *heziti* [犹豫], *klopodi* [尽力], *peni* [努力, 争取], *rajti* [有权], *rapidi* [赶快, 急忙] 等可以要求不定式做间接宾语。这些动词的主语和不定式

动作的執行者是同一个词。例如：

① *Mi gojas vin vidi.* [我很高兴见到你。]

② *Ni juris batali.* (Z) [我们宣誓参加战斗。]

(2) 动词 *admoni* [劝告, 劝阻], *deteni* [禁止], *devigi* [强迫], *ĝeni* [妨碍], *instigi* [鼓舞], *instrui* [教], *kutimigi* [使习惯], *peti* [要, 请求], *rajtigi* [授权] 等既要求名词 (或代词) 做直接宾语, 又要求不定式做间接宾语, 即 *iun -i* 的形式。这种形式可以改为 *iun pri -ado*, 所以这里的不定式是做间接宾语。不定式动作的執行者就是直接宾语。例如: *Mi instruas lin legi.* [我教他读。]

4. 做宾语补足语

1) 用在表示感觉的动词 *vidi* [看见], *rigardi* [看], *aŭdi* [听见], *aŭskulti* [听], *senti* [感觉] 等的后面。例如:

① *Mi aŭdis lin fermi la pordon.* [我听见他把门关了。]

② *Mi vidis lin fali.* [我看见他摔倒了。]

2) 用在动词 *igi* 和 *lasi* 之后。例如:

① *Lasu min dormeti.* (Z) [让我睡一会儿。]

② *Kio do igis ilin vagadi?* [那么什么使他们流浪呢?]

5. 做表语。例如:

① *Vivi estas agi.* [生命就是运动。]

② *Flati al iu ne estas servi al li.* [阿谀奉承对人没有好处。]

6. 做定语

1) 用在表示不定式动作的种类、范畴及程度的名词后面, 如 *artifiko* [策略, 技巧], *dangero* [危险], *intrigo* [阴谋], *kutimo* [习惯], *maniero* [方式], *politiko* [政策], *ideo* [思想], *rapideco* [速度] 等等。例如:

① *Tio tute ne estas mia maniero arangi la aferojn.* [那完全不是我处理事情的方式。]

②Li sentis la danĝeron erari.〔他感到有犯错误的危险。〕

2) 用在下列名词之后: volo〔愿望〕, avido〔热望〕, decido〔决心, 决定〕, deziro〔愿望〕, emo〔嗜好〕, intenco〔打算, 企图〕, inklino〔倾向〕, klopodo〔努力〕, peno〔努力〕, pret(ec)o〔准备〕, promeso〔诺言〕; povo〔能力〕, eblo〔可能〕, espero〔希望〕, forto〔力量〕, kompetento〔可靠性〕, libereco〔自由〕, laco〔厌倦〕, nepovado〔无能力〕, okazo〔场合, 机会〕, oportuno〔机会〕, rajto〔权利〕, sanco〔时机〕; devo〔义务, 责任〕, bezono〔需要〕, juro〔誓言〕, neceso〔必要性〕, tasko〔任务〕等等。这些词是由助动词 voli, povi, devi 构成的名词以及在意义上与它们有关系的名词。例如:

①Min doloras la nepovado helpi vin. (Z)〔不能帮助你叫我心里难过。〕

②Ŝi sentis la bezonon ekdormi.〔她需要睡觉。〕

3) 用在表示“鼓舞”或“劝阻”意义的名词后面, 如admono〔劝告〕, konsilo〔劝告〕, ordono〔命令〕, promeso〔应允〕, malpermeso〔禁止〕, propono〔建议〕等等。例如:

①Venis la ordono ataki.〔进攻的命令下达了。〕

②Lia propono elekti novan prezidanton ne estis akceptita.〔他的选举新主席的建议没有采纳。〕

4) 用在少数“动词+名词宾语”的词组后面。这种词组在意义上与做宾语用的名词的同源动词相同。例如: havi la kuragon=kuragi.

动词 havi 和名词宾语构成的词组, 常用的有: havi la ambicion〔有野心〕, havi la avidon〔渴望, 热望〕, havi bedaŭron〔抱歉〕, havi bezonon〔需要, 必要〕, havi la bonecon〔好意〕, havi la devon〔应该〕, havi la deziron〔期望〕, havi la eblon〔有可能〕, havi esperon〔希望〕, havi la fieron〔自豪〕, havi la forton〔有…力量〕, havi la guston

〔有…味道, 有…意味〕, *havi la ĝojon*〔高兴〕, *havi la honoron*〔荣幸〕, *havi honton*〔羞愧〕, *havi la ideon*〔有…想法〕, *havi la inklinon*〔有…倾向〕, *havi la intencon*〔打算, 企图〕, *havi la intereson*〔对…有兴趣〕, *havi la kapablon*〔有…能力〕, *havi kaŭzon*〔有…原因〕, *havi la komision*〔受…委托〕, *havi la kruelecon*〔残忍〕, *havi la kuragon*〔勇敢〕, *havi la kutimon*〔习惯〕, *havi la liberecon*〔有…自由〕, *havi motivon*〔有…动机〕, *havi la oficon*〔有…职责〕, *havi la paciencon*〔忍耐〕, *havi la permeson*〔准许〕, *havi la plezuron*〔愉快〕, *havi la potencon*〔有…权力〕, *havi la povon*〔有能力〕, *havi la projekton*〔计划〕, *havi la rajton*〔有权〕, *havi rapidecon*〔赶快〕, *havi soifon*〔渴望〕, *havi la tempon*〔有时间〕, *havi la timon*〔害怕〕, *havi la utilecon*〔有益〕, *havi la volon*〔愿望〕等。例如:

① *Vi havas plenan rajton uzi tiun formon.* (Z)〔你完全有权采用那种形式。〕

② *Ŝi havis la paciencon resti hejme ĝis lia reveno.*〔在他回来之前, 她耐心地留在家里。〕

某些动词, 如 *ricevi*, *senti*, *posedi*, *preni*, *enfali* 等, 含有动词 *havi* 的意义, 这些动词与某些名词宾语构成的词组后面也可以用不定式做定语。这些词组是: *ricevi la permeson montri la bildon* (Z)〔被准许展示这幅画〕; *senti la bedaŭron*〔感到抱歉〕, *senti la dangeron*〔感到有…危险〕, *senti la devon*〔应该〕, *senti la ĝojon*〔高兴〕, *senti la neceson*〔感到有必要〕, *senti la plezuron*〔感到愉快〕, *senti skrupulon*〔有顾虑〕, *senti sopiron*〔渴望〕, *senti timon*〔害怕〕; *posedi la forton*〔有能力〕, *posedi la povon*〔能够〕, *posedi la rajton*〔有权〕; *preni sur sin*

la taskon aranĝi [承担安排…的任务]；enfali en la danĝeron perdi (Z) [有失掉…的危险]。

动词doni, lasi, meti 等含有动词havigi [获得, 使有] 的意义。这些动词与某些名词宾语构成的词组后面也可以用不定式做定语。这些词组是：doni la esperon [使…有希望]，doni la eblon [使有…可能]，doni averton [给…劝告]，doni la guston [使有…意味]，doni la kuraĝon [使…敢于]，doni la malpermeson [禁止]，doni la okazon [给…机会]，doni la permeson [准许]，doni la povon [使能够]，doni la rajton [给…权利]，doni la rimedon [使有…方法]；lasi al iu eblon [给…可能]，lasi liberecon [给…自由]，lasi la povon [使…有能力]，lasi la rajton [给…权力]；meti sur iun la oficon subtenadi [把支持的责任授于某人]。

动词esti 用于转义时，与havi的意义相近，它与某些词一起构成的词组后面也可以用不定式做定语。例如：Ne estas kaŭzo timi. (Z) [没有害怕的理由。] estas la tempo [是…时候]，estas la momento [是…时候]，estas la okazo [是…原因]，estas mia vico [轮到我…]。例如：

①Mi sentas la bedaŭron ne povi helpi lin. [我不能帮助他而感到抱歉。]

②Ne lasu al li la povon malutili. [别让他有能力做有害的事。]

③Jam estas tempo iri hejmen. [该是回家的时候了。]

7. 做状语

1) 用在表示运动的动词后面，做目的状语。这时谓语动词的主语和不定式动作的执行者是同一个词。例如：Iru dormi. [去睡吧。]

2) 用在某些动词后面，做目的状语。这时谓语动词的主语

和不定式动作的执行者不是同一个词。例如：

① *Li sendis ŝin promeni.* [他打发她去散步。]

② *Li invitis ilin mangi panon.* (Z) [他请他们吃面包。]

【注】在这种情况下，不定式前用前置词 *por* 是错误的。

3) 用在前置词 *por*, *anstataŭ*, *krom* 的后面，有时也用在前置词 *sen*, *inter* 的后面。例如：

① *Li laboras anstataŭ ripozi.* [他工作而不休息。]

② *Ni lernas por konstrui la socialisman patruŝlandon.* [我们为建设社会主义祖国而学习。]

③ *Ŝi nenion faras krom kanti kaj danci.* [除了唱歌跳舞，她什么也不干。]

④ *Inter voli kaj fari estas grandega paŝo.* (Z) [从愿意到做之间有很大一段距离。]

8. 用于某些形容词的后面，做增补语(如 *ema* [倾向于]，*inklina* [倾向于...]，*kapabla* [有能力的] *preta* [有准备的] *laca* [厌倦的] 等等) 例如：

① *Mi estas inklina akcepti vian proponon.* (Z) [我倾向于接受你的建议。]

② *Mi estas preta riski la vivon.* (Z) [我准备冒生命危险。]

§ 6 — 3 及物动词和不及物动词

按照动词和宾语的关系，可以把动词分为及物动词和不及物动词。

1. 及物动词 (*transitiva verbo*)

及物动词表示直接及于客体的动作，其直接客体在句中做直接宾语。名词、代词做直接宾语时，用宾格表示。例如：*Li skribis leteron.* [他写了信。] *skribis* 是及物动词，*lete-*

ron是动作的直接客体，做直接宾语。

但是，当强调动作而不强调动作的客体时，也可以不指出及物动词所涉及的直接客体，这是动词的一种独立用法。例如：

① *Kial vi ne skribas?* [你为什么不用笔写呢?]

② *Konfidu, sed vidu.* (Z) [要信任，但也要观察。]

及物动词可以借助后缀 *-igi-* 构成不及物动词。例如：
finigi [结束]，*banigi* [洗澡]。

2. 不及物动词 (netransitiva verbo)

不要求直接宾语、本身即能表达完整意思的动词叫不及物动词。例如：

① *Antaŭ ŝi staris la ĉevalo.* (Z) [她前面有一匹马。]

② *La laboro komenciĝas je la oka horo.* [工作在八点钟开始。]

不及物动词加后缀 *-ig-*，*-um-* 可以构成及物动词。例如：
faligi [打倒]，*irigi* [开动，推动]；*pendumi* [绞死]，*ventumi* [扇] 等等。

有些不及物动词可以加上一定的前缀，构成及物动词。例如：
prilumi [照亮]，*priplori* [哀悼]；*tradormi* [睡中度过]，*preterpasi* [从旁走过] 等等。

【注一】有些不及物动词有时可以用同词根的名词做直接宾语。这种宾语称同源宾语。例如：*dormi profundan dormon* [睡得很熟]，*vivi mizeran vivon* [过着贫困生活]，*lukti malesperan lukton* [进行绝望的斗争]，*juri grandan juron* [信誓旦旦] 等等。

动词 *iri*，*kusi*，*sidi* 有时也可以有直接宾语。例如：*sidi seĝon* [坐在椅子上]，*kusi liton* [睡在床上]，*iri vojon* [走路]。

【注二】为了使句子赋有诗的色彩，柴门霍夫偶于在带 *-igi* 的动词后面用直接宾语。例如：

① *Tiu gravediĝis maltonon kaj naskis mensogon.* (Z) 那个人心怀鬼胎，制造谎言。

② *Li antaŭiĝis tiun je tuta horo.* (Z) 他比那个人领先一个小时。

§ 6—4 连系动词和助动词

1. 连系动词 (la kopulo)

连接主语和表语的动词叫连系动词 (简称系词)。

世界语中最常用的连系动词是 *esti*, 它相当于汉语的“是”, 完全失去了表示“存在”的词汇意义。例如:

① *Temp' estas mono (Z)* [时间就是金钱。]

② *La papero estas blanka.* [纸是白色的。]

在谚语里, 或者表语是副词, 其后跟着一个主语从句时, *esti* 的现在时形式 *estas* 可以省略。例如:

① *Akvo kura, akvo pura. (Z)* [流水不腐。] (= *Akvo kura estas akvo pura.*)

② *Ne mirinde, ke oni ne elektis lin.* [人们没有选他, 这并不奇怪。]

【注】动词 *esti* 与分词形容词连用, 构成动词复杂时, 起动词的作用。例如: *Li estas leganta la libron.* [他正在读书。] (= *Li legas la libron.*)

此外, *esti* 与某些形容词连用, 也起动词的作用, 如: *esti ema = emi* [倾向于...], *esti inklina = inklini* [有...倾向], *esti favora = favori* [有利于] 等。

下面几种意义的动词, 尽管它们在某种程度上保留有自身的意义, 也可用作连系动词:

1) 表示新的状态开始的动词, 如: *iĝi* [成为], *fariĝi* [变成], *montriĝi* [显得, 成为], *troviĝi* [变得, 显得] 等。例如:

① *Li fariĝis esperantisto.* [他成了一名世界语者。]

② *Lia espero troviĝis trompita.* [他的希望落空了。]

③ *Vi montriĝis malforta en tago de mizero.* [在困苦的日子里你显得软弱。]

此外, *esti elektita* [被选为], *esti nomita* [被称

作〕，*esti balotita*〔被选为〕等也表示新的状态开始，作连系动词用。例如：*Johano estis balotita deputito.*〔约翰被选为议员。〕

2) 表示保持原来状态的动词：*resti*〔依然是〕，*konserviĝi*〔保持〕。例如：*Ĝibulo ĝis morto restos ĝibulo.* (Z)〔驼子到死也还是驼子。〕

3) 表示类似、显露的动词，如：*aperi*〔显得，好象〕，*aspekti*〔貌似，象是〕，*sajni*〔好象，看来〕，*mieni*〔貌似〕，*vidiĝi*〔显露〕。例如：

① *Li aperis mensoganto.* (Z)〔他象一个说谎话的人。〕

② *Li sajnas homo prudenta kaj honesta.*〔他好象一个明达和正直的人。〕

esti rigardata〔被看作，被认为〕，*esti traktita*〔被看作〕，*esti trovata*〔显得〕也表示这种意义，作连系动词用。例如：*Ĝis malsaĝulo, se li silentas, estas rigardata kiel saĝulo.* (Z)〔如果傻瓜不开口，连他也会被认为是智者。〕

2. 助动词 (helpverboj)

世界语里只有三个助动词：*voli*〔愿，想〕，*devi*〔应该〕，*povi*〔能够〕。助动词本身不表示动作或状态，它们总是与动词不定式连用，一起做复合谓语，表示完成该动作的意愿、义务或能力。例如：

① *Du homoj povas pli multe fari ol unu.* (Z)〔两个人能比一个人做得更多。〕

② *Antaŭ ol agi, oni devas pensi.*〔应该三思而行。〕

③ *Mi volas diri al vi la veron.* (Z)〔我想把真实情况告诉你。〕

【注】*voli*之后可以有直接宾语，这时可以理解为在*voli*之后省略了动词 *havi*，表示“想要”的意思。例如：*Mi volas panon*〔我要面包。〕

(= *Mi volas havi panon*) 等 (次查) *mi volas havi*, (非
助动词 *voli, devi, povi* 用假定式, 可以用来表示愿望或
婉转的语气。例如:

① *Se mi povus flugi!* [我要会飞该多好!]

② *Mi volus skribi leteron.* [我想写信。]

③ *Ĉu mi povus foriri?* [我可以走吗?]

voli, devi, povi 用假定式, 还可以用来表示“希望”、“应该”、“可能”做的动作, 但实际上却没有或没能那样去做。例如:

① *Mi povus foriri.* [我本可以走的。] (= ..., *sed mi ne foriras.*)

② *Li devus labori.* [他本应工作的。] (= ..., *sed li ne laboras.*)

③ *Mi volus helpi al vi.* [我本想帮助你。] (= ..., *sed ne povas.*)

④ *Li estus devinta veni.* [他本应该来的。] (= ..., *sed li ne venis.*)

devi, povi, voli 用陈述式过去时, 表示事实上已经完成了该动作。例如:

① *Tiu ĉi malfeliĉa knabino devis du fojojn en ĉiu tago iri ĉerpi akvon.* (Z) [这个可怜的女孩原来每天得提两次水。]

② *La tutan tempon ili povis ludi en la palaco.* (Z) [他们整个时间都是在宫殿里玩的。]

【注】助动词 *devi, povi* 有不规则的被动态形式 *estas devate, estas povate*, 但一般不用, 而用 *estas necese* [有必要], *necesas* [必需] 代替 *estas devate*, 用 *estas eble* [可能], *eblas* [可能] 代替 *estas povate*。

§ 6—5 动词简单时 *Simplaj tempoj*

“时”是动词的语法范畴之一，表示动作（或状态）和时间的关系。世界语动词的时按其构成可以分为简单时和复杂时。

直接去掉动词不定式词尾*-i*，加上词尾*-is*（过去时），*-as*（现在时）或*-os*（将来时）表示的时间就是动词的简单时。命令式和假定式没有表时间的词尾。

世界语动词通常是以说话时刻作为确定时间的客观标准。如果动作或状态是在说话时进行，就用现在时词尾*-as*表示。例如：*Ŝi legas.*〔她在读。〕指在说这句话时，她正在读书；如果动作或状态发生在说话之前，则用过去时词尾*-is*表示。例如：*Ŝi legis.*〔她读过书。〕表示在说这句话之前，她进行过“读”的动作；如果动作或状态发生在说话时刻之后，则用将来时词尾*-os*表示。例如：*Ŝi legos.*〔她将要读书。〕

1. 现在时（*la prezenco*）的用法

1) 表示说话时正进行的动作或状态。例如：

② *Li lernas Esperanton.*〔他正在学习世界语。〕

② *Ili sidas.*〔他们坐着。〕

2) 表示经常的、习惯的行为。例如：

① *En vintro oni hejtas la fornojn.* (Z)〔冬天人们生炉子烤火。〕

② *Ni kunvenas vespere ĉiuĵaŭde.*〔我们每周星期四晚上开会。〕

3) 表示延续到说话时的动作或状态。例如：

① *Ekde sia infanaĝo li estas malgrasa.*〔他从小就瘦。〕

② *Mia frato lernas Esperanton de tri jaroj.*〔三年来我兄弟在学习世界语。〕

4) 表示客观事实或普遍真理。例如：

① *La vero ĉiam venkas.* (Z) [真理无往而不胜。]

② *Du kaj du estas kvar.* [二加二等于四。]

5) 用来生动地叙述过去的事情。例如：*Li songis, jen stuparo staras sur la tero.* (Z) [他梦见：梯子就立在地上。]

6) 表示引用文字。例如：

Kiel Aristotelo diras... [正如亚里士多德所说……]

Li skribas... [他写道……]

2. 过去时 (la preterito) 的用法

1) 表示在说话时刻之前发生的动作或状态。例如：

① *Hieraŭ li diris al mi la veron.* (Z) [昨天他对我讲了实话。]

② *Li estis instruisto.* [他曾当过老师。]

2) 表示过去经常发生而现在不再发生的动作或状态。例如：*Tiu ĉi malfeliĉa knabino devis du fojojn en ĉiu tago iri ĉerpi akvon.* (Z) [这个不幸的女孩原来每天要打两次水。]

3. 将来时 (la futuro) 的用法

1) 表示在说话时刻之后发生的动作或状态。例如：

① *Li diros al mi la veron.* (Z) [他将告诉我真实情况。]

② *Li fariĝos esperantisto.* [他将成为世界语者。]

2) 表示要某人做的事情。例如：*Venu, ni helpos lin.* [来，我们帮帮他。]

3) 表示人们预见到有先后顺序的事情。例如：*Se bovo kornobatos viron, kaj tiu mortos, tiam oni ŝtonmortigu la bovon.* (Z) [如果牛用角顶人，人就会死，那时人们就要用石头把牛打死。]

【注】用于这种意义时，将来时原则上用于法律条文，并且与命令式连用。

§ 6 — 6 动词复杂时 Kompleksaj tempoj

世界语动词的复杂时由动词 *esti* 与分词形容词一起构成。这时，动词 *esti* 失去了“是”字的意义，它只表示状态的时间；分词形容词表示产生状态的动作。动词 *esti* 的时间是以说话人说话的时刻为标准；如果与说话同时发生，就用现在时 *estas*；如果发生在说话之前，就用过去时 *estis*；如果发生在说话之后，就用将来时 *estos*。分词形容词的时间是以动词 *esti* 表示的时间为标准，即相对时间；如果动作发生在 *esti* 所表示的时间之前，就用过去分词形容词 *-inta, -ita*；如果与 *esti* 所表示的时间同时发生，就用现在分词形容词 *-anta, -ata*；如果是在 *esti* 所表示的时间之后发生，就用将来分词形容词 *-onta, -ota*。命令式、假定式和不定式也有复杂时，但 *estu, estus, esti* 只有一种词尾，没有表时间的词尾变化。动词复杂时在句中一般做用动词谓语，而分词形容词的数要与主语一致。

动词复杂时可分为三类：完成时 (*perfektaj tempoj*)，进行时 (*imperfektaj tempoj*)，将来时 (*prediktaj tempoj*)。

完成时表示状态开始时，分词形容词的动作已经完成。完成时由动词 *esti* 的各种形式与过去分词形容词 (*-inta, -ita*) 构成。

进行时表示分词形容词的动作是持续的动作，与状态同时进行。进行时由动词 *esti* 的各种形式与现在分词形容词 (*-anta, -ata*) 构成。

将来时表示分词形容词的动作将在状态之后发生。将来时由动词 *esti* 的各种形式与将来分词形容词 (*-onta, -ota*) 构成。

动词复杂时表

式	时	主动态	被动态
陈	现在进行时	estas leganta 现在正在读	estas legata 正被读
	现在完成时	estas leginta 现在已经读过了	estas legita 现在已被读过
	现在将来时	estas legonta 现在正要读	estas legota 现在将要被读
述	过去进行时	estis leganta 当时正在读	estis legata 当时正被读
	过去完成时	estis leginta 当时已经读过了	estis legita 当时已被读过
	过去将来时	estis legonta 当时正要读	estis legota 当时正要被读
式	将来进行时	estos leganta 将正在读	estos legata 将正被读
	将来完成时	estos leginta 将已经读过了	estos legita 将已被读过
	将来将来时	estos legonta 将要读	estos legota 将要被读
假定式		estus leganta (leginta, legonta)	estus legata (legita, legota)
命令式		estu leganta (leginta, legonta)	estu legata (legita, legota)
不定式		esti leganta (leginta, legonta)	esti legata (legita, legota)

1. 现在进行时 (imperfekta prezenco) (estas -anta, -ata) 表示在说话的时候, 动作正在进行。例如:

① Li estas leganta libron. [他正在读书。]

② La libro estas legata. [那本书正被读。]

2. 现在完成时 (perfekta prezenco) (estas -inta, -ita) 表示在说话的时候, 动作已经结束。例如:

① *Li estas alveninta de du horoj.* [他已经来了两个小时。]

② *La libro estas legita.* [这本书现在已被读过。]

3. 现在将来时(*predikta prezenco*)(*estas -onta, -ota*)
表示在说话的时候, 动作将要发生。例如:

① *Mi estas legonta la libron.* [我现在正要读这本书。]

② *La libro estas legota de mi.* [这本书现在正要被我读。]

4. 过去进行时(*imperfekta preterito*)(*estis -anta, -ata*) 表示在过去的某一时刻或某一段时间里, 正在进行的动作或持续的动作。例如:

① *Mi estis leganta la libron, kiam li alvenis.* [他来的时候, 我正在读这本书。]

② *Ŝi amis kaj estis amata.* (Z) [她爱过别人, 而且当时也被别人爱过。]

【注】现在完成时与过去进行时的区别, 试比较:

① *La domo estas konstruita.* 那栋房子现在已经建好了。

② *La domo estis konstruata.* 那栋房子当时正在盖。

例①是现在完成时, 表示结果, 现在房子已建好。例②是过去进行时, 表示持续的动作, 当时房子正在修建。又如: *Tiu domo estis longe konstruata. Fine la domo estas konstruita.* [那栋房子过去建了很长的时间。最后房子建成了。]

③ *La ŝlosilo estas perdita.* 那把钥匙掉了。

④ *La tagoj estis perdataj per bagatelajoj.* 这些天都用在一些琐事上了。

例④表示重复的动作。

5. 过去完成时(*perfekta preterito*)(*estis -inta, -ita*)
表示在过去某一确定的时间之前, 动作已经结束。例如:

① *Mi estis leginta la libron, kiam la patro revenis.*
当父亲回来时, [我已经读完了这本书。]

② *Antaŭ unu horo la letero estis skribita.* [一小时以前信已写好。]

6. 过去将来时(*predikta preterito*)(*estis -onta, -ota*) 表示在过去某一时间里将要发生的动作。例如:

① *En la 1886 la lingvo Esperanto estis ankoraŭ aperonta.* [一八八六年世界语即将发表。]

② *Antaŭ unu horo la libro estis legota.* [一小时以前这本书将要被读。]

7. 将来进行时 (*imperfekta futuro*) (*estos -anta, -ata*) 表示在将来的某一时刻或某一段时间里,正在进行的动作或持续的动作。例如:

① *Kiam vi morgaŭ venos al mi, mi estos leganta la libron.* [明天你上我这里来的时候,我将正在读这本书。]

② *La libro estos legata.* [那本书将正被读。]

【注】现在将来时与将来进行时的区别,试比较:

① *Mi estas skribonta leteron.* 我现在正要写信。

② *Mi estos skribanta leteron.* 我将写信。

例①是现在将来时,表示写信之前的状态,就是打算写信。例②是将来进行时,表示将来持续进行的动作,几乎与“*Mi skribos*”意思相同。

8. 将来完成时 (*perfekta futuro*) (*estos -inta, -ita*) 表示在将来某一时间之前,动作已经结束。例如:

① *Kiam vi venos al mi, li estos dirinta al mi la veron.* (Z) [当你将来到我这里的时候,那时他将已经把真实情况告诉了我。]

② *Post unu horo la libro estos legita.* [一小时以后这本书将要被读过。]

9. 将来将来时 (*predikta futuro*) (*estos -onta, -ota*) 表示在将来某一时刻或某一段时间里,动作将要发生。例如:
Mi trinkas kafon ĉiutage je la 8a matene. Morgaŭ je la 7a mi estos trinkonta kafon, la kafe estos trinkota.
[我每天早上八点喝咖啡。明天七点我将要喝咖啡,那时咖啡将被喝掉。]

10. 假定式复杂时 例如:

① *Ho, se tio jam estus farita!* [那件事情要是做了该有多好啊!]

② *Estus pli bone, se mia patrino min ne estus naskinta.* [如果我的母亲没有生我, 那就更好了。]

③ *Liaj lipoj ekstremis, kvazaŭ li tuj estus ridonta.* (Z) [他的双唇颤动起来, 好象他马上要笑一样。]

11. 命令式复杂时 例如:

① *Mi dezirus, ke mi estu irinta tien.* [我希望我去那里。]

② *Li postulas, ke la pordo estu fermita.* [他要求把门关上。]

12. 不定式复杂时 例如:

① *Mi ne volas esti vane veninta.* [我不愿意空来一趟。]

② *Mi estas tro maljuna por esti ankoraŭ konvertita al tiuj novaj doktrinoj.* (Z) [我太老了, 不能再改信那些新主义了。]

动词简单时与复杂时的区别: 简单时表示动作, 而复杂时强调状态。例如:

① *Mi legas.* (表动作)

② *Mi estas leganta.* (表状态)

复杂时虽然在表示时间方面比简单时细致, 但由于它们形式笨重, 一般用得较少。人们常用简单时代替复杂时。概括地说, 可用下述方法代替主动态复杂时: 用 *-as* 代替 *estas -anta*; 用 *-is* 代替 *estis -inta* (*estis -anta*; *estis -onta*; *estas -inta*); 用 *-os* 代替 *estas -onta* (*estos -inta*; *estos -anta*; *estos -onta*)。还可以采用其他手段来加强时间意义: 用 *nun*, *guste*, *tiam* 表示正在进行的动作; 用 *ĵus*, *jam*, *post kiam*, *antaŭ ol* 表示已经进行过或已经完成了的动作; 用 *tuj*, *baldaŭ*, *voli*, *intenci* 等表示将要进行的动作。例如:

① *Mi manĝas* (*Mi nun manĝas*; *Mi ĝuste manĝas*)。代替: *Mi estas manĝanta*。

② *Guste kiam* mi skribis la leteron, mia amiko venis. 代替: *Kiam* mi estis skribanta la leteron, mia amiko venis.

③ *Mi mangis tiam*, kiam vi vokis min. 代替: *kiam* vi vokis min, mi estis manganta.

④ *Mi mangis* (*Mi ĵus mangis*; *Mi jam mangis*). 代替: *Mi estas manginta*.

⑤ *Post kiam* mi skribis la leteron, mia amiko venis (*Mi skribis la leteron, antaŭ ol* mia amiko venis). 代替: *Kiam* mi estis skribinta la leteron, mia amiko venis.

⑥ *Post kiam* mi finis la laboron, mi iros promeni. 代替: *Kiam* mi estos fininta la laboron, mi iros promeni.

⑦ *Mi mangos* (*Mi tuĵ mangos*; *Mi baldaŭ mangos*; *Mi volas mangi*). 代替: *Mi estas mangonta*.

⑧ *Antaŭ ol* mi skribis la leteron... (*Kiam* mi volis skribi la leteron...) 代替: *Kiam* mi estis skribonta la leteron...

⑨ *Mi intencas (projektas) vojaĝi eksterlanden*. 代替: *Mi estas vojaĝonta eksterlanden*.

⑩ *Mi ne farus la eraron, se li antaŭe dirus al mi la veron*. 代替: *Mi ne farus la eraron, se li estus dirinta al mi la veron*.

【注】有人采用分词后缀与动词词尾合成的方法代替复杂时。例如:

① *Laudatu Jezu-Kristo!* (*ibid.*, VI, 604) (= *Estu laudata Jezu-Kristo!*)

② *Mi ne volintus kredi ĉin*. (= *Mi ne estus volinta kredi ĉin*.)

③ *Frapatis la pord'*. (= *La pordo estis frapata*.)

由于使用和理解方面的困难,这种方法在实际使用中没有被广泛采用。

§ 6—7 动词的式 La modoj

世界语动词可以通过特定的语法形式(词尾),指出动作和现实的关系,即指出动作是现实的、是希望实现的还是假定的、虚拟的。这就是动词的式。世界语动词分三种式:陈述式、命令式和假定式。

1. 陈述式 (la indikativo)

陈述式表示实际发生的动作或状态。由于陈述式所表示的动作可能是现在实际进行的,可能是过去发生的或将来发生的,所以它的形式是和时形式融合在一起的,即它们的词尾相同: -as (现在时), -is (过去时), -os (将来时)。例如:

① Mi iras (iris, iros) tien. [我去(去过,将要去)那里,]

② Li ne venas. [他不来。]

③ Ĉu li venos? [他来吗?]

④ Povas esti, ke mi venos. [我可能来。]

陈述式有简单时和复杂时(详见 § 6—5, § 6—6)。

2. 命令式 (la volitivo)

命令式表示说话人希望、要求、命令、劝告、邀请别人进行或完成某一动作。

世界语动词命令式用词尾 -u 表示。将动词不定式词尾 -i 去掉,加上命令式词尾 -u,即构成命令式。

世界语动词命令式没有人称、数的变化,即无论单、复数的第一、第二、第三人称的命令式词尾都是 -u。命令式没有表时间的词尾,但有复杂时(详见 § 6—6)。

命令式往往是说话人向对方提出的命令、要求、希望等,所以,使用第二人称命令式时,通常省略主语 vi。

第一人称单数(mi)的命令式表示说话人请求对方允许自己

做什么；第一人称复数（ni）的命令式表示说话人祈使别人和自己一起共同进行某事。使用第一人称命令式时，要加上主语mi或ni。

第三人称命令式表示说话人命令、建议、希望第三者进行或完成某种动作。使用第三人称命令式时，要加上做主语用的第三人称代词或名词。例如：

① *Estu felica!* [祝您幸福!]

② *Ĉu mi respondu?* [是要我回答吗?]

③ *Ni parolu Esperante!* [我们讲世界语吧!]

④ *Li (ŝi, ili) venu!* [让他(她,他们)来吧!]

⑤ *Vivu la Ĉina Popola Respubliko!* [中华人民共和国万岁!]

【注】如果特别强调人称，第二人称命令式可以用vi。例如：*Vi restu tie ĉi kaj mi iros serĉi ilin.* [你留在这里，我去找他们。]

如果主句表示请求、命令、愿望等意思时，从句的谓语动词必须用命令式，从句里的命令式不受主句谓语的时间的影响。例如：*Mi volas (volis), ke vi tien iru.* [我想要(曾想要)你去那里。]

用por ke连接的目的状语从句的谓语动词必须用命令式。例如：*Mi klarigas refoje, por ke vi komprenu pli bone.* [为了使你们更明白，我再解释一遍。]

世界语还可以用其他形式表示命令式的意义：

1) 用动词不定式表示严格的命令。例如：*Ne fumi!* [不准吸烟!]

2) *bonvolu*和不定式(或*bonvole*和命令式)一起表示礼貌的请求。例如：*Bonvolu telefoni al mi!* [请给我打电话!]
(或*Bonvole telefonu al mi!*)

3. 假定式 (la kondicionalo)

假定式主要用来表示假设的、虚拟的、实际上不存在的动作。

世界语动词假定式用词尾-us表示，即去掉不定式词尾-i，加上假定式词尾-us，便构成假定式。

世界语动词假定式没有人称、数的变化，假定式没有表时间的词尾，但有复杂时（详见§6—6）。

假定式的用法：

1) 表示与事实不符的假设。例如：Se mi estus sana, mi estus feliĉa. (Z) [如果我身体健康，我是多么幸福啊。]

2) 表愿望（不可能实现）。例如：Ho, se vi estus al mi kiel frato! (Z) [如果你是我的兄弟该多好呀！]

3) 表示婉转的语气，有礼貌、客气地提出请求或问题。例如：

① Mi dezirus aĉeti tiujn gantojn. [我想买那些手套。]

② Ĉu vi povus helpi min? [你可以帮我的忙吗？]

§ 6—8 分词 Participoj

世界语的分词有分词形容词、分词副词和分词名词三种。它们分别具有形容词、副词、名词的特征，同时又都兼有动词的某些特征。

动词词根加上分词后缀，再加上词尾-a, -e, -o, 分别构成分词形容词、分词副词和分词名词。根据分词后缀，分词可分为主动分词(aktiva participo)和被动分词(pasiva participo)。分词后缀是：

	现在时	过去时	将来时
主动态	-ant-	-int-	-ont-
被动态	-at-	-it-	-ot-

【注】只有及物动词才能有被动分词。但极少数不及物动词可以有被动分词形式。例如：la irota vojo (Z) [要走的路程]

1. 分词形容词 (particip-adjektivo)

分词形容词用事物本身的动作或状态来说明该事物在一定的时间内所表现的特征。分词形容词兼有形容词和动词的特征。

分词形容词的形容词特征表现在：(1) 有数、格的变化；(2) 在句中可做定语、表语、宾语补足语。

分词形容词的动词特征表现在：(1) 有时间范畴：分现在时分词形容词、过去时分词形容词和将来时分词形容词；(2) 有主动态和被动态之分；(3) 要求原动词所支配的格。可以用副词加以说明。例如：knabo, interese leganta libron [正津津有味地读书的男孩]，分词形容词leganta一方面有形容词的特征，做knabo的一致定语，它们的数和格一致（单数、主格）；另一方面又有动词的特征：leganta是现在时，主动态，有自己的宾语libron，还有自己的状语interese。

1) 分词形容词的用法及句法作用：

(1) 做定语，在数和格上应与被说明的名词一致，分词形容词前常有定冠词la。例如。

① La *falinta* homo ne povis sin levi. (Z) [摔倒的那个人不能起来了。]

② Mi vidis la *falinta*jn pomojn. [我看见那些掉下来的苹果。]

分词形容词做定语与用同词根的形容词做定语在意义上有区别：分词形容词是从行为或状态方面来说明事物的特征的，这种特征是暂时的，并非固有的。而形容词则说明事物的经常性的特征。例如：orelojn *carmana* kanto [悦耳的歌声] — *carma* junulino [美丽的少女]。

(2) 做宾语补足语，在数上应与它所说明的宾语一致，但总是用主格。例如：

① Mi vidas knabon *leganta*. [我看见一个男孩在读书。]

② Mi vidis la knabojn *ludanta*j. [我看见那些男孩在玩]

要。(3)

【注】例②还可以讲：*Mi vidis ludantaj la knabojn.* 但不能讲：*Mi vidis la ludantaj knabojn.*

(3) 做表语，一般用被动分词形容词表示，在数上要与主语一致。例如：*La vazoj estas rompitaĵ.* [这些瓶子是破的。]

(4) 与动词*esti*的各种形式一起构成动词的复杂时，分词形容词的数应与主语一致(详见§6-6)。例如：

① *La knabo estas leganta libron.* [这个男孩正在读书。]

② *La leteroj estas skribitaj de mi.* [这些信是我写的。]

【注】被动句中，动作的执行者借助前置词*de*(或*far*)引出，一起做状语。它与用*per*表示的方式状语不同：用*de*连接的动作执行者，在主动句中做主语；而用*per*连接的名词却不能在主动句中做主语。例如：

① *La tero estas kovrita de neĝo.* 大地被雪复盖了。(在主动句中可以讲：*Neĝo kovris la teron.* 但不能讲：*Iu kovris la teron per neĝo.*)

② *La tablo estas kovrita per tapiso.* 桌子上铺着台布。(在主动句中可以讲：*Mi kovris la tablon per tapiso.*)

2) 分词形容词短语和带*kiu*的定语从句的替换问题

分词形容词与它本身的支配成分、说明成分一起构成分词形容词短语，如*interese leganta libron*。分词形容词短语常放在被说明的名词之后。分词形容词短语可用来代换用关系代词*kiu*连接的定语从句，使句子简化为简单句，从而使句子简洁。

用分词形容词代换定语从句的方法如下：1) *kiu*用做主语时，用主动分词形容词代替：去掉*kiu*，将从句中的谓语动词改成与原来动词时间相应的主动分词形容词，其数和格应与被说明名词一致；2) *kiu*用做宾语时，用被动分词形容词代替：去掉*kiun*，将从句中的谓语动词改成与原来动词时间相应的被动分词形容词，其数和格要与被说明名词一致，将原来从句中的主语改为由*de*引出的状语。例如：

- ① { La homo, kiu vin vizitas (vizitos, vizitis),
estas mia amiko.
La homo vin vizitanta (vizitonta, vizitinta) estas mia amiko.

〔正在看望(将要看望,看望过)你的那个人是我的朋友。〕

- ② { La homo, kiun vi vizitas (vizitos, vizitis),
estas mia amiko.
La homo de vi vizitata (vizitota, vizitita) estas mia amiko.

〔你正在看望(将要看望,看望过)的那个人是我的朋友。〕

- ③ { Mi vidis la homon, kiun vi vizitis.
Mi vidis la homon de vi vizititan.

〔我看见了你拜访过的那个人。〕

2. 分词副词 (participadverbo 或 gerundio)

分词副词兼有动词和副词的特征。分词副词的动词特征表现在: (1) 分词副词的基本意义表示的是动作, 要求原动词所支配的格; (2) 有时、态的范畴。分词副词的副词特征在于: (1) 以派生副词的词尾 -e 结尾; (2) 分词副词在句中可做时间状语、方式状语、原因状语、让步状语和条件状语, 其句法功能近似副词。只有表示这五种意义时, 才能使用分词副词。例如:

① *Dormante* mi sonĝis. 〔我睡着时做了梦。〕 (时间状语)

② *Eĉ guto malgranda, konstante frapante*, traboras la monton. (Z) 〔滴水穿石。〕 (方式状语)

③ *Li forte laŭdadis la ĉevalon, dezirante ricevi ĝin donace*. (Z) 〔他极力称赞这匹马, 因为他想得到它。〕 (原因状语)

④ *Povante ripozi, li preferis labori*. 〔虽然他可以休息, 但他更愿意工作。〕 (让步状语)

⑤ *Aldonante* la prefikson "nen", ni ricevas vortojn neajn. (Z) [如果加上前缀 "nen", 我们就可以构成否定词。] (条件状语)

如果时间、方式、原因、让步和条件状语从句的谓语的动词和主句谓语的动词属于同一个主语, 则可以用分词副词来代换这些从句, 使句子简化为简单句。如果不是同一个主语, 则不能代换。例如:

① { *Dum* mi dormis, mi songis.
Dormante mi songis.

[我睡着时做了梦。]

② { *Tiel* li foriris, ke li eĉ ne rerigardis.
Li foriris eĉ ne *rerigardante*.

[他就那样走了, 甚至不再回头看一下。]

Si ne povas eniri en la ĉambron, ĉar *si* perdis la ŝlosilon.
③ { *Perdinte* la ŝlosilon, *si* ne povas eniri en la ĉambron.

[因为她把钥匙掉了, 所以她不能进到房间里去。]

④ { *Li* ne sukcesis, kvankam li faris ĉion eblan.
Ĉe farinte ĉion eblan, *li* ne sukcesis.

[虽然他尽了一切可能, 他也没有成功。] (分词副词代替让步状语从句时, 要加上 *eĉ*).

Se mi havus pluvombrelon, mi elirus malgraŭ la pluvo.
⑤ { *Havante* pluvombrelon, mi elirus malgraŭ la pluvo.

[如果我有雨伞的话, 我就冒雨出去了。] (在这种分词副词结构中, 只有句中谓语动词用假定式, 才指出条件是虚构的。)

1) 分词副词的用法特点

分词副词在句中的特点是：只有分词副词的动作与句中谓语动词的动作是属于同一主语时，才能使用分词副词(见上面例句)。如果不是这种情况，则用其他方式表达。例如：Kiam mi eniris en la ĉambron, mia panjo staris ĉe la fenestro. [我走进房间的时候，妈妈正在窗前站着。] 如果译成：Enirinte en la ĉambron, mia panjo staris ĉe la fenestro. 这是错误的。因为“走进”和“站着”这两个动作属于不同的人发出的动作。

在无主语句中，如果两个动作是由同一个执行者发出的话，也可用分词副词。例如：Estis tre agrable sidi en la kafejo, trinkante kafon, aŭskultante muzikon. [坐在咖啡馆里一边喝咖啡，一边听音乐是很愉快的。]

2) 分词副词的时间意义

分词副词的时间并不表示这一动作或状态的实际时间，而是一种相对时间，是与句中谓语动词的时间相对而言的。-ante (-ate)表示分词副词的动作和句中谓语动词的动作同时进行，含有“当…时”的意思；-inte (-ite)表示动作发生在谓语动词的动作之前；-onte (-ote)表示动作是在谓语动词的动作之后发生。例如：

① *Kantante* marŝas la soldatoj. [士兵们边走边唱着歌。]

② *Laborinte* li ripozis. [工作完后他休息了。]

③ *Manĝonte* li trinkis glason da lakto. [吃之前，他喝了一杯牛奶。]

④ *Lavote* la manoj estas malpuraj, *lavate* ili estas malsekaj, *lavite* ili estas puraj. [洗之前，两只手是脏的；洗的时候，两只手是湿的；洗完后，两只手是干净的。]

3. 分词名词 (participo-substantivo)

分词名词有如下特点：

1) 分词名词的用法同普通名词一样。

2) 分词名词不再要求原动词所支配的格。例如：不能讲：
lernanto libron. 可以讲：lernanto de libro.

3) 分词名词有时间范畴，分现在分词名词、过去分词名词、将来分词名词；分词名词还有主动态、被动态之分。

4) 分词名词一般表示“人”，不能再加其他表示“人”的后缀（如-ul-, -ist-）。例如：

vizitanto 拜访者 vizitato 被拜访者

vizitinto 曾经拜访者 vizitito 曾被拜访者

vizitonto 将拜访者 vizitoto 将被拜访者

gastiganto 东道主，主人 konato 熟人

【注】有少数分词名词表示事物。例如：estanto, estinto, es-onto, adicieto, subtrahato, multiplikanto, multiplikato, dividanto, dividato, radikato, elskrapanto, fleksanto, eksersanto 等等。

§ 6—9 动词的态 La voĉoj

世界语动词有“态”的范畴，表示动作与句中主语之间的关系。世界语动词的态可分为：主动态、被动态、使役态、中间态。

1. 主动态 (aktiva voĉo 或 aktivo)

在主动态里，动词所表的动作或状态是由句中主语所执行的。在主动态中，动词可分为三种：表动作动词（如vidi, ami等），表状态动词（如sidi, sani等），连系动词（如esti, aspekti等）。例如：

① *Espero postulas oferon.* (Z) [希望需要牺牲。]

② *La laboristo sidas.* [那位工人正坐着。]

③ *Mia frato estas laboristo.* [我兄弟是工人。]

主动态还可以用“esti + 主动分词形容词”构成的复杂时表示。例如：*Mi estas skrianta leteron.* [我正在写信。]

2. 被动态 (pasiva voĉo 或 pasivo)

被动态表示句中的主语是动作的承受者。被动态一般用“esti+被动分词形容词”表示。如果需要,动作的执行者可以用前置词de(或far)引出,一起做状语。被动态用来强调动作的承受者。例如:

- ①La letero estas sendita.〔那封信寄走了。〕
②La letero estas sendita de li.〔那封信是他寄走的。〕

例句中的sendita表示“寄”这个动作,句中主语la letero不是“寄”这个动作的执行者,而是这一动作的承受者;“寄”这一动作的执行者是li。

不及物动词可以加前缀或者加后缀-ig-, -um-构成及物动词,再构成被动分词形容词。例如:

- ①La nokto estis trankvile tradormita.〔这一晚睡得安宁。〕
②La infano estas dormigita de la patrino.〔母亲使小孩睡着了。〕

被动态可以用于无人称的形式。例如:Estas malpermesite fumi tie ĉi!〔此处禁止吸烟!〕

3. 使役态 (faktitiva voĉo 或 faktitivo)

使役态表示主语迫使某人或某物完成某动作或承受某动作。使役态中有两个动作:使役动作和被使役动作。例如:Li boligis lakton.〔他把牛奶煮开了。〕这句中, boligis既是主语li发出的动作,即使役动作,又是宾语lakton承受的动作,即被使役动作。

使役态有两种形式:

- 1) 综合性形式 (la sinteza formo de la faktitiva voĉo)

使役态的综合性形式由动词性词根加后缀-ig-,再加词尾-i构成。在这种综合性形式里,被使役的动作可以是主动态(如dormigi=igi dormanta),也可以是被动态(如konstruigi=

igi konstruata)。igi加在不及物动词词根上，被使役的动作只有主动态。igi加在及物动词词根上，被使役的动作一般是被动态，但也有主动态。

(1) 在有使役动词的句子里，反身物主代词表示事物是属于使役动词主语的。例如：

① Ili lernigis sian langon paroli malveron. (Z)
〔他们学习说谎话。〕

② Paulo farigis per sia frato sian malfacilan taskon.
〔保罗要他的哥哥给他做这道难题。〕

试比较：La patrino lernigas al la infano lian alfabeton.
〔母亲教孩子读他的字母课本。〕

(2) 被使役动作的执行者不能用“de + 名词(或代词)”的方式表示，而用下述方法表示：

a. 如果被使役的动作是主动态，被使役动作的执行者就是使役动词的直接宾语。例如：

① La patrino boligis lakton.〔母亲把牛奶煮开了。〕 (= igi lakton bolinta)

② Li daŭrigas la laboron.〔他在继续工作。〕 (= igi laboron daŭranta)

b. 如果被使役的动作是被动态，而且被使役动作的执行者是通过使役动词的动作获得或失去某种(精神的、物质的或物体的)东西，这时，被使役动作的执行者前要加前置词al。例如：
Vi perdigis al mi la tempon.〔你耽误了我的时间。〕 (= ...igi perdita de vi)

这类使役动词有：aŭdigi〔使…听见〕，sentigi〔使感到〕，konigi〔使认识〕，sciigi〔通知〕，lernigi〔教〕，manĝigi〔喂〕，trinkigi〔使…喝〕，havigi〔使获得〕，glutigi〔使…吞咽〕，heredigi〔使继承〕，akirigi〔使…取得〕，perdigigi〔使…失去〕，evitigi〔使…避免〕等

等。

c. 如果被使役动作的执行者不是从使役动词的动作中得到(或失去)什么,而是作为使役动作的工具,这时它们前面要用前置词 *per*。例如: *Li portigis leteron per servisto* [他请佣人带去一封信。] 试比较: *La servisto portis la leteron*。 [佣人带走了一封信。]

2) 分析性形式 (la analiza formo de la faktitiva voco)

使役态的分析性形式是: *igi* + 直接宾语 (即被使役动作的执行者) + 动词不定式 (即表示被使役动作的动词) + (被使役动作的) 直接宾语。例如:

① *Li igis lin legi la libron*。 [他让他读这本书。]

② *Li igis purigi la veston*。 [他让人把衣服弄干净了。]

在使役态的分析性形式里,被使役动作一般是主动态。因此,如果综合性形式里的被使役动作是被动态,可以采用分析性形式表示。例如: *Li konstruigis la domon*。 [他请人建造了这所房子。] (= *igi konstruita*) 这句可改为: *Li igis arkitekton konstrui la domon*。 [他请建筑师建造了这所房子。] 相反,如果综合性形式里的被使役动作是主动态,则不能用分析性形式表达。例如,不讲 *igi stari*, 而只讲 *starigi* (= *igi staranta*)。

在分析性形式中,如果要表示被使役动作是被动态,就用“*igi* + 由加后缀 *-ig-* 构成的动词”的形式表示。例如: *Li igis pintigi la krajonon*。 [他让人把铅笔削尖了。]

4) 中间态 (mediala voco)

中间态由词根加后缀 *-ig-* 再加词尾 *-i* 构成,表示主语发出的动作返回主语自身,介于主动态与被动态之间。中间态动词是不及物动词,不能有其他的客体,也不能有被动态。例如:

① *La stono ruligas*。 [石头在滚动。]

②Li sidigis. [他坐下来了。]

igi 加在及物动词词根上，使该动词含有被动的意味。例如：La vitro rompigis. [玻璃被打破了。] 但是，中间态与被动态有区别：被动态虽然不太强调动作的执行者，但是动作的执行者是可以“de + 名词（或代词）”做状语的方式表示出来或者省略。中间态动词的语法主语和动作的执行者是同一个词，不能理解为省略了另外的执行者。试比较：

①La stono estas rulata (de iu). [石头被推着滚动。]

②La stono ruligas (per si mem). [石头在滚动。]

当动作的执行者省略时，不能用中间态代替被动态。因此，不能讲：Li laudigas. 因为这一句意思不明确：不知是指“他自己夸奖自己”（Li laudas sin）还是指“他受到了夸奖”（Li estas laudata de iu）。也不能讲：La letero skribigas；La bildo pentrigas. 但是有时也用这种形式表示语义上的细微差别。例如：La libro legigas facile. [书容易读。] 这一句是用来强调“容易性”。

在有中间态动词的句子中，带per的方式状语和带de的原因状语，不是表示动作的执行者。例如：

①La adjektivo finigas per -a. (Z) [形容词以 -a 结尾。]

②Li vekigis de bruo. [他被闹醒了。]

中间态动词与“及物动词 + sin”这种结构的意思相近，但有区别：中间态表示动作是无意识的或不自觉的，而“及物动词 + sin”这种结构表示动作是有意的、自觉的。试比较：

①La stono ruligas. [石头滚动着。]

②La knabo rulas sin sur la tapiso. [那男孩在地毯上打滚。]

但有时这种区别不明显。例如：Tie sin trovas (trovigas) multaj birdoj. [那里有很多鸟。]

§ 6—10 动词的体 La aspektoj

世界语动词有体的范畴。“体”是动词在表示动作的同时，又指出这一动作进行得怎样：动作是开始、持续、重复还是完成。世界语动词的体有五种形式，都是通过构词手段构成。

1. 起始体 (komenca aspekto) 起始体表示动作的开始。它有两种构成方法。

1) 由动词加前缀ek-构成。例如：ekvidi〔开始看见〕，ekiri〔出发〕，ekflori〔开始开花〕等。这是起始体的主要构成手段。

2) 有时用词根加后缀-ig-构成。

后缀-ig-加在不及物动词词根上，具有起始体的意义。例如：sidiĝi〔坐下来〕，stariĝi〔站起来〕，putriĝi〔开始腐烂〕等。这种动词与由不及物动词加前缀ek-构成的动词(如eksidi)在意义上有细微的区别：带-ig-的动词指出从一种状态转变为另一种新的状态的过程，指出产生新状态的动作。例如：stariĝi表示由“坐着”(sidi)的状态转变到“站着”的状态的过程，其结果是“站着”(stari)；带ek-的动词则是指出新状态开始的时刻。例如：ekstari=komenci stari。因此，一般不用ekstari代替stariĝi。

后缀-ig-加在名词性或形容词性词根后构成的动词也具有起始体的意义。例如：regiĝi〔登基〕，verdiĝi〔变绿〕。

后缀-ig-加在及物动词词根后，构成中间态动词，没有起始体的意义。如果要表示起始体的意义，就要在中间态动词前加前缀ek-。例如：ruliĝi〔滚动〕(中间态) ekruliĝi〔开始滚动〕(起始体)，interesiĝi〔发生兴趣〕——ekinteresiĝi〔开始发生兴趣〕。

但有少数及物动词词根加后缀-ig-表示起始体的意义。例

如: *sciigi* (= *ekscii*) [开始知道], *decidiĝi* (= *ekdecidi*) [开始下决心], *komunikiĝi kun* (= *ekkomuniki*) [开始联系]。

【注】动词 *koni* 的中间态是 *konigi*, 起始体是 *ckoni*, 但表示“与…结识”时, 用 *konatiĝi*。

2. 持续体 (*daŭra aspekto*) 持续体表示持续进行的动作或反复进行的动作。它由动词词根加后缀 *-ad-* 构成。例如:

① *Tie ŝi sidadis kaj rigardadis la junan reĝidon.*
(Z) [她一直坐在那里, 注视着年轻的王子。]

② *Lia koreto batadis.* (Z) [他的心儿在跳动。]

持续体动词可以与表示起始体意义的前缀 *ek-* 连用, 表示持续的动作是由多次已开始的动作组成的。例如: *Ofte ŝi ekmemoradis, kiel kore ŝi lin kisis.* (Z) [她常常记起她是怎样衷心吻他的。]

在世界语的早期, 由于受斯拉夫语的影响, 这种持续体用得较多。现在, 这种体用得较少, 只有在强调动作持续或反复进行时才用。如果句中已有表示重复意义的副词, 如 *ofte* [经常], *plurfoje* [好几次], *ĉiam* [总是], *multe* [很多地], *de tago al tago* [一天天地], *iom post iom* [逐渐], *pli kaj pli* [愈来愈] 等时, 一般不用持续体。

3. 反复体 (*ripeta aspekto*) 反复体表示动作进行了不止一次。它由动词加前缀 *re-* 构成。例如:

① *Li relegis la libron.* [他重读了这本书。]

② *La knabo refaris la hejmtaskon.* [男孩重做了一次家庭作业。]

如果要表示多次重复, 可以用副词 (如 *ĉiam*, *ofte*, *plurfoje*, *plure*, *ripete*) 或重复前缀 *re-* 表示。例如:

① *Li ĉiam rediris la saman rakonton.* [他总是重复讲

同一个故事。] *libro* , [重 复 读 书] (*libro* =) *libro* , [重 复 读 书] (*libro* =)

② *Li re kaj rediris*. [他说了一次又一次。]

4. 瞬时体 (*momenta aspekto*) 瞬时体表示突然、瞬间完成的动作。它由动词加前缀 *ek-* 构成。由于 *ek-* 可以构成起始体和瞬时体，因此，要根据上下文来确定瞬时体。瞬时体用来强调突然开始并随即结束的动作。例如： *Ekbrilis fulmoj*. [闪电闪了一下。] (句中“闪电”的意思比 *ek-* 表示“开始”的意思更明显，所以本句的 *ekbrili* 是瞬时体。)

试比较： *Ekbrilis la suno*. [太阳开始照耀，] (太阳不可能只闪耀一下就消失，所以本句的 *ekbrili* 是起始体。)

瞬时体在世界语的早期用得较多，现在几乎不用。

5. 完成体 (*fina aspekto*) 完成体表示动作已经完成，达到某种结果。世界语没有专门的完成体形式。动词完成体主要由动词加前缀 *el-*, *tra-*, *fin-*, *tut-*, *sat-* 构成。例如：

el-: *ellerni Esperanton* [学会世界语] , *ellabori projekton* [制定出方案] , *eltrinki glason da vino* [喝完一杯酒] 。

tra-: *tralerni lernolibron* [学完课本] , *tramangi tagmangon* [吃完午饭] , *tralegi libron* [读完书] 。

sat-: *satmangi* [吃饱] , *sattrinki* [喝足] , *satrigardi* [看够] , *satludi* [玩足] 。

fin-: *finlegi* [读完] , *finmangi* [吃完] , *finkanti* [唱完] 。

tut-: *tutlegi* [读完] , *tutlerni* [学完] 。

【注一】 *el* 用作前缀时，其本身的意义是“从…中(出)”。例如：*elporti* [搬出] , *eldoni* [交出，出版] , *elpreni* [取出] 等。*el* 的本身意义与它的完成体意义有时不易区分，为了避免这两种意义相混，可以用其他具有完成体意义的前缀 *tra-*, *sat-*, *fin-*, *tut-* 构成完成体。

【注二】 *tra* 表示“从一端到另一端”，*tra* 指出的不是单纯的完成体，而是动作所涉及的事物的整个范围，因此，动作所涉及的事物应存在

于动作之前。例如：可以说 *traskribi folion* [写完一页纸]，因为先有纸，后才写完。但不能说 *traskribi lecionon*，因为“信”是在写之后才有的。

【注三】*sat-* 含有“主观感到满足”的意思，因此不能讲 *satkonsilui domon*。

动词复杂时的完成时可以表示完成体的意义。例如：*La leciono estas skribita*。〔功课已经写完。〕（详见 § 6—6）。

§ 6—11 动词的构成

动词不定式词尾 *-i* 可以加在动词、名词、形容词、前置词、副词以及感叹词等词性的词根后面，构成动词。

1. 加在动词词根后面，词义不变。例如：词根 *bat-* [打] 加上 *-i* 时，构成动词 *bati* [打]，词性、意义不变。

2. 加在名词词根后面表示：

1) 用词根所表示的事物动作。例如：词根 *baston-* [棍子] 加上 *-i* 时，构成动词 *bastoni* [棍打]，表示“用棍子打”。*Li bastonis (= batis per bastono) la hundon*。〔他用棍子打狗。〕

2) 起到词根所表示的那种人或事物的作用。例如：词根 *mastr-* [主人] 加上 *-i* 时，构成动词 *mastri* [作主人, 支配]，表示起主人的作用。*Vi devas mastri viajn sentojn*。〔你应该控制自己的感情。〕又如：词根 *neĝ-* [雪] 加上 *-i* 时，构成动词 *neĝi* [下雪]。

3) 制成或提供某物。例如：词根 *form-* [形状] 加上 *-i* 时，构成动词 *formi* [作成, 构成]。*Per la afiksoj ni formas multe da novaj vortoj*。〔我们用词缀构成很多新词。〕又如：词根 *kolor-* [色彩] 加上 *-i* 构成动词 *kolori* [着色]。*La arboj verde koloras la pejzaĝon*。〔这些树使

风景呈现出一片绿色。〕

【注一】如果要使由名词词根变成的动词再变成名词时，要加上后缀 -ad-。例如：martelo—marteli—martelado。

【注二】有些名词与同词根的动名词之间在意义上没有多大的区别，只有在强调持续的动作时才用后缀 -ad-。例如：pluvo-pluvado。

3. 加在形容词词根后面，表示所做的动作具有词根所表示的那种性质。例如：词根 atent-〔注意的〕加上 -i 构成动词 atenti〔留心、注意〕。Li atentis miajn petojn.〔他注意到我的请求。〕

【注一】不是所有的形容词都可以用这种方式构成动词。

【注二】某些表示色彩的形容词词根加上后缀 -ig-，再加 -i 构成的动词，与它加上 -i 构成的动词有很大的区别。例如：nigriigi 意为“变为黑色”，nigri 是指“呈黑色，发黑”。动词 bluiigi 与 blui，verdigi 与 verdi 等等也有这样的区别。

4. 前置词 anstaŭ, antaŭ, per, super 等等加上 -i，可以构成动词。例如：anstataŭi〔代替〕，peri〔居间帮助，代办〕，antaŭi〔居前，先发生〕，superi〔超过，胜过〕等。

5. 某些副词、感叹词、象声词加上 -i，可以构成动词。例如：副词：spite〔不顾〕—spiti〔悖逆，冒…〕，ne—nei〔否认〕；感叹词：bis〔再来一次〕—bisi〔再来一次〕，hura〔乌拉〕—huri〔欢呼〕；象声词：miaŭ〔咪咪〕—miaŭi〔咪咪叫〕。

第七章 前置词 LA PREPOZICIOJ

§ 7—1 概 述

前置词放在名词、代词或其他相当于名词的词、词组的前面，反映事物与动作、与特征、或与另一事物之间的各种关系。

前置词没有词形变化，它在句中不能单独充当句子成分。

1. 前置词的分类

1) 按其构成可分为：

(1) 简单前置词，如：al, en, post, de, sur等，共有三十五个。

(2) 双重前置词，由两个简单前置词一起构成，其意义也由两个前置词一起表示，如：de antaŭ〔从…之前〕，de post〔从…之后〕，el sub〔从…下〕，gis post〔到…之后〕等。

(3) 复合前置词，由副词加前置词al、de或kun构成，如：dank' al〔依靠，多亏〕，rilate al〔关于〕，flanke de〔在…旁〕，fare de〔由…做〕，kune kun〔同…一起〕，kompare kun〔同…比较〕等。复合前置词数量较多，它们的意思由副词表示。

2) 按其表示的关系可分为：

(1) 表示空间关系的前置词：al, antaŭ, apud, ĉe, ĉirkaŭ, de, ekster, el, en, gis, inter, kontraŭ, laŭ, post, preter, sub, super, sur, tra, trans.

(2) 表示时间关系的前置词：antaŭ, ĉe, ĉirkaŭ, de, ekde, dum, en, gis, inter, je, por, post, tra.

(3) 表示目的关系的前置词：por

(4) 表示原因关系的前置词: pro, de, el, laŭ, sub

(5) 表示其它关系的前置词:

方式: laŭ, per, en, kun, sen, sub, el

来源、原料: de, el

所属、附加: de, al

伴随: kun, krom, sen

对立: kontraŭ, malgraŭ, anstataŭ

度量: per, je, en, ĝis

涉及: pri, al

数量: da

分配: po

不定意义: je

2. 某些前置词可加上前缀,使其意义更加精确。如: malantaŭ(在…后面)(表空间), ekde(自从)。

3. 某些前置词可用作前缀。例如: eliri(走出), prime-diti(深思熟虑), subskribi(签字), senmorta(不朽的), laŭlonge(沿着纵的方向)等等。

4. 某些前置词可以作词根用,加上一定的词尾可以转化为其他词类。例如: antaŭe(前面), ĉirkaŭi(环绕), ĉirkaŭo(周围), kontraŭa(对面的,反面的), superaĵo(优点)等等。

§ 7—2 前置格 Prepozitivoj

前置词与后面的名词或代词(或相当于名词的其他词类)一起构成前置格,或称作前置词短语。

1. 前置格的构成方式:

1) 简单前置词和主格名词(或代词),这是最常见的一种。例如: sur la monto(在山上), por li(为了他), en la mondo

(在世界上)等。

2) 简单前置词和宾格名词(或代词), 宾格表示运动的方向。例如:

① *La muso kuris sub la liton* (= *al(ĝis) sub la liton*). [老鼠跑到床底下去了。]

② *Li kuris inter nin*. [他跑到我们当中来了。]

但也有例外, 例如:

① *Li povis kuŝi ok ĝis naŭ jarojn*. (Z) [他可以躺八到九年。] (时间状语)

② *Ili sendis kontraŭ ni inter cent kaj ducent soldatojn*. [他们派出一、二百士兵来对抗我们。] (宾语)

3) 双重前置词和主格名词(或代词), 一般表示地点或时间。双重前置词有: *de antaŭ*, *de apud*, *de ĉe*, *de ĉirkaŭ*, *de el*, *de inter*, *de sub*, *de super*, *de sur*; *el antaŭ*, *el inter*, *el post*, *el sub*, *el trans*; *al sub*; *ĝis en*, *ĝis super*; *tra inter* (表示地点); *de post*, *de antaŭ*, *ĝis post*, *ĝis antaŭ* (表示时间)。例如:

① *Ŝi prenis mian filon de ĉe mi*. (Z) [她从我这里领走了我的儿子。]

② *La suno brilas sur lin tra inter la branĉoj*. (Z) [太阳透过树枝照到他的身上。]

③ *Mi ripozos ĝis post Pasko*. [我将休息到复活节以后。]

4) 两个前置格连在一起。例如: *de mateno ĝis vespero* (从早到晚), *de kapo ĝis piedoj* (从头到脚), *de domo al domo* (从一所房子到另一所房子), *kun glavo en la mano* (手里拿着剑), *kun la kapo al tero* (头朝地)等。

5) 简单前置词连接两个相同的名词, 一起用作副词。例如: *paŝo post paŝo* (一步一步地), *mano en mano* (手拉手地), *vizaĝo kontraŭ vizaĝo* (面对面地), *tago post tago*

(日益地)。也可以“名词(宾格)+前置词+名词(主格)”的形式:
paŝon post paŝo, manon en mano, vizaĝon kontraŭ
vizaĝo等。

6) 简单前置词和表示空间或时间意义的副词。例如: por
ĉiam [(永远), por eterne[永久地], ĝis nun[直到现在],
ĝis tie[到那里为止], ĝis morgaŭ (到明天为止, 明天见),
ĝis baldaŭ[一会儿见], de malproksime (从远处), de alte
(从高处)等。

7) anstataŭ, krom, por, sen, inter等前置词和动词
不定式。例如: krom manĝi[除了吃之外], anstataŭ ripozi
[代替休息], sen manĝi[没有吃], por lerni[为了学习],
inter voli kaj fari[在愿意和做之间]。

8) 复合前置词和主格名词(或代词)。例如:

① Li lernas kune kun ni. [他和我们一起学习。]

② Dank'al via helpo mi multe progresas en lernado.
[由于你的帮助, 我在学习上进步很快。]

2. 前置格的句法作用 前置格在句中可以做:

1) 状语

① La koko krias tra la tuta nokto. (Z) [那只公鸡叫
了一整夜。]

② La adjektivo finiĝas per -a. (Z) [形容词以-a结
尾。]

2) 定语

① Li estas la fiero de sia patro. [他是他父亲的骄傲。]

② Tio estas akvo el puto. [那是井水。]

3) 表语

① Mi estas kontraŭ lia opinio. [我反对他的意见。]

② Ĉu tiu glaso estas por mi? [那一杯是给我的吗?]

4) 宾语补足语

① *Mi prenis la danĝeron por serco.* (Z) [我拿危险当儿戏。]

② *Ŝi opiniis lin de nobela deveno.* [她以为他是贵族出身。]

5) 宾语

① *Mi donis al ŝi libron.* [我给了她一本书。] (间接宾语)

② *La du laboristoj ricevis po cent frankojn.* [这两个工人每人得一百法郎。] (直接宾语)

6) 主语, 例如: *Po kvar glasoj staris antaŭ ĉiu festenanto.* [每个参加宴会的人面前各摆着四杯酒。]

§ 7—3 前置词的用法

AL

1. 表示运动方向, 意思是“向”、“朝”、“往”。例如:

① *Lernantoj iras al la lernejo.* [学生们上学去。]

② *La suno kliniĝas al la okcidento.* (Z) [太阳偏西了。]

al本身已表示运动的方向, 因此用al时就不再使用宾格词尾-n。

【注】与城市和国家名称连用时, 一般用al。例如: *iri al Beijing (Pekino)* [去北京], *veni al Ĉinio* [来到中国]。

2. 表示动作的方向或目标, 意思是“向着”、“朝向”。例如:

① *La knabo jetis al ŝi stonon.* [小男孩向她丢去一块石头。]

② *Fenestroj rigardas al la sudo.* [窗户朝南。]

③ *Jen la vojo al Parizo.* [这就是通往巴黎的道路。]

【注】al偶尔表示动作的结果。例如: *Natrio kaj kloro kombin-*

igas al natria kloroido. [钠和氯化合成氯化钠。]

3. 表示感情、思想或愿望的目标。例如：

① Mi sopiras al la hejmo. [我怀念我的家。]

② Ne estu tro severa al li. [不要对他太严厉。]

4. 表示归于、注定、所属。例如：

① La patro donis ludilon al la filo. [父亲给儿子一件玩具。]

② Ĉio bona estas al via dispono. (Z) [一切好东西都归你自由使用。]

5. 表示关系、对于。例如：

① Detranĉu al mi pecon. (Z) [给我切一块。]

② Estas al mi ĝoje. [我感到高兴。]

③ Tio ŝajnas al mi bona. [那个在我看来是好的。]

6. 表示附加、补充。例如：

① Aldonu du al kvar. [二加四。]

② Aldoniĝos al vi jaroj da vivo. (Z) [将给你增加几年寿命。]

7. 表示日期。例如：

① Al la baldaŭa komenciĝonta nova jaro mi sendas al vi la plej koran gratulon. (Z) [在新年到来之际，我向你表示最衷心的祝贺。]

② Dankon por via amika sendaĵo al mia naskotago. (Z) [感谢你在我生日那天赠送的友好礼物。]

8. 表示动名词或某些动词与其对象之间的语法关系。例如：estimo al la tradicio (Z) [对传统的尊重]，flegado al iu [对某人的看护]，antaŭparolo al la verko [作品的前言]；helpi al iu [帮助某人]，placi al iu [讨某人喜欢]等等。

9. 用在某些形容词或副词的后面。表示：

1) 被关系的人或事物,例如: *afabia al* [对…客气], *avida al* [渴望于], *abomena al* [讨厌], *agrabila al* [令…喜悦]等。

2) 关于某种远近的关系。例如: *konforma (egala, simila, parenca, najbara) al* [与…相符(相等,相似,相类,相邻)]; *dank'al* [由于,幸亏], *spite al* [不顾]; *profita al* [对…有利益], *proksima al* [接近于…]。

ANSTATAŬ

*anstataŭ*表示“代替”的意思。例如:

① *Ne servas larmo anstataŭ armo.* (Z) [眼泪代替不了武装。]

② *Hodiaŭ la filo laboras anstataŭ la patro.* [今天儿子代替父亲工作。]

*anstataŭ*后面可以用动词不定式。例如:

① *Ŝi laboras anstataŭ ripozi.* [她工作而不休息。]

② *Li batis Petron anstataŭ (bati) Paŭlon* (Z) [他没有打保罗而打了彼得。]

ANTAŬ

1. 表示地点,意思是“在…前面”。例如:

① *Antaŭ la domo staras arbo.* [房屋前有一棵树。]

② *La militistoj venis antaŭ la urbon.* (Z) [那些军人来到了城前。] (*urbon*用宾格形式,表示运动的方向。)

2. 表示“面对”,“对于…”。例如:

① *Li malkovris sian koron antaŭ Mario.* [他向玛丽表明了自己的心意。]

② *Ĵeti perlojn antaŭ la porkojn.* (Z) [把珍珠丢到猪前,] (*porkojn*用宾格形式表示运动的方向)

3. 表示时间，意思是“在…之前”。例如：Antaŭ la tagmanĝo li legis. [午饭之前他读了书。]

4. 表示(地位、等级、程度)“高于，优于”。例如：La pliboneco de Esperanto antaŭ Volapuk estas eksterdubo. (Z) [世界语优于窝拉皮克语是无可怀疑的。]

【注】为了避免antaŭ表示的地点意义与时间意义相混淆，可以用更准确的形式iam antaŭ 或 pli frue ol 表示时间，而用 ĉe antaŭ 表示地点。antaŭ后面的宾格名词只表示地点意义。

APUD

表示地点，意思是“靠近”，“在…旁边”(不接触)。例如：

① Li sidas apud la tablo kaj dormetas. (Z) [他坐在桌子旁打盹。]

② Apud propra domo ŝtelisto ne ŝtelas. (Z) [兔子不吃窝边草。]

③ Li loĝas apud la maro. [他住在海边。]

CIS

cis是一个用得不太多的新前置词，表示地点，意思是“在此方，在此侧，在这边”(=maltrans)。例如：

① Restu cis tiu linio! [留在这条线的这边!]

② La arbo cis (maltrans) la roko estas alta. [岩石这边的一棵树很高。]

ĈE

1. 表示“在…近旁”，直接接触。例如：

① La patro sidas ĉe tablo. [父亲坐在桌子旁边。]

② Li sidigis sin ĉe la tablon. [他坐到桌子旁。](tablon用宾格形式表示运动方向)

2. 表示是某事物的一部分。例如: Ankaŭ ĉe la interna korto estis pordego. [内院也有一个大门。]

3. 表示被握持的身体部分。例如: kapti iun ĉe la brako (Z) [抓住某人的胳膊]; tiri ĉe la haroj (Z) [揪住头发]。

4. 表示在身体或身体的某一部分上。例如:

① Li vundiĝis ĉe la kokso. [他臀部受了伤。]

② Ĉe botisto la ŝuo estas ĉiam kun truoj. (Z) [鞋匠总是穿破鞋。]

5. 表示立即要做的事情。例如: La maljunaj geedzoj sidis ĉe sia vespermanĝo. (Z) [老夫妻坐着准备吃晚饭]。

6. 表示“在思想上”，“在心里”，“在精神上”。例如:

① Li ne povas teni ĉe si sekreton. (Z) [他心里藏不住秘密。]

② Eĉ ĉe kokino troviĝas propra inklino. (Z) [连母鸡也有自己的意向。]

7. 表示“在家里”，“在国家里”。例如:

① Li lasis sian veston ĉe mi. (Z) [他把衣服留在我这里了。]

② Li estis ĉe si en la domo. (Z) [他在家。]

③ Ĉe ni ne vivas venenaj bestoj. (Z) [我们国家里没有凶恶的动物。]

8. 表示在“商店”、“机关”、“作坊”中任职，或在“作品”中。例如:

① La knabo lernas metion ĉe botisto. [这男孩在鞋匠店学手艺。]

② Li havis oficon ĉe la kortego. [他曾在宫廷供职。]

③ Tia eraro estas tre ofte renkontata ĉe komen-cantoj. (Z) [这种错误在初学者的作品中经常遇到。]

【注】*ĉe*与*apud*的区别：*ĉe*表示近旁，直接接触；*apud*表示近旁，但不接触。*ĉe*表示的距离比*apud*更近，而且含有“在一起”的意思。例如：

① *Li loĝas ĉe sia amiko.* 他住在朋友家。

② *Li loĝas apud sia amiko.* 他住在朋友家旁边。

有些情况下*ĉe*与*apud*可以互换。例如：*La pordisto staras ĉe la pordo*（或*apud la pordo*）。〔看门人站在门口。〕

9. 表示时间，意思是“在…时”，表示与某一件事同时发生。例如：

① *Li malaperis ĉe la koka krio.* (Z)〔鸡一叫他就不见了。〕

② *Mia frato revenis hejmen ĉe la sunsubiro.*〔我兄弟在太阳下山时回到家。〕

10. 表示某种情况。例如：

① *Li ne kuragis paroli ĉe la alesto de la mastro.* (Z)〔由于主人在场，他不敢讲。〕

② *Li laboras ĉe lumo de la lampo.*〔他在灯光下工作。〕

③ *Ĉe la du supozoĵoj, vi estas malprava.*〔如果有两种设想，你也是错的。〕

11. 表示让步（=malgraŭ）。例如：

① *Ĉe tro ĝentila ekstero mankas ofte sincero.* (Z)〔表面太客气，往往无诚意。〕

② *Ĉe tiuj belaj paroloj li donis nenion.*〔他话虽好听，一毛不拔。〕

ĈIRKAŬ

1. 表示地点，意思是“环绕”，“在…周围”。例如：

① *La Tero rondiras ĉirkaŭ la Suno.*〔地球绕着太阳旋转。〕

② *Li kaptis la knabon ĉirkaŭ la korpo.* (Z)〔他一把

抱住了小男孩。]

③Si jetis ambaŭ brakojn ĉirkaŭ la kolon de la knabino. (Z) [她伸开双臂向女孩的脖子抱去。] (kolon用宾格形式，表示运动方向。)

2. 表示时间，意思是“大约、将近、左右”。例如：

①Ĉirkaŭ majo ni foriros. [我们将在五月左右离开。]

②Estas malvarme ĉirkaŭ la fino de la jaro. [年底前后天气很冷。]

【注】ĉirkaŭ可用作副词(详见§8-5)。

DA

da用在有变化的基数词或表示度量意义的名词或副词之后，表示数量关系。da后面的名词必须没有修饰语。da后面的名词永远用主格，如果是可数名词，一般用复数形式，如果是不可数名词，一般用单数形式。例如：

miliono da loĝantoj [一百万居民]；deko da studentoj [十名大学生]；dekduo da kraĵonoj [一打铅笔]；litro da vino [一公升酒]；du kaj duona kilogramoj da pomoj [两公斤半苹果]；tri funtoj da sukero [三磅糖]；tri metroj da ŝtofo [三米布料]；du kubmetroj da ligno [两立方米木材]；dek du jaroj da laborado [十二年工作]；glaso da vino [一杯酒]；sesdek paĝo da teksto [六十页正文]；amaso da homoj [一群人]；aro da libroj [一堆书]；bukedo da rozoj [一束玫瑰花]；grupo da laboristoj [一组工人]；peco da pano [一块面包]；parto da homoj [一部分人]；fluo da veturiloj [川流不息的车辆]；hajlo da kugloj [一阵弹雨]；maro da mizeroj [无穷无尽的苦难]；multo(multe) da amikoj [很多朋友]；pli da enhavo [多一些内容]；

tro da kuiristoj [太多厨师]；iom da tempo [一点点时间]；kelke da studentoj [几个大学生]等等。

从上面的例子中可以看出，很多词根据情况可以表示度量意义。要判断这些词后面是否能用da，就要看它们后面的名词是否能回答Kiom multe?的问题。如果能够回答这个问题，就可以用da。例如：在Fonetiko estas parto ___ gramatiko一句中，parto后面是用de还是用da呢？我们可以设问：Kiom multe da gramatiko?这个问题不可能回答，不能说parto da gramatiko，因此只能用de：Fonetiko estas parto de gramatiko。〔语音是语法的一部分。〕又例如：在Donu al mi pecon — panon一句中，我们可以设问：Kiom multe da pano?这个问题可以回答：Pecoj!因此可以用da：Donu al mi pecon da pano。〔请给我一块面包。〕

前置词da与de的区别：da强调的是da后面的那个词，强调数量，而de强调的是de前面的那个词，强调的种类。例如：grupo de soldatoj [战士班]，回答Kiaspeca tiu grupo?的问题；grupo da soldatoj [一班战士]，回答Kiom multe da soldatoj?的问题。又如：bukedo de rozoj [玫瑰花束]（种类），bukedo da rozoj [一束玫瑰花]（数量）。

下列情况不能用da：

1) 名词前有定冠词la时，如：peco da pano [一片面包]，peco de la pano [这块面包的一片]。

2) 名词前有ĉiu, ĉiuj, tuta时，如：kelke da soldatoj [几个士兵]，nur kelkaj el ĉiuj soldatoj... [所有士兵中只有几个人...]

3) 名词前有指示代词、物主代词或数词时，如：iom da kuko [一些点心]，iom de tiu ĉi kuko [这块点心中的一些]；la nombro de niaj partianoj [我们党员的数量]，multe da partianoj [很多党员]；600 frankoj da

rento [六百法郎的年利], rento de 600 frankoj [年利六百法郎]。

【注】在世界语的初期，柴门霍夫在人称代词前用 *da*，现在倾向于用 *el*。例如：La maljunulino kolektis berojn kaj donis al ŝi iom da ili (= iomel ili)。〔老妇采集了浆果，给了她一点。〕

4) 单位名称即已表示精确数量，用于单数时，其前面不能用 *da*。如：horo [小时]，tago [天]，monato [月]，jaro [年]，franko [法郎]，silingo [先令]，marko [马克]，metro [米]，centimetro [厘米]，kilometro [公里]，kilogramo [公斤] 等。但他们用于复数时，前面可以用 *da*。例如：duono de monato [半个月]，kelke da monatoj [几个月]，parto de jaro [一年的一部分]，kelke da jaroj [几年]。

5) plena [充满的]，riĉa [富有的]，abunda [富裕的] 等形容词后面不能用 *da*，不能讲：plena da homoj，应该讲：plena de (或 je) homoj [挤满了人]。

6) manko [缺乏]，perdo [损失，耗费] 后面不能用 *da*，应该用 *de*，

DE

1. 与动词发生关系

1) 表示空间的地点，意思是“从…”。例如：

① Mia onklo foriris de Wuhan hieraŭ. [我的叔叔昨天离开武汉。]

② Mi ricevis la leteron de li. [我收到了他的来信。]

【注】*de* 表示出发地点意义时的反义词是 *al*。例如：Foriru de mi. [离开我。] Venu al mi. [请到我这儿来。]

2) 表示时间的起点，意思是“从…”。例如：

① Li legas de mateno ĝis vespero. [他从早到晚都在看]

书。] ② *De sia sepa vivjaro lia filo vizitas lernejon.*

[他的儿子七岁就上学。]

3) 表示原因，意思是“由于”，“因”。例如：

① *Li paligis de kolero.* [他气得脸色发白。]

② *La knabino ruĝigis de honto.* [女孩羞红了脸。]

4) 引导被动态动作的执行者，意思是“被”。例如：*Li estis ĉirkaŭita de la tuta familio. (Z)* [他被全家围着。]

5) 表示所属关系，意思是“属于”。例如：

① *De kiu estas tiu libro?* [那本书是谁(或谁著)的?]

② *Ĉio ĉi dependas de la cirkonstancoj.* [这一切全看情况如何而定。]

2. 与名词发生关系

1) 表示所属关系，意思是“…的”。例如：

① *Li estas la fiero de sia patro.* [他是他父亲的骄傲。]

② *La gramatiko de Esperanto estas logika kaj scienca.* [世界语的语法具有逻辑性和科学性。]

2) 表示属性，意思是“…的”。例如：

① *Li estas homo de granda talento (=...grand-talenta homo).* [他是一个具有伟大才能的人。]

② *Ĝi estas ĉevalo de blanka koloro (=...blankkolora ĉevalo).* [那是一匹白马。]

3) 表示数量关系，意思是“…的”。例如：*Ni iris vojon de 3 tagoj.* [我们走了三天路。]

4) 表示事物的一部分，意思是“…的”。例如：*Donu al mi pecon de tiu kuko. (Z)* [把那糕饼给我一片。]

5) 用在动名词后面, 表示其后面的名词是动作的执行者或动作的承受者。例如:

la amo de la gepatroj al siaj idoj [父母对子女的爱] (表动作的执行者)

la preparo de la venonta kongreso [准备即将来到的大会] (表动作的承受者)

为了清楚地表示动作的执行者, 可以用 *fare de* (*far' de* 或 *far*) 代替 *de*。例如: *la ekspluatado de la homo fare de la homo* [人剥削人] (*de la homo* 表示动作的承受者, *fare de la homo* 表示动作的执行者)。

6) 表示语法上的从属关系, 意思是“…的”。例如:
utileco de E-o [世界语的用途]; *la prezo de pano* [面包的价格]。

3. 用在某些形容词或副词后面, 表示语法上的从属关系。例如:

① *Li estis plena de ĝojo.* [他满怀喜悦。]

② *For de l' okuloj, for de l' koro.* [离久情疏。]

DUM

表示“在整个某段时间里”, 强调两个动作同时发作或动作持续的时间。例如:

① *Fleksu arbon dum ĝia juneco.* (Z) [弯树要趁幼时。]

② *Dum la parlado li dormis.* [听演说时他睡着了。]

【注一】可以用 *en la dauro de* 代替 *dum*。例如: *En la dauro de kelke da minutoj mi aadis du pafojn.* (Z) [几分钟内我听到了两声枪响。]

【注二】*dum* 可用作连词 (详见 § 9-2 和 § 9-3)。

EKSTER

1. 表示在某物之外，意思是“在…之外”。例如：

① *Mi staras ekster la domo kaj li estas interne.*
(Z) [我站在屋外，而他在屋子里。]

② *Tio estas ekster dubo.* [那是毫无疑问的。]

2. 表示“除…之外”(=krom, escepte)。例如：

① *Ekster tio, el la diritaj vortoj, ni povas ankoraŭ fari aliajn vortojn.* (Z) [除那之外，从上述的词里我们还可以造出其他的词来。]

② *Ekster li, ĉiuj legas.* [除了他以外，大家都在读书。]

EL

1. 表示“由…中出来”，例如：

① *Li eliris el la domo.* [他从屋里出来。]

② *Ne gutas mielo el la ĉielo.* (Z) [甜蜜非自天上来。]

③ *El sub la kanapo la muso kuris sub la liton.*
(Z) [老鼠从长沙发底下跑到床下去了。]

【注】el 表示从物体内部出来，而de表示从某人、某物旁离开。

2. 表示从原来的状态变成另一种状态。例如：

① *Ili forĝos el siaj glavoj plugilojn.* (Z) [他们将把刀剑铸成犁。]

② *Oni vekis lin el dormo.* [人们把他从睡梦中叫醒了。]

3. 表示来源，意思是“出自”。例如：

① *Ĝi estas fablo el antikva libro.* [它是古书中的一个寓言。]

② *Mia amiko estas el Japanio.* [我的朋友是日本人。]

4. 表示思想感情的原因或推论的基础。例如：

① Tio okazis *el* neceseco, ne *el* kaprico. (Z) [那样做是由于需要，不是由于忽起的念头。]

② La akuzativo estas enkondukita nur *el* neceso. (Z) [只有需要时才用宾格。]

③ Ni *el* tio vidas, ke li estas helpema. [由此我们可以看出他乐于助人。]

5. 表示群体中的个体或整体中的一部分，意思是“…之中”。例如：

① Tio estas la lasta, o *el* nia haveco. (Z) [这是我们财产中最后的东西。]

② Ŝi kantas plej bone *el* ĉiuj. [所有人当中她唱得最好。]

6. 表示制造物品的材料，意思是“用…做的”。例如：

① La domo estas farita *el* brikoj. 那座房子是用砖砌的。

② La verko konsistas *el* kvin partoj. [这部著作由五个部分组成。]

EN

1. 表示地点，意思是“在…里面”。例如：

① La lernanto iras *en* la lernejo. [那个学生在学校里走动。]

② En la lingvo E-o ni vidas la estontan lingvon de la tuta mondo. [我们在世界语这种语言里看到了全世界未来的语言。]

2. 与宾格名词连用，表示运动方向，意思是“向…里面”。例如：

① La lernanto iris *en* la lernejon. [那个学生走进了学校。]

② La birdo flugas *en* la ĉambron. (Z) [那只鸟正飞进房

间。]

3. 表示在某段时间内。例如:

① *Mi parolos al vi en tempo pli oportuna.* (Z) [我将在更适当的时候对你说。]

② *Tio estis en lundo matene.* (Z) [那件事发生在星期一的早晨。]

4. 表示做某事需要的时间。例如:

① *En momento la homo reviviĝis.* (Z) [这个人片刻就苏醒过来了。]

② *Vi forgesos nin en ses monatoj.* (Z) [你六个月之内就会忘记我们。]

5. 表示在某种情况中。例如:

① *Mi vagis en granda mizero.* (Z) [我们在大苦难中流浪。]

② *Ili venis en granda nombro.* [他们来了一大批。]

6. 与宾格名词连用, 表示变化的结果。例如:

① *Li tradukis la libron el la ĉina lingvo en E-on.* [他把那本书从中文译成了世界语。]

② *La lando estis dividita en 9 provincojn.* [这个国家划分为九个省。]

7. 表示使用某种语言。例如: *Li parolas en la germana lingvo.* [他讲德语。]

FAR

新前置词 *far* 是 *fare de* (*far' de*) 的缩略形式, 表示其后面的名词 (或代词) 是动作的执行者, 意思为“被…作的”。*far* (*fare de, far' de*) 常用来代替 *de* 所表示的动作执行者这一意义, 以避免因 *de* 的多种意义而引起的歧义。例如: *La nutrado de la infanoj fare de (或 *far*) ilia patrino estas la plej*

sana. [母亲给孩子喂奶最有益于孩子健康。]

ĜIS

1. 表示空间关系，意思是“到…”。例如：

① Mi akompanis ilin ĝis ilia domo. [我一直把他们送到家。]

② Li vidas nur ĝis la pinto de sia nazo. (Z) [他只看到自己的鼻子尖。]

【注】ĝis与 al的区别：ĝis表示动作到达的界限，al表示运动的方向。试比较：

① Li iris al la pordo. 他朝门口走去。

② Li iris ĝis la pordo. 他走到门口。(门是到达的界限)

2. 表示时间关系，意思是“到…时为止”，“在…以前”。例如：

① Mi ne forgesos lin ĝis mia morto. [一直到死我不会忘记他。]

② De parolo ĝis faro estas tre malproksime. (Z) [从说到做还有一个很大的距离。]

③ Ĝis kiam vi restos? [你将停留多久?]

3. 表示度量或程度，意思是“到…”。例如：

① Mi simpligis ĝis nekredebleco la gramatikon. (Z) [我把语法简化到不可相信的程度。]

② La prezo plialtiĝis ĝis 5 frankoj. [价格提高到五个法郎。]

③ La kolonoj havis 4 ĝis 5 etaĝojn da alto. [这些柱子有四、五层楼高。]

【注】ĝis可用作从属连词(详见§9-3)。

INTER

1. 表示空间关系；表示在两个(或多个)人或事物之间。

例如:

① *Inter la fenestro kaj la pordo estas tablo.* [窗和门之间有一张桌子。]

② *Rompu la murojn inter la popoloj.* (Z) [打破人民之间的隔墙。]

③ *La knabo enŝovis la kapon inter la arbetojn.* [男孩把头伸进了小树之间。] (arbetojn用宾格,表示运动方向)

2. 表示时间关系:表示在时间的两点之间。例如: *Venu ĉe min inter la dekdua kaj la kvara.* [请你十二点和四点之间来我这儿。]

3. 表示区分两个事物。例如:

① *Oni devas distingi inter tiuj du okazoj.* [人们应该区分这两种情况。]

② *Elektu inter resti aŭ foriri.* [是走是留你选择吧。]

4. 表示动作涉及到的人或事物之间的关系。例如:
① *Ili parolis inter si pri tio.* (Z) [他们之间谈论了那件事。]

② *Li dividis la pomojn inter la infanoj.* [他把苹果分给了小孩。]

5. 用在两个数词之前,表示近似数。例如: *Ĉeestis inter kvardek kaj kvindek personoj.* [有四、五十人参加了。]

JE

je没有确定的意义,当其他前置词不适用时才用它,大致有如下用法:

1. 用在一些有示“丰富”或“没有”意义的形容词后面,或用在与后面名词的关系难以确定的形容词后面。这些形容词有: *abunda* [丰富的], *riĉa* [富有的], *graveda* [怀孕的,充满的], *plena* [充满的], *sata* [满足的], *inkluziva*

〔包括的〕, ekskluziva〔除…外的〕, kripla〔残缺的〕, dezerta〔荒芜的〕, libera〔空的〕, nuda〔光的〕, sena〔没有的〕, senigita〔被夺去的〕; inda〔值得的〕, kap-
abla〔有能力的〕, kontenta〔满足的〕; malsana〔有病的〕, malseka〔潮湿的〕, felica〔幸福的〕, malfelica〔不幸的〕, lama〔跛的〕等等。例如:

① *Nia vivo estas plena je zorgoj de la Partio.*〔我们的生活充满着党的关怀。〕

② *Li estas senigita je ĉiuj rajtoj.*〔他被剥夺了一切权利。〕

③ *Johano estas lama je la piedo.*〔约翰有一只脚是跛的。〕

2. 用在一些动词的后面, 这些动词有: kredi〔相信〕, veti〔打赌〕, malsaniĝi〔生病〕, gravediĝi〔怀孕〕, suferi〔受苦〕, sopiri〔想念, 向往〕, ridi〔笑〕, abundi〔富于〕, kalkuli〔估计, 信赖〕等等。例如:

① *Mi ridas je lia naiveco.* (Z)〔我笑他天真。〕

② *Mi ne kalkulis je tiu malhelpo.*〔我没有估计到那种障碍。〕

③ *Mi ne kredas je Dio.* (Z)〔我不相信上帝。〕

3. 用在动名词后面, 避免与表示动作执行者意义的前置词 *de* 混淆。例如:

① *Dum atendo je la kunveno ili interparolas.*〔等候开会的时候, 他们在交谈。〕

② *Li sentis suferon je spirado.*〔他感到呼吸困难。〕

4. 用在表示日期、钟点、节日等词的前面, 表示时间。例如: *je la unua de majo*〔在五月一日〕, *je la sesa matene*〔在早上六点钟〕, *je Kristnasko*〔在圣诞节〕。

5. 表示被执住的身体部分。例如:

①Mi prenos vin je la mano (=je via mano). [我将握住你的手。]

②Ŝi eltiris je la kornaro nordan cervon. (Z) [她拔出了驯鹿的角。]

6. 表示度量。例如：

①Vi estas certe je duono de kapo pli alta ol mi. (Z) [你的确比我高半个头。]

②Ŝi retirigis je kelke da paŝoj. (Z) [她后退了几步。]

KONTRAŬ

1. 表示空间位置，意思是“在…对面”。例如：

①La domoj staras unu kontraŭ alia. [房子面对面排着。]

②Lia domo estas kontraŭ la parko. [他家在公园对面。]

2. 表示比较。例如：Supereco de unu nacio kontraŭ alia ne ekzistas. [一个民族比另一个民族的优越性是不存在的。]

3. 表示交换的对象。例如：

①Mi donis al li mian libron kontraŭ lia gazeto. [我用自己的书换他的杂志。]

②Du kamaradoj aĉetis de li la birdon kontraŭ kelke da spesdekoj. (Z) [两个同志用几分钱从他那儿买了一只鸟。]

4. 表示动作或感觉的方向，意思是“对，向”。例如：

①Vi estas tro bona kontraŭ mi. [你对我太好了。]

②Ŝi levis kontraŭ la junan virinon siajn okulojn. (Z) [她举目望那个少妇。] (juna virinon 用宾格表示运动方向)

5. 表示逆向, 违反。例如:

① *Li iras kontraŭ la vento.* [他逆风而行。]

② *Ŝi parolis kontraŭ sia penso.* [她说的跟自己想的相反。]

6. 表示对抗、反对、防止。例如:

① *Ŝi levas la bastonon kontraŭ lin.* (Z) [她举起木棒与他对抗。]

② *Tiu, kiu ne estas kontraŭ ni, estas por ni.* (Z) [不反对我们的人, 就是同意我们的人。]

③ *Kuracisto donis al mi kuracilon kontraŭ tuso.* [医生给了我治咳嗽的药。]

KROM

1. 与否定词 *ne*, *nenio*, *neniu* 或集合代词 *ĉio*, *ĉiu* 连用, 表示“除…之外”。例如:

① *Mi ne havas amikon krom vi.* [除了你, 我再没有朋友。]

② *Neniu venis krom li.* [除他以外, 没有人来。]

③ *Ĉiuj restu krom unu.* (Z) [除一人之外, 所有的人都留下来。]

④ *Mi diras al vi nenion alian krom plej pura vero.* (Z) [除了纯粹的老实话之外我什么也不跟你说。]

当句中含有 *tuta* 或 *ĉiuj* 的意思时, *krom* 表示除去整体中的一部分。例如:

① *Via teksto (tuta) estas senerara krom unu frazo.* [除了一个句子外, 你的整篇文章都没有错误。]

② *Mi perdis liajn leterojn (ĉiujn) krom unu.* [除了一封信外, 我把他的信都给丢失了。]

2. 与 *ankaŭ* 连用, 表示“不仅…”的意思。当句中有不带

否定词的alia时，krom与ankaŭ连用，也表示“不仅…”。例如：

① *Krom Petro ankaŭ Johano venis.* [不仅彼得来了，约翰也来了。]

② *Krom Petro tie estis ankaŭ ĉiuj aliaj miaj fratoj.* (Z) [不仅彼得，还有我其他的几个兄弟也在那里。]

③ *Mi legis ankaŭ aliajn librojn krom 《Fabeloj de Andersen》.* [我不仅读了《安徒生童话集》，还读了其他的书。]

3. *krom*后面可以用动词不定式。例如：

① *Li nenion faras krom manĝi.* [除了吃之外，他什么事情也不做。]

② *Nenion mi skribis krom leteron.* [除了一封信之外，我什么也没写。] (leteron用宾格，是做省略了的不定式skribi的宾语。)

【注】*krom*既可表示“不算在内”(“除…之外”)，又可表示“也算在内”(“不仅”)，这两种意义有时容易混淆。为了避免歧义，可用其他词或词组(如*ekster*, *escepte de*, *kun escepto de*, *ekskluzive de*等)代替*krom*，表示“除…之外”的意思。例如：

① *Li pardonis al ĉiuj, escepte de sia filo.* 除自己的儿子外，所有的人他都原谅。

② *Ekster li, ĉiuj legas.* 除他之外，大家都在读书。

KUN

1. 表示“和…一起”。例如：

① *La instruisto laboras fizike kun studentoj.* [那位老师和大学生们一起劳动。]

② *Kun kiu vi kuniĝas, tia vi fariĝas.* (Z) [近朱者赤，近墨者黑。]

2. 表示“和…同时”。例如：

①Li deiris *kun* mi, sed alvenis post mi. [他和我一同离开, 但在我之后到。]

②Ili apartenas al vi sola, sed ne al aliaj *kun* vi. (Z) [他们独属于你一人, 并不同时属于别人。]

【注】表示这种意义时, 人们更喜欢用 *kune kun*。例如: La *kuraĝo* kreskas *kune kun* la danĝero. (Z) [勇敢与危险一同增长。]

3. 表示同一目标或共同行动。例如:

①Li parolas *kun* sia amiko. [他同朋友讲话。]

②Ne amikiĝu *kun* homo kolerema. [不要与易怒的人交朋友。]

4. 表示具有的属性。例如:

①Ĉiu sezono *kun* sia bono. (Z) [一年四季, 各有其利。]

②Vorto dirita en ĝusta tempo estas kiel oraj pomoj *kun* argentaj seloj. (Z) [适时的话好象银皮的金苹果。]

5. 表示动作的情况, 意思是“带着”, “有…的”。例如:

①Ŝi demandis *kun* batanta koro. (Z) [她心跳地问。]

②Li foriris *kun* longa nazo. (Z) [他失望地走了。]

6. 表示涉及的对象, 意思是“关于”, “对”。例如:

①Kiel vi estas unu *kun* la dua? (Z) [你们彼此的关系怎样?]

②Ni devas esti tre singardaj *kun* ĉiu superflua decido. (Z) [对于不必要的决定我们应该特别小心。]

LAU

1. 表示按照某人的意志或感觉, 意思是“依照”、“服从”。例如:

① Mi restas ĉi tie *laŭ* la ordono de mia estro.
(Z) [我遵照首长的命令留在此地。]

② Faru *laŭ* via bontrovo! [你看着办吧!]

③ Ĉio iras *laŭ* deziro. [一切都按照愿望在进行。]

2. 表示按照某种情况，意思是“根据”、“按照”。例如：

① *Laŭ* via mono mezuru vian veston. (Z) [量力而行。]

② *Laŭ* lafruktoj oni arbon ekkonas. [由果知树。]

3. 表示关于某方面，考虑到某方面。例如：

① Mi konas lin nur *laŭ* la nomo. [我只知道他的名字。]

② *Laŭ* la unua rigardo, ĉio ŝajnas facila. [初看起来，一切似乎很容易。]

4. 表示顺着某物的方向，意思是“沿着”。例如：L⁴
ekiris *laŭ* tiu ĉi rivero. (Z) [他沿着这条河走起来。]

【注】如果指的不是方向，而是穿过平面时，不能用*laŭ*。例如：
Nuboj kuris sur (ne, *laŭ*) la ĉielo. [云彩在天上飞快移动。] Sur
(ne, *laŭ*) lia vizaĝo larmoj glitis. [眼泪顺着他的脸颊流下来。]

MALGRAŬ

表示违反某人的意志或不顾某种客观障碍，意思是“不顾，不管”。例如：

① Li eliris *malgraŭ* mia malpermeso. [他不顾我的禁止出去了。]

② Ŝi venis ĝustatempe *malgraŭ* la forta pluvo. [她冒着大雨及时来了。]

PER

1. 表示用某物完成某一行动或目的。例如：

①Trafi du celojn *per* unu stono. (Z) [一箭双雕。]

②Oni skribas *per* plumo. [人们用钢笔写字。]

2. 表示用五官、四肢做某事。例如：Ni vidas *per* la okuloj kaj flaras *per* la nazo. (Z) [我们用眼睛看，用鼻子闻。]

【注】*per*还表示用自己的身体某部执往某物或某人。例如：Li tenas la infanon *per* la mano. [他用手牵着小孩。]

3. 表示借助某人之力完成某事。例如：

①Sendu la leteron *per* k-do Wang. [托王同志送这封信吧！]

②Li parolas kun la fremdlandanoj *per* interpretisto. [他通过翻译同那些外国人谈话。]

4. 表示用某种方法达到某种结果。例如：

①*Per* helpo de vortaro mi komprenis vian leteron. (Z) [借助词典我读懂了你的信。]

②Liaj okuloj plenigis *per* larmoj. [他的眼睛充满了泪水。]

【注】在某些情况下，*per*含有度量意义。例如：

①La horloĝo malfruas *per* dek minutoj. 钟慢了十分钟。

②Ŝi versis larmojn kvazaŭ *per* riveroj. 她泪水如河。

5. 表示动作的方式，意思是“以……”。例如：

①La substantivoj finiĝas *per* -o. [名词以-o结尾。]

②Li komencis sian paroladon *per* gratulo. [他以祝贺开始了自己的讲话。]

PO

*po*的用法请见 § 5—7 “分配意义的表示法”。

POR

1. 表示目的，意思是“为了”。例如：

①Li invitis min *por* festeno. [他请我赴宴。]

②*Por* kio vi venis al mi? (Z) [你来我这里有什么事?]

2. 表示用途, 意思是“为…用的”, “用作”。例如:

①Tio estas mia kabineto *por* laboro. [那是我的办公室。]

②Tiu estas vestoj *por* infanoj. [那些是给儿童穿的衣服。]

【注一】用于上述两种意义时, 如果两个动作的执行者是同一个词, 可以用动词不定式代替*por*后面的名词。例如:

①Ili havas nenion *por* manĝi. (Z) 他们没有东西吃。

②*Por* hundon dronigi, oni nomas ĝin rabia. (Z) 欲加之罪, 何患无词。

但也有例外的情况, 虽然两个动作的执行者不相同, 但在下列用语中可以用*por*加动词不定式的结构, 如*por* diri la veron [说实在的], *por* tiel diri [可以说]等。这些用语在句中做插入语。例如: *Por* diri la veron, li ne ŝatas literaturon. [说实在的, 他不喜欢文学。] *Por* tiel diri, li estas esperantisto. [可以说他是一位世界语者。]

【注二】运动动词做谓语时, 其后面的不定式前不用*por*。例如: Ili veturis trarigardi la landon. (Z) [他们乘车游览全国。]

3. 表示交换的对象。例如:

①*Por* ĉiu tago mi ricevas kvin frankojn. (Z) [我每天收入五个法郎。]

②Li pagis du juanojn *por* la libro. [他用两块钱买了那本书。]

4. 表示买或卖的价格。例如:

①*Por* tiu prezo la vesto ne estas kara. [这件衣服卖那个价钱不算贵。]

②Li aĉetis teon *por* unu franko. [他花了一法郎买茶叶。]

5. 表示当作。例如:

①Ŝtono servis al ni *por* seĝo. [石头当作我们的椅子。]

② *Oni prenis min por franco.* [人们把我当作法国人。]

6. 表示赞成, 支持。例如:

① *Mi voĉdonas por vi.* [我投你的票。]

② *Tiu libro estas por vi.* [那本书是为你们写的。]

7. 表示关系, 意思是“对于”。例如:

① *Tio estas granda perdo por ni.* [那事对于我们是个大损失。]

② *Tiu ĉi grava tago restos por mi ĉiam memorinda.* (Z) [这个重要的日子对于我永远是可纪念的。]

8. 表示动作将要持续的时间。例如:

① *Mi vojaĝos por du semajnoj.* [我将旅行两个星期。]

② *Notu tion por ĉiam.* [你要永远记住那件事情。]

③ *Leĝo valoras por poste, sed ne por antaŭe.* (Z) [法律对今后有效, 对以前无效。]

POST

1. 表示时间, 意思是“在…之后”。例如:

① *Post tri tagoj mi respondos al vi.* [三天之后我回答你。]

② *Post la falo oni fariĝas singarda.* (Z) [跌交后人们变得谨慎了。]

③ *De post tiu tempo mi neniam lin vidis.* [从那以后我再也没有见到他了。]

2. 表示地点, 意思是“在…后”(=malantaŭ)。例如:

① *Li subaŭskultas post la pordo.* [他在门后面偷听。]

② *Ŝi rigardis post lin kun rideto.* [她含笑目送他。]
(lin用宾格表示运动方向)

3. 表示等级, 意思是“次于”, “低于”。例如: *Post la*

kapitano estas la leŭtenanto. [上尉之下是中尉。]

PRETER

表示“从…旁经过”。例如：

① *Li pasis preter mi sen saluto.* (Z) [他招呼也没打就从我身边走过去了。]

② *La enirejo troviĝas preter tiuj fenestroj.* [经过那些窗户有一个入口。]

【注】为了强调动作经过物体后没有停止，还在继续，*preter*后面的名词柴门霍夫常用宾格。例如：*Ĝi iris al li preter la buŝon.* (Z) [他没有吃到口里，没得到利益。]

PRI

1. 用在某些动词后面，表示动作关系到某事或与某事有关。例如：

① *Pri gustoj oni disputi ne devas.* (Z) [不必为口味进行争论。]

② *Riĉa zorgas pri ĉampano, malriĉa pri pano.* [富人忧虑的是香槟，穷人忧虑的是面包。]

2. 用在某些形容词后面，表示情感或精神状态的原因或情形。例如：

① *Mi estas certa pri tiu informo.* [我知道这个消息。]

② *Pri havo najbara oni estas malavara.* (Z) [人们对别人的东西总是大方的。]

3. 用在某些名词后面，表示有关论题。例如：

① *Pri la lupo rakonto, kaj la lupo renkonte.* (Z) [说到狼，狼就到。]

② *Estas nur demando pri monrimedo.* [现在只是经费问题。]

PRO

1. 表示原因或动机，意思是“由于”、“因为”。例如：

① *Pro vorta piko ofte perdiĝas amiko.* (Z) [言语伤人常常失掉朋友。]

② *Mi venis pro serioza afero.* (Z) [我来是因为有一件正经的事情。]

【注】*pro*与*por*的区别：*pro*表示原因；*por*表示目的。例如：

① *Mi venas pro grava afero.* 我来是因为有一件重要的事情。

② *Mi venas por grava afero.* 我来是为了一件重要的事情。

2. 表示交换的对象。例如：

① *Kion vi donos pro tio?* (Z) [你用什么来换这个?]

② *Okulon pro okulo, denton pro dento.* (Z) [以眼还眼，以牙还牙。]

【注】*pro*的这种用法与*por*难于区别。例如：

① *Mi pagis unu juanon pro la libro.* 为买这本书我花了一元钱。

② *Mi pagis unu juanon por la libro.* 我花了一元钱买这本书。

例①强调花钱，例②强调买书。

SEN

表示“没有”，“无”。例如：

① *Oni povas uzi akuzativon sen prepozicio.* (Z) [人们可以用不带前置词的宾格。]

② *Sen fajro ne brulas eĉ pajlo.* (Z) [没有火连干草也不会燃烧。]

前置词*sen*后可以用动词不定式，但*sen*后不太习惯于用单独一个动词不定式，这时应该用动名词。例如：

① *Li foriris sen panon manĝi.* [他没有吃面包就走了。]

② *Li foriris sen manĝo.* [他没有吃就走了。]

【注】当*sen*后面有两个名词时，就用*kaj*连接。例如：*Antaŭen sen*

halto kaj timoj (Z) [毫不畏惧地不停顿地向前进]

SUB

1. 表示在某物之下，并与它接触 (= *malsur*)，意思是“在…下(面)”。例如：

① *Li portas librojn sub la brako.* [他胳膊下边夹着几本书。]

② *Li havis kusenon sub la kapo.* [他头枕着一个垫子。]

2. 与宾格连用，表示向某物之下并与之接触 (*sur -n* 的反面)，意思是“向…下”，“往…下”。例如：

① *Li falis sub la radojn.* (Z) [他跌到轮子底下去了。]

② *Mi metis tabureton sub miajn piedojn.* [我把小凳放到脚底下。]

3. 表示在某物之下，但不与它接触 (= *malsuper*)，意思是“在…下面”。例如：

① *La muso kuras sub la lito.* (Z) [老鼠在床底下跑。]

② *Ni laboras sub la libera ĉielo.* [我们在露天下工作。]

4. 与宾格连用，表示向某物之下，但不与它接触 (*super -n* 的反面)，意思是“向…下”，“往…下”。例如：*El sub la kanapo la muso kuris sub la liton.* (Z) [老鼠从长沙发底下跑到床底下去了。]

5. 表示以某种外貌出现，化作。例如：*Ŝi aperis sub la formo de maljunulino.* [她以老太太的外貌出现。]

6. 表示“依赖”，“在…条件下”“在…影响下”。例如：

① *Ĉio estas sub via dispono.* [一切由你处理。]

② *Ni dancas sub la muziko.* [我们随着音乐跳舞。]

SUPER

1. 表示在某物之上，但不与它接触，意思是“在…上

方”。例如：

①La suno estas ankoraŭ *super* la horizonto. [太阳还在地平线之上。]

②*Super* la arbaro flugas aro da birdoj. [一群鸟在树林上空飞翔。]

2. 与宾格连用，表示向某物之上，但不与它接触，意思是“向…上”。例如：

①La suno leviĝis *super* la teron. (Z) [太阳升到地面上来了。]

②La fiŝoj elsaltis *super* la akvon. (Z) [鱼儿跳出水面。]

【注】表示向某物之上时，也可以不用宾格。例如：Flugilojn *vi-*ajn *super* mi etendu. [在我上边展开你的翅膀吧。]

3. 表示力量、等级、地位高于他人、他物，意思是“超过”，“胜过”。例如：

①Nenio estas *super* homa forto. [没有什么能超乎人力之上。]

②La generalo estas *super* la kolonelo. [将军的地位高于上校。]

4. 表示专心致力于某项工作。例如：

①Kiam ajn mi venas, li ĉiam sidas *super* laboro. (Z) [不论我什么时候来，他总是坐在那里专心工作。]

②Li ŝvitas ankoraŭ *super* la alfabeto (Z) [他还在吃力地用心学习字母表。]

5. 表示近似数，意思是“…多”。例如：Mi vidis tie *super* cent ĉevalojn. [我在那里看见了一百多匹马。]

6. 表示某物掩盖另一遮盖物。例如：Peza tavolo da sablo kuŝis *super* la preĝejo. (Z) [厚厚的一层沙子盖住了教堂的屋顶。]

SUR

1. 表示在某物之上，并与它接触，意思是“在…之上”。
例如：

- ① *Sur la tero kuŝas ŝtono.* (Z) [地上有块石头。]
- ② *Sur la plafono estas muŝo.* [天花板上有一只苍蝇。]
- ③ *Sur la ŝtelisto brulas la ĉapo.* (Z) [做贼的人心虚。]

2. 与宾格连用，表示向某物之上，并与它接触，意思是“到…上边”。例如：

- ① *Li metis la libron sur la tablon.* [他把那本书放到桌子上了。]
- ② *Mi metis sur min varman veston.* [我穿上暖和的衣服。]

3. 表示附着于某物。例如：

- ① *Sur la ĉielo staras la bela suno.* (Z) [天上悬着美丽的太阳。]
- ② *Sur lia vizaĝo mi vidis ĝojan rideton.* (Z) [在他的脸上我看见了愉快的笑容。]

4. 表示在空敞的地方。例如：

- ① *Promenante sur la strato mi falis.* (Z) [我在街上散步时跌倒了。]
- ② *Sur la bordo de la maro staris amaso da homoj.* (Z) [海岸上曾站着一群人。]

【注】如果场所非常宽广，就用 *en* 代替 *sur*。例如：*en la kamparo* (Z) [在田野上]；*halti, labori en haveno* [停在港口，在港口工作]。

5. 表示一般的位置 (= *ĉe*)。例如：

- ① *Sur ĉiu paŝo ni renkontis barojn.* (Z) [我们每一步都遇到障碍。]

② *Se mi estus sur ŝia loko, mi ne farus tion.*
(Z) [我若是处在她的地位, 就不会作那件事。]

6. 与宾格连用, 表示一般的方向 (=al)。例如:

① *Kvinope ili sin ĵetis sur min.* (Z) [他们五人一齐向我扑来。]

② *Li rigardis sur mian vizaĝon.* (Z) [他望着我的脸。]

7. 表示某种影响、性质、任务或责任的所在。例如:

① *La respondeco restas sur mi.* [责任在我的身上。]

② *Mi prenos sur min la respondecon.* (Z) [我将负起这个责任。] (min用宾格, 表示运动方向。)

TRA

1. 表示从一端到另一端, 意思是“通过”。

① *Du ekbriloj de fulmo trakuris tra la malluma ĉielo.* (Z) [两道闪电划过黑暗的天空。]

② *Malrapide ambaŭ iris tra la longa malplena strato.* (Z) [两人慢慢地走过一条冷清的长街。]

2. 表示穿过, 透过。例如:

① *Tra unu orelo ĝi eniras, tra la dua ĝi eliras.*
(Z) [从一个耳朵进去, 从另一个耳朵出来。]

② *Mi vidis tra la fenestro fraŭlinon M.* (Z) [我透过窗户看见了M小姐。]

3. 表示动作自始至终持续了整个时间 (=dum)。例如:
La koko kriis tra la tuta nokto. (Z) [鸡鸣了一整夜。]

TRANS

1. 表示在某物的那边, 即隔着某物, 意思是“在…那边”, “在…对面”。例如:

① *Si loĝas trans la monto.* [她住在山那边。]

② *Kiu trans muro aŭskultas, tiun la muro insultas.*
(Z) [隔墙偷听的人连墙都要骂他。]

2. 与宾格连用，表示越过某物，意思是“横过”，“越过”。例如：

① *La hirundo flugis trans la riveron.* [那只燕子飞过了河。]

② *Jetu la pilkon trans la muron.* [你把球扔到墙那边去。]

③ *Li marŝis trans la straton.* [他穿过马路。]

④ *Ŝi transiris la riveron.* [她渡过了河。]

⑤ *La ĉevalo transiris la riveron.* [那匹马渡过了河。]

⑥ *La ŝipo transiris la riveron.* [那艘船渡过了河。]

⑦ *La ĉevalo transiris la riveron.* [那匹马渡过了河。]

⑧ *La ŝipo transiris la riveron.* [那艘船渡过了河。]

⑨ *La ĉevalo transiris la riveron.* [那匹马渡过了河。]

⑩ *La ŝipo transiris la riveron.* [那艘船渡过了河。]

⑪ *La ĉevalo transiris la riveron.* [那匹马渡过了河。]

⑫ *La ŝipo transiris la riveron.* [那艘船渡过了河。]

第八章 副词 [A ADVERBOJ]

§ 8—1 概 述

副词表示动作、状态的特征或特征的特征，还可以表示动作、状态的时间、处所、原因、目的等。副词用来修饰动词、形容词或其他副词，在句中常用做状语或表语。例如：

① *Ili trankvile dormas.* 他们睡得安宁。(做状语)

② *La libro estas tro dika, sed tre interesa.* 这本书太厚，但很有趣。(做状语)

③ *Ŝi tre bone lernas Esperanton.* 她学习世界语学得很好。(做状语)

④ *Resti kun leono estas danĝere.* (Z) 与狮子在一起危险。(做表语)

副词按其形态可分为原来副词和派生副词；按其意义可分为表示地点、时间、原因、方式、程度、数量、性质、疑问、关系等副词。

副词没有词形变化。但以e结尾的表示地点意义的副词(包括派生副词和某些原来副词)可以加上宾格词尾-n表示运动方向。

例如：*reveni hejmen*(回家)，*rigardi supren*(向上看)。

§ 8—2 原来副词 Primitivaj adverboj

原来副词是指不需要加副词词尾的副词。它们只有词根，没有词尾。原来副词为数不多。根据形态，原来副词可以分为四种：

1. 相关副词 (la tabel-adverboj): 即相关词表中表示地点、时间、方式、数量和原因的副词 (详见 § 4—11)。

2. 以aŭ结尾的副词 (aŭ-adverboj): 这种副词最后以aŭ结尾, 表示时间或方式。

1) 表示时间的有: ankoraŭ [还, 仍然], baldaŭ [不久], hieraŭ [昨天], hodiaŭ [今天], morgaŭ [明天]。

2) 表示方式的有: almenaŭ [至少], ankaŭ [也], apenaŭ [几乎不, 至多], kvazaŭ [仿佛, 象], preskaŭ [差不多]。

3. 无定形副词 (nesimetriaĵaj adverboj): 这种副词是柴门霍夫从其他民族语移植到世界语来的, 都是单音节, 词形都不相同。无定形副词可以表示地点、时间、方式、程度。

1) 表示地点的有: ĉi [这 (表近)], for [远离]。

2) 表示时间的有: jam [已经], ĵus [刚才], nun [现在], plu [还, 再], tuj [立刻, 马上, 就]。

3) 表示方式的有: ajn [无论, 任何], ĉu [吗, 是否], do [那么], eĉ [甚至], ja [的确], jen [瞧, 喏, 这就是], jes [是], mem [自己, 本身], ne [不, 不对]。

4) 表示程度的有: ju...des... [越...越...], nur [只有, 仅仅], pli [更], plej [最], tre [很, 非常], tro [太]。

【注一】柴门霍夫在早期将kvankam列入无定形副词。

【注二】前缀restro有时也用作无定形副词。

4. 小数以e结尾的副词: 这种副词本身意义属副词性质, 它们不是由其他词类派生出来的, 字母e是词根中不可分割的部分。这种副词有: ofte [经常], parkere [默记地], supre [上面], nepre [一定], spite [不管, 不顾]。

这种以e结尾的副词转为其他词类时, 又要先将e去掉, 再加其他词类的词尾。例如: nepra [一定的], ofta [屡次的], parkerigi [使...记住], supro [上面, 顶点], spiti [冒 (危

险)〕。

前面三种原来副词有些可以直接加其他词类的词尾而转为其他词类。例如: tiama〔那时的〕, ioma〔某些数量的〕, hodiaŭo〔今天〕, fora〔远处的〕, nuna〔当今的〕, jena〔下面的〕, nei〔否定〕等等。

原来副词中有些可以加上副词词尾-e构成派生副词。例如: tiele〔那样地〕, nee〔否定地〕, jene〔如下〕, plue〔又, 再〕, plie〔更加〕等。

§ 8—3 派生副词 Derivitaj adverboj

由其他词类中词义合适的词根加上副词词尾-e构成的副词叫派生副词。派生副词一般由下列词类中词义合适的词根加词尾-e构成:

1. 前置词: antaŭe〔前面〕, dume〔同时〕, ĉirkaŭe〔在周围, 环绕地〕, kune〔一起〕等等。

2. 形容词性词根: bone〔好〕, facile〔容易地〕, efektive〔实际上〕, dekstre〔在右边〕等等。

3. 动词性词根: skribe〔书面地〕, parole〔口头上, 口述〕, sekve〔因此〕, daŭre〔继续地〕等等。

4. 名词性词根: nokte〔夜间〕, aspekte〔外表上〕, hejme〔在家〕等等。

5. 数词性词根: unue〔首先, 最初〕, due〔其次〕等等。

6. 某些原来副词(见 § 8—2)

派生副词也可以由词组构成, 即将词组的词连写在一起, 后面再加词尾-e, 便构成副词。例如: en bona stato=bons-tate〔处于良好状态〕, ĉiun semajnon=ĉiusemjne〔每周〕, tra la fenestro=trafenestre〔透过窗户地〕, sur strato

=surstrate〔在街道上〕, *mano en mano*=*man-en-mane*〔手拉手地〕等等。

某些词缀也可以加词尾-e构成派生副词,如: *ree*(再,又), *eble*〔可能〕等等。

§ 8—4 副词的比较等级 *Komparacio ĉe adverboj*

有些副词与性质形容词一样,有三个比较等级:平级、比较级和最高级。

1. 平级

比较时,平级表示两个性质是等同的,用*tiel...kiel...*〔与...一样地〕, *same...kiel...*〔与...一样地〕, *tiom...kiom...*〔与...同样多〕或者直接用*kiel*表示。例如:

① *Petro naĝas (tiel) rapide kiel fiŝo.*〔彼得游得和鱼一样地快。〕

② *Diskuti kun li estas same senutile, kiel (senutile estas) draŝi venton.*〔与他一起讨论如同扑风一样没有用。〕

③ *Li Ming lernis tiom multe kiom li lernis.*〔李明学得和他一样多。〕

2. 比较级

用*pli...ol...*〔比...更〕表示较高程度,用*malpli...ol...*〔比...不如...〕表示较低程度。例如:

① *Du homoj povas pli multe fari ol unu.* (Z)〔两个人能比一个人做得更多。〕

② *Mi lernas malpli bone ol li.*〔我学得不如他好。〕

【注】比较级中,被比较的事物可以是主格,也可以是宾格,它们表示的意义不同。例如:

① *Mi amas mian fraton pli ol mia fratino (ama:lin).* 我

比我妹妹更爱我的弟弟。

②Mi amas mian fraton pli ol (mi amas) mian fratino.
我爱我的弟弟胜过爱我的妹妹。

3. 最高级

表示最高程度时用plej〔最〕表示，表示最低程度时用malplej〔最不…〕表示。副词最高级前面不用冠词la。例如：

①Li agis plejlerte el ĉiuj.〔所有的人中他动作最敏捷。〕

②Li iras malplej rapide el ni.〔他是我们中间走得最慢的。〕

【注】如果句子里没有比较的意思，只是单独表示副词的程度，tiel, pli, plej起程度副词的作用，可以单独使用，而不用kiel, ol或el。例如：

①Li lernas tiel bone. 他学得那么好。

②Li lernas pli bone. 他学得更好。

③Li lernas plej bone. 他学得最好。

§ 8—5 某些原来副词的用法

AJN

“无论，任何”，用在关系代词、关系副词、不定代词、不定副词或集合代词的后面，强调不确定的意义。例如：

①Kiu ajn tion diris al vi, estas malsagulo. (Z)
〔对你讲这件事的人不管是谁都是傻子。〕

②kiam ajn vi venos, mi vin volonte akceptos.〔无论你什么时候来，我都乐意接待。〕

③La eniro estas libera por iu ajn (或por ĉiu ajn).
〔任何人都可以进来。〕

④Vi povas fari tion iam ajn.〔这件事你什么时候做都可以。〕

ALMENAŬ

“至少”，它必须放在被强调的词的前面。例如：

① *Almenaŭ ili aprobis la principon.* [至少他们赞同这个原则。]

② *Ili aprobis almenaŭ la principon.* [至少这个原则他们是赞同的。]

③ *Ŝi estas almenaŭ kvardekjara.* [她至少有四十岁。]

④ *La vera stilo E a estas, aŭ almenaŭ devas esti, nur stilo simpla kaj logika. (Z)* [真正的世界语文体是, 或者至少应该是简明且富有逻辑性的。]

ANKAŬ

“同样”、“也”，强调某事物与其他事物完全一样，它应放在被强调的词的前面。例如：

① *Ankaŭ mi lernas E-on en la kurso.* [我也在讲习班学习世界语。] (强调 *mi*, 意思是“别人学习…, 我也学习…”)

② *Mi ankaŭ lernas E-on en la kurso.* [我也在讲习班学习世界语。] (强调 *lernas*, 意思是“除了工作外, 我也学习…”)

③ *Mi lernas ankaŭ E-on en la kurso.* [我在讲习班也学世界语。] (强调 *E-on*, 意思是“除学习其他科目外, 也学习世界语”)

④ *Mi lernas E-on ankaŭ en la kurso.* [我也在讲习班学习世界语。] (强调 *en la kurso*, 意思是“除在其他地方学习外, 也在讲习班学习世界语”)

【注】柴门霍夫偶尔将 *ankaŭ* 放在人称代词的后面。例如：*Ĉu li ankaŭ troviĝis inter la amaso?* (Z) [他也在这一群人当中吗?]
(= *ankaŭ li...*)

ANKORAŬ

1. “仍然”、“还”，表示动作或状态持续到说话的时刻

(=ĝis nun, ĝis tiam) 或以后。例如:

①Karlo ankoraŭ vivas. (Z) [卡尔还活着。]

②La manĝota fiŝo estas ankoraŭ en la rivero. (Z)
[要吃的鱼还在河里。]

2. 重新”、“又”、“还”，表示在原来的事实或性质上加上其他类似的成份。例如:

①Li diris ankoraŭ kelkajn vortojn. (Z) [他又说了几句话。]

②Ankoraŭ unu fojon ŝi rigardis la reĝidon. (Z)
[她又看了王子一眼。]

3. 强调意外性、突然性，以引起注意。例如:

①La infano estas ankoraŭ pli pala, ol hieraŭ. (Z)
[这孩子的脸色比昨天更苍白了。]

②Vi estis tiel bela — tia vi estas ankoraŭ nun! (Z)
[过去你是那样漂亮，现在你还是那样漂亮!]

【注】ankoraŭ ne表示在说话之前动作还没有发生、状态没有开始。例如:

①Ankoraŭ neniu plaĉis al ĉiu. (Z) 还没有谁能讨人人喜欢。

②La ĉambro ne estas ankoraŭ varma. 这个房间还不暖和。

柴门霍夫习惯将ankoraŭ紧靠相关词表中的否定词，如例①；或者将动词放在ne和ankoraŭ之间，如例②。

APENAŬ

1. 用在表示数量意义的词或词组的前面，表示“至多”。

例如:

①Mi restos apenaŭ tri tagojn. [我最多停留三天。]

②Tiu mono povas sufiĉi apenaŭ por kelke da tagoj. [那笔钱只能够花几天。]

2. 用在动词的前面，表示“几乎不”(= preskaŭ ne)。

例如:

① *Li apenaŭ scias legi.* [他几乎不识字。]

② *La ventego apenaŭ ne dronigis la ŝipon.* [大风险些把那只船吹翻。] (*apenaŭ ne = preskaŭ*)

3. 与带 *kiam* 的时间状语从句发生联系, 表示主句的动作刚刚在从句动作之前发生, 意为“刚刚”。例如: *Li estis apenaŭ foririnta, kiam vi alvenis.* [你来时, 他刚刚走。]

【注】*apenaŭ* 还可用作从属连词 (见 § 9—3)。

BALDAŬ

“不久”、“一会儿”。例如:

① *Falis gutoj post gutoj, kaj baldaŭ farigis vera pluvego.* (Z) [开始雨一滴滴地下, 不一会儿大雨滂沱。]

② *Kiu tro alten rigardon direktas, tiu tre baldaŭ okulojn difektas.* (Z) [眼睛盯得过高会坏, 人有野心会失败。]

③ *Li baldaŭ venos.* [他不久就到。]

baldaŭ 有比较等级。例如: *Venu plej baldaŭ!* [请你尽快来!]

ĈI

1. 用在指示代词或指示副词 *tie* 之前或之后, 表示空间或时间上的接近。例如:

① *Ĉi tiu (或 Tiu ĉi) vorto estas verbo kaj tiu estas adverbo.* [这个词是动词, 那个词是副词。]

② *Ĉi tio (或 Tio ĉi) estas libro kaj tio estas kalendaro.* [这是书, 那是练习本。]

③ *Tie li staras kaj ĉi tie ŝi sidas.* [他在那里站着, 她在这里坐着。]

【注一】*ĉi*可以与*tie*连用，但不与*tiam* (*ĉi tiam = nun*)，*tiel* (*ĉi tiel = jene*)，*tial* (*ĉi tial = jen kial, ĉi-kaŭze*)连用。

为了符合重音的原则，*ĉi*一般放在指示词之前，如*ĉi tiu, ĉi tie, ĉi tio*。

【注二】诗歌中，为了简略，*ĉi*可用来代替*ĉi tiu, ĉi tiuj, ĉi tiun, ĉi tiujn*。例如：*Vi tute rajte faros ĉi ribelon*。〔你们完全有权起义。〕

2. 表示“在这里”，用于下述两种场合：

1) 直接用在动词前，特别是在*estas*的前面。例如：

① *Ĉi ne estas akvo.* (Z)〔这里没有水。〕

② *Ĉi ludas infanoj.*〔孩子们在这里玩耍。〕

③ *Servistoj ankaŭ ĉi estis.* (Z)〔这里也曾有过服务员。〕

这种用法与*jen*接近，但没有*jen*那种引起注意的色彩。

2) 直接用在地点状语的前面。例如：*Legu ĉi en la ĉambro.*〔你在这个房间这里读吧。〕

【注】*ĉi*可用作前缀，加在副词或由名词转成的形容词之前，*ĉi*与副词、形容词之间用连字符连接。例如：*ĉi-matere, ĉi-lege, ĉi-kine, ĉi-rilate, ĉi-koncerne, ĉi-jara rikolto, ĉi-landa birdo*等。

ĈIRKAŬ

“大约”，与数词连用，表示大约数量，它只说明后面的数词，不影响数词后面的名词的格。例如：

① *Ĉirkaŭ tri horoj pasis de tiam.*〔从那时候起过了大约三个小时。〕

② *La koncerto daŭris ĉirkaŭ tri horojn.*〔音乐会举行了大约三个小时。〕

③ *Li havas ĉirkaŭ 60 jarojn.*〔他大约六十岁。〕

ĈU

“吗？”，表示疑问，句中没有其他疑问词时才用，*ĉu*一

般放在句首（参见 § 12—2 “疑问句”）。例如：

① *Ĉu vi venos?* [你来吗?]

② *Ĉu vi trovis la gazeton?* [你找到了杂志吗?]

有时用 *ĉu* 构成的疑问句是一种反问句，起强调作用。句中如果没有否定词，意思则是否定的；句中如果有否定词，意思则是肯定的。例如：

① *Al miaj gepatroj mi ne diris la sekreton, ka ĉu al vi mi ĝin diru?* [这个秘密我对我的父母亲都没有讲，而我还要对你讲吗?]

② *Ĉu ne vere?* [不是真的吗?]

DO

用在疑问句或祈使句中，加强语气，表示惊奇或强调愿望。例如：

① *Kial do vi ne laboras?* (Z) [那么你为什么不上班?]

② *Venu do.* [那么来吧。]

do 用在相关词表中的疑问代词或疑问副词之后，确定其疑问意义，以区别于关系代词或关系副词。试比较：

① *Rigardu tra la fenestro, kiu do estas tie.* [瞧瞧窗外，谁在那里。]

② *Rigardu tra la fenestro, kiu estas tie.* [你从那里的窗户往外看吧。] (= *la fenestro estanta tie*)

【注】*do* 可用作连词（详见 § 9—2）。

EĈ

eĉ 应放在所强调的词的前面。例如：

① *Ec li montris al mi la leteron.* [甚至他也把那封信给我看了。]

②Li *ec* montris al mi la leteron. [他甚至给我看了那封信。] (不仅谈到那封信…)

③Li montris *ec* al mi la leteron. [那封信他甚至给我看了。] (不仅给有关的人看了…)

④Li montris al mi *ec* la leteron. [甚至连那封信他都给我看了。]

1. “甚至”，表示出乎所料。例如：

①*Ec* sur la suno troviĝas makuloj. (Z) [连太阳也有黑点。]

②Mi ne diros *ec* unu vorton. (Z) [我甚至一个字也不讲。]

2. 表示让步，意为“就连”。例如：

①*Ec* kun via helpo mi ne sukcesis. [虽然有你的帮助，我也没有成功。]

②*Ec* plej ruza vulpo en kaptilon falas. (Z) [最狡猾的狐狸也会掉进陷阱。]

3. 用在否定句后，表示“相反”。例如：Li ne estas geniulo; *ec*, oni povas lin nomi simpla idioto. [他不是天才，相反，人们可以称他为真正的白痴。]

【注一】*ec*可以用来对否定问句进行肯定的回答。例如：— Ĉu vi ne venos? — *Ec*! [你不来吗? — 我来!] *ec*在这里表示“Jes, mi venos.”的意思。

注【二】*ec*可用作并列连词(见§ 13—2)；*ec* *sc*一起作从属连词(§ 见14—13)。

FOR

1. 表示向远处去，意为“离开”。例如：

①La libroj estis dissenditaj *for* en la mondon. [这些书已经散发到世界各地。]

②*For* el la urboj. (Z) [离开这个城市!]

2. 表示在远方，意为“离”。例如：

① *Li staris jam kelke da paŝoj for de ŝi.* [他站在离她几步远的地方。]

② *Tio estas for de mia intenco.* [这远非我的意图。]

3. “消失”。例如：

① *Pasinta doloro for el la koro. (Z)* [过去的痛苦在心中消失了。]

② *For de la okuloj, for de la koro. (Z)* [离久情疏。]

【注】for可用作感叹词（见§10—1）。

JA

ja用来加强、加重、确定语气，比*sendube* [肯定地]的语气更强。ja常用在它所强调的词之后，也可放在句首。如果句子短，它可放在句末。

1. “确实”、“实在”、“真”。例如：

① *Mi ja skribos al li.* [我确实要给他写信。]

② *Mi kaj Marta ni konas ja nin de la infaneco. (Z)* [我和玛尔塔从小就相识。]

③ *Ja se vi agos bone, vi estos forta.* [如果你真的做得很好，那你会成为强者。]

④ *Venu ja!* [你一定来!]

2. 与*sed*或*tamen*连用，表示“诚然”的意思。例如：*Li estas ja mia amiko, sed mi ne aprobas lian konduton.* [他诚然是我的朋友，但是我不赞成他的行为。]

JAM

“已经”、“早已”。

1. 表示持续的动作或状态已经开始。例如：

① *Jam estas tempo iri domon.* (Z) [已经是回家的的时候了]

② *Jam dek jarojn (de antaŭ dek jaroj) li loĝas tie ĉi.* [他住在这里已经十年了。]

③ *Jam de tri tagoj mi ne fermis la okulojn.* [我已经三天没合眼了。]

2. 表示短促的动作已经发生并随之结束。例如:

① *Kiam vi venis, li jam diris al mi la veron.* (Z) [在你来的时候,他已经告诉我实情了。]

② *Ĉu vi jam trovis vian horlogon?* (Z) [你已经找到了你的表吗?]

3. 表示动作发生在期待之后。例如:

① *Post semajno eble vi ricevos jam ian sciigon.* [一周之后你也许已经得到某种通知了。]

② *Jam (= finfine) venos al mi en la kapo io!* (Z) [我最终要想出一种主意来。]

【注】*jam ne* 表示:持续的动作或状态停止了(例①);表示期待的动作不会发生(例②)。例如:① *Li jam ne vivas.* [他已经不在人世了。] ② *Li jam ne venos.* [他不会来的。]

JEN

*Jen*用以引起注意,意义接近于“看、瞧”(rigardu)。另外,它还有强调的作用。翻译时须根据全句的意思来翻译。例如:

① *Jen floroj por vi.* [这就是给你的花。]

② *Jen li estas.* [他就在这里。]

③ *Jen kion mi faros.* [这就是我要做的事。]

【注】*jen...jen...*作并列连词(见§9-2)。

JU

ju用在pli或malpli的前面，与des相呼应(ju pli(或malpli)..., des pli(或malpli)...),表示一事物随着另一事物的变化而变化。例如:

- ① *Ju pli rapide, des pli bone.* [越快越好。]
- ② *Ju pli da ĵuroj, des pli da suspekto.* (Z) [发誓越多, 猜疑越多。]
- ③ *Ju pli oni vin laŭdas, des malpli fi ra vi devas esti.* [人们越是夸你, 你越不该骄傲。]
- ④ *Homo estas des pli felica, ju malpli da bezonoj li havas.* [知足者常乐。]
- ⑤ *Ju malpli frue, des malpli bone.* [越晚越不好。]

ĴUS

意为“刚才”、“方才”，表示动作已结束(已完成)，因此，其后面用动词复杂时的完成时是多余的。例如:

- ① *Ĵus batis la sesa horo.* (Z) [刚响过六点(钟)。]
- ② *Ĝuste pri tio mi ja ĵus parolis.* (Z) [我刚才正好谈过那件事。]

【注】有人将ĵus用来表示“正在现在这个时刻”或“准确地”的意义，这两种用法都不正确。这时应该用ĝuste表示。试比较:

- ① *Li foriris ĝuste, kiam mi alvenis.* 他正是在我来的时候走的。(两个动作同时发生)
- ② *Li foriris ĵus, kiam mi alvenis.* 我来的时候, 他刚走了一会儿。(“走”发生在“来”之前)
- ③ *Li estas ĝuste tiu, pri kiu temas.* 他正是所谈论的那个人。

MEM

1. 用在被强调的名词或代词之后，以强调“正是这个”，“亲自”、“本身”的意思。例如:

①La prezidanto *mem* preparas projekton. (Z) [主席亲自拟订规划。]

②Tio tuŝas la esencon *mem* de la demando. (Z) [那触及了问题的要害本身。]

③Mi deziras paroli al li *mem*. [我想同他本人谈谈。]

2. “自动地”、“自力地”。例如:

①La vivo jam *mem* solvis la diritan demandon. (Z) [生活自身已经解决了上述问题。]

②Ne venas rato *mem* al kato. (Z) [老鼠不会自动跑到猫这儿。]

NUR

*nur*总是放在它所说明的词的前面。

1. 表示“只”、“仅”、“才”的意思。例如:

①*Nur* mi promenis tie. [只有我在那里散步。]

②Mi *nur* promenis tie. [我在那里只是散散步。]

③Mi promenis *nur* tie. [我只在那里散步。]

④La akuzativo estas enkondukita *nur* el neceso. (Z) [只有需要时才用宾格。]

2. 用在表示时间的词的前面, 表示“不早于...”或“不迟于...”。例如:

①Mi revenos *nur* je la oka. [我八点才回来。]

②Mi atendos vin *nur* ĝis dimanĉo. [我只等你到星期天。]

【注】与表时间意义的词连用时, *sole* 表示“只、仅”的意思, 而 *nur* 表示时间的期限。例如:

①Li venos *sole* dimanĉe. 他只在星期日来。(表示不在其他时间)

②Li venos *nur* dimanĉe. 他不会在星期天以前来。(表示不早于星期天)

PLEJ

意为“最”。

1. 用来构成形容词、副词的最高级(详见 § 3—3, § 8—4)。

2. 作普通副词用。例如: El siaj filoj li *plej* amas Peteron. [在他所有的儿子当中他最喜欢彼得。]

【注一】形容词最高级中,如果形容词用作名词, *plej* 则表示“最大”(*plej granda*)的意思。例如: *plej malagraba* (= *plej granda malagraba*) [最大的烦恼。]

pleja 也可用来表示“最大的”; *plejdensa* = *pleja denso* [最大的密度]。

【注二】*kiel eble plej* [尽最大可能] 表示很高的程度。例如: *Ŝi hontis siajn larmojn kaj deziris kaŝi ilin kiel eble plej rapide.* (Z) [她为自己流泪感到害羞,想极快地把泪水藏起来。]

PLI

意为“更加”,“更多”,“较”(与 *ol* 连用)。

1. 用来构成形容词、副词的比较级(详见 § 3—3, § 8—4)。

2. 表示动作的相对大的范围。例如:

① *Ni konsilas pli uzadi ĉiam formojn simplajn anstataŭ kunmetitaj.* (Z) [我们主张更常用简单的形式来代替复合的形式。]

② *Li ne vivos pli ol unu tagon.* (Z) [他活不到一天了。]

3. 用作名词,表示数量。例如:

① *Pli da infanoj, pli da manoj.* (Z) [孩子越多,帮手越多。]

② *Ĉu vi deziras pli da pano?* [你要更多的面包吗?]

【注一】*pli kaj pli* 意为“越发”,“越来越”。例如: *La fluo fariĝis ĉiam pli kaj pli forta.* (Z) [水流越来越大。]

【注二】*pli* 或 *malpli* 或 *pli-malpli* 意为“大约”、“多多少少”、“大致”、“几分”。例如：*pli-malpli bona* [几分好]，*pli-malpli unu horon poste (Z)* [大约一小时以后]。

PLU

“再”，“更进一步”，表示动作或状态在时间或空间方面的继续。例如：

① *Ŝi volis diri ion plu, sed ŝi ne povis. (Z)* [她想再说点什么，但她不能说。]

② *Li iris kelkajn paŝojn plu.* [他又走了几步。]

【注一】*plu* 与否定词连用，表示动作或状态结束或停止。例如：*Ne parolu plu.* [不要再多说了。] *Li plu reniam batalos kontraŭ vi. (Z)* [他再也不会反对你的。]

【注二】*plu* 与 *ankoraŭ* [重新、又、更] 之间有细微差别：*plu* 表示继续，*ankoraŭ* 表示重复。

【注三】*plu* 与 *pli* 之间有细微区别：*plu* 表示继续，*pli* 指出更高的程度。例如：*La afero plu klarigos.* [事情会更进一步得到澄清。] *La afero pli klarigos.* [事情将会更清楚。]

【注四】*plu ne* 与 *jam ne* 几乎没有区别。例如：*Li jam ne vivas. = Li ne vivas plu.* [他已不在人世了。]

但是，与将来的瞬时动作连用时，它们之间有明显的区别：*plu ne* 表示到目前为止曾多次发生的动作不再发生了；*jam ne* 表示所期待的一次动作不再发生了。试比较：

① *Li plu ne venos.* 他再也不来了。

② *Li jam ne venos.* 他已经不来了。

PRESKAŬ

“几乎”、“差不多”。例如：

① *La parolado daŭris preskaŭ unu horon.* [讲演持续了差不多一个小时。]

② *Li estis preskaŭ naŭdek-jara.* [他差不多九十岁了。]

③ *Tiun junan homon ŝi preskaŭ tute ne konis, ĉar ŝi apenaŭ kelkajn fojojn lin vidis. (Z)* [她几乎不认识]

那位年轻人，因为她只见过他几次。】

TRE

意为“很”。

1. 用在形容词或副词前，表示绝对的极。例如：

① *Ni devas esti tre singardaj en tiaj okazoj.* (Z) [在这些情况下我们应该特别小心。]

② *Estas al mi tre dolore disigi de vi.* (Z) [与你分别我感到很痛苦。]

2. 用在动词前，表示动作的强度。例如：

① *Lia heroeo tre plaĉis al mi.* (Z) [我非常喜欢他的英雄气概。]

② *Mi vin tre dankas.* (Z) [我非常感谢你。]

【注】*ne tre*与*tre ne*的区别：*ne tre*表示部分否定，*tre ne*表示全部否定。例如：*La floro estas ne tre bela.* [这朵花不太漂亮。]
La floro estas tre ne bela. [这朵花很不漂亮。]

TRO

意为“太”、“过”、“太多”、“过分”。

1. 用来修饰形容词、副词或动词。例如：

① *De rigardo tro alta malsaniĝas okulo.* (Z) [盯得过高会伤眼睛，野心勃勃的人会失败。]

② *Kiu tro multe deziras, nenion akiras.* (Z) [贪多必失。]

③ *Tro saltas la rato, ĝin kaptas la kato.* (Z) [老鼠跳得太多，猫就会逮住它。]

2. 起名词的作用，例如：

① *Tro da kuiristoj kaŭzon difektas.* (Z) [厨师多了煮坏粥。]

② *De tro da pano venas malsano.* (Z) [多吃生病。]

3. “tro...”后面跟有“por+动词不定式”或用por ke连接的状语从句时，表示“太…以致不能”的意思（参见§14—11）。例如：

①Mi estas tro laca por iri. [我累得走不动了。]

②Si tro amas sian infanon, por ke ŝi povus ĝin ĝuste eduki. [她太疼爱自己的孩子，以致不能正确地教育孩子。]

TUJ

1. “立刻”、“立即”，表示时间，可以与动词的各种时连用。例如：

①Li tuj faris, kion mi deziris. (Z) [我一有要求，他立即就去做了。]

②Pli valoras tuj ovo, ol poste bovo. (Z) [现在有一个蛋，胜过以后一头牛。]

③Mi iros tuj raporti al la reĝo. (Z) [我马上就去向国王报告。]

④Iru tuj! (Z) [你立刻就去!]

2. “紧靠着”、“紧挨着”，表地点。例如：

①La urbo sin trovas tuj sur la bordo de la maro. (Z) [那座城市就座落在海边。]

②Mi estis tie ĉi proksime tuj post la pordego. (Z) [我就在大门后边。]

§ 8—6 否定与肯定 Neado

kaj jesado

1. 否定

1) 副词ne [不，没有]表示否定。当ne否定一个句子时，它一般放在谓语动词的前面。例如：

① *Ne iru!* [你不要走!]

② *Tion ĉi vi ne faris.* [这件事你没有做。]

当 *ne* 否定句中的一个成分时，它直接放在该成分的前面。

例如：

① *Ne vi tion ĉi faris.* (Z) [做这件事的不是你。]

② *Vi faris ne tion ĉi.* [你做的不是这件事。]

当 *ne* 与动词 *esti*, *devi* 连用时，虽然 *ne* 否定的是 *esti* 后面的表语或 *devi* 后面的动词不定式，但 *ne* 仍然要放在 *esti* 或 *devi* 的前面。例如：

① *Mi ne estas certa pri tio.* [我对这件事还不清楚。]

② *Blindulo kartojn ludi ne devas.* (Z) [瞎子不该玩牌。]

但柴门霍夫有时也将 *ne* 放在 *esti* 或 *devi* 的后面。例如：

① *Tio estis ne mia kulpo.* (Z) [那不是我的过错。]

② *Lernolibron oni devas ne tralegi, sed tralerni.* (Z) [对教科书不应该读完，而应该是学完。]

【注】*ne povi* 与 *povi ne* 在意思上有区别。试比较：

① *Li ne povas kanti.* 他不能唱歌。(说明他没有这种能力、权利。)

② *Li povas ne kanti.* 他可以不唱。(说明他有这种能力，但有权不用。)

ne 用来对问句进行否定的回答，还可用来表示拒绝，不同意，具有感叹词的作用。例如：

① *Ĉu vi venos? — Ne.* [你来吗? ——不。]

② *Mi vin petegas per mia tuta koro! — Ne, ne, ne.* (Z) [我诚心诚意地恳求你! ——不，不，不。]

ne 可用来代替前面句子的谓语。例如：

① *Neniu devas tion scii, mia frato ankaŭ ne!* (Z) [任何人不应该知道这件事情，我的兄弟也不应该知道!]

(=mia frato ankaŭ ne devas tion scii.)

②Diru, kaj mi helpos; se ne, ne.〔你告诉我，我就帮助你；如果你不讲，我就不帮助。〕

2) 其他具有否定意义的副词

相关词表中nenial, neniam, nenie, neniel, neniom也是表示否定意义的副词，而nenial用的很少。例如：

①Li ĉiam sidas super laboro, kaj li neniam estas libera. (Z)〔他总是忙于工作，从来就没有闲过。〕

②Nenie mi povas trovi la plumon.〔我到处找不到那支钢笔。〕

③Mi neniel povas kompreni, kion vi parolas. (Z)〔我怎么也听不懂你讲的话。〕

④Tamen tio ĉi neniom malhelpas. (Z)〔然而这没有任何妨碍。〕

3) 双重否定

同一个句中，如果ne重复使用，或者ne与另一个否定词（如neniu, nenio, neniam等）连用，则表示肯定，即否定之否定，就是肯定。例如：

①Oni ne povis ne fari tiun ĉi provon. (Z)〔人们不能不进行这种试验。〕

②Mi ne faris nenion.〔我什么事情都干过。〕

③Li petis ne sen timo.〔他胆怯地提出了请求。〕

但相关词表中的两个否定副词在同一个句中连用时，仍然表示否定。例如：Neniam, nenie mi vidis tian homon.〔我在任何时候、在任何地方也没有见到过那样的人。〕

2. 肯定

jes用来对问句的整个内容进行肯定的回答，具有感叹词的作用。例如：Ĉu vi venos? —Jes. (Z)〔你来吗？——是的。〕

对否定问句作肯定的回答，表示与否定问句相反的情况时，常用 *sed jes* 回答，也可用 *jes ja* 加上原句中的主语和谓语的形式回答。例如：

① *Ĉu vi ne venos? — Sed jes!* [你不来吗? ——来!]

② *Ĉu vi ne faris vian taskon? — Jes ja? mi faris.* [你没有做作业吗? ——不，我做了。]

3. *ne* 和 *jes* 在回答否定问句中的用法

根据当前大多数世界语者使用的习惯，自己的回答是肯定句时，一般用 *jes*；自己的回答是否定句，一般用 *ne*。这与汉语的“是”和“不”的用法不同。汉语答话中的“是”或“不”是用来肯定或否定对方的问题。例如：

Ĉu vi ne venos? [你不来吗?]

Ne, mi ne venos. [是的，我不来。]

Jes, mi venos. [不，我来。]

第九章 连词 LA KONJUNKCIOJ

§ 9—1 概述

用来连接词、词组、句子或从句的词，叫连词。连词是一种不变化的词类，在句子中不能充当句子成分。

连词分为两类：

1. 并列连词 (kunordigaj konjunktioj)：连接句中的同等成分或连接同等分句的连词叫并列连词。如：aŭ, ĉar, do, kaj, nek, nu, sed, tamen, dum; jen...jen...; aŭ...aŭ...; ĉu...ĉu...; ĉu...aŭ...; kaj...kaj...; nek...nek...; ne nur...sed ankaŭ...; 还有些副词可以用作并列连词，如：tiam, tial, tiel; unupartem... alipartem...等等。

2. 从属连词 (subordigaj konjunktioj)：连接句法上处于主导和从属关系的两个分句的连词叫从属连词。如：apenaŭ, ĉar, ĉu, ĉu...ĉu..., dum, ĝis, ke, kvankam, kva-zaŭ, se, ol, ol ke, ol kiel, ol se, antaŭ ol, post ol; 相关词表中的kio, kiu, kia, kies, kial, kiel, kiam, kie, kiom也可用作从属连词，其中kio, kiu, kia有数和格的变化。

§ 9—2 常用并列连词的用法

AŬ

意为“或者”、“还是”，用来：

1. 连接两个或两个以上的词或句子，表示从中选择一个。

例如：

① *Jes aŭ ne?* [是还是不是?]

② *Nun vi devas decidi iri aŭ ne iri.* [现在你必须决定去还是不去。]

③ *Ŝi perdis sian saketon en la strato, aŭ ŝi forĝesis ĝin en la teatro.* [她把钱包掉在街上了, 或者把钱包忘在剧院了。]

2. 连接对等词。aŭ用于这种意义时,其后面不用重复定冠词la。例如: *La makropo aŭ kanguruo estas aŭstralia besto.* [大袋鼠, 或称袋鼠, 是澳洲的动物。]

【注】用在祈使句后面, aŭ可以导入一个表示不服从命令所产生的后果的句子。例如: *Ne krii, aŭ mi vin batos!* [不准喊, 否则我要揍你。]

AŬ... AŬ...

意为“或者…或者…”。连接两个词或两个句子,表示可供选择的情况。例如:

① *Diru tion aŭ al la patro aŭ al la patrino.* [把那件事或者告诉父亲, 或者告诉母亲。]

② *Ĉu mi perdis mian horloĝon, aŭ iu ĝin stelis.* [或者是我把手表掉了, 或者是有人把它偷走了。]

ĈAR

意为“即”,“因为”,作并列连词用时,表示后面的句子是对前面句子的解释。例如:

① *Li estas mia onklo, ĉar mia patro estas lia frato. (Z)* [他是我的叔叔, 即我父亲是他的哥哥。]

② *Sendu la leteron eksprese, ĉar nur tiamaniere ĝi alvenos ĝustatempe.* [这封信用快递寄出, 因为只有这样, 信才能及时到达。]

【注】ĉar还用作从属连词(详见§9—3)。

ĈU... AŬ...

意为“是…还是…”，表示询问。例如：

① Ĉu li venos aŭ ne? [他来还是不来?]

② Ĉu vi trinkos teon aŭ kafon? [你是喝茶还是喝咖啡?]

ĈU... ĈU...

意为“不知是…还是…”，“也许…也许…”，用来连接两个同等成分，表示对两者居一的情况不能确定或怀疑。例如：

① Ĉu pro timo, ĉu pro fiereco, li nenion respondis. (Z) [不知是因为害怕还是出于骄傲，他什么也没有回答。]

② Vi deklinigos, ĉu dekstren, ĉu maldekstren. [你将有偏向，也许偏右，也许偏左。]

【注】ĉu...ĉu...还用作从属连词（详见§9—3）。

DO

意为“那么”，一般放在动词的后面，表示逻辑的结果或结论。例如：

① Vi vidas do, ke vi ne devas kulpigi min. (Z) [那么你可以看出，你不该责备我。]

② Mi devas do decidigi, ĉar vi tiel volas. (Z) [你是那样地想望，那么我就应该下决心了。]

DUM

意为“而”，作并列连词用时，表示和某事相反。例如：

① Vi estas juna, dum mi estas maljuna. [你还年轻，而我老了。]

② Li estas kuraĝa, dum lia frato malkuraĝa. [他勇敢而他的兄弟怯懦。]

【注】dum 还可用作从属连词（详见§9—3）。

JEN...JEN...

意为“时而…时而…”，“一会儿…一会儿…”。例如：

① *Li okupadis sin jen per tio, jen per alio.* (Z)
〔他时而忙这个，时而忙那个。〕

② *Jen maŝante, jen kurante li venis al la domo.*
〔他一会儿走、一会儿跑地来到了家。〕

③ *Jen li laboras, jen li ripozas.* 〔他一会儿工作，一会儿休息。〕

KAJ

意为“和”、“与”、“并且”、“而”。

1. 连接两个同等成分。例如：

① *Li kaj mi estas kamaradoj kaj amikoj.* 〔他和我
是同学加朋友。〕

② *Mia amiko vivas kaj laboras en Beijing.* 〔我的
朋友在北京居住和工作。〕

如果连接两个以上的同等成分时，一般是将 *kaj* 放在最后两个之间。例如：*Krajono, plumoj kaj inksorbilo estas skribiloj.* 〔铅笔、钢笔和吸墨纸是文具。〕

2. 连接两个相同的词，表示持续或起强调作用。例如：

① *Li skribis kaj skribis.* 〔他不停地写。〕

② *Li kuras pli kaj pli rapide.* 〔他跑得越来越快。〕

3. 连接两个句子，表示同时、对比、结果或因果关系。例如：

① *Mi legas libron kaj li skribas leteron.* 〔我在看
书，他在写信。〕(同时)

② *Li estas diligenta kaj lia frato maldiligenta.* 〔他
勤奋，而他弟弟很懒。〕(对比)

③ *Legu en la libro kaj vi mem scios.* 〔你看看书吧，

你自己就清楚了。〕(结果)

④ *La bifesteko estas bongusta, kaj mi ŝatas ĝin manĝi.* 〔牛排味道好, 所以我很喜欢吃。〕(因果关系)

4. 用于句首, 表示承上启下或语气的转折。例如:

① *Kaj nun la unuan fojon la revo de miljaroj komencas realigi.* (Z) 〔然而, 几千年来的幻想, 现在第一次成了现实。〕

② — *Kie vi fartas?* — 你好吗?

Tre bone, dankon. Kaj vi? — 很好, 谢谢! 你呢?

KAJ...KAJ...

意为“既…又…”, “不但…而且…”, “又…又…”, 起强调作用。例如:

① *Mi volas aĉeti kaj televidilon kaj fridujon.* 〔我既要买电视机, 又要买电冰箱。〕

② *La knabeto estas kaj forta kaj bela.* 〔这小男孩又壮又漂亮。〕

③ *Kaj ilia amo kaj ilia malamo kaj ilia jaluzo jam de longe malaperis.* (Z) 〔他们的爱、他们的恨、他们的嫉妒早已消失了。〕

NEK

意为“也不”, “也没有”。

1. 用在其他否定词的后面。例如:

① *Mi ne renkontis lin, nek lian fraton.* (Z) 〔我没有遇见他, 也没有遇见他兄弟。〕

② *Neniu knabo nek knabino ĉeestis la kunvenon.* 〔没有一个男孩也没有一个女孩出席会议。〕

③Li nenion legis, nek skribis. [他什么也没有读, 什么也没有写。]

2. 与另一个nek连用, 即nek...nek... (既不...也不...; 既没有...也没有...)。例如:

①Restas nek konsilo nek konsolo. (Z) [既没有劝告, 也没有安慰。]

②Mi renkontis nek lin nek lian filon. [我既没有遇见他, 也没有遇见他的儿子。]

③Li scias nek kanti nek danci. [他既不会唱歌也不会跳舞。]

【注一】sen的后面不用nek, 而应用kaj。例如: strangaj kreskajoj sen tero kaj bazo [无需泥土和基底就能生长的奇怪植物。]

【注二】nek不能用在肯定的句子成分或肯定句之后, 不能讲: Estis varmege, nek unu arbeto donis ombrojn. 应改为: Estis varmege kaj eĉ ne unu arbeto donis ombrojn. [天气很热, 可是连一片树荫也没有。]

NE NUR... SED ANKAŬ...

意为“不但...而且...”, 用来强调第二个成分的重要性。它们应放在所连接的两个并列的句子成分的前面。例如:

①Ni devas lerni ne nur legi, sed ankaŭ paroli Esperante. [我们不但应该学习用世界语阅读, 而且应该学习用世界语说话。]

②Ni loĝas en Londono ne nur en somero, sed ankaŭ en vintro. (Z) [我们不但夏天住在伦敦, 冬天也住在伦敦。]

③Ne nur li sed ankaŭ mi povas tion fari. [不但他能做这件事, 我也能做这件事。]

NU

意为“那么”, 用作并列连词时, 引起下文。例如:

① *Nu, mi ne neas, ke li estas brava homo, sed vian laŭdon mi tamen trovas troigita.* [那么, 我不否认他是个勇敢的人, 然而我觉得你的赞词也言过其实。]

② *Ĉiuj homoj devas morti, nu, Sokrato estas homo, do Sokrato devas morti.* [人都有一死, 那么, 苏格拉底是人, 所以苏格拉底也要死的。]

SED

意为“但是”、“可是”, 表示前后两个分句在意思上相对立或相反。例如:

① *Ŝtalo estas fleksebla, sed fero ne.* (Z) [钢有韧性, 但是铁没有。]

② *Mi volis ŝlosi la pordon, sed mi perdis la ŝlosilon.* (Z) [我想锁门, 但是我把钥匙掉了。]

【注一】*sed*不能与*kvankam*连用, *kvankam*与*tamen*相呼应。

【注二】在讲演或学术论文中, *sed*用来表示回到中断的题目中来。例如: *Sed ni parolu ree pri tio...* (Z) [我们再来谈谈这件事……。]

在对话中, *sed*用来表示不同意对方所说的事情。例如: “*Mi renkontis lin hieraŭ*”。— “*Sed, tio estas reebla, li ja forvojaĝis antaŭ hieraŭ*”。 [“昨天我遇到他了。” “但是, 那是不可能的, 他前天就出去旅行了。”]

TAMEN

意为“然而”、“可是”, 表示后一个句子与前一个句子相对立, 是一种让步的转折关系。例如:

① *Esperanto estas facile ellernebla, tamen ne sen peno kaj persisto.* [世界语是容易学的, 然而没有努力和坚持是不行的。]

② *Oni traktis lin bone, tamen li timis.* [人们待他很好,

可是他感到害怕。〕
tamen常用来配合其他并列连词(如kaj, sed)或与从属连词kvankam相呼应,强调对立。例如:

① Maro ĉiujn riverojn ricevas, kaj tamen ne krevas. (Z)〔大海接纳千江万流,但从未胀破。〕

② Vi klopodis ja multe, sed mi tamen ne estas kontenta pri via laboro.〔你确实作了很大努力,可是我并不满意你的工作。〕

③ Kvankam li estas tre okupita, tamen li estas tre gastama.〔他虽然很忙,但是他很好客。〕

【注】 sed 表示的对立意义或限制的条件比 tamen 更重; kontraue 表示地点或位置的对立; dum 只限于同一时间的对立。

§ 9—3 常用从属连词的用法

APENAŬ

apenaŭ 用作从属连词,表示“刚…就…”、“一…就…”的意思,用来连接时间状语从句。例如:

① Apenaŭ ŝi venis al la fonto, ŝi ekvidis sinjorinon. (Z)〔她刚来到泉水边,就见到了一位太太。〕

② Apenaŭ la suno leviĝis, li eklaboris.〔太阳一出来,他就开始工作了。〕

ĈAR

意为“因为”,用来连接原因状语从句,表示从句是主句的理由或原因。主句可放在从句的前面或后面。例如:

① En puton ne kraĉu, ĉar vi trinki bezonos. (Z)〔不要往井里吐痰,因为你日后还要饮水。〕

② Ĉar ni decidis kunvenadi ĉiujare, tial ni devas

klarigi al ni, por kio ni kunvenas. (Z) [因为我们决定每年开会, 所以我们应该明白, 我们开会是为了什么。]

ĈU

意为“是否”, 用作疑问从属连词, 连接表示疑问的从句。

例如:

① Mi ne scias, *ĉu* tio estas vera. [我不知道那是不是真的。]

② Estas dube, *ĉu* li sciis tion. [他是否知道那件事情还是个疑问。]

Ĉu 可用来连接主语从句、表语从句、宾语从句和定语从句 (详见 § 14—2 ~ 14—6)。

ĈU... ĈU...

意为“不管…或…”, 用作从属连词, 连接让步状语从句。

例如:

① *Ĉu* li konsentas, *ĉu* li malaprobas, la afero estos farita. [不管他赞同还是反对, 这事一定要作。]

② *Ĉu* li estas amiko, *ĉu* malamiko, mi iros al li renkonte. [不管他是朋友还是敌人, 我要去迎接他。]

DUM

意为“当…时”, 用来连接时间状语从句, 表示主句和从句的动作同时持续了一段时间。例如:

① Forĝu feron, *dum* ĝi estas varmega. (Z) [趁热打铁。]

② *Dum* li laboras, ŝi ripozas. [当他工作的时候, 她在休息。]

【注】*dum* 原是前置词。

ĜIS

意为“到…时为止”，用来连接时间状语从句。例如：

①Mi atendos, ĝis li venos. [我将等到他来。]

②Mi ne trankviligos tiel longe, ĝis la demando estos solvita. (Z) [问题不解决我就会一直不安。]

【注】ĝis原是前置词。

KE

1. 连接主语从句，例如：

①Estas al mi tre agrable, ke mi havas la okazon nun saluti vin. (Z) [我现在有机会向你们致敬，对于我是非常愉快的。]

②Ŝajnas, ke ĝi mortis. [它好象死了。]

2. 连接宾语从句，例如：

①Mi scias, ke li estas via amiko. 我知道他是你的朋友。

②Ili diras, ke ne. (Z) [他们说不。]

3. 连接表语从句，例如：Lia penso estas, ke ni devas akcepti la inviton. [他的想法是我们应该接受邀请。]

4. 连接状语从句，例如：

①Oni ŝatas Esperanton tial, ke ĝi estas facile ellegnebla. [人们喜欢世界语，因为它容易学。] (原因状语从句)

【注】表原因时，一般用tial, pro tio, pretekste使ke的这一意义更加明确。

②Trapiku lin, ke li momente falu. (Z) [刺穿他，让他立刻倒下。] (目的状语从句)

【注】表目的时，ke的前面通常需要加por, 从句的谓语动词必须用命令式。

③La muroj estis ornamitaj per grandaj pentraĵoj, ke estis plezuro ĉion tion vidi. (Z) [墙上装饰着大幅的绘画，看见这一切真是愉快。] (程度状语从句)

【注】表程度时，主句中常用*tiel, tiamaniere, tia*或*tiom*使*ke*这一意义更加明确。

④ *Mi morgaŭ foriros, kondiĉe ke vi min akompanos.* [只要你陪我，我明天就去]。(条件状语从句)

5. 连接定语从句，例如：*Mi ricevis leteron, ke li baldaŭ venos.* [我收到了一封说他不久要来的信。]

KVANKAM

意为“虽然”，用来连接让步状语从句。例如：

① *Mi vidas nenion, kvankam ĉio estas luma. (Z)* [虽然四周很亮，我还是什么也看不见。]

② *Kvankam li estas maljuna, tamen li ankoraŭ lernas Esperanton diligente.* [他虽然老了，仍努力学习世界语。]

③ *Kvankam laca, li laboris plu.* [虽然累，但他还在继续工作。]

KVAZAŬ

意为“好象”、“仿佛”。

1. 连接比较状语从句，表示虚拟的假设，从句的谓语动词要用假定式。例如：

① *Ili amas sin reciproke, kvazaŭ ili estus fratoj.* [他们好象亲兄弟一样地相爱。]

② *Ili levis unu manon supren, kvazaŭ ili ion tenus. (Z)* [他们举起一只手，仿佛擎着什么东西似的。]

2. 连接主语从句或宾语从句，表示虚拟的假设。例如：

① *Ŝajnas al mi, kvazaŭ mi mangas konfitajojn. (Z)* [我好象在吃蜜钱。]

② *Ili kredigas, kvazaŭ lingvo estas objekto natura. (Z)* [他们使人们相信，好象语言是一种自然的东西。]

这种用法现在已不用，而用*ke*连接。

OL

意为“比”，常用来连接非同等程度的比较状语从句。例如：

① *Du homoj povas fari pli multe ol unu.* [两个人能比一个人做得更多。]

② *Li amas ŝin pli ol fratino.* [他爱她胜过爱妹妹。]

③ *Li amas ŝin pli ol fratino.* [他比妹妹更爱她。]

*ol ke, ol kiam, ol kiel, ol kiom, ol se*等用来连接比较状语从句。例如：

① *Estas por mi nenio pli bona, ol ke mi forkuru.* (Z) [对我来说，最好是离开。]

② *Mi havas pli bonajn okulojn, ol kiel oni pensas.* (Z) [我有一双好眼睛，比人们所想像的要好得多。]

【注】*antaŭ ol, post ol*连接时间状语从句（见§14—8）。

SE

意为“如果”、“假如”，一般用来连接条件状语从句。

1. 表示可能的假设。例如：

① *Se li jam venis, petu lin al mi.* (Z) [如果他已经来了，请他上我这儿来。]

② *Se vi havos okazon, ne forgesu al mi skribi.* (Z) [如果你有机会，不要忘记给我写信。]

2. 表示与事实相反的假设，从句谓语动词要用假定式。例如：

① *Se mi estus sana, mi estus felica.* (Z) [如果我健康，那我就幸福了。]

② *Mi ne povus tion kredi, se mi ne vidus ĝin per miaj propraj okuloj.* (Z) [如果我不是亲眼看见的话，我就不可能相信那件事情。]

【注一】*se nur* [只要]，*escepte se, krom se* [如果不，除非]用来连接条件状语从句（见§14—12）。

【注二】*eĉ se* [即使]用来连接让步状语从句（见§14—13）。

第十章 感叹词和象声词

LA INTERJEKCIOJ KAJ ONOMATOPEOJ

§ 10—1 感叹词

表示说话人的感情和态度的词，叫做感叹词。感叹词无词形变化，一般不充当句子成分，不与其他词发生句法联系。感叹词一般放在句首，并用逗号隔开，感情较强时，可用感叹号。感叹词可以单独使用，构成独词句。世界语中有的感叹词可以表达不同感情，这就需要结合上下文，正确理解。

有些感叹词可以作前缀或词根。例如：*fi* (呸！咄！)：*fi-homo* (恶人)，*fikomercisto* (奸商)，*fia* (讨厌的)；*ve* (唉)：*vekrii* (痛苦地喊叫)，*vei* (叹息)。

有些其他的词有时也可以用作感叹词。例如：*Brave!* (好极了！) *Vivu!* (万岁！) *Dankon!* (谢谢！) *Pardonon!* (对不起！)

感叹词按其意义可分为：

1. 表示呼唤的感叹词

He!

(1) “喂！”，唤起注意的喊声。例如：*He! kion vi havas en la sako?* (Z) (喂！你袋子里有什么东西?)

(2) “嘿！”，表示讽刺的反话。例如：*He, kiu havas tempon por iri serĉi lakton!* (Z) (嘿，谁现在有时间去找奶！)

He ho! (*Hej ho!*) “喂！”，比*he*更活泼的唤起注意的喊声。例如：*He ho! He ho! jen mi alvenas.* (Z) (喂！喂！我来了。)

Hola (Ho he! Ho vi ho!) “喂”，唤起注意或从远处招呼声。例如：Hola! Colin, Colin! (Z) [喂! 柯林, 柯林!]

Uhu! (Hu ho hu!) “喂! ”，从很远处招呼声。

Hoj (Ho hoj!) “喂”，水手自远处的召唤声。

Ts, ts! ① “嘘! ”，制止声。② “喂! ”，呼唤儿童、卖报人声。例如：Ts! Ts! knabeto! li vokis. (Z) [喂! 喂! 小孩! 他喊道。]

Ha lo! “喂! ”，“哈罗! ”，打电话的呼唤声或呼唤行人声。

2. 表示驱逐的感叹词

For! “滚开! ”，例如：For de mi! (Z) [从我这儿滚开!]

Hot! (Hoto!) 赶牛、马前进声。

Huŝ! (Tju!) 驱逐恐吓动物的声音。

3. 表示鼓励，促进的感叹词

Baj...baj...! (Lu...lu...!)，哄小孩睡觉的声音。

Bis! “再来一次! ”，“再来一个! ”，表示称赞 演员演出成功，要求再来一次。

Cit! (Ŝs! Ts!) “啞! ”“嘘! ”，表示使人停止发声。例如：Ŝs! mi telefonas. [嘘! 我在打电话。]

Ek! “开始! ”竞赛发令声；催促出发声。例如：Ek al la batalo! [开始战斗!]

Halt! “立定! ”，“站住!”表示使人停下。

Hej! “嗨! ”，表示鼓励的呼唤声，如：加油!

Help! 求救声：“救命! ”；请求帮助的呼唤声：“帮帮忙!”

Hop! “跳! ”，用来鼓励跳跃。

Ho ruk! “嗨哟! ”，喊号声，呼唤共同用猛力。例如：La hakistoj antaŭenjetis sian hakilon kun la ritma krio; Ho ruk! Ho ruk! [伐木者们舞动着斧头，发出有节奏的喊

声，嗨哟！嗨哟！]

Stop! “停住！”表示使机器停住。

Tpr! 赶马骡等声音。

4. 表示各种感情的感叹词

Ha! “哈！”，“咳！”，表示惊奇、欢喜、悲叹、痛苦。例如：*Ha! kiel agrabla!* [啊！多么愉快啊！] — *Ha! — kial vi tiel ektimis, sinjorino?* (Z) [咳！你为什么这样害怕呢，太太？]

Ha ha!

(1) “啊啊！”，表示疼痛。例如：*Ha ha! ekĝemis la malgranda Niko.* (Z) [啊啊！小尼科发出了呻吟。]

(2) “哈哈！”，表示讥讽。例如：*Ha ha! tia estus la afero? Gardu vin!* (Z) [哈哈！这也算你做的事情？当心你自己吧！]

(3) “哈哈！”，表示笑声。例如：*Li ne povis sin deteni; haha, li eksplodis...* [他不能克制自己，“哈哈！”放声大笑。]

Ho! 表示惊异、愤怒、悲痛等感情。例如：*Ho! kia ridinda vesto!* [哈！多么可笑的衣服啊！] (表惊异) *Ho ve! li mortis.* [唉！他死了。] (表悲痛) *Ho kia malfeliĉo!* (Z) [唉！多么不幸！]

Aha! “啊哈！”，表示预料的或猜想的事情得到证实。例如：*Aha! vi ne plu opinios min pesimisto, nun?* [啊哈！你现在不再认为我是悲观论者了吧？]

Aĥ! “呀！”，“嗟！”，表示强烈的惊骇、惋惜。例如：*Aĥ! kiel domage!* [嗟！多可惜！]

Aj ① “哎哟！”，表示突然的痛苦。例如：*Aj! mia dento!* [哎哟！我的牙齿！] ② = hura! (避免用)。

Ba! “啊！”，“呸！”，表示轻蔑、厌恶。例如：*Ba!*

li diris do tion? [呸! 他还讲了这些话?]

Be! “咳!” 表示慌乱、惶恐。

Brr! 表寒冷。

Ehe! “啊!”, “哦!”, 表示明白过来。Ehe, mi scias, mia kara, kien vi celas! (乙) [啊! 我知道你的目的啦, 亲爱的!]

Ej! “哎!”, 表示有点怀疑或不赞成。例如: Ej! Tro facile vi kredas la onidirojn. [哎! 你太轻信谣言了。]

Fi! “呸!”, “咄!”, 表示嫌恶、蔑视、不满。例如: Fi! al vi! [真可耻!] Fi! Kia hontindaĵo! [呸! 多么可耻的勾当!]

Fu! “唉!”, 表示疲倦, 嫌恶; “吃吃”, 忍住笑声。例如: Fu! Mi finis tiun diablan taskon! [唉! 我总算做完了这个鬼功课。]

Hi hi! “嘻嘻!” 表示神经质的笑声或女孩的笑声。

Hm! “哼!”

(1) 表示有所考虑或反对, 欲言又止。例如: Hm! Hm! Vi petola knabo! [哼! 哼! 你这个淘气的孩子。]

(2) 表示拘束、慌乱不安。例如: La maljunulino balancis la kapon kaj diris: Hm, hm! (Z) [老妇人摇摇头说: 哼! 哼!]

(3) 表示以咳嗽声作警告。例如: Ŝi ektusis “Hm, hm!”, tamen malgraŭ tio neniu venis. (Z) [她“哼哼”地咳起来, 但是人们不管这些, 一个人也没有来。]

Hu! “哎呀!”, 表示害怕。例如: Hu! Li ekkriis kaj forsaltis. (Z) [哎呀! 他叫了起来, 就跳开了。]

Huji! (Aŭ Oji!) “哎哟!”, 表示突然疼痛。例如: Huj, huj! Mi havas spasmon! [哎哟, 哎哟! 我抽筋了。]

Aŭ! ekkriis la virino, ĉar la filino mordis sin en la

orelo. (Z) [哎哟! 这女人叫了一声, 因为她女儿咬了她的耳朵。] Oji! Vi piedpremis mian piedon! (Z) [哎哟! 你把我的脚踩了。]

Hura! “乌拉!”

(1) 表示快乐或赞许的欢呼声。

(2) 发起冲锋时的呼喊声, 用来鼓舞斗志, 灭敌人威风。

Nu! “好!”, “唔!”, “噢!”, “那么!”。

(1) 用来引起注意。例如: Nu, vidu, mia plano estas tia. (Z) [噢, 瞧, 这就是我的计划。]

(2) 用以鼓励。例如: Nu, iru rapide. [好, 走快一点吧。]

(3) 表示中止谈话。例如: Nu, pri tio ni parolos alian fojon! [好吧, 关于那件事我们下次再说!]

Oho! “哎呀!” 表示惊讶。例如: Okcent, naŭcent... oho! transpasas milion! (Z) [八百、九百……哎呀! 超过一千了!]

Oji! “唉!”, 表示惋惜。例如: Oji! Kiel rapide pasas la tagoj! [唉! 日子过得多快啊!]

Pa, pa! “唉!”, 表示轻视, 不注意。例如: Pa, pa! Ĉio kun la tempo aranĝigos! [唉! 到时候一切自然就都准备好了!]

Ufi! (Uffi!) “唉!”, 表示疲倦。

Ve!

(1) “唉!”, 表示对不幸的叹息。例如: Ve al ni, ni estas ruinigitaj! (Z) [哀哉, 我们彻底完了!]

(2) “倒霉了”, 表示以不幸威胁或预告不幸。例如: Ve al la popolo peka! [犯罪的人们倒霉了!]

§ 10—2 象声词

象声词是指摹拟事物或动作的声音的词。象声词虽是对自然音响的摹拟，但在不同的语言中象声词各有不同的特点。例如，同是表示公鸡的啼鸣声，汉语用“喔—喔”，世界语用kokeriko。翻译时要注意不能简单地以音译音，而要考虑汉语的语言习惯。有些象声词是由其他词根转来的，例如：krak!〔噼啪!〕（表示爆裂的声音），paf!〔砰!〕（枪声）；有些象声词是取有关单词的第一个音节，例如：mur〔咕噜〕（取自动词murmuri的第一个音节），plau!〔泼刺；扑通〕（溅水声，取自动词plaudi的第一个音节）。有些象声词相对地固定化了，如铃声：tin, tin〔叮铃〕，钟摆声：tik-tak〔滴答〕。

常用的象声词有：

- bam! 铛（钟塔的敲打声）
- boji boji 汪汪（狗吠声）
- bum! 轰轰；冬冬；砰（炮声；鼓声；重物落地声；低沉的敲打声）
- glu-glu-glu 咯咯（火鸡叫声）
- kluk, kluk 咕咕；咕嘟（母鸡叫声；水从瓶子里流出的声音）
- kokeriko 喔喔（公鸡叫声）
- krak! 噼啪（爆裂的声音）
- kurre, kurre 咕咕（鸽子叫声）
- kúaks, kúaks, brekekeks（蟾蜍叫声）
- kva, kva 呱呱（蛙叫声）
- kvak! 呱呱（蛙、鸭叫声）
- kvivit, kvivit 唧唧（麻雀叫声）
- la la la或tra la la 啦，啦，啦（舞曲声音）

- miau! miau! 喵喵 (猫叫声)
 mur 咕噜, 潺潺; 喃喃 (流水声; 低语声)
 paf! 砰! (枪声)
 pep, pep 啾啾 (金丝雀叫声)
 pif-paf! 噼啪 (射击声, 柴火燃烧时发出的声音)
 pip, pip 吱吱 (鸭雏、老鼠叫声)
 puf! 啪嚓 (东西落地声)
 pum! 砰! 扑通 (重物落地声)
 put, put, put 咯咯 (母鸡寻食的叫声)
 ta, ta, ta 或 tra ra ra 噹里噹噜 (很快的喋喋声)
 tik-tak 滴答 (钟摆动声)
 tin, tin 叮铃 (铃声)
 trateratra 噹啱啱 (军号声)

句 法

SINTAKSO

第十一章 句子成分 LA

FRAZELEMENTOJ

§ 11—1 句子与句子成分概述

句子 (frazo) 是由词按照语法规则构成的、表达相对完整思想并具有一定语调的语言中最小交际单位。

世界语的句子开头第一个字母必须大写，句末必须有句号“.”、问号“?”或感叹句“!”。

按句子表达的功能可以分为陈述句、疑问句、祈使句和感叹句；根据句子结构可以分为简单句与复合句。复合句又可分为并列复合句和主从复合句。

组成句子并在句子中起一定的结构作用的各个组成部分叫做句子成分。句子成分有主语、谓语、宾语、表语、定语、状语和宾语补足语等。

§ 11—2 主语 La subjekto

主语是句中谓语陈述的对象，表示谓语说的是“谁”或者“什么”，回答问题 kiu? kiuj? 或 kio?

充当主语的有：

1. 名词 (主格)

① *Johano parolas.* [约翰在说话]。

② *Socialismo estas bona.* [社会主义好。]

2. 代词 (主格)

① *Ĉiu havas sian guston.* (Z) [各人有各人的口味]。

② *Tio estas tre facila.* [那很容易。]

3. 数词: *Ses estas para nombro.* [六是偶数。]

4. 动词不定式

① *Servi al la popolo estas la plej granda feliĉo.*
[为人民服务是最大的幸福。]

② *Vojaĝi estas interese.* [旅行是有趣的。]

【注】某些不及物动词的主语也可以用不定式表示。例如: *Restas nur al mi morti.* (Z) [留给我的只有死。]

5. 词组

1) 固定词组 (主格): *La Komunista Partio de Ĉinio estas la gvidkerno de la tuta ĉina popolo.* [中国共产党是全中国人民的领导核心。]

2) 基数词—名词 (主格) 词组或表数量的副词 (或表数量的名词 [主格]) + *da* + 名词 (主格) 构成的词组

① *La kvar modernigoj en nia lando estas nepre efektivigota.* [我国的四个现代化一定会实现。]

② *Sur la arbo sin trovis multe da birdoj.* (Z) [这棵树上有很多鸟。]

3) 其它类型的词组: *La "tuj" de sinjoroj estas multe da horoj.* (Z) [老爷们的“立刻”就是几个小时。]

6. 作名词用的形容词 (主格)、副词等词类

① *Rica zorgas pri ĉampano, malriĉa pri pano.* (Z)
[富人忧虑的是香槟, 穷人忧虑的是面包。]

② *Ĉiu "tial" havas sian "kial".* (Z) [每种“因此”

都有自己的“理由”。]

③ *Sia estas kara pli ol najbara.* (Z) [自己的比别的更宝贵。]

7. 引语: “*Kaptu*” estas u-moda. [“*Kaptu*”是命令式。]

【注】如果几个谓词动词的主语是同一个词，可以不重复主语。例如: *Li celis, pafis, trafis.* [他瞄准, 射击, 射中了。]

并列复合句中, 如果两个分句的谓词动词的主语是同一个词, 也可以省略后一分句的主语。例如: *Mi serĉis, sed ne trovis.* [我找过, 但没找到。] 但在句号后的句子必须有主语, 可以重复使用该名词或者用人称代词表示。

§ 11—3 谓语 La predikato

说明、表述主语的动作、状态、特征或性质的句子成分, 叫做谓语。谓语一般位于主语之后, 在特殊情况下, 也可以提前或挪后。

谓语分动词性谓语、静词性谓语、复杂谓语。

1. 动词性谓语 (verabaj predikatoj)

动词性谓语表示主语的动作或状态。动词性谓语按其结构又可分为: 动词简单谓语、动词复合谓语。

1) 动词简单谓语

由一个表示动作或状态的动词构成的谓语, 叫动词简单谓语。动词简单谓语的表示法如下:

(1) 用动词的陈述式、命令式或假定式表示。例如:

① *Mi legas la libron.* [我在读书。]

② *La brakhorlogo haltis.* [手表停了。]

③ *Ne fumu!* [别吸烟!]

④ *Ho, se mi havus rifugejon!* (Z) [啊, 我要是有个避难所该多好!]

(2) 用动词不定式表示

a. 动词不定式用来表示严格的命令时，在句中做谓语。例如：*Ne movi la buŝon!* (Z) [住咀!]

b. 在某些表示感叹的句子里，动词不定式做谓语。例如：*Plialtigi la temperaturon de la ĉambro! Per kio?* [升高室内温度！用什么去升高?]

c. 用疑问的形式表示犹豫、怀疑的句子里，动词不定式做谓语。例如：

① *Ĉu iri aŭ ne iri?* [去呢还是不去呢?]

② *Kiel stari trankvile kontraŭ tioma malfeliĉo?* (Z) [面对这么多的不幸怎么能无动于衷?]

(3) 用动词复杂时表示的谓语。分词形容词的数和格须与主语一致。例如：

① *Mi estas leganta libron.* [我正在读书。]

② *La libro estas kusanta sur la tablo.* [书放在桌子上。]

2) 动词复合谓语

动词复合谓语由助动词和动词不定式两部分构成。助动词只表示某些语法意义（如时、式），谓语的主要意义由动词不定式表示。例如：

① *Mi volas diri al vi veron.* (Z) [我想告诉你真情。]

② *Vi devas paroli pli laŭte.* [你应该说大声点。]

③ *Mi neniel povas kompreni, kion vi parolas.* (Z) [我怎么也不懂你说些什么。]

2. 静词性谓语 (neverbaj predikatoj)

静词性谓语由连系动词和表语两部分组成。连系动词的功能在于把主语和表语连接起来（详见 § 6—4 连系动词）。谓语的主要意义由表语表达，表语一般都是静词（名词、形容词、数词、代词），也可能是副词、分词形容词或动词不定式（详见 § 11—4 表语）。例如：*La bildo estas bela.* [这幅画很漂亮。]

3. 复杂谓语 (kompleksaj predikatoj) 用 (S)

复杂谓语里既包含有动词性谓语，也包含有静词性谓语。例如：La knabino *volas farigi instruistino*. [那位姑娘想当教师。] 句中 *volas farigi* 是动词复合谓语结构，而 *farigi instruistino* 则是静词性谓语结构，合在一起做复杂谓语。又如：

① *Oni devas ĉiam esti preta*. (Z) [人们应该随时有所准备。]

② *Povas esti ebla, ke li ne venos*. [很可能他不来。]

§ 11—4 表语 La predikativo

表语表示主语的身份、性质、特征、属性、状态等。表语一般位于连系动词之后。充当表语的有：

1. 形容词

形容词做表语是最普遍的情况。形容词做表语时，在数和格上应与主语一致。例如：

① *Leono estas forta*. (Z) [狮子很猛。]

② *La dentoj de leono estas akraj*. (Z) [狮子的牙齿厉害。]

被动分词形容词也可用做表语，在数与格上应与主语一致。例如：La vazoj estas rompitaĵoj. [这些瓶子是破的。]

但在下述情况时，主语和表语在数的形式上可以不一致：

1) 句中有几个并列的主语时，表语用复数形式。例如：La skribotablo kaj seĝo en mia oficejo estas flavaj. [我办公室的书桌和椅子是黄色的。]

2) 一个句子中，如果在意义上含有两个主语，而其中一个主语是用另一种形式表示的，这时表语用复数形式。例如：Egale senkaŭzaj estas la tro granda ĝojo kiel ankaŭ la malĝojo. (Z) [过分高兴与过分悲伤同样是没有道理的。]

(=tro granda ĝojo kaj malĝojo)

3) 表示“部分”意义的名词与带有前置词de或da的复数名词(或代词)一起做主语时,表语用复数形式。例如:

① *Parto de la posedantoj estos ne akurataj.* (Z) [一部分拥有者将是不守时的。]

② *Certa nombro da akcioj estu pagataj...* (Z) [一定数目的股票得偿还……]

③ *La plimulto da ili estis forlogitaj.* (Z) [他们中的大多数人被吸引走了。]

【注】词组“multe da+名词”做主语时,该名词如果表示的是抽象事物,表语用单数形式;如果表示的是具体事物时,表语则用复数形式。

例如:

① *En certaj okazoj multe da saĝo estas pli malbona, ol se oni ĝin tute ne havas.* (Z) [在某些情况下,多谋比无谋更坏。] (saĝo为抽象名词)

② *Tie ĉi estis akceptitaj multe da tre gravaj gastoj.* (Z) [这里接待过很多重要的客人。] (gastoj为具体名词)

4) 代词oni做主语时,表语可以用单数形式,也可以用复数形式,但一般常用单数形式。例如:

① *Oni devas ĉiam esti preta.* (Z) [人们应该随时有所准备。]

② *Oni estas maljustaj koncerne ilin.* (Z) [人们不公正地对待他们。]

5) 如果表语是说明复数形式的主语中的一个事物时,表语则用单数形式。例如: *La kraĵonoj estas verda kaj flava.* [这两支铅笔一支是绿色的,一支是黄色的。] (=Unu kraĵono estas verda, la alia estas flava.)

2. 名词

名词做表语时,在数、格、性别上应与主语一致。例如:

① *Mia fratino estas laboristino.* [我妹妹是工人。]

② *Miaj fratoj estas laboristoj.* [我的几位兄弟都是工

人。]

但在下述情况时，主语和表语在数的形式上可以不一致：

1) 表示集合意义的名词做主语时，尽管主语是单数形式，但表语要用复数形式，在意义上与主语一致。例如：Via idaro estos fremduloj en lando, kiu ne apartenos al ili.

(Z) [在那个不属于他们的国度里，你的子孙将成为外人。]

2) 句中有几个并列主语时，表语用复数形式。例如：

① Li kaj lia frato estas studentoj. [他和他的兄弟是大学生。]

② Tablo kaj seĝo estas mebloj. [桌子、椅子是家俱。]

【注一】在这种情况下，如果做表语的名词带有表示集合意义的后缀 -ar-，则该名词用单数形式。例如：Papero, plumo kaj inko estas skribilaro. [纸、钢笔和墨水是文具。]

【注二】如果做表语的名词是抽象名词，表示是每个主语的一种共同性质，该名词用单数形式。例如：La rozoj kaj la siringoj estas la ornamo. [玫瑰和丁香是装饰品。]

3) 代词 *vi* 做主语，当表示尊称的“您”时，做表语的名词或形容词用单数；当表示“你们”时，做表语的名词或形容词用复数。例如：

① *Vi estas studento. Vi estas diligenta.* [您是大学生。您是个勤奋的人。]

② *Vi estas studentoj. Vi estas diligentaj.* [你们是大學生。你们都勤奋。]

3. 副词

在下列情况下，表语用副词表示：

1) 主语为动词不定式，例如：*Resti kun leono estas danĝere.* [与狮子在一起危险。]

2) 主语是一个从句，例如：

① *Ne bone estas, ke la malsanuloj fumas tian fortan tabakon.* (Z) [病人抽这种厉害的烟是不好的。]

② *Ĝi decidite, ke ĝi restu nun en la kortego.*
(Z) [已经决定它留在宫廷里。]

3) 在无主语句里, 例如:

① *Ĉie estas tiel silente!* (Z) [到处是那样地寂静!]

② *Ĉu hodiaŭ estas varme aŭ malvarme?* (Z) [今天热还是冷?]

【注一】主语为动词不定式或从句时, 表语一般用副词, 但有时也用名词、形容词或动词不定式。例如:

① *Vivi estas batali.* [生活就是斗争。]

② *Estas ĝojo, ke mi havas la feliĉon vidi vin.* [我有幸见到您, 很高兴。]

③ *La plej bona (= La plej bona afero) estus silenti pri ili.* 对他们不闻不问是最好的了。

【注二】其它副词不能放在做表语的副词的近旁, 否则, 容易引起歧义。如 *Estas nepardoneble erare akuzi lin* 这个句子既可理解为“错告他是不可原谅的”, 也可理解为“控告他是不可原谅的错误”。在这种情况下可以通过改变词序来使句子意思明确。前者可改为: *Erare akuzi lin estas nepardoneble.* 或者 *Estas nepardoneble akuzi erare lin.* 后者可改为: *Akuzi lin estas nepardoneble erare.*

【注三】连系动词 *esti* 在其他谓语动词、连系动词或助动词之后时, *esti* 后面应该用形容词的形式。例如:

① *Ĝi sajnus esti garnita per mil okuloj.* (Z) [它好象嵌有一千只眼睛。]

② *Necesas esti certa pri tio.* [弄清楚那件事情是必要的。]

③ *Povas esti ebla, ke li ne venos.* [很可能他不来。]

4. 动词不定式

① *Flati al iu ne estas servi al li.* [阿谀奉承对人没有好处。]

② *Dormi li sajnus.* [他好象睡着了。]

5. 代词(主格)

① *Kio estas tio?* [那是什么?]

② *Ĉi tiu plumo estas via.* [这支钢笔是你的。]

6. 数词

① *Duoble du estas kvar.* [二乘以二等于四。]

② *Tri kaj kvar estas sep.* [三加四等于七。]

7. 前置词短语

① *Mia frato estas de meza kresko.* (Z) [我弟弟是中等身材。]

② *Ĉu la plumo estas por mi?* [这钢笔是给我的吗?]

表语的另一构成方式是：连系动词+kiel+名词主格(有时用形容词主格或动词不定式)。这种方式构成的表语可称作间接表语。间接表语用于下列连系动词之后：*aperi* [显得，好象]，*esti* [是]，*fariĝi* [成为]，*aspekti* [显得，貌似]，*mieni* [貌似]以及*esti rigardata* [被看作，被认为]，*esti rekonita* [被认为]，*esti kulpigita* [归罪于...]，*esti elektita* [被选为]，*esti traktita* [被看作]，*esti kronita* [被誉为]等等。例如：

① *Tio aspektas kiel pura sensecaĵo.* [那纯粹是废话。]

② *La urbo estas kiel ĝardeno.* [这座城市象一座花园。]

③ *Miaj rimedoj de solvo aperos eble kiel tro simplaj al la leganto.* (Z) [我的这些解答方法对读者来说可能显得过于简单。]

④ *Dante estis rekonita kiel la plej granda poeto en lia jarcento.* [但丁被认为是他那个世纪的最伟大的诗人。]

§ 11—5 宾语 La objekto

宾语表示动作所及的对象。宾语分直接宾语和间接宾语。

1. 直接宾语 (rekta objekto)

直接宾语是由及物动词表示的动作直接所及的对象。名词或代词做直接宾语，用宾格词尾-n表示。对直接宾语可以用*kion*，*kiun*提问。充当直接宾语的有：

1) 名词(宾格)：*Li skribas leteron.* [他在写信。]

2) 代词(宾格): *Ĉu vi vidis ilin?* (你看到他们吗?)

3) “基数词+名词(宾格)”词组: *Mi aĉetis du librojn.*
〔我买了两本书。〕

4) 动词不定式: *Li ŝatas legi.* 〔他喜欢读书。〕

5) 数词用作代词, 做直接宾语时, 不用宾格。这时数词应放在主语之前或谓语之后, 不能放在这两者之间。例如:

① *El la kvar pomoj, unu mi manĝis kaj tri mi kunportis.* 〔这四个苹果, 一个我吃了, 另外三个我带走了。〕

② *Unu el viaj fratoj lasu ĉe mi.* (Z) 〔你让你的一个兄弟留在我这里吧。〕

6) “数量副词+da+名词”词组做直接宾语, 不用宾格。例如:

① *Donu al mi iom da kafe.* (= *malmultan kafon*) .
〔请给我一点咖啡。〕

② *Oni aŭdas multe da birdoj.* (= *multajn birdojn*) .
〔人们听见很多鸟的啼叫声。〕

7) 引文做直接宾语时, 可不用宾格。例如: *Mi sendas al vi 20 vortarojn, 5 《Gefratoj》 kaj 5 《Neĝa Blovado》.* (Z) 〔我寄给你二十本词典、五本《兄妹们》和五本《暴风雪》。〕

【注】上述情况, 有时加宾格词尾, 一般放在引号外, 也可以直接加在后面。例如: *《Neĝa Blovado》-n mi legis.* 〔我读过《暴风雪》这本书。〕 *Mi legas EPĈ-n.* 〔我在看《中国报道》杂志。〕

2. 间接宾语 (nerekta objekto)

间接宾语通过前置词 *pri*, *al*, *de* 的媒介, 间接地与动词发生关系, 表示动作所及的对象是间接的。

1) 带 *pri* 的间接宾语表示谈论或涉及的内容。例如: *Pli zorgas unu patrino pri dek infanoj, ol dek infanoj pri unu patrino.* (Z) 〔一个母亲对十个孩子的关心, 胜过十

个孩子对一个母亲的关心。]

【注一】下列动词既要求有直接宾语，同时又要求带pri的间接宾语：
akuzi [控告，控诉]，atentigi [使注意]，averti [通告，警告]，iun
pri io; rakonti [讲(故事)，叙述]，skribi [写]，diri [说]，
pentri [描写] ion pri iu (io)。

【注二】动词paroli [说]，fanfaroni [说大话，夸耀]要求同时带有al和pri两个间接宾语，即al iu pri io。

【注三】下列动词既可以要求带pri的间接宾语，也可以要求直接宾语，这两种用法在意义上没有区别：ambicii [有野心于]，apelacii [上诉，控诉]，aspiri [热望]，atenti [注意，重视]，dubi [怀疑]，esperii [希望]，forgesi [忘记]，funebri [哀悼]，honti [害羞]，indulgi [宽恕] jugi [审判，评价]，konscii [意识到，自觉]，konsenti [同意]，kontrakti [订合同]，krii [喊叫]，kulpi [犯过失]，memori [记得]，miri [惊异]，raporti [报导]，reklami [作广告，吹嘘]，revi [梦想]，rezigni [放弃]，sopiri [怀念，渴望]，zorgi [关心] ion (iun) 或 pri io (iu)。

2) 带al的间接宾语，表示“给与”，“归属”。例如：

① La domo apartenas al mia patro. (Z) [这房子是属于我父亲的。]

② Li donis al mi libron. [他给了我一本书。]

【注一】下列动词要求带al的间接宾语：aparteni [属于]，deci [适合]，konveni [适宜、合适]，manki [缺少]，plaĉi [使人喜爱]，utili [有益] al iu (io)。

【注二】下列动词既要求直接宾语，同时又要求带al的间接宾语：
adicii [加]，atribui [指定，归因于]，adresi [寄送]，diri [说]，doni [给]，donaci [赠送]，cedi [让与]，deziri [祝愿]，flustri [耳语]，imputi [记入，归予]，indiki [指出]，inspiri [鼓吹，使感到]，havigi [获得，使有]，konfesi [招认]，konsili [劝告]，kutimigi [使习惯于]，liveri [交送，供给]，montri [指出，指给]，miksi [混合]，ordoni [命令，吩咐]，preferi [更喜好]，permesi [准许]，prediki [宣讲]，prezenti [提出，介绍]，promesi [答应]，proponi [建议]，prunti [借贷]，rabi [夺取]，reciproki [报答，互换]，respondi [回答]，sendi [送，寄]，skribi [写]，steli [偷]，ŝuldi [欠，多亏]，trudi [以…强加于] ion al iu, kondamni [判决，谴责] iun al io。

【注三】下列动词可以要求带al的间接宾语，也可以要求直接宾语，这两种用法在意义上几乎没有区别：adiaŭi [告别]，aklami [欢呼，致

敬), aludi [暗示], antipatii [嫌憎], aspiri [热望], celi [对准], danki [感谢], favori [赞成, 加惠于], fidi [信任], flati [谄媚], gapi [张口呆看], gardi [保护], helpi [帮助], imponi [使佩服], indulgi [宽恕], influi [影响], komandi [指挥, 命令], kompati [同情], komplezi [亲切], kondolenci [吊慰], konfidi [相信], kontrasti [使对比], minaci [威胁], naazi [(使)厌恶], otei [服从], opozicii [反对], respondi [回答], rigardi [看], servi [服务], simili [类似], simpatii [同情], seriri [渴望, 怀念] ion(iun)或al iu(io)。

3) 带de的间接宾语, 表示“区分”、“来源”。例如: Si akceptis de li la donacon. [她接受了他的礼物。]

【注一】下列动词既要求直接宾语, 同时又要求带de的间接宾语: aeti [购买], akcepti [接受], apartigi [分开], deteni [使离开], diferenciigi [使不同], disigi [使分散], distingi [区分], gardi [保护], kasi [隐藏], liberigi [解放], preni [拿], rabi [抢夺], savi [救], senigi [夺去], sirmi [保护, 防护], steli [偷] ion(iun) de io(iu)。

【注二】动词timi, suferi, monti后面的“de—名词”词组是原因状语。

4) 动词不定式做间接宾语(参阅§6—2)。例如: Li instruas la infanon skribi. [他教小孩写字。]

§ 11—6 宾语补足语 La objekta (e) predikativo

补足动词谓语的意思, 并与宾语发生关系的句子成分, 叫宾语补足语(有人称作宾语表语)。宾语补足语分直接宾语补足语和间接宾语补足语。

1. 直接宾语补足语 (rektobjekta predikativo)

直接宾语补足语在数上应与它所说明的宾语一致, 但在格上不一致, 直接宾语补足语总是用主格(不包括动词不定式)。例如:

① Mi trovas la ideon ĝusta. (Z) [我认为这个意见是

正确的。]

② *Ĉiu opiniis siajn idojn la plej belaj.* (Z) [每个人都认为自己的孩子最漂亮。]

充当直接宾语补足语的有：

1) 名词

① *Ne nomu min reĝido, sed amiko.* (Z) [请不要称我为王子，叫我朋友吧。]

② *Oni elektis lin prezidanto.* [大家选他当主席。]

2) 形容词

① *La patrino faris la ĉambron pura.* [母亲把这个房间收拾得很干净。]

② *Ni trovis necesa doni la sekvantajn klarigojn.* (Z) [我们认为作如下解释是必要的。]

③ *Li opiniis ebla, ke oni maldungu la komizojn.* [他认为人们解雇这些店员是可能的。](=por li tiu maldungo estis ebla)

(请比较：*Li opiniis eble, ke oni maldungu la komizojn.* [他可能认为人们会解雇这些店员。])

3) 分词形容词：*Mi vidis la knabon kuranta.* [我看见那个男孩在跑。]

请比较：

① *Mi vidis la knabon kurante* (=Dum mi kuris, mi vidis la knabon). [我在跑的时候看到那个男孩。]

② *Mi vidis la knabon kurantan* (=Mi vidis la kurantan knabon). [我看见一个在跑的男孩。]

4) 动词不定式：*Mi vidis la knabon kuri.* [我看见那个男孩在跑。]

5) 关系代词kia和指示代词tia：*Kia oni vin vidas, tia oni vin taksas.* (Z) [人们怎样看你，也就怎样评价

你。沒次這同量而量林得真由總想，而欲則得想家直。

直接宾语补足语不能放在宾语和限定宾语的冠词（或指示代词）之间。可以讲：*Mi vidis la knabojn ludantaj* 或者 *Mi vidis ludantaj la knabojn*。（我看见那些孩子在玩。）但不能讲：*Mi vidis la ludantaj knabojn*。

【注一】直接宾语补足语与宾语的定语在意义上有区别；宾语的定语表示宾语的持久性的性质，而直接宾语补足语是表示有关思维或动作所赋予宾语的一种性质。试比较：

① *Li erare pentris la virinon nigrokulan*。这个黑眼睛女人的像他画得不象。（这个女人本来有一双黑眼睛）

② *Li erare pentris la virinon nigrokula*。他把这个女人的眼睛错画成黑眼睛了。（这女人的眼睛本不是黑眼睛）

【注二】直接宾语补足语与副词状语在意义上有区别；直接宾语补足语是借助于谓语来说明宾语的特征，而副词状语是说明动作的特征。试比较：

① *Mi sentas min bona*。我感觉我很好。（自我感觉良好）

② *Mi sentas min bone*。我感觉得很好。（我的身体是健康的）

【注三】下列动词要求直接宾语补足语：

1) 表示感知性的动词：*vidi*〔看见〕，*rigardi*〔看〕，*audi*〔听见〕，*auskulti*〔听〕，*senti*〔感觉〕。这些动词后面常用分词形容词或动词不定式做直接宾语补足语。

2) 动词 *igi*〔使…〕，*lasi*〔让〕后面的直接宾语补足语常用动词不定式表示。

3) 下列动词后面的宾语补足语常用形容词表示，也可以用名词表示。宾语补足语可以是直接的，也可以是间接的。

(1) 表示思维活动的动词：*kredi*〔相信〕，*judgi*〔评价，判断〕，*pensi*〔想〕，*opinii*〔认为〕，*rigardi*〔认为〕，*ekkoni*〔识别〕，*rekoni*〔认出〕，*kalxuli*〔算作，当作〕，*estimi*〔重视〕，*taksi*〔估量〕，*sati*〔喜欢〕，*kompreni*〔明白〕，*trovi*〔发现，认为〕，*deziri*〔希望〕，*sci*〔知道〕，*memori*〔记得〕等；

(2) 表示言语活动的动词：*nomi*〔称呼〕，*deklari*〔宣布〕，*aserti*〔主张〕，*bapti*〔命名〕，*insulti*〔责骂〕，*proklami*〔声明，宣布〕，*konfesi*〔招认〕，*atesti*〔证实，说明〕等；

(3) 表示动作的动词：*elekti*〔选举〕，*krei*〔创造〕，*baloti*〔投票选〕，*igi*〔使〕，*fari*〔使…成为〕，*kroni*〔冠以〕，*prezenti*〔设想〕，*pentri*〔描写〕，*skulpti*〔雕刻〕，*desegni*〔描，画〕等。

2. 间接宾语补足语 (nerektobjekta predikativo)

在某些动词后面，用*kiel*连接的宾语补足语是间接宾语补足语。间接宾语补足语总是用宾格。例如：

① *Vi rigardu lian amon kiel kapricon.* (Z) [你要把他的爱情看作是突然的念头。]

② *Mi ĝin kalkulis kiel mian devon.* (Z) [我把它当作我的义务。]

如果间接宾语补足语所表示的内容不是现实的，就用*kvazaŭ*连接。例如：*Mi elektis lin kvazaŭ prezidanton.* [我象选主席那样选了他。]（句中的*kvazaŭ*表示不是事实上的*prezidanto*）

【注】间接宾语补足语的宾格很重要，它可以避免与主语的同位语相混淆。比较：

① *Mi elektis lin kiel prezidanto.* 我作为主席选举了他。（句中的*prezidanto*是主语*mi*的同位语）

② *Mi elektis lin kiel prezidanton.* 我选他当主席。（句中的*prezidanton*是间接宾语补足语）

形容词、分词形容词做间接宾语补足语时，柴门霍夫有时在*kiel*后面用主格形式，这是因为它们不可能引起误解。例如：*Mi sentas min kiel alpremita al la tero.* [我感到自己象压在地上一样。]

【注】用*kiel*连接的宾语补足语与用*kiel*连接的比较从句是有区别的。比较从句中*kiel*后面的词不与宾语发生关系，而是与被比较成分中的形容词或副词发生关系。例如：

① *Li direktis sur ŝin siajn okulojn nigrajn kiel karbo.* 他把那双黑得像炭一样的眼睛移到她身上了。

② *La kalumnio portas sian langon la venenan repide de poluso al poluso, kiel la pafado de la pafitego.* (Z) 恶意中伤传得特别快。

动词*preni* (= *rigardi*) [看作]，*akcepti* [接受]，*servi* [当作]，*doni* [给]做谓语时，可以用前置词*por*代替*kiel*来连接间接宾语补足语，这时，间接宾语补足语用主格。例如：

① *Mi prenis la dangeron por serco.* (Z) [我把危险看作玩笑。]

② *Ŝtono servis al ni por seĝo.* [石头当作我们的椅子。]

有时前置词短语也用做间接宾语补足语。例如：

① *Li trovis ĝin laŭ sia gusto.* [我发现它合乎自己的口味。]

② *Ŝi opiniis lin de nobela deveno.* [她认为他出身于贵族。]

§ 11—7 定语 *La epiteto*

定语主要起限定、修饰名词或代词的作用，说明事物的特征、性质、顺序、领属等意义。定语分为一致定语和非一致定语。

1. 一致定语 (*akordiganta epiteto*)

在数和格上与被说明的词完全一致的定语叫做一致定语。充当一致定语的有关：

1) 形容词 (参阅 § 3—2)

① *La blanka domo estas mia.* [那座白房子是我的。]

② *Ĉu vi vidas la blankan domon?* [你看见那座白房子吗?]

③ *Ni havas fresajn panon kaj akvon.* [我们有新鲜的面包和清新的水。]

当形容词定语说明几个抽象名词时，形容词仍用单数，例如：*la simpla lernado kaj uzado de Esperanto (Z)* [世界语的简单学习法和用法]

2) 分词形容词或分词形容词短语

① *Mi vidis la ludantan knabon.* [我看见一个正在玩耍的男孩。]

② *Kusantaj, sidantaj, sencele pasantaj, la soldatoj atendis la horon de la parado.* [躺着的、坐着的、毫无目

的走动着的士兵们等待着整队的时间。〕

3) 代词

① *Mia fratino estas laboristino.* [我妹妹是工人。]

② *La gepatroj amas siajn infanojn.* [做父母的都爱自己的孩子。]

③ *Kiun libron vi legas?* [你在读哪本书?]

4) 序数词: *Hieraŭ ekfalis la unua neĝo.* [昨天下了第一场雪。]

2. 非一致定语 (neakordiganta epiteto)

在语法形式上与被说明的名词不一致的定语叫非一致定语。非一致定语放在被说明词的后面,偶尔(特别在诗歌中)也可放在被说明词的前面。充当非一致定语的有关:

1) 前置词短语

la libro de Petro [彼得的书]

libro pri lingvoj [关于语言的书]

mono por ĉokolado [买巧克力的钱]

skatolo el ligno [木盒子]

homo en frako [穿燕尾服的人]

profesoro de universitato [大学教授]

2) 动词不定式

① *Jam estas la tempo iri hejmen.* (Z) [是回家的时候了。]

② *Min ligas promeso ne kasi veron.* (Z) [不隐瞒真相的许诺束缚着我。]

§ 11—8 同位语 *La apozicio*

同位语通常用名词或词组表示,放在另一个名词或代词之后并加以限定或说明。同位语也可以说是一种定语。

同位语表示事物的特征、性质或名称，或表示某人的职业、职务、政治派别、社会地位等。

同位语有三种：1) 同位语表示的意义范围比被说明词的大，如 *la koko, trumpetisto de l' mateno* [雄鸡，清晨的号手] (*trumpetisto* 所指的范围比 *la koko* 广)；2) 同位语与被说明词都指同一个事物，这种同位语也称作对等词，如 *la nitrogeno aŭ azoto*，这两个词都指同一事物：“氮”；3) 同位语是专有名词，它表示的意义范围比被说明词要小，这种同位语也称作名称语，如 *la lingvo Esperanto* [世界语这种语言。]

同位语在数和格上一般应与被说明的词一致。例如：

① *La koko, trumpetisto de l' mateno, vekas nin dormantojn. (Z)* [雄鸡，清晨的号手，唤醒我们熟睡的人们。]

② *Ni, esperantistoj, devas labori pli energie ol iam. (Z)* [我们世界语者应该比任何时候更要精力充沛地工作。]

③ *Mi iras al mia amiko, la kuracisto.* [我到我这个当医生的朋友那儿去。]

④ *Mi kaj li, ĉiamaj amikoj, ekdisputis unu tagon.* [我和他，形影不离的好朋友，有一天争吵了起来。]

表示身份的同位语也可以由 *kiel* 引出。例如：*Mi kiel prezidanto elektis lin.* [我作为主席选举他。]

但是，当同位语为集合名词或抽象名词时，尽管被说明的词是复数，同位语一般用单数。例如：

① *Ni, la ĉina nacio, havas la kapablon memstari inter la nacioj de la mondo.* [我们中华民族有自立于世界民族之林的能力。]

② *Jen ĉiuj miaj libroj, la ĝojo de mia vivo.* [这就是我所有的书籍，我生活的乐趣。]

当被说明的词前有前置词时，同位语前一般不再用该前置词。

例如: Ni esprimas nian dankon al sinjoro Schleyer, la unua pioniro de la ideo de neŭtrala lingvo internacia. (Z) [我们向斯切莱叶先生——国际中立语理想的先驱表示感谢。]

同位语可以用来对列举的事物或动作进行概括。例如:

① La hundo saltetis, ekstaris sur du piedoj, sancelis la kapon, prezentis la antaŭan piedeton, salutis per orelmovo — vera cirka laboro. [这只狗轻轻地跳跃,用两只脚站起来,晃动着脑袋,伸出一只前腿,转动着耳朵致意——这是真正的杂技表演。]

② Li sin defendis per protestoj, krioj, insultoj — malfortaj argumentoj. [他用抗议、喊叫和咒骂这些软弱的手段进行自卫。]

当同位语是专有名词时,可以与被说明词同格,也可以不与被说明词同格,而用主格,为了便于辨认原形,专有名词,特别是地理名称做同位语时,现在倾向于用主格。例如:

① Li atingis la ĉarmegan urbon Nurenbergon. [他到过迷人的城市努连堡。]

② Vi serĉas la princon Hamleton. [你在寻找王子哈姆雷特。]

③ Li ne komprenas la lingvon Esperanto. 他不懂世界语这种语言。

④ Mi sendis al vi la gazeton "La Esperantisto". (Z) [我给你寄了《世界语者》杂志。]

⑤ Ni amas la ĉefurbon Beijing. 我们热爱首都北京。

同位语是对等词时,通常用副词 nome [那就是], alinome [别名], 连词 aŭ [或者] 或用语 tio estas (缩写: t. e.) [那就是] 连接,在格上与被说明词一致,在数上则根据意义来定。例如:

① La akuzativo montras direkton, t.e. movadon al ia loko. (Z) [宾格表示方向, 就是说向某地运动。]

② La makropo aŭ kanguruo povas esti dresata. [大袋鼠, 或称袋鼠, 可以驯养。]

③ Al la lernado ni povas dediĉi nur parton de nia mallonga vivo, nome niajn infanajn kaj junulajn jerojn.

(Z) [对于学习我们只能奉献我们短短的生命的一部分, 那就是童年和青年时光。]

§ 11—9 增补语 La suplemento

增补语是位于某些形容词之后并对形容词进行补充说明的成分。如果缺少增补语, 这些形容词在句中的意义便不完整。充当增补语的有:

1. 前置词短语

① La teksto estas plena de eraroj. 正文里充满了错误。

② Li mortis profundaĝa kaj sata de vivo. (Z) [他活到高龄享尽人生。]

③ Ĝi mia edzino estas kontenta je sia vestaro. (Z) [连我的妻子对自己的衣服都感到满意。]

2. 动词不定式

在形容词 *ema* [倾向于], *inklina* [倾向于], *kapabla* [有能力的], *libera* [自由的, 不受阻碍的] 和 *preta* [准备, 立刻就要] 之后, 可用动词不定式做增补语。例如:

① Mi estas preta riski la vivon. (Z) [我甘愿冒生命的危险。]

② Mi estas inklina akcepti vian proponon. (Z) [我有意接受你的建议。]

在表示情感的形容词之后, 有时也可用动词不定式做增补

语。例如：

① *Li estas kontenta ricevi kelkajn panpecojn.* [得到几片面包他感到心满意足。]

② *Mi estas ĝoja vin vidi.* [见到你我很高兴。]

§ 11—10 地点状语 *La lokaj adjektoj*

修饰动词、形容词或副词的句子成分，叫做状语。

地点状语表示动作发生的地点或运动的方向，回答 *kie?* [哪儿?] *kien?* [向哪儿?] 等问题。地点状语按意义又可分为：1. 表示地点的状语；2. 表示运动方向的状语。

1. 表示地点的状语

这类状语用表示地点意义的副词或前置词短语表示。例如：

① *Li estas hejme.* [他在家。]

② *Mia frato laboras en la haveno.* 我兄弟在港口工作。

③ *Li staris kelke da paŝoj for de ŝi.* [他站在离她几步远的地方。]

【注一】表示地点意义的前置词短语的构成有三种方式：

1) 由前置词 (*antaŭ, apud, ĉe, ĉirkaŭ, ekster, en, inter, kontraŭ, malantaŭ, post, sub, malsuper, super, sur, trans, maltrans, cis*) 与名词 (主格) 或代词 (主格) 构成；

2) 由复合前置词与名词 (主格) 或代词 (主格) 构成，复合前置词有：*ekstere de* [在…外面]，*ĉirkaŭ de* [在…周围]，*ringe de* [在…周围]，*proksime de* [在…附近]，*flanke de* [在…旁]，*for de* [离…远]，*malproksime de* [在…很远的地方]，*distance de* [距…]，*ĉeeste de* [在…面前]，*poste de* [从…后面]，*supre de* [在…上面]，*supraĵe de* [在…表面]，*surface de* [在…表面]，*sube de* [在…下面]，*mal-supre (infre) de* [在…下面]，*meze de* [在…中间]，*kerne de* [在…中心]，*centre de* [在…中央]，*transe de* [在…那边]，*aliflanke de* [在…另一边]，*ĉi-flanke de* [在…这边]，*fronte al* [面对…]，*vidalvide al* [在…对面]，*kontraŭvizaĝe al* [面对…]，*dorse al* [在…背面] 等；

3) 前置词短语 + 前置词 + 名词 (主格) 表示，如 *sur la alia bordo*

de [在...对岸] *ĝis* *zig* [在...]

【注二】*super*与*supre de*的区别：*super*表示在物体的上方，*supre de*表示在物体的最高部分。比较：*super la domo* [在房子的上方]（比这个房子高），*supre de la domo* [在房子上面]（指房子的最高处）。

可以用词组*supre en...*或*en la supro de...*来表示*supre de*的意义。

【注三】*ĉe*与*sur*的区别：用*ĉe*表示的地点状语只指出在接触到的近旁，而用*sur*表示的地点状语还含有“拿着”、“支撑”的意义。比较：

① *La vesto pendas sur la muro.* 衣服挂在墙上。（表示衣服被固定在墙上）

② *La vesto pendas ĉe la muro.* 衣服挂在墙的旁边。（表示挂在旁边的衣帽钩上）

2. 表示运动方向的状态

表示运动方向的状态可以表示运动前进的方向，也可以表示运动的起点或终点。这类状态可用下述几种方式表示：（1）具有地点意义的名词或副词的宾格形式；（2）前置词（*al, de, el, ekde, ĝis*等）+名词（主格）；（3）前置词（*en, sub, antaŭ, post*等）+名词（宾格）；（4）双重前置词（*el sub, de antaŭ, de sur*等）+名词（主格）。例如：

① *La studentoj iras la klasĉambro.* [大学生们正向教室走去。]

② *Li veturas hejmen.* [他乘车回家。]

③ *La studentoj iras al la klasĉambro.* [大学生们正向教室走去。]

④ *La studentoj iras en la klasĉambro.* [大学生们正走进教室。]

⑤ *Jakob eliris de antaŭ sia patro. (Z)* [雅各布从父亲面前走开了。]

§ 11—11 时间状语 *La tempaj adjektoj*

时间状语表示动作进行的时间，回答问题*kiam?* [什么时候?]，或指出动作开始或结束的时间，回答问题*de kiam?*

〔从什么时候起?〕或gis kiam?〔到什么时候为止?〕,或指出动作重复的次数,回答问题kiomfoje?〔多少次?〕,kiom da fojoj?〔多少次?〕,kioman fojon?〔第几次?〕,je kioma fojo?〔第几次?〕。

1. 表示动作进行的时间的状语

这类状语可以确定动作的时间点,也可以表示动作持续的时间。

1)表示动作时间点的时间状语可以用下述方式表示:(1)表示时间的副词(tiam, iam, neniam nun, foje等);(2)名词(或序数词)的宾格形式;(3)前置词(je, en, ce, antaŭ, ĉirkaŭ, post, por, gis)+名词(主格)或基数词+名词词组(主格);(4)分词副词。例如:

①Nun li legas libron.〔他现在正在读书。〕

②Doktoro Zamenhof naskiĝis la 15-an de decembro en 1859.〔柴门霍夫博士生于1859年12月15日。〕

③Li alvenis antaŭ tri tagoj.〔他三天之前就来了。〕

④Promenante sur la strato, li falis. (Z)〔他在街上散步的时候摔倒了。〕

表示“在某天”、“在星期几”、“在哪个小时”,详见§5-8“时间表示法”。

表示“在某一节日”时,用前置词je。例如:je Pasko〔在复合节〕,je Kristnasko〔在圣诞节〕。

如果名词本身已表示时间,做时间状语时,就用前置词en。例如:en la jaro 1942〔在一九四二年〕,en la monato majo〔在五月这个月份〕,en la dudek unua jarcento〔在二十一世纪〕,en somero〔在夏天〕,en la kvara minuto〔在第四分钟的时候〕,en la sama momento〔在同一时刻〕等。

如果名词本身不表示时间,做时间状语时,就用前置词ce。例如:ce tagmanĝo〔在吃午饭的时候〕,ce la subiro de l'

de suno [在太阳下山的时候], de la alveno de la vagonaro [在列车到达的时候]。

表示大概的、不准确的的时间点,可以用前置词 antaŭ, post, ĉirkaŭ, por 或 ĝis 与名词一起表示。例如:

① Tio okazis antaŭ Kristnasko. [这事发生在圣诞节之前。] (表示在圣诞节前某一天)

② Li revenos nur post dimanĉo. [他将在星期天之后回来。] (表示在星期天之后某一天)

③ Mi vizitos vin ĉirkaŭ Pasĥo. [我将在复活节前后来看望你。] (表示在复活节之前或之后某一天)

④ Mi sendos la artikolon por (ĝis) dimanĉo. [我到星期天的时候将文章寄出。]

前置词 antaŭ 和 por (或 ĝis) 都可以用来表示不明确的时间期限,但它们在含义上有区别。用 antaŭ 表示的时间期限不含 antaŭ 后面的名词指的时间,而 por (ĝis) 所表示的期限一般包括 por (ĝis) 后名词所含的时间。例如: antaŭ dimanĉo [在星期天之前] (最晚在星期六); por (ĝis) dimanĉo [到星期天] (最晚包括星期天在内)。

ĝis 用于这种意义时不能与表示持续意义的动词连用。

2) 表示动作持续的时间的时间状语可以用下述方式表示:

(1) 表示时间的副词 (ĉiam, eterne 等); (2) 名词的宾格形式; (3) 前置词 (dum, tra, en, por, en la daŭro de) + 名词 (主格) 或基数词 + 名词词组 (主格)。例如:

① Mi veturis du tagojn kaj unu nokton. [我乘了两天一夜的车。]

② Apetito venas dum laomangaĵo. (Z) [吃饭的时候胃口大开。]

③ La koko krias neio dum nokto. (Z) [这只公鸡整夜在鸣叫。]

④Mi finos la tutan libron en kvar tagoj. (Z) [我将在四天之内读完这本书。]

⑤Li forveturis por tri tagoj (ne forestos dum tri tagoj). [他已经走了三天。]

⑥En la daŭro de kelke da minutoj mi aŭdis du pafojn. (Z) [在几分钟之内我听到两声枪响。]

从上面例句可以看出，dum表示持续的动作(例②④)；tra表示在确定的一段时间内动作重复多次(例③)；en表示进行某动作所需要的时间(例④)；por表示的不是持续的动作，而是由这种动作所产生的状态是持续的(例⑤)。

【注】表示时间时，dum与en有区别。例如：Li parolis dum kvin minutoj, sed neutile, ĉar tiajn demandojn oni ne povas respondi en kvin minutoj. [他讲了五分钟，但无益，因为人们不可能在五分钟内回答那些问题。]

副词ĉiam, eterne表示无限持续的动作。例如：

①Li estis ĉiam diligenta. [他一直很勤奋。]

②Mi amos vi ĉiam eterne. [我将永远爱你。]

如果指的不是动作的无限持续，而是动作所引起的状态的无限持续，ĉiam, eterne前面应加前置词por。例如：

①Notu tion por ĉiam. [永远记住这件事。]

②Li forpasis por eterne. [他永远离开了。]

2. 表示动作开始的时间的状语

这类状语通常用前置词(de, ekde, de post)与名词、序数词、基数词一名词词组或时间副词一起表示。例如：

①Ekde sia sepa vivjaro la knabo vizitas lernejon. [这男孩七岁就上学了。]

②Li laboras de la kvara matene. [他从早上四点钟就开始工作。]

③De tri tagoj mi sentas min malsana. [三天前我就感到不适。]

④ *De nun mi devas lerni diligente.* [从今起我要努力学习。]

3. 表示动作结束时间的状语

这类状语通常用前置词 *ĝis* 与名词、序数词、基数词一名词词组或时间副词一起表示。*ĝis* 还可以与 *antaŭ*, *post*, *ĉirkaŭ* 等连用。例如:

① *Li laboradis ĝis profunda nokto.* 他一直工作到深夜。

② *La kunveno daŭris ĝis la dek dua.* [会议一直开到十二点钟。]

③ *Mi restos ĝis morgaŭ.* [我呆到明天。]

④ *Lia frato ripozos ĝis post Pasko.* [他兄弟将休息到复活节以后。]

4. 表示动作重复数量的时间状语

这类状语表示动作重复的次数，用词根 *foj* 表示。例如:

① *Ĉiufoje (ĉiun fojon) ĉe via alveno oni akceptos vin plezure.* [你每次到来的时候，人们都会高兴地接待你。]

② *La koko kriis trifoje (tri fojojn).* 这只公鸡叫了三遍。

③ *La koko kriis je la tria fojo. (Z)* [这只公鸡叫了第三遍。]

副词 *foje* 表示一次性的动作，而副词 *kelkfoje* 或 *plurfoje* 表示不止一次。

副词 *foje* 与 *iam* 的区别是：*foje* 只表示一次性的动作，而 *iam* 可以用来表示在某一时间内重复的动作。所以不讲：*Foje mi ofte vizitis lin.* 应该讲：*Iam mi ofte vizitis lin.* [那个时候我常去看望他。]

§ 11—12 原因状语 *La kaŭzaj adjektoj*

原因状语表示动作产生的原因或理由，回答 *kial?* [为什

么?] 或 *pro kio?* [因为什么?] 的问题。原因状语一般用前置词 (*pro, de, el, sub, laŭ*) 与名词或代词一起表示。

1. 前置词 *pro* 表示一种自觉的原因, 即内因。例如: *morti pro la patrujo* (Z) [为祖国而死]; *veni pro serioza afero* (Z) [为重要的事情而来]。又如:

① *Li amas ŝin pro ŝia beleco.* (Z) [他爱她是因为她漂亮。]

② *Pro kio ŝi ploras?* (Z) [她为什么哭?]

前置词 *pro* 也可表示外界原因。例如:

① *Liaj okuloj ĉesis funkcii pro maljuneo.* (Z) [他因年老失明了。]

② *Niaj ŝuoj malnoviĝis pro la tre longa vojo.* (Z) [由于长途跋涉, 我们的鞋都磨旧了。]

2. 前置词 *de* 表示一种被动的、不由自主的原因。例如: *tremi de malvarmo* (Z) [冷得发抖]; *morti de malsato* (Z) [饿死]; *rugiĝi de honto* [因害羞脸红]。

3. 前置词 *el* 不仅表示产生动作的原因, 而且还表示促使该动作的完成。例如:

① *La akuzativo estas enkondukita nur el neceso.* (Z) [只有需要时才用宾格。]

② *Tio okazis el neceso, ne el kaprico.* (Z) [那样做是由于需要, 不是由于忽起的念头。]

4. 前置词 *laŭ* 表示促进、而且迫使动作执行者去完成自己的事情。例如: *Mi restas tie ĉi laŭ la ordono de mia estro.* [我遵照首长的命令留在这里。]

前置词 *sub* 表示这种意义时还要强烈。例如: *agi sub influo* [因影响而行动]; *skribi sub diktado* (Z) [听写]

5. 原因状语还可以用分词副词表示。例如: *Li forte laŭdatis la levalon, dezirante ricevi ĝin donace.* (Z)

〔他极力称赞这匹马，因为他想得到它。〕

§ 11—13 目的状语 La celaj adjektoj

目的状语表示动作的目的，一致回答 *por kio? por kia celo?* 〔为了什么？为了什么目的？〕的问题。目的状语一般用前置词 *por* 与名词、代词或动词不定式一起表示。例如：

① *Por kio vi venis al mi? (Z)* 〔你到我这里来是为了什么事？〕

② *Ni uzas Esperanton por internacia korespondado.* 〔我们为了国际通信使用世界语。〕

③ *Mi voĉdonis por li.* 〔我投他的票。〕

当谓语动词的主语和动词不定式动作的执行者是同一个词时，目的状语常用“*por*+动词不定式”表示。例如：

① *Li prenis plumon por skribi.* 〔他拿笔写字。〕

② *Ŝi estis invitita por kanti.* 〔她被请来唱歌。〕

如果这两个动作的执行者不是一个词，目的状语就用“*por*+动名词”或直接用动词不定式表示。例如：

① *Li sendis ilin promeni.* 〔他打发他们去散步。〕

② *Li pledas por la akcepto de la propono.* 〔他为采纳这个建议而辩护。〕

动词不定式常用在运动动词后面做目的状语。例如：*Antaŭnelonge ili iris promeni.* 〔他们刚刚出去散步去了。〕

表示买卖的价格或交换时，也常用带 *por* 的目的状语。例如：

① *Li vendis la domon por kvin mil frankoj.* 〔这栋房子他卖了五千法郎。〕

② *Ŝi pagis cent frankojn por la vesto.* 〔她花了一百法郎买了这件衣服。〕

③ *Oni riproĉis min por mia malfruigo.* [我的迟到受到了责备。]

§ 11—14 方式状语 *La manieraj adjektoj*

方式状语表示动作的方式，通常用下列方式表示：(1) 副词；(2) 分词副词；(3) 名词宾格形式。方式状语回答 *kiel?* [怎样?] 或 *per kio?* [用什么?] 的问题。例如：

① *Ili kuraĝe batalis.* [他们战斗勇敢。]

② *Li aŭskultas senatente.* [他漫不经心地听着。]

③ *Nevidate mi enflugas en la domojn de la homoj.* (Z) [我还没有被发觉就飞进人们的家。]

④ *Li falis la kapon malsupren.* [他头朝下掉了下来。]

方式状语可以用前置词短语表示：

1) 如果副词是由前置词和名词一起构成的，那么该前置词可以独立出来，与名词一起构成前置词短语。例如：*Li aŭskultas sen atento.* [他漫不经心地听着。]

2) 如果副词不带前置词，可以用前置词 (*kun, en, sub, sen, per*) 与名词一起表示。例如：

① *Ili batalis kun kuraĝo.* [他们战斗勇敢。]

② *Neĝas en grandaj flokoj.* [大雪纷飞。]

③ *Ŝi aperis sub la formo de maljunulino.* [她以老妇人的外貌出现。]

3) 前置词 *per* 与名词一起做方式状语，表示方法或工具。例如：

① *Trafi du celojn per unu stono.* (Z) [一箭双雕。]

② *Per kio vi vivas?* [你靠什么生活?]

③ *La adjektivo finiĝas per -a.* (Z) [形容词以 -a 结]

尾。]

在特殊情况下，还可以用其他前置词与名词一起表示工具的意义。例如：

[ojklejbs

①Li kriis el la tuta gorĝo. [他声嘶力竭地喊叫。]

益不可②Laŭ la frukto oni arbon ekkonas. [由果知树。]

同篇 (③Ni interparolas pere de interpretisto.) [我们通过翻译进行谈话。]; 破例。同篇同卷 (8) ; (辞突) 同卷 + otiqz

穿代 ④La infaneto kalkulas sur fingroj. [这小孩扳着指头算。]

(4) 由简单前置词连接两个相同的名词构成的前置词短语，大部分也是做方式状语。例如：

特谷 ①Ni atingos la celon paŝo post paŝo. [我们将逐步达到目的。]

息 ②Ili staras vizaĝo kontraŭ vizaĝo. 他们面对面地站着。

§ 11—15 条件状语 La kondiĉaj adjektoj

条件状语表示动作发生的条件，一般用 *ĉe* 与名词一起表示，也可用分词副词表示。例如：

①Ĉe tiaj kapabloj, li certe faros brilan karieron. [靠这些才干他一定能干出一番卓越的事业。]

②Ĉe la komparativo oni uzas la konjunkcion "ol". (Z) [比较级用连词 "ol"。]

③Mi havas celon, kiun mi povas atingi nur ekriĝinte. [我有一个目标，这个目标只有在我富起来之后才能达到。]

§ 11—16 让步状语 La koncedaj
adjektoj

让步状语表示与发生的事情相对立的某种情况。一般用下述方式表示：(1)前置词(*ĉe*, *malgraŭ*) + 名词；(2)副词 *spite* + 名词(宾格)；(3)分词副词。例如：

① *Ĉe vesto velura suferas stomako.* (Z) [丝绒外衣糟糞肚。]

② *Ni paciencie eltenis malgraŭ la multaj atakoj.* (Z) [尽管遭到很多攻击，我们还是耐着性子忍受了。]

③ *Spite ĉiajn argumentojn li rifuzis.* [尽管你有各种理由，他还是拒绝了。]

④ *Povante ripozi, li preferis labori.* [虽然可以休息，但他更愿意工作。]

§ 11—17 度量状语 La mezuraj
adjektoj

度量状语说明动作和特征的程度或数量。通常用名词宾格形式表示，有时用前置词(*per*, *je*, *po*)与名词一起表示。例如：

① *Li kuris tridek kilometrojn.* (Z) [他跑了三十公里。]

② *Ŝi verŝis larmojn kvazaŭ per riveroj.* [她洒泪如流。]

③ *Vi estas certe je duono de kapo pli alta ol mi.* (Z) [你的确比我高出半个头。]

④ *La gastoj venis po grupo.* [客人一伙一伙地来了。]

度量状语还可以用其他前置词与名词一起表示。例如：

① *La akvo bolas en la temperaturo de 100 gradoj centezimalaj.* (水在一百度时就开。)

② *La prezo plialtigis ĝis 5 frankoj.* (价格提高到五个法郎。)

③ *Li estas armita de la kapo ĝis la piedoj.* (他从头到脚都武装了。)

§ 11—18 情况状语 *La situaciaj adjektoj*

情况状语借助于谓语来说明主语或宾语的情况。

1. 表示伴随的情况状语

这类状语表示主语或宾语的伴随情况，一般用前置词 (*kun* [同], *kune kun* [与...一起], *kompanie kun* [与...伴随], *asocie kun* [与...结合]) 与名词或代词一起表示。例如:

① *Venu kun mi.* (Z)你和我一起来吧。(主语的情况状语)

② *Mi vidis ŝin kun granda hundo.* (我看见她带着一条大狗。)(宾语的情况状语)

③ *La junulo kurage batalis kune kun ni kontraŭ niaj malamikoj.* (Z)那青年和我们一起向敌人进行过英勇的斗争。

④ *Mi vidis ŝin kun stranga ĉapelo sur la kapo.* (我看见她头上戴着一顶奇怪的帽子。)

2. 表示分离的情况状语

这类状语表示与主语或宾语的分离情况，一般用前置词 (*sen* [无], *manke de* [缺少], *anstataŭ* [代替], *krom* [除了, 不仅], *inkluzive de* [包括], *ekster* [在外], *ekskluzive de* [除外], *escepte de* [除外]) 与名词或代词一起表示。例如:

① *Sen fajro ne brulas eĉ papjo.* (Z)还没有火连干草也不会燃烧。)(主语的情况状语)

jobn②Ne servas la armonan statan armio. (Z)〔泪水代替不了武装。〕(主语的情况状语)

③Mi diras al vi nenion alian krom plej pura vero. (Z)〔除了纯粹的老实话之外我什么也不跟你说。〕(宾语的情况状语)

④Li pardonis al ĉiuj, escepte de sia filo.〔除了儿子外，所有的人他都原谅。〕(宾语的情况状语)

3. 表示材料或来源的情况状语

这种状语一般用前置词el与名词或代词表示。例如：

①La verko konsistas el kvin partoj.〔这本著作由五个部分组成。〕

②Li tradukis la libron el la ĉina lingvo en Esperanton.〔他把这本书从中文译成了世界语。〕

4. 前置词en与名词(主格)一起做情况状语

这种状语表示组成部分、数量或整体关系，还表示处于某种状态或场合中。例如：

①La neĝo falas en grandaj flokoj.〔下着鹅毛大雪。〕

②La libro estis presita en 1000 ekzempleroj.〔这本书印了一千册。〕

③En via situacio mi ne hezitus. (Z)〔要是处在你的地位，我就不会犹豫。〕

④Ŝi veis en sia doloro.〔她痛苦地叹息。〕

⑤Ŝi trovis la infanon en granda danĝero.〔她发现这小孩很危险。〕

⑥La knabino venis en akompano de sia patro.〔女孩在父亲的陪同下来的。〕

5. 形容词(主格)、序数词(主格)或名词(主格)做情况状语

这种状语比较复杂。它是通过谓语动词把形容词、序数词或

名词与主语连系起来。带有这种状语的句子可以看做由两个句子压缩而成的：第一个句子表示动作（如Li lernas.〔他在学习。〕），而第二个句子表示主语在这种动作的情况下所具有的性质（如Li estas sola.〔他是单独一个人。〕），这两个句子可以混合成一个句子：Li lernas sola.〔他独自一人学习。〕sola在这里做情况状语，又由于sola在第二个句子里做表语，所以有人称这类状语为状语表语（adjekta predikativo）。例如：

①Johano mortis malriĉa.〔约翰死时很穷。〕

②Li naskiĝis feliculo.〔他生来就是个有福的人。〕

③Ŝi falis malsana.〔她病倒了。〕

④Plej bone ridas tiu, kiu ridas la lasta. (Z)

〔谁笑在最后，谁笑得最好。〕

这种用形容词、序数词或名词的主格形式做状语与同词根的副词状语有区别：前者是通过谓语描写主语在动作发生时的状态，而后者是描写动作本身的方式。这两者在意思上也不同。比较：

①Li iris sola tien.〔他独自去那里。〕（sola说明主语li走时的特征）

Li iris sole tien.〔他仅仅去了那里〕。（sole表示nur的意思）

②Mi legis la unua la leteron.〔我第一个读这封信。〕（然后是其他人读）

Mi legis unu^o la leteron.〔我首先读了这封信。〕（然后读其他的東西）

Mi legis la unuan leteron.〔我读了第一封信。〕（不是第二封信）

Mi legis unuafoje la leteron.〔我这是第一次读这封信。〕（不是第二次）

§ 11—19 结果状语 La rezultaj adjektoj

结果状语表示通过谓语动作而产生的状态。常用前置词 *en* 与名词（宾格）一起表示。例如：

① *Lia malkasemeco aliformigis en arogantecon.* (Z)
〔他的坦率变成了傲慢。〕

② *Li disrompis la vazon en mil pecojn.* 〔他把瓶子打得粉碎。〕

③ *La frato profundigis en legadon.* 兄弟埋头读书。

④ *Lia amo turnigis en malamon.* 〔他的爱变成了恨。〕

§ 11—20 关系状语 La koncernaj adjektoj

关系状语表示动作所涉及的事物。

1. 前置词 *en* 与名词（主格）一起做关系状语 表示动作涉及事物的范围，或者视某一句子成分与该状语相同。例如：

① *En tia supozo vi estas malprava.* 〔在那种假设下你是错误的。〕

② *En sia eksteraĵo aperis ŝanĝoj.* (Z) 〔她的外表发生了变化。〕

③ *Li sukcesis pri sia plano nur en kelkaj partoj.* 〔他的计划只获得了部分成功。〕

④ *Ni vidas en E-o la solan internacian lingvon.* 〔我们把世界语看作是唯一的国际语。〕

2. 前置词 (*kontraŭ, antaŭ, es, apud, al*) 与名词（主格）或代词（主格）一起做关系状语 表示对比关系。kontraŭ

表示比较, *antaŭ*表示优于, *ce*和*apud*用于两个词义相反的名词之间。例如:

① *Supereco de unu nacio kontraŭ alia ne ekzistas.* [一个民族比另一个民族的优越性并不存在。]

② *La pliboneco de E-o antaŭ Volapuk estas sendubaj. (Z)* [世界语优于窝拉皮克语是无可置疑的。]

③ *Li estis pigmeo apud tiu gigan'o.* [在那巨人跟前他是矮子。]

④ *Mi preferas fiŝon al viando.* [与肉相比, 我更喜欢吃鱼。]

3. 前置词*laŭ*与名词一起做关系状语 表示论证的基础。例如:

① *Laŭ mia opinio vi estas malprava.* [按我的想法, 你是错的。]

② *Laŭ la unua rigardo tio ŝajnas ĝusta.* [乍看起来, 那仿佛是对的。]

在某些用语中, 也有用前置词*el*或*en*表示论证的基础。例如:

① *El teoria vidpunkto tio estas absolute pravigebla.* [从理论的观点看, 那是绝对正确的。]

② *En liaj okuloj tio estas peko. (Z)* [在他的眼里那是罪孽。]

4. 前置词*inter*与名词(主格)或代词(主格)一起做关系状语 表示动作涉及事物之间的关系。例如: *Ni havis inter ni nur dek juanojn.* [我们凑在一起只有十元钱。]

5. 前置词*al*与名词或代词一起做关系状语 表示“对于”。例如:

① *Certe okazis al li malfeliĉo.* 他一定发生了不幸。

② *Al mi estas tre agrable konatiĝi kun vi.* [我很高

兴认识你。]

6. 前置词 *por* 与名词或代词一起做关系状语 表示友好的态度。例如: *Nia regimentestro estas por siaj soldatoj kiel bona patro.* (Z) [我们团长象慈父一样地关心士兵。]

7. 前置词 *kontraŭ* 与名词或代词一起做关系状语 表示敌对的态度。例如: *Batalu kontraŭ peko.* (Z) [同犯罪作斗争。]

8. 前置词 *kun* 与名词或代词一起做关系状语 表示动作的相互关系。例如: *Mi renkontigis kun lia frato.* [我遇见了他的兄弟。]

9. 前置词 (*el, inter*) 与名词 (或代词等) 一起做关系状语 表示区分。*el* 表示从大量中区分出一部分, *inter* 表示在两个事物中进行区分。例如:

① *El via fakturo mi ŝaldas ankoraŭ dek frankojn.*
[在你的发票中我还欠十个法郎。]

② *Elektu inter du!* [在两个当中挑吧!]

§ 11—21 同等成分 *La samspecaj frazelementoj*

同等成分是句法功能相同、彼此之间有并列联系 的句子成分, 它们都和句中的同一成分发生相同的语法联系并从同一角度来说明该成分。例如: *Mi miras, timas, tremas.* (Z) [我惊异、害怕、哆嗦。] 句中的 *miras, timas* 和 *tremas* 具有相同的句法功能, 都做谓语, 它们都和同一成分 (主语 *mi*) 发生联系。

同等成分可以分为:

1. 同等主语: *Malsaĝulo kaj infano parolas la veron.*
(Z) [傻子和小孩讲的都是真话。]

2. 同等谓语:

(dvijakov) 谓语 . 1

① *La arbaro zumis, susuris, flustris.* [森林在低声歌唱, 沙沙地响, 悄悄私语。] (主语) 谓语 + od* . (谓语) 谓语

② *Ŝi estis eiam silenta kaj enpensa.* [她总是沉默、深思。] (X) 谓语 + od* . (谓语) 谓语

③ *Nun oni devas aŭ venki aŭ morti.* [现在, 人们要么取胜, 要么灭亡。] (主语) 谓语 + od* . (谓语) 谓语

3. 同等宾语:

① *Nek lin mi vidis, nek ŝin.* [我既没有看到他, 也没有看到她。] (宾语) 谓语 + od* . (谓语) 谓语

② *Diru tion al la kapitano aŭ al la leŭtenanto.* [这件事你报告给上尉或者报告给中尉。] (宾语) 谓语 + od* . (谓语) 谓语

4. 同等宾语补足语: *Mi sentas min sana kaj felica.*

[我感到我自己健康幸福。] (宾语) 谓语 + od* . (谓语) 谓语

5. 同等定语: *En printempo ĉie floras blankaj, ruĝaj, flavaj kaj bluaj floroj.* [春天, 到处开着白色的、红色的、黄色的和兰色的花朵。] (定语) 谓语 + od* . (谓语) 谓语

6. 同等状语:

① *Vi parolas en Esperanto bele, flue kaj bone.* [你的世界语说得优美、流畅而且又好。] (状语) 谓语 + od* . (谓语) 谓语

② *Dancu plu, denove kaj refoje!* (Z) [继续跳吧, 一遍再一遍地跳吧!] (状语) 谓语 + od* . (谓语) 谓语

§ 11—22. 独立成分 *La sendependaj elementoj de frazo*

独立成分是指与句子的组成部分没有语法联系的一些附加词语, 如呼语、感叹词、插入语等。独立成分一般须用逗号与句子的其他部分隔开。

1. 呼语 (vokativo)

呼语是交际过程中进行呼唤以引起注意的成分。呼语常用名词(主格)、“ho+名词(主格)”或名词化的形容词(主格)表示。呼语可以放在句首、句中或句末。例如:

① *Ho mia kor'*, ne batu maltrankvile! (Z) [我的心啊, 不要剧烈地跳动!]

② *Aŭdu, mia kara.* [听着, 亲爱的。]

③ *Ĝis kiam, sinjoro, ĝis kiam?* (Z) [到什么时候为止, 先生, 到什么时候为止?]

④ *Proletoj de ĉiuj landoj, unuigu!* [全世界无产者, 联合起来!]

2. 感叹词或感叹副词

① *Ha, fine vi alvenas!* [哈, 你终于来了!]

② *He! kien vi iras?* [喂! 你上哪儿去?]

③ *Ĉu vi venos? Jes, mi venos.* [你来吗? 是的, 我来。]

3. 插入语 (parentezo)

插入语是与句子其他成分无语法关系的词、词组或短句, 它对句子内容表明态度、作出评价等。书写时, 插入语前后用逗号或破折号与句子的其他成分隔开。读时, 插入语前后有停顿。例如:

① *Jen, sajnas, ili.* (Z) [看, 好象是他们。]

② *Laŭ mia opinio, vi estas malprava.* [依我看, 你不对。]

③ *Unu el ili versaĵne sciis multon pri nia lingvo, ĉar li, mi supozas, parolis pri ĝi al alia.* [其中有一位对我们的语言大概知道得很多, 因为我猜想他可能向别人介绍过世界语。]

第十二章 简单句 LA SIMPLAJ

FRAZOJ

§ 12-1 陈述句 La indika propozicio

陈述句用来叙述事情或对事物加以说明、描写。陈述句可以是肯定句,也可以是否定句。陈述句中谓语动词一般用陈述式。陈述句句末用句号“.”。陈述句末尾语调下降。例如: Ĉiu vulpo sian voston laŭdas. (Z) [每只狐狸都夸耀自己的尾巴。]

陈述句可以用ja或者用双重否定的方式表示强调。例如:

① Mi ja estas pli scianta ol ŝi! (Z) [我确实是比她知道得多!]

② Li ne estas sen saĝo. [他不是不聪明。]

如果叙述的事情是假设的,这时谓语动词用假定式。例如: Mi ne povus tion kredi, se mi ne vidus ĝin per miaj propraj okuloj. (Z) [如果不是亲眼看见的话,我就不可能相信那件事情。]

有时用假定式表示否定某个句子成分。例如: Ĉe bonaj cirkonstancoj mi entreprenus tiun laboron (la cirkonstancoj ne estas bonaj). [要是条件好,我就着手做这件工作了(事实上条件不好)。]

如果句子成分各自含有否定的意义,那么否定的假设就表示正面的肯定。例如: Sen via helpo mi ne estus sukcesinta. [要是没有你的帮助,我是不会成功的。]

§ 12—2 疑问句 La demando prepozicio

用来提问的句子叫疑问句。疑问句一般用疑问词或疑问语调表示，句末用问号“?”。疑问句中谓语动词一般用陈述式，也可以用命令式或假定式。例如：

① Ĉu vi estas malsana? [你病了吗?]

② Vi estas malsana? [你病了?]

③ Kiun lokon mi legu al vi? (Z) [让我给你读哪个部分?]

④ Kial homo ne povus krei lingvon? [为什么人就不能创造语言呢?]

如果一个句子表示两个疑问时，一般不重复使用疑问词，特别是在同一个主语的时候。例如：

① Ĉu vi obeos kaj faros la taskon? [你服从吗? 你执行这个任务吗?]

② Kiu uzis tiun libron kaj siris el ĝi paĝon? [谁用过这本书? 还把这本书撕了一页?]

如果是对同一个句子的两个句子成分进行提问，可以重复使用疑问词。例如：Kiu kiun mortigis? [谁杀死了谁?] 但最好用两个句子，这样意思更清楚。例如：Kiu mortigis kaj kiun? [是谁杀的? 杀死了谁?]

如果用提问的方式重复某人的话，一般不用ĉu，而用疑问语调表示。例如：

— Ni nenion scias pri la afero. [“关于这件事我们一点也不知道。”]

— Vi nenion scias? [“你们一点也不知道?”]

当希望得到肯定的回答时，常用否定的方式对某事进行提问。例如：Ĉu li ne estas simila al mia frato? [他不像我

的弟弟吗？〕

疑问句中，可以用*nu*或*do*强调疑问。例如：

① *Kion do vi faras?*〔你到底在干什么？〕

② *Nu, kial vi silentas?*〔那么，你为什么沉默呢？〕

疑问句可以分三类：

1. 是非问句

是非问句常由陈述句加疑问副词*ĉu*构成，*ĉu*一般放在句首，不重读，句末语调上升；一个陈述句只要带上疑问语调也可以构成是非问句，这时句末语调要上升。这类是非问句相当于汉语用“吗”表示的是非问句，所不同的是：汉语的“吗”放在句末，而*ĉu*则在句首。

是非问句是对句子的整个内容进行提问，是完全疑问句，回答时要用*jes*〔是〕或*ne*〔不〕，以表示肯定或否定。也可以用*certe*〔一定，当然〕，*komprenoble*〔当然〕，*tute ne*〔完全不〕，*absolute ne*〔绝对不〕，*neniel*〔怎样也不〕，*neniom*〔一点也不〕等回答。有时可以用重复问句的谓语句的方式回答。例如：

——*Ĉu vi venos? (Vi venos?)*〔“你来吗？”〕

——*Jes, mi venos.*〔“是的，我来。”〕

——*Ne, mi ne venos.*〔“不，我不来。”〕

——*Mi venos.*〔“我来。”〕

陈述句后面加上*ĉu? ĉu ne? ĉu vere? ĉu ne vere? jes?*或*ĉu jes?*也属是非问句，带有征询、商酌的语气。例如：

① ——*Vi deziras kafon, ĉu?*〔“你要咖啡，是吗？”〕

② ——*Kaj kukon, ĉu?*〔“还要点心，对吗？”〕

③ *Multe oni devas legi, ĉu ne?*〔人们应该多读书，不是吗？〕

④ *Ŝi estis tre bela, ĉu vere?*〔她以前很漂亮，是真的吗？〕

【注】*jes*和*ne*在回答是非问句中的否定问句时的用法，详见§8—6。

2. 选择问句

这类问句是把要选择的两种情况用ĉu和aŭ连接起来，要求答话人选择其中一种作为答案。ĉu放在句首，而aŭ则放在供选择的两者之间。这类问句不能用jes或ne来回答。这类问句只是对某个句子成分进行提问，是不完全疑问句。选择问句句末语调不上升，而逻辑重音落在提问的词上。这类问句相当于汉语用“…（是）…还是…”连接的选择问句。例如：

— Ĉu vi trinkos teon aŭ kaŝon? [“你是喝茶还是喝咖啡？”]

— Teon. [“喝茶。”]

3. 特指问句

句中用疑问代词或疑问副词表示疑问。这类问句也是对某个句子成分提问，要求对所提出的特定问题作出具体的回答。这类问句也是不完全疑问句，不能用jes或ne回答。这类问句中逻辑重音落在疑问词上，它们通常在句首，所以句末用降调。这种问句相当于汉语的特指问句。不同的是，世界语里疑问词总是在句首，而汉语里疑问词的位置则不定。例如：

① Kian respondon donis la mastrino? (Z) [女主人给了什么样的答复?]

② Kien vi iras? (Z) [你到哪里去?]

§ 12—3 祈使句 La ordona propozicio

表示请求、愿望、命令、禁止或号召的句子叫做祈使句。祈使句的谓语动词一般用命令式（参见§ 6—7.2“命令式”），句末用感叹号或句号，句末用降调。例如：

① Ne souu la nazon en fremdan vazon. (Z) [别多管闲事。]

② *Ni legu!* [我们读吧!]

③ *Ŝi mem aĉetu tion!* [让她自己去买那个东西!]

动词不定式也可用来表示命令。例如: *Estingi ĉiujn lampojn!* [把所有的灯都灭掉!]

bonvolu [请]; *mi volus, ke...* [我希望...]; *mi dezirus, ke...* [我希望...] 等句型可以缓和命令语气。例如: *Bonvolu silenti!* [请安静!]

*ne*和动词命令式或动词不定式连用表示禁止。例如:

① *Ne iru tien!* [禁止通行!]

② *Ne fumi!* [请勿吸烟!]

gardu vin, ke... [小心...]; *atentu, ke...* [留心...]; *mi avertas, ke...* [我警告...] 等句型可以使禁止带上温和的色彩。例如: *Gardu vin, ke vi ne forgesu.* [小心, 别忘了。]

如果愿望是不能实现的, 谓语动词就用假定式, 而且句首要加用 *se*。例如:

① *Se mi havus tempon!* [我要有时间该多好啊!]

② *Se ankoraŭ vivus mia patrino!* [要是我的母亲还活着该多好啊!]

§ 12—4 感叹句 La ekkria propozicio

感叹句是表示喜、怒、哀、乐等强烈感情的句子。句末用感叹号。感叹句中表达感情的词读得更重、更长, 句末一般用降调。

从结构上看, 感叹句有下列几种:

1. 用感叹词构成。例如:

① *Hura!* [乌拉!]

② *Fi!* [呸!]

③Brave!〔好极了!〕

2. 用kio, kia, kiel, kiom表示感叹语气。

1)kio表示感叹,指代某事物。例如:

①Kio! Senhonte aŭskulti (Z)〔什么!听起来多么无耻!〕

②Kion mi vidas! (Z)〔我看见什么了!〕

2)kia用来修饰名词,与名词的数、格一致,表示性质。例如:

①Kiaj nekalkuleblaj riĉaĵoj estas en la naturo! (Z)〔大自然里的各种财富真数不清啊!〕

②Kia pluvego!〔好大雨!〕

③Kia malsagulo mi estas! (Z)〔我是多么傻呀!〕

3)kiel修饰形容词或副词,表示程度;修饰动词,表示方式或程度。例如:

①Kiel bela estas la bildo!〔这幅画多漂亮呀!〕

②Kiel flue li parolas Esperanton!〔他世界语讲得多么流利呀!〕

③Kiel beligis via hejmvilaĝo!〔你的家乡变得多美呀!〕

4)kiom修饰动词或副词,表示程度或数量。例如:

①Ho, kiom mi ĝojas!〔我多么高兴啊!〕

②Kiom multe vi suferis! (Z)〔你受了多少罪啊!〕

3. 一个词或一个词组,用强烈感情的语调说出,可以变成感叹句。例如:

①Mensogo!〔撒谎!〕

②Grandioza sceno!〔真壮观!〕

4. 陈述句、疑问句、祈使句,用强烈感情的语调说出,可以变成感叹句。由疑问句变来的感叹句,句末用升调。例如:

①Ni jam alvenas al la celloko!〔我们到达目的地了!〕

②Revenu pli frue! [早点回来啊!]

③Kial vi ne petis helpon de kuracisto? ! [你为什么不去看医生呢?!]

④— La vortaro kostas dek juanojn. [“这词典值十元钱。”]

— Dek juanojn? ! [“十元?!”]

5. 用“ke...nur...+动词命令式”或“se...nur...+动词将来时”构成的感叹句。这种感叹句带有担心的意味，表示希望该动作不发生。例如：

①Hu! La akvo estas malvarma. Ke mi nur ne malsaniĝu! (Z) [吓! 水是冷的。我可别病了!]

②Tio estas tro multe, diris la malnova strata lanterno; koran dankon! Se oni nur ne refandos min! (Z) [“这太多了，”一盏旧路灯说，“谢天谢地! 可别把我回炉了!”]

③Kiel...

④Li...

La unuigantaj propozicioj...

⑤Mi...

⑥La...

⑦La...

⑧La...

第十三章 并列复合句 LA KUNORDI- GITAJ KOMPLEKSAJ FRAZOJ

§ 13—1 概 述

两个或两个以上的简单句，如果在意义上相互关联，可以合起来组成一个结构比较复杂的句子，这样的句子叫复合句 (la kompleksa frazo)。组成复合句的单句叫分句 (propozicio)。根据复合句中分句之间的联系，可分为并列复合句和主从复合句。

由两个或两个以上的分句平排并列地联接起来的复合句叫做并列复合句。例如：Mi telefonis al li, sed li ne estis hejme. [我给他打了电话，但他不在家。]

根据各个分句之间的关系，并列复合句可分为：联合关系的并列复合句、选择关系的并列复合句、对立关系的并列复合句、说明关系的并列复合句以及因果关系的并列复合句。

§ 13—2 联合关系的并列复合句

La unuigantaj propozicioj

这类复合句中分句之间的关系是平等的，分句之间可以用连词，也可以不用连词。例如：

① Liaj okuloj brulis, liaj vangoj ardis. [他的双眼发亮，他的双颊发热。]

② La pordo malfermigis, kaj iu mezaĝa kamar-

ado envenis. [门开了，一位中年同志进来了。]

表示联合关系的连词和起连词作用的副词有：kaj [和]，ankaŭ [也，又]，kiel ankaŭ [也…一样]，cetere [而且，此外]，krome [此外]，same [同样]，fine [最后，终于，毕竟]，nek [也不]，eĉ [甚至(附加某种惊异的色彩)]。上述连词中，kaj 和 nek 总是位于分句的句首，其他连词可以位于句首，也可以位于句子中间。上述连词，除 kiel ankaŭ 和 nek 外，都可以与 kaj 连用。例如：Pluvis kaj ankaŭ ventis. [下雨，还刮风。]

表示联合关系的复合连词有：kaj...kaj... [既…又…]，parte...parte... [一方面…另一方面…]，kiel...tiel ankaŭ [不但…而且…]，kiel...tiel same... [与…同样地…]，ne nur...sed ankaŭ [不仅…，而且…]，ne sole...sed eĉ [不独…而且…]，nek...nek [既不…也不…]。例如：

① Forpasis unu tago, forpasis ankaŭ la dua. [一天过去了，第二天又过去了。]

② Mi ne iros tien, cetere tio estus superflua. [我不去那儿，而且去那儿也是多余的。]

③ Li abdikis, mi same. [他辞职了，我也辞职了。]

④ Kiel vi, tiel ankan li estas mia amiko. [不但你是我的朋友，而且他也是我的朋友。]

⑤ Li meditis longe, fine li diris. [他沉思了很久，最后他说了。]

⑥ Mi donis al li konsilon, krome mi helpis lin ankaŭ per mono. [我给他出了主意，此外，我也用钱资助了他。]

§ 13-3 选择关系的并列复合句

La alternativaj propozicioj

这类复合句表示在几种情况中选择一种。常用的连词有：*aŭ*〔或者〕，*aŭ...aŭ...*〔或者...，或者...〕，*eble...eble...*〔也许...，也许...〕，*ĉu...ĉu...*〔是...，还是...〕，*jen...jen...*〔时儿...，时儿...〕。

如果句子单纯表示几种设想的可能性，就用*aŭ*连接。例如：
La ŝipo kuris sur rifon, aŭ ia alia malfeliĉo ĝin trafis.
〔那只船触礁了，或者遇到了其他的不幸。〕

连词*aŭ*加在*pli ĝuste*或*prefere*前面，可以表示“准确”的意思。例如：

① *Li pagis cent frankojn, aŭ pli ĝuste naŭdek ok.*
〔他付了一百法郎，或者准确地说是九十八法郎。〕

② *Tion oni esprimu per DE, aŭ prefere per EKDE.*
〔这要用DE表示，或者准确地说用EKDE表示。〕

如果句子强调所述的几种可能性只是设想的，就用连词*aŭ...aŭ...*。例如：
Aŭ mi perdis mian horloĝon, aŭ iu ĝin stelis.
〔我的表不是我自己丢失了，就是有人把它偷走了。〕

如果句子表示对几种可能情况的选择犹豫不决时，就用连词*eble...eble...*。例如：
Eble mi akceptos, eble mi rifuzos la postenon, ankoraŭ mi ne decidis.
〔对那个职务我也许接受，我也许拒绝，我还没有决定下来。〕

如果句子表示，不管选择什么样的情况，事情都会发生时，这种意义带有让步意味。这时，用连词*ĉu...ĉu...*。例如：
Ĉu li venos, ĉu li ne venos, ni ne atendos pli ol duonhoron.
〔不管他来还是不来，过半个钟头我们就不等了。〕

如果句子表示两种情况交替发生，就用连词*jen...jen...*。例

如：*Jen ŝi ploris, jen ŝi ridis.*〔她一会儿哭，一会儿笑。〕

§ 13—4 对立关系的并列复合句

La adversaj propozicioj

在这类复合句中，分句之间在意思上是对立的。它有四种情况：

1. 两个分句的内容都是现实的 这时常不用连词，也可以用*kaj*〔而〕。例如：

① *Multaj estas la ordonantoj, malmultaj la farantoj.*〔指挥的人多，做事的人少。〕

② *La lango laboras, kaj la mano nenifaras.*〔光动嘴，而不动手。〕

如果强调对立关系，可以用*dum*〔而〕，*dume*〔而〕连接。例如：

① *Li estas kuraĝa, dum lia frato estas leporkorulo.*〔他是一个勇敢的人，而他的弟弟则是一个胆小鬼。〕

② *Vi nur babilis, kaj dume mi laboris anstataŭ vi.*〔你只是聊天，而我却替你工作。〕

2. 两个分句的内容都是现实的 如果第二个分句讲的与第一个分句所讲的相反，就用连词*sed*〔但是〕，*tamen*〔然而，可是〕连接。如果第一个分句含有让步的意思，就用*tamen*。例如：

① *Mi invitis lin, sed li ne venis.*〔我邀请他，但他没来。〕

② *Oni traktis lin bone, tamen li timis.*〔人们对待他很好，然而他害怕。〕

*sed tamen*表示有意对抗。例如：*Mi invitis lin, sed tamen li ne venis.*〔我邀请他，但他不来。〕

3. 第一个分句否定(或肯定)某事物,而第二个分句肯定(或否定)某事物作为替代,就用连词*sed*[但是,而]连接。例如:

① *Ne manĝon li bezonas, sed trinki li volas.* [他不是要吃,而是想喝。]

② *Ŝtalo estas fleksebla, sed fero ne.* (Z) [钢可以弯曲,而铁不能。]

【注】连词*sed*具有上述2、3两种意义,所以有时产生令人厌恶的重复。例如:*Mi venos tuj, sed ne atendu min, sed iru antaŭe.* [我马上来,但你不要等我,而你可以先走。]在这种情况下,表示第二个意义时就用*tamen, sed*专门用来表示第三种意义。例如:*Mi postkriis lin, tamen li ne haltis, sed forkuris.* [我在后面喊他,可他没有停下来,而是跑掉了。]

4. 第二个分句明确表示第一个分句的内容是不可能的 这时用连词*ne nur ne...sed eĉ...* [不仅不...,而且...]。例如:*Li ne nur ne estas mia amiko, sed eĉ mi neniam lin vidis.* [他不仅不是我的朋友,而且我从来没有见过他。]

§ 13—5 说明关系的并列复合句

La klarigaj propozicioj

在这类复合句中,后面一个分句解释说明前一个分句讲的内容。常用*ĉar* [因为], *nome* [那就是], *ja* [实在,果然], *des pli ke* [更何况], *tiom pli ke* [更何况]连接。例如:

① *Sendu la leteron eksprese, ĉar nur tiamaniere ĝi alvenos ĝustatempe.* [这封信用快递寄出,因为只有这样,信才能及时到达。]

② *Li helpis lin, nome li akiris por li oficon.* [他帮助过他,也就是说他为他找到了工作。]

③ *Ne timu, mi ja ne volas vin ofendi.* [别怕,我确

实不想欺侮你。〕

④ Ni devas aŭskulti la historion, *des pli, ke* ĝi estas mallonga. [我们应该听这个故事, 更何况它又不长。]

⑤ La verko estas tre utila, *tiom pli, ke* la eldonanto volas ĝin disvastigi en granda nombro. (Z) [这部作品很有用处, 更何况发行者想大量发行。]

从上述例句中可以看出, *ĉar*是说明理由; *nome*是广泛解释第一个句子的内容; *ja*是暗示理由; *des pli ke*和*tiom pli ke*表示附加其他的意料之外的理由。

如果第二个分句是证实前面分句的内容, 就用*fakte* [事实上], *efektive* [事实上, 其实]连接, 也可以用*pruve* [真实地]连接。例如: Mi ne pledis por tiu afero; *fakte*, mi ne ĉeestis la kunsidon. [我不为那件事情辩护; 事实上我没有参加那次会议。]

第二分句可以用*sen tio* [没有...]表示前面否定句的理由, *sen tio*表示被否定的动作是多余的。例如: Mi ne invitos lin; li venas al ni jam *sen tio* tro ofte. [我不邀请他; 他本来就经常上我们这里来。]

连词*ĉar alie, ĉar male* (*ĉar*也可以省略)连接的说明关系并列复合句含有对立的意义。第一个分句提出某事情, 而第二个分句指出在相反的情况下所发生的事情, 因而也是引起前一种事情的原因。第二个分句的谓语动词用什么式要根据第一个分句的内容是事实还是不是事实来定。

第一个分句表示的是命令、应该、必需, 但还不是事实, 这时第二个分句表示的相反情况则是一种可能的情况, 因此第二个分句的谓语动词用陈述式。例如:

① Mi devas rapidi, *alie* mi malfruos. [我得赶快走, 否则我会迟到。]

② Faru tion eblan, (*ĉar*) *alie* vi ne sukcesos. [你

要尽一切可能，否则你不会成功。〕

③ *Granda lerto necesas, male oni fuŝas tian aferon.* [纯熟的技巧是必需的，不然就会把这件事情弄糟。]

如果第一个分句表示的是事实，那么第二个分句的内容则是虚构的，因此第二个分句的谓语动词用假定式。例如：*Li laboris tage-nokte, alie li ne estus povinta fari sian taskon.* [他不分昼夜地工作，否则他就有可能完不成任务。] (实际上他已经完成任务)

如果第一个分句的内容不完全肯定，第二个分句的谓语动词可以用陈述式，也可以用假定式。例如：*Versajne li lernos pli diligente, ĉar alie li ne povos (povus) sukcesi ĉe l' ekzameno.* [他大概会努力学习的，否则他不可能通过考试。]

§ 13—6 因果关系的并列复合句

La kaŭz-konkludaj propozicioj

在这类复合句中，前面的分句是后面分句的原因，后面分句则是前面分句的结果。常用 *do* [那么]，*pro tio* [因此]，*tial* [因此，所以]，*sekve* [因此，从而] 连接。例如：

① *Lia propono estas bona, do ni akceptis ĝin.* [他的建议很好，我们就采用了。]

② *Vi faris la eraron, sekve vi devas ĝin ripari.* [你犯了错误，因此你应该改正。]

③ *Estas bela frosta vetero, tial mi prenas miajn glitilojn.* (Z) [天气寒冷、晴朗，因此我带上了滑冰鞋。]

第十四章 主从复合句

LA SUBORDIGITAJ KOMPLEKSAJ FRAZOJ

§ 14—1 概述

1. 定义和分类

主从复合句是由两个或两个以上有主从关系的分句组成。处于主导地位的分句叫主句 (*ĉefpropozicio*)；处于从属地位的分句叫从属句 (*subpropozicio*)，简称从句。从句起相当于主句的一个句子成分的作用。起主句的主语、表语、宾语、定语或状语作用的从句，分别叫做主语从句、表语从句、宾语从句、定语从句和状语从句。

2. 指示词 (*montranta vorto*)

主句中某一成分有时用具有指示意义的词来表示，其具体内容从句来揭示，这样的词叫做指示词。用做指示词的一般是指示代词或指示副词（如 *tiu, tiu, tia, tiel, tiam, tie* 等）。例如：*Plej bone ridas tiu, kiu laste ridas.* [谁笑在最后，谁笑得最好。]

3. 从句的位置

按照与主句的关系，从句可以放在主句的前面、后面或中间。放在主句中间的从句，前后要用逗号与主句隔开。例如：

① *Ĉar vi ne venis, mi foriris.* [因为你没有来，我就走了。] (从句在前)

② *Mi ne scias, kiu li estas.* [我不知道他是谁。] (从句在后)

③ *La homon, pri kiu vi parolas, mi neniam vidis.*
〔你讲的那个人我从来没有见过。〕(从句在中间)

§ 14—2 主语从句 *La subjektaj subpropozicioj*

起主句所缺少的主语的作用或揭示主句中用指示词表示的主语的内容的从句,叫做主语从句。主语从句回答 *kio, kiu, kiuj* 的问题。例如: *Ŝajnas, ke li ne venos.* 〔看来,他不会来了。〕(*Kio ŝajnas? ke li ne venos*)

主语从句可以分为三类:

1. 用关系代词连接的主语从句

这类从句揭示主句中做主语的指示词 *tiu* 或 *tio* 的具体内容。关系代词 *kiu, kio* 用什么格,须根据它们在从句中的句法作用而定。例如:

① *Tiu, kiu diris tion al mi, mortis.* 〔告诉我那件事情的人已经死了。〕

② *Tiu, per kiu vi sendis la leteron, estas perfidulo.*
〔你派去送信的那个人是叛徒。〕

③ *Tiuj, kiujn vi vidis hieraŭ, estas miaj amikoj.*
〔你昨天看见的那些人是我的朋友。〕

④ *Tio, kion vi diris, estas tre grava.* 〔你说的那件事很重要。〕

⑤ *Tiu, kies okuloj estas grandaj, estas min filino.*
〔那位眼睛大大的是我的女儿。〕

当指示词 *tiu, tiuj, tio* 分别与关系代词 *kiu, kiuj, kio* 相呼应时,主句中可以省略指示词,特别是在谚语里。例如:

① *Plej bone ridas, kiu laste ridas.* (Z) 〔谁笑在最后,谁笑得最好。〕

② *Kio pasis, n erevenos.* (Z) [过去了的事不会再来。]

如果关系代词用了宾格、前置格或者关系代词是 *kies*, 指示词就不能省略 (见前面例句②③④⑤)。

这类从句的谓语动词一般用陈述式, 根据意义, 有时用假定式。

2. 用从属连词 *ke* 连接的主语从句

这类从句起主句中所缺的主语的作用。主句一般不用指示词, 但有时也用指示词 *tio*。例如:

① *Ne malhelpas nin, ke li ne venis.* [他没有来, 这对我们没有妨碍。]

② *Ĉu tio estas vera, ke li vojaĝos en Pollando.* [他要到波兰去游行, 这是真的吗?]

这类从句的谓语动词的式有三种形式:

1) 主句的谓语是 *ŝajni* [好象, 似乎], *aperi* [显得, 好象], *montriĝi* [显得, 显而易见], *plaĉi* [使喜爱], *ĝojigi* [使高兴], *tedi* [使厌烦], *malhelpi* [妨碍], *sekvi* [随之而生], *okazi* [发生], *rezulti* [由...得出结果] 等; 或者是 *estas grave* [...很重要], *estas domage* [是可惜的], *estas gratulinde* [值得庆贺], *estas ĝojinde* [值得高兴] 等, 这时从句的谓语用陈述式。在后一种情况时, 主句里的表语采用副词形式, 有时省略连系动词 *esti*。例如:

① *Min tedas, ke li parolas senĉese pri si mem.* [他不停地谈他自己, 使我厌倦。]

② *Bele estas, ke vi ne forĝesis min.* [你没有忘记我, 这很好。]

③ *Nekredeble, ke vi forĝesis tion.* [那件事情你忘了, 这不可信。]

【注】有时省掉从属连词 *ke*, 特别是在 *ŝajnas* 的后面。这时从句成了

主句,而*sajnas*放在逗号之间并具有近似副词的作用。例如: *La rikolto, sajnas, estos tre bona (=sajnas, ke la rikolto...)*. [看来,收成会很好。]

2) 主句的谓语是由*esti*和副词(如*grave, urĝe, necese, devige, bezone*等)或被动分词副词(该被动分词副词的原来动词必须是要求宾语从句的谓语动词用命令式)构成,这时,从句的谓语动词用命令式。例如:

① *Estas nepre necese, ke ni kunlaboru.* [我们进行协作是完全必要的。]

② *Ne estas permesate (estas malpermesate), ke infanoj legu tian libron.* [小孩读那样的书是不允许的。]

如果主句谓语本身表示“愿望”、“打算”、“效果”等意义,其后面的从句的谓语动词总是用命令式。如果主句谓语本身没有这些意义,那就根据句子的意思来决定从句谓语动词的式。例如:

① *Estas dezirinde, ke vi ĉestu.* [最好你参加。]

② *Estas grave, ke li subskribis la dokumenton.* [他签署了文件,这很重要。] (事实)

③ *Estas grave, ke li subskribu la dokumenton.* [重要的是要他签署文件。] (要求)

【注一】*estas eble*有两种意义:①表示“可能”(povas esti)时,从句谓语动词用陈述式将来时。例如: *Estas eble, ke li venos.* [他可能来。]②表示“已成为可能”(estas ebligite)时,从句的谓语动词用命令式。例如: *Fine estas eble, ke mi iom ripozu.* [终于我有可能休息一下了。]

*estas neeble*的意义和用法同上。

【注二】主句的谓语是*estas verŝajne* [看来好象,似乎], *estas probable* [可能,大概], 从句的谓语动词不用命令式。例如: *Estas verŝajne, ke li venos.* [看来他会来。] 如果整个句子的内容可以理解为是假设的,这时从句的谓语动词用假定式。例如: *Estas verŝajne, ke li venus (se li povus).* [他可能会来的。]

3) 当从句表示假设时,从句谓语动词用假定式。例如:

① *Estas eble, ke li venus (se li povus)*. [他可能会来的。]

② *Estas certe, ke li plenumus vian peton (se vi linpetus)*. [他肯定会满足你的请求。]

如果主句的谓语动词是假定式或将来时，可以用从属连词 *se* 连接从句。例如：

① *Estus bone, se li venus*. [要是他来就好了。]

② *Estos utile, se vi helpos*. [如果你给予帮助，将是非常有益的。]

3. 用从属连词 *ĉu* 或疑问词连接的主语从句

这类从句起主句中所缺的主语的作用。主句没有指示词，主句的谓语一般由 *esti* 和副词形式的表语一起构成。从句谓语动词的式可以是陈述式、命令式或假定式。例如：

① *Ne estas certe, pro kio li mortis*. [他的死因还不清楚。]

② *Estas dube, ĉu li sciis tion*. [他是否知道那件事还是个疑问。]

③ *Ne estas dirite, kiam ni iru*. [我们什么时候走还没有讲。]

④ *Estas dube, ĉu li povus fari tiun taskon*. [他能否担当这一任务还是个疑问。]

4. 用从属连词 *se* 连接的主语从句

这类从句用来揭示主句中指示词 *tio* 的具体内容。例如：*Se li mortis, tio estas granda malfeliĉo*. [如果他死了，那是很大的不幸。]

§ 14—3 表语从句 La predikativaj subpropozicioj

起主句的表语作用的从句，叫做表语从句。表语从句可分为

两类：

1. 用从属连词ke或关系代词连接的表语从句

这类从句揭示主句里表语的具体内容或起主句所缺的表语的作用。主句中指示词tio, tia, tiu常省略。从句的谓语动词一般用陈述式。如果主句表示的是“命令”、“愿望”等意思时，从句的谓语动词用命令式。例如：

① Lia malfeliĉo estas (tio), ke li nenion antaŭvidas. [他的不幸就是他什么也没有预见到。]

② Lia ordono estas, ke ni iru. [他的命令就是要我们走。]

③ Li estas (tiu), kiu vin savis. [他就是救过你的人。]

④ La feino ŝanĝigis tia, kia ŝi estis antaŭe. [那女妖又变成了她原来的样子。]

2. 用从属连词ĉu或疑问词连接的表语从句

这类从句起主句中所缺表语的作用。主句里常用 demando 或 problemo 做主语。例如：La demando estas, ĉu li vivas aŭ mortis. [问题是他活着还是死了。]

如果谈论的内容是要人们去做某事，从句的谓语动词用命令式，也可以用不定式结构代替带有命令式的从句。例如：

① La demando estas, kiam ni komencu la aferon (kiam komenci la aferon). [问题是我们什么时候开始做这件事情。]

② La problemo estas, ĉu ni iru aŭ restu (ĉu iri aŭ resti). [问题是我们走还是留下来。]

副词jen可以用来代替ĉi estas, tiu estas, tio estas。如果主句的主语是名词，jen可以代替estas。例如：

① Jen kiu vin savis. [他就是救过你的人。]

② Jen kion li diris. [这就是他所说的话。]

③ Jen kial li silentas. [这就是他沉默的原因。]

④ Ĉu fari aŭ ne fari jen la demando. [问题在于，是做还是不做。]

【注】表语从句与主语从句很接近，但有区别。比较：

① Lia malfelico estas, ke li nenion antaŭvidas. 他的不幸就是他什么也没有预见到。（表语从句）

② Tio, ke li nenion antaŭvidas, estas lia malfelico. 他什么也没有预见到是他的不幸。（主语从句）

主语从句处于主语的位置上，表语从句处于表语的位置上。表语从句强调的是主句的主语“他的不幸”，而主语从句强调的是“他什么也没有预见到”。因此，如果要强调主语，可以将简单句改成带有表语从句的复合句。例如，可以将简单句“Li savis vin.”改成“Li estas, kiu vin savis.”后一句是强调主语的句型。

§ 14—4 宾语从句 La objektaj subpropozicioj

宾语从句是以整个句子的形式做主句中谓语动词的宾语，回答kion, kiun或kiujn的问题。例如：Mi ne sciis, ke li estas malsana. [我不知道他病了。]

宾语从句可分为三类：

1. 用关系代词连接的宾语从句

这类从句揭示主句中做宾语用的指示词的具体内容。主句中的宾语用指示词tion, tiun, tiujn表示。关系代词kiu, kio用什么格，须根据它们在从句中的句法作用而定。例如：

① Faru tion, kio al vi plaĉas. [做你喜欢的事情。]

② Mi ne konas tiun, kiu alportis la leteron. [我不认识那位带信来的人。]

③ Mi ne konas tiun, kies portreton vi montris. [我不认识你给我看的像片上的那个人。]

当指示词tion与kion相呼应时，指示词tion可以省略。例如：Alportu, kion mi petis. [请把我要的东西拿来。]

2. 用从属连词ke连接的宾语从句

这类从句起主句中所缺的宾语的作用。主句一般不用指示词tion, 只有特别强调要说的事情时才用。例如:

① *Mi scias, ke li estas malsana.* [我知道他病了。]

② *Ĉu tion vi diras, ke li perfidis la sekreton?* [是
你说他泄露了秘密吗?]

这类从句的谓语动词的式有三种形式:

1) 主句的谓语动词如果是表示“知道”(scii [知道], koni [认识], antaŭvidi [预见], aŭdi [闻知], vidi [看见]), “通知”(diri [说], aserti [主张], anonci [通告], informi [通知], deklari [宣布], montri [指出], indiki [指示], instrui [教], konkludi [断定], skribi [写], telefoni [用电话通知]), “相信”(kredi [相信], supozi [猜想], konjekti [推测]), “感觉”(timi [害怕], esperi [希望], bedaŭri [哀惜, 抱歉])和“结果”(estigi [产生], kaŭzi [使发生], rezultigi [引起…结果])等意义的动词, 从句的谓语动词用陈述式。例如: *Ŝi vidos el tio, ke sia filino vivas.* (Z) [从这件事她将会看出, 她的女儿还活着。]

有时, 特别是在会话中, 从属连词ke可以省略, 并常把主句放在句子中间, 相当于插入语。例如:

① *Mi diras al vi, ŝi ricevos enterigon kristanan.* (Z) [我告诉你, 她将按照基督教徒仪式安葬。]

② *La malfacilo, mi scias, ne daŭras longe.* [我知道这个困难是暂时的。]

如果主句的谓语动词是表示“感觉”意义的动词(vidi [看见], aŭdi [听见], aŭskulti [听], percepti [感到]), 可以把宾语从句的谓语动词改为不定式, 从句的主语改为宾格, 做主句谓语的宾语(即“宾格+动词不定式”的结构)。这样,

这种带有宾语从句的主从复合句便变成了简单句。例如：

① *Mi vidis lin fali (=ke li falis).* [我看见他摔倒了。]

② *Ili aŭdis la birdojn trili (=ke la birdoj trilas).*
[他们听见那些鸟儿在歌唱。]

也可以用分词形容词做宾语补足语代替动词不定式。例如：
Ili aŭdis la birdojn trilantaj. 但是，这种结构与带ke的宾语从句一样，比较笨重。

【注】如果这种从句的谓语有自己的宾语，在改为不定式结构时，这个宾语一定要放在不定式的后边，以免与从句的主语（已改为宾格形式）相混淆。例如：*Mi vidis lin skribi la leteron (=ke li skribas la leteron).* [我看见他在写信。]

2) 主句的谓语动词如果是表示“目的、愿望、命令、请求、效果”等意义或者意义相反的动词，从句的谓语动词用命令式；如果主句的谓语表示“通知”意义，而这些动词可以理解为表示“愿望、命令”，从句的谓语动词也用命令式。例如：

① *Mi volas, ke li venu.* [我希望他来。]

② *Li skribis al sia frato, ke li pagu siajn ŝuldojn.*
[他写信给自己的弟弟，要他自己还债。]

【注】表示“目的、愿望、命令、效果”等意义的动词有：*postuli* [要求]，*ordoni* [命令]，*konsenti* [允许]，*permesi* [准许]，*devigi* [强迫]，*pretendi* [要求]，*deziri* [想]，*peti* [请求]，*uĉmoni* [劝告]，*konsili* [劝告]，*bezoni* [需要]，*malhelpi* [妨碍]，*ne malhelpi* [不妨碍]，*helpi* [帮助]，*ebligi* [使可能]，*malebligi* [禁止]，*akceli* [促进]，*klopodi* [努力]等。

当主句的谓语用动词*igi*，*lasi malhelpi*，*helpi*表示时，可以将从句的主语和谓语改为“宾格+动词不定式”的结构，这时复合句变成了简单句。例如：*Mi igis lin veni (=Mi igis, ke li venu).* [我要他来。]

3) 当宾语从句表示假设时，从句的谓语动词用假定式。例如：*Mi kredas, ke tio placus al li (se li ĝin vidus).*
[我相信，（如果他看见了）他会喜欢那东西的。]

3. 用从属连词 *ĉu* 或疑问词连接的宾语从句

这类从句起主句中所缺的宾语的作用。当对从句的某部分提问时，从句就用相关词表中的疑问词 (*kiu, kia, kio, kies, kiel, kial, kiam, kiom, kie*) 连接。例如：

① *Mi ne scias, kio li estas.* [我不知道他是干什么的。]

② *Li ne diris, kial li ne ceestis la kunvznon.* [他没说他为什么不参加会议。]

这些疑问词还可以与前置词连用。例如：

① *Neniu scias, de kie li venis.* [谁也不知道他从哪里来。]

② *Mi ne scias, ĝis kiam li restos tie ĉi.* [我不知道他将在这里呆到什么时候。]

如果对从句的整个内容进行提问，从句就用 *ĉu* 连接。例如：

① *Skribu al mi, ĉu vi venos.* [请写信告诉我，你来吗。]

② *Oni esploras, ĉu la rivero estas sufiĉe profunda por ŝipoj.* [人们考查这条河的深度能否通航。]

这类宾语从句谓语动词的式也有三种形式：

1) 在表示“知道、通知”等意义的动词后面，宾语从句的谓语动词用陈述式。(例句见上)

2) 如果被询问的事情是因某人的愿望而发生的，从句的谓语动词用命令式。例如：*Mi ne sciis, kion mi faru.* [我不知道我该做些什么。]

3) 如果宾语从句表示假设，从句谓语动词用假定式。例如：*Mi ne komprenas, kial li kolerus (se li kolerus).* [我不明白他为什么会生气。]

【注】用语 *mi ne scias* [我不知道]，*Dio scias* [上帝知道]，*diablo scias* [鬼知道]，*kiu scias* [谁知道] 常以插入句的形式放在句子中间。例如：

① *Tio estas Dio scias kia kaprico.* 上帝知道那是什么样的念头。

② *Tio estas kiu scias beno aŭ malfelico.* 谁知道那是福还是祸。

§ 14—5 间接宾语从句 *La nerekt-objektaj subpropozicioj*

间接宾语从句起主句里的间接宾语的作用。它回答 *de kio* (*kiu*), *pri kio* (*kiu*), *al kio* (*kiu*) 的问题。例如：
Mi gojas (pri tio), ke vi venis. [我为你的到来感到高兴。]

间接宾语从句与宾语从句一样，有三种类型。指示词 *tio* (*tiu*) 前带有前置词 *de*, *pri* 或 *al*, 但指示词 *pri tio* 习惯上省略。例如：

① *Neniu sciis pri tio, ke vi venos.* [谁也不知道你要来。]

② *Donu la leteron al tiu, kiun mi sendos al vi.* [请你把信交给我派来的那个人。]

③ *Li informis min, kiel estas la afero.* [他向我报告了事情的状况。]

④ *Mi kontentas, ke vi venis.* [你来了，我很满意。]

带有前置词 *pri* 的间接宾语从句与宾语从句很相似，其区别在于：带有间接宾语从句的主句中的谓语动词是不及物动词（前面例④）或者它有了直接宾语。比较：

① *Mi demandas, kiam vi venos.* [我问你什么时候来。]
(宾语从句)

② *Mi demandas vin, kiam vi venos.* [我问你什么时候来。]
(间接宾语从句)

间接宾语从句中的谓语动词还可以用命令式或假定式。例如：

① *Mi demandis lin, cu mi iru.* [我问他，我可以走吗。]

② *Mi sciigis lin, kiam mi estus preta pri la laboro (se oni gin al mi konfidus).* [我通知了他，我什么时候作好这项工作的准备（如果人们把这项工作委托给我的话）。]

§ 14--6 定语从句 La epitetaj subpropozicioj

定语从句说明主句中用名词或作名词用的形容词、代词、序数词所表示的成分，起定语作用。定语从句应该放在被说明词之后，因此，它一般放在主句之后或插在主句的中间。定语从句可以分为三类：

1. 用关系代词连接的定语从句

这类从句揭示被说明词的具体内容，回答 *kiu*, *kia*, *kiom da*, *kiela* 的问题。

1) 关系代词 *kiu* 是代替主句中的名词，它的数必须与它所修饰的名词一致，它的格则根据它在从句中的句法作用而定。例如：

① *La homo, kiu vin vizitis hieraŭ, estas mia amiko.* [昨天拜访你的那个人是我的朋友。]

② *Mi finlegis la librojn, kiujn vi donis al mi.* [你给的那些书我都读完了。]

③ *Mi sendas al vi la libron, pri kiu vi parolis kun mi.* [现在我将你与我谈过的那本书寄给你。]

2) 关系代词 *kia* 表示它所代表的事物与它所修饰的主句中的名词所代表的事物具有相同的性质，不是代替主句中的名词本身，所以 *kia* 用什么数和格要根据从句来确定。例如：

① *Ŝi estis kantistino, ne tia, kiajn oni trovas en la teatroj.* (Z) [她是歌唱家，但不是人们常在戏院里见到的那种女歌唱家。]

② *Mi skribas per krajono, per kia vi skribas.* [我用的铅笔跟你用的一样。]

③ *Mi konas tiajn virinojn, kia vi estas.* [我认识许多

象你这样的女人。〕

3) 关系代词 *kio* 只用来修饰说明主句中作名词用的代词 *io*, *nenio*, *ĉio* 或用作名词表示事物的形容词(或序数词), *kio* 没有数的变化, 只有格的变化, 它用什么格要根据它在从句的句法作用而定。例如:

① *Ĉio, kion li diris, estas vera.* [他所说的一切都是真的。]

② *Hieraŭ mi trovis en lia parolo ion, kion mi neniam sciis.* [昨天我在他的话中发现一些我从来都不知道的东西。]

③ *La sola, kio mirigis ilin, estis tio, ke ili facile komprenis la lingvon.* (Z) [他们感到惊异的唯一的事情就是他们很容易懂得这种语言。]

④ *La unua, kion ni devas fari, estas lernado.* 我们必须做的第一件事就是学习。]

⑤ *La blanka, kion ili vidis, estis nur ŝaŭmo sur la akvo.* (Z) [他们看见的那种白色的东西只不过是水面上的泡沫。]

【注一】用作名词的形容词如果表示的不是事物, 而是人, 从句就不能用 *kio* 连接, 而要用 *kiu* 连接。例如: *La lasta, kiun mi timas, estas li.* [我害怕的最后一个人就是他。]

【注二】代词 *io* 前有形容词修饰时, 从句不能用 *kio* 连接, 而要用 *kiu* 连接。例如:

① *Sed kio estis la aldona io, pri kiu vi parolis?* (Z) 但是你所说的附加的东西是什么呢?

② *Lia potenco konsistas el diversaj ioj, el kiuj ĉiu aparte estas ne grava, sed ĉiuj kune donas al li grandan forton.* (Z) 他的权力包含种种事物, 其中每一种单独地并不重要, 但所有的合起来给他很大的力量。

4) 关系代词 *kies* 指出它所限定的事物正是属于它所说明的主句中的名词所表示那个事物所有。 *kies* 没有数、格的变化。例

如：

① *Hieraŭ mi vizitis la profesoron, kies verko vin tiom interesas.* [昨天我拜访了你十分欣赏他的著作的那位教授。]

② *La kamarado, kies librojn vi legis, jam alvenis.* [你读过他的书的那位同志已经来了。]

定语从句一般紧跟在被说明的词之后，因此，指示词 *tiu, tia* 可以省略。例如：

① *Mi vizitos (tiu) homon, kiun vi vizitis.* [我要拜访你拜访过的那个人。]

② *Mi vidis en magazeno (tia) krajonon, kian vi volas aĉeti.* [我在商店里看到了你想买的那种铅笔。]

但是，如果在被说明词和定语从句之间插入其他的句子成分时，指示词 *tiu, tia* 不能省略，否则容易产生歧义。试比较：

① *Mi volas vidi la leteron de via amiko, kiu ĵus alvenis.* [我想看看你那位刚来的朋友的信。] (*kiu* 是指 *amiko*)

② *Mi volas vidi tiun leteron de via amiko, kiu ĵus alvenis.* [我想看看你朋友刚寄来的那封信。] (*kiu* 是指 *la letero*)

由于指示词 *tiu* 含有选择的意义，所以，当被修饰的名词明确表示只是一个人或事物时，就不能用上述方法。在这种情况下，应在从句的关系代词后面重复使用这个名词。例如：
La sola infano de mia amiko, kiun infanon vi vidis ce mi antaŭ nelonge, mortis hieraŭ. [你不久前在我这里见到的我朋友的唯一的小孩昨天死了。]

有时定语从句所修饰的名词位于从句的关系代词 *kiu* 的后边，这时主句中须用指示词 *tiu* 将这个名词指示出来。例如：
Kiu homo unufoje ŝtelis, tiu ŝtelos an'oraŭ duafoje. [偷过一次的人还会偷第二次。]

在定语从句中，关系代词*kiu*不能与前置词*inter*连用，而应该用人称代词或指示代词代替*kiu*。例如：

① *La knaboj, inter ili mia frateto, iris al la kampo.* [孩子们向田野走去，其中有我的弟弟。] (不能讲 *inter kiuj mia frateto*)

② *La knaboj tre dankas por viaj donacoj, inter tiuj precipe por la lignoĉevalo.* [孩子们非常感谢你的礼品，特别是你送的木马。] (不讲 *inter kiuj precipe ...*)

关系代词连接的定语从句的谓语动词一般用陈述式(见上述各例)。但在下面情况时，从句的谓语动词用假定式：

(1) 如果主句对从句所修饰、说明的事物加以否定或者对该事物的存在与否进行询问时，从句的谓语动词就用假定式。例如：

① *Mi diris al vi nenion, kio estus malvera.* (Z) [我没有对你说过一句假话。]

② *Li ne havas monon, kiun li povus malŝpari.* [他没有可挥霍的钱。]

③ *Ĉio mankas, kio necesus.* [需要的东西都缺。]

④ *Ĉu ekzistas saĝa homo, kiu komprenus tion?* [有明白那件事的聪明人吗?]

(2) 在定语从句后面，如果可以理解为省略了一个带*se*的表示假设的从句时，定语从句的谓语动词用假定式。例如：*Mi vidis juvelon, kiun volonte mi aĉetus (se mi povus).* [我看见了一个我非常想买的首饰(如果我能买的话)。]

(3) 如果主句对主句中某事物的存在加以否定或对主句中某事物的存在与否进行询问，而该事物的存在又有可能使从句的行为能够进行，这时从句的谓语动词用假定式。例如：

① *Bedaŭrinde mi ne havas ĉe mi mian geografian karton, kiu tuĵ nin orientus.* [可惜我没有带上现在就能给

我们指明方向的地图。]

② *Ĉu vi vidis ie la kondukiston, kiu montrus al ni la vojon?* [你在某地是否见过能给我们指明道路的司机吗?]

(4) 如果主句的谓语动词是 *serĉi* [寻找] 或 *proponi* [建议], 从句的谓语动词也用假定式。例如:

① *Li devas serĉi manĝaĵon, kiu lin satigus.* [他得找点吃的填肚子。]

② *Oni eble proponos la aranĝon de festoj intergentaj, kiuj servus... (Z)* [有人可能建议筹备各部落之间的庆祝活动, 这些活动有助于……]

2. 用从属连词 *ke* 连接的定语从句

这类从句 (有人称这类从句为同位语从句) 放在主句的名词后面, 并对其意义加以说明。这样的名词有:

1) 表示“情况”的名词: *situacio* [情形], *fakto* [事实], *avantaĝo* [利益], *sanco* [机会], *kvalito* [性质], *cirkonstanco* [情况] 等等;

2) 表示“心理活动”或“行动方式”的名词: *sento* [感觉], *penso* [思想], *ideo* [念头, 思想], *opinio* [意见, 主张], *kredo* [相信], *espero* [希望], *timo* [害怕], *maniero* [方式], *kutimo* [习惯], *politiko* [政策], *artifiko* [策略] 等等;

3) 表示“通知”的名词: *sciigo* [通知], *informo* [通知, 报告], *letero* [信], *depeŝo* [急电], *vorto* [话], *parolo* [说话];

4) 表示“目的、命令、赞成或反对的效果”的名词: *volo* [愿望], *deziro* [要求], *admono* [劝告], *konsilo* [劝告], *peto* [请求], *postulo* [要求], *ordono* [命令], *devigo* [强迫], *neceso* [必要], *bezono* [需要], *trudo* [迫使], *permeso* [准许], *malpermeso* [禁止], *klop-*

do〔奔波〕，eblo〔可能〕，maleblo〔不可能〕，malhelpo〔阻挠〕等等。

在1)、2)、3)类名词后面，定语从句的谓语动词用陈述式。例如：

①Mi ne povas kontenti je la situacio, ke miaj manoj estas kvazaŭ ligitaj.〔对我的双手象是被捆起来的这种状况，我不能满意。〕

②Mi havas la senton, ke ĉio prosperos.〔我有一种一切都会成功的感觉。〕

③Ĉu vi aŭdis la informon, ke li mortis?〔你听到他死了的消息吗?〕

如果主句和从句的主语相同，可以用不定式结构。这时，带有定语从句的复合句变成了简单句。例如：Mi ne havas la kutimon fumi.〔我没有抽烟的习惯。〕

第3)类表示“通知”意义的名词如果含有命令或者请求的意思时，其后面的定语从句的谓语动词用命令式，也可以用“devas + 动词不定式”的结构代替命令式。例如：Mi ricevis depeŝon, ke mi iru tuj (或mi devas iri).〔我收到了要我立即去的急电。〕

在第4)类名词后面，定语从句的谓语动词用命令式。例如：

①Mi ricevis la ordonon, ke mi atendu.〔我接到了我应该等候的命令。〕

②Vian peton, ke mi vin helpu, mi ne povas plenumi.〔我不能满足你要我帮助你的请求。〕

【注一】在名词 volo, peto, postulo, instigo, rajto, klopodo 后面，定语从句的谓语动词总是用命令式。

【注二】当名词 deziro, propono 表示希望或建议别人行动时，定语从句的谓语动词用命令式；如果 deziro, propono 是希望或建议自己干什么事时，定语从句的谓语动词则用假定式，但更常用不定式结构，这时复合句变成了简单句。例如：

① *Via deziro, ke mi donu al vi la libron, estas replenumebla.*
你要我给你那本书的愿望是不可实现的。

② *Via deziro, ke vi irus tien, estas stranga.*

Via deziro iri tien estas stranga.

你要上那里去的要求是很奇怪的。

【注三】在名词 *admonco, konsilo, ordono, neceso, bezono* 的后面，定语从句的谓语可以用“*devas + 动词不定式*”的结构代替命令式。例如：*La neceso, ke vi interkonsentu (= devas interkonsenti), estas evidenta.* [需要你们同意，这是很明显的。]

【注四】在名词 *eblo* 和 *permeso* 的后面，定语从句的谓语常用“*povas + 动词不定式*”的结构，而在 *malpermeso* 的后面，定语从句的谓语用带 *ne* 的动词命令式或者用“*ne povas + 动词不定式*”的结构。例如：

① *La eblo, ke oni lin povas savi, ĉesis.* 拯救他的可能性没有了。

② *La malpermeso, ke oni ne povas eniri (= ke oni ne eniru) la gardenon, fine estas nuligita.* 人们不得进入公园的禁令终于取消了。

如果定语从句表示假设时，从句的谓语动词用假定式。例如：*Mi havas la plenan certecon, ke li ne rifuzus vin (se vi lin petus).* [我可以肯定，他不会拒绝你的（如果你请求他的话）。]

3. 用从属连词 *ĉu* 或疑问词连接的定语从句

这类定语从句与用 *ke* 连接的定语从句一样，谓语动词可以有三种式：陈述式、命令式和假定式。例如：

① *La demando, ĉu Esperanto povas havi poezion, ne estas plu diskutebla.* [关于能否用世界语作诗的问题可以不再讨论了。]

② *Mi ne ricevis ordonon, kiam mi revenu.* [我没有接到我何时回来的命令。]

③ *Mi ne ricevis de li respondon, kiam li komencus la laboron.* [我没有得到他什么时候开始这件工作的回答。]

4. 用从属连词 *kiam* 连接的定语从句

这类从句说明主句中表示时间意义的名词，表示时间。例

如：

① *Li venis ĝuste en tiu tempo, kiam mi ne estis hejme.* [正是我不在家的時候他來了。]

② *La lastan okazon, kiam mi lin vidis, mi lin eĉ ne rekonis.* [上次見到他時，我幾乎沒有認出他來。]

5. 用从属连词*kie*连接的定语从句

这类从句说明主句中表示地点意义的名词，表示地点。例如：*Li lernas en la universitato, kie mi lernis.* [他现在在我上过的那所大学里学习。]

§ 14—7 间接定语从句

La nerektaj epiteto-subpropozicioj

这类从句是通过主句中位于从句前面的前置词短语来修饰说明主句中的名词的，因此是间接定语从句。这类定语从句用关系代词或从属连词*ke*连接。例如：

① *Ne faru la aferon sen konsidero de tio, kion mi diris.* [不要不考虑我讲的话而去做那件事。]

② *Kio do estas la kaŭzo (de tio), ke subite naskiĝis tia granda vento? (Z)* [那么，突然刮这样大的风的原因是什么呢？]

③ *Estas jam tempo (por tio), ke ni ekiru.* [我们出发的时间到了。]

§ 14—8 时间状语从句

La tempadjektaj subpropozicioj

说明主句动作发生的时间、起主句的时间状语作用的从句，叫做时间状语从句。它们回答*kiam?* [什么时候?], *de kiam?*

〔从何时起?〕 ĝis kiam? 〔到何时?〕, kiel longe? 〔多久?〕等问题。时间状语从句或直接说明主句谓语, 或用来揭示主句中做时间状语的指示词(或副词)的具体内容。例如:

① *Kiam mi skribis la leteron, li envenis.* 〔我写信的时候, 他进来了。〕(从句说明主句的谓语)

② *La artikolo estas uzata tiam, kiam ni parolas pri personoj aŭ objektoj konataj.* (Z) 〔当我们谈论已知的人或物时, 就用定冠词。〕(从句揭示指示词 *tiam* 的具体内容)

时间状语从句的动作可以和主句的动作同时发生, 是一种同时关系; 这两个动作也可以不同时发生, 而是有先有后, 这是一种异时关系。因此, 时间状语从句可分为两类: ①表示同时关系的时间状语从句; ②表示异时关系的时间状语从句。

1. 表示同时关系的时间状语从句

1) 从句表示时间点, 主句动作的发生与这一时间点相吻合, 这时, 用从属连词 *kiam* 连接从句, 主句中指示词 *tiam* 常省略。例如:

① *Kiam la domo ekbrulis, ĉiuj loĝantoj dormis.* 〔这栋房子着火时, 所有的居民还在睡觉。〕

② *Tagiĝis, kiam ili hejmenrevenis.* 〔当他们回到家时, 天已亮了。〕

2) 主句和从句的动作同时发生, 而且都是多次性的。这时用从属连词 *kiomfoje*, *kiam* 或 *se* 连接从句, *kiam* 和 *se* 与主句里的副词 *ĉiufoje* 或 *ĉiam* 相呼应, 而 *kiomfoje* 却没有相呼应的词。例如:

① *Kiomfoje li sin rememoris, liaj okuloj plenigis de larmoj.* 〔每当他回忆起她, 他的眼里就充满了泪水。〕

② *Ĉiufoje, se li venas, li alportas donacon.* 〔只要他来, 每次都带礼物。〕

③ *Mi trovis lin ĉiam ĉe laboro, kiam mi lin vi-*

zitis. [每当我去看望他时，发现他总是在工作。]

3) 如果主句和从句的动作同时持续了一段时间，就用dum连接从句。例如：

①Dum mi skribas la leteron, li legas la libron.
[我写信的时候，他在读书。]

②Dum la kantistino kantis, ĉiuj silentis atentante.
[当这位女歌唱家唱歌的时候，大家静心倾听。]

4) 从句表示时间段，主句的动作只是在这个时间段内的一个瞬间动作。这时用kiam连接从句。例如：

①Kiam mi skribis la leteron, li envenis. [我写信的时候，他进来了。]

②Kiam li foje promenis en la arbaro, lin pikis venena serpento. [有一次他在林子里散步时，一条毒蛇咬了他。]

2. 表示异时关系的时间状语从句

1) 从属连词post kiam, post ol表示主句的动作发生在从句动作之后。例如：

①Post kiam la gastoj foriris, oni aerumis la ĉambrojn. [客人们走了之后，房间都通了风。]

②Post ol la prezidanto malfermis la kunsidon, oni komencis la tagordon. [主席宣布开会后，大家开始讨论日程安排。]

2) 从属连词kiam用于下列情况时，表示主句动作发生在从句动作之后：

(1) 从句谓语用过去时分词形容词构成的复杂时形式表示。例如：

Kiam mi estos fininta mian laboron, mi povos iri al vi. [只有在我完成工作之后我才能上你那里去。]

(2) 从句里用了副词jam, 而且从句的谓语表示已经完成

了的瞬间动作。例如：

① *Mi retrovis mian fontoplumon, kiam la patro jam acetis novan por mi.* [父亲给我买了一支新钢笔后，我又找到了我的钢笔。]

② *Li venis, kiam ni ekiris jam.* [我们出发之后他来了。]

如果从句的主语是人称代词，副词 *jam* 应放在动词的后面（见例②）。

(3) 从句的谓语动词带有前缀 *el-*, *for-*, *al-*。例如：

① *Kiam mi ellegis la libron, mi ĝin vendis.* [我读完这本书之后就把它卖了。]

② *Kiam oni alportis la bieron, li verŝis al si.* (Z) [当人们把啤酒带来之后，他给自己倒上一杯。]

【注】在这种情况下，如果用从属连词 *dum*，则表示主句的动作和从句的动作是同时发生的。例如：*Dum la gastoj foriris, li staris en la pordo.* [客人走的时候，他站在门口里。]

(4) 从句的谓语动词是 *fini*。例如：*Kiam mi finis la laboron, mi iri vespermanĝi.* [我做完工作之后就去吃晚饭。]

(5) 从句和主句的动作本身表示从句动作在前，主句动作在后。例如：*Kiam li ŝin demandis, ŝi respondis jene...* [他问了她，她作了如下回答……]

3) *tuj kiam, baldaŭ kiam* 表示主句动作紧跟着从句动作之后发生。例如：

① *Tuj kiam li ekaŭdis la vekrion, li alkuris.* [他一听到哀鸣声，马上就跑上前去。]

② *Baldaŭ kiam li venis en la ĉambron, oni lin prezentis al la mastrino.* [他一走进房间，人们就把他介绍给女主人。]

4) 从属连词 *apenaŭ* [刚…就…] 表示从句动作刚刚在主

句动作之前发生。例如：*Apenaŭ si venis al la fonto, ŝi ekvidis sinjorinon.* (Z) [她刚来到泉水边，就见到了一位太太。]

5) 从属连词 *antaŭ ol* 表示主句动作发生在从句动作之前。例如：*Antaŭ ol vi venos al mi, li diros al mi la veron.* (Z) [在你到我这里来之前，他将告诉我真实情况。]

如果主句和从句的主语相同，*antaŭ ol* 后可以用动词不定式。例如：*Antaŭ ol manĝi, li lavis la manojn.* [吃饭前他洗了手。]

如果从句的动作已经发生或将要发生，从句的谓语动词用陈述式；如果从句的动作受到主句动作的影响而没有发生，从句谓语动词就用假定式。例如：

① *Antaŭ ol ni iris al la teatro, ni vespermanĝis.*
[上剧院之前，我们吃了晚饭。]

② *Antaŭ ol ni iros al la teatro, ni vespermanĝos.*
[上剧院之前，我们要吃晚饭。]

③ *Antaŭ ol Aleksandro estus realiginta siajn grandiozajn planojn, li subite mortis.* [亚历山大在实现自己的宏伟计划之前突然死了。]

如果主句里有否定词，从句表示否定时不再用否定词。例如：*Mi ne sidiĝos al la tablo, antaŭ ol li venos ĉi tien.* (Z) [在他到来之前，我将不上席。]

6) *ĵus kiam* 表示从句的动作紧跟着主句动作之后发生。例如：*Ĵus kiam la tagmento defalis, li elkuris el la brulanta domo.* [他刚刚从着火的房子里跑出来，屋顶就倒塌了。]

7) 从属连词 *de kiam* 指出动作的时间起点，也表示主句动作在从句动作之后发生。例如：*Li ripozas nek tage nek*

nokte, de kiam li okupiĝas pri tiu ci problemo.
〔自从他着手研究这个问题以来，他白天黑夜都不休息。〕

8) 从属连词 *ĝis* 表示从句的动作是瞬间的动作，主句动作一直持续到从句动作开始为止。因此，*ĝis* 不能与表示持续意义的动词连用，也不能与否定词连用，但可以与 *ne plu* 连用。例如：

① *Mi ne kredis al la diroj, ĝis mi venis.* (Z) 〔在我来之前，我不相信这些话。〕

② *Longe ĉerpas la kruĉo, ĝis ĝi fine rompiĝas.*
(Z) 〔这壶用来汲水，一直要用到破为止。〕

9) 从属连词 *dum* 表示主句的持续动作随着从句的持续动作的结束而结束。例如：*Li laboris, dum li povis.* 〔他能工作时一直在工作。〕

dum 可以与表示持续意义的动词连用，也可以与否定词连用，但不能与 *ne plu* 连用。

§ 14—9 地点状语从句

La lokadjektaj subpropozicioj

说明主句动作的位置、方向的从句叫做地点状语从句。从句用 *kie, kien, de kie, ĝis kie* 连接，回答问题 *kie? kien? de kie? ĝis kie?* 主句中有指示词 *tie* 〔在那里〕，*tien* 〔向那里〕，*de tie* 〔从那里〕，*ĝis tie* 〔到那里为止〕。如果指示词在形式上与其相呼应的从属连词相同，指示词就可以省略。例如：

① *Li iras (tien), kien mi intencis iri.* 〔他现在到我曾想去的那个地方去。〕

② *Li venis (de tie), de kie la hirundoj alflugas*

printempe. [春天燕子从什么地方飞来的,他就是从那里来的。]

③ *Li iris (gis tie), gis kie neniu povis iri antaŭe.*
[他去过以前没有人能去的地方。]

④ *Ni jam revenis de tie, kien vi iras.* [我们从你
现在要去的那个地方回来了。]

⑤ *Tien ni iru, kien la partio sendas nin.* [党派我们
到哪里,我们就奔向哪里。] (强调 *tien*)

§ 14—10 原因状语从句

La kaŭzadjektaj subpropozicioj

原因状语从句说明主句中动作或状态发生的原因,用从属连词 *ĉar* [因为] 连接。主句中有指示词 *tial* [因那原因], *pro tio* [因为那理由], 但常省略,只有特别强调原因时才用。例如:

① *Mi ne povas tien iri, ĉar mi estas malsana.* [我
不能到那里去,因为我病了。]

② *Mi petas tion ĉi tial, ĉar mi scias la inklino de
la plimulto da homoj.* (Z) [我请求这件事,是因为我知道
大多数人的心意。]

如果指示词正好在从属连词 *ĉar* 的前面,这时可以用从属连词 *ke* 代替 *ĉar*。例如:

① *Ĉiuj ŝatis E-on nur tial, ke ĝi alproksimigas
reciproke la korajn de la homoj.* (Z) [大家重视世界语,
是因为世界语能够使人们心贴心。]

② *Vine devas kulpigi min pro tio, ke mi ne plenumis
vian deziron.* [你不应该因为我没有满足你的愿望而责怪我。]

当主句和从句的主语相同时, *ĉar* 后有时省略主语和系词,这时省略句应紧跟在主句的主语之后。例如: *Tiu knabino,
ĉar tre ĉarma, estas amata de ĉiuj.* [这个女孩,由于非

常漂亮，得到大家的喜爱。〕

原因状语从句的谓语动词总是用陈述式。

§ 14—11 目的状语从句

La celadjektaj subpropozicioj

目的状语从句表示主句动作的目的，用por ke（是por tio ke的缩略）连接。从句谓语动词一般用命令式。例如：Ni devas lerni diligente kaj labori peneme, por ke nia lando fariĝu pli potenca.〔为了使我们的国家变得更加强大，我们应该勤奋学习，努力工作。〕

如果强调目的性，可以用por tio, ke。例如：Mi donis al li la monon ne por tio, ke li ĝin fordibocu, sed ke li aĉetu necesajojn.〔我给他这笔钱的目的不是让他去挥霍，而是要他去买必需品。〕

有时可以省略por，而用ke连接从句。例如：Trapiku lin, ke li momente falu. (Z)〔把他刺穿，叫他立刻倒下去。〕

如果主句和从句的主语相同，从句可以改为带有por的动词不定式结构，这时，复合句便变成了带有目的状语的简单句。例如：Mi diras tion ne por vin timigi, sed por averti pri la danĝero.〔我讲那些不是吓唬你，而是告诉你有危险。〕

如果从句表示的是主句动作已经达到了的目的，从句的谓语动词就用陈述式。例如：Multe li klopodis por tio, ke li fine sukcesis.〔为了这一最终的成功，他作了很多努力。〕

如果表示假设的从句带有目的状语从句，目的状语从句的谓语动词也用假定式。这时只用ke，而不用por。例如：Bone estus, se li dirus tion, ke mi helpus lin.〔如果他说了这件事，想让我帮助他，那当然好啊。〕

如果主句的谓语或表语之前有副词tro，从句的谓语动词用

假定式，也可以用命令式。例如：①

① *Ŝi tro amas sian infanon, por ke ŝi povus ĝin ĝuste eduki.* [她太疼爱自己的孩子，以致不能正确地教育孩子。]

② *La ideo estas tro altiranta, por ke la homoj rifuzigus ĝi.* (Z) [这个主意吸引力太大，人们不可能拒绝它。]

③ *La aero tie estas tro maldensa, ke la homoj povu tie vivi.* [那里空气太稀薄，人不可能在那里生存。]

如果主句和从句的主语相同，从句可以改为带有 *por* 的动词不定式结构，这时，复合句便变成了简单句。例如：

Sed la patro de ŝi, ro Davis, estis tro ĝoja por esti vieta. [但是，戴维斯先生的父亲高兴得安静不下来。]

§ 14—12, 条件状语从句

La kondiĉadaj subpropozicioj

条件状语从句说明主句动作发生或可能发生的条件。条件状语从句常用从属连词 *se* [如果，假如]，*krom se* [除非]，*escepte se* [除非] 连接。指示词 *tiukaze*，*tiuokaze* 几乎不用。

如果条件状语从句表示现实的或可能的条件，主句和从句的谓语动词用陈述式。例如：

① *Se foriras la katoj, festenas la ratoj.* (Z) [如果猫走了，老鼠就开宴会。] (山中无老虎，猴子称霸王。)

② *Ĉio prosperos, escepte se intervenos io ne atendita.* [一切将会成功，除非发生了什么意外。]

③ *Krom se mi retenos grava laboro, mi vizitos vin.* [我一定拜访你，除非有重要的工作把我拖住了。]

如果条件状语从句表示虚拟的、假设的条件，主句和从句的谓语动词用假定式。例如：

① *Se la cielo falus al tero, birdokaptado estus facila afero.* (Z) [要是天塌下来的话, 捕鸟就容易了。]

② *Se vi estus farinta plentaskon, mi vin rekom-pencus.* [如果你完成了任务, 我就给你报酬了。]

如果强调互相依赖的条件, 可以用 *kondiĉe ke* [在…的条件下] 代替 *se*。如果强调假设, 就用 *supoze ke* [假设] 代替 *se*。例如:

① *Mi iros tien nur, kondiĉe ke oni min speciale invitos.* [只有别人专门邀请我, 我才到那里去。]

② *Supoze ke ĉio prosperos, vi sukcesos.* [假设一切都顺利, 你才会成功。]

另外, 在 *kondiĉe ke* 的后面谓语动词有时用命令式, 强调条件的完成。例如: *Mi al vi pardonos, kondiĉe ke vi neniam plu kondutu tiel malbone.* [只要你再不做坏事, 我就原谅你。]

如果主句和从句的主语相同, 从属连词 *se* 的后面可以省略 *li (ŝi, ĝi) estas*。例如: *Tiu novaĵo, se vere, estas miriga.* [这个消息如果是真的话, 就令人惊异。]

§ 14—13 让步状语从句

La koncedadjektaj subpropozicioj

让步状语从句表示阻碍主句动作发生的条件, 但主句动作不顾这些条件的影响而照常进行。

1. 用从属连词 *kvankam* [虽然], *malgraŭ (tio) ke* [虽然], *spite (de tio) ke* [不管], *eĉ se* [即使] 连接让步状语从句。其中 *kvankam* 只证明事实, *malgraŭ ke* 强调相反的事实, *spite ke* 表示有意的对抗, *eĉ se* 表示对立是假设的, 强调对立的意外性。主句和从句的谓语动词用陈述式。例

如。

① *Mi vidas nenion, kvankam ĉio estas lumā.* (Z) [虽然一切都很明亮,但是我什么也看不见。]

② *Estis varmege, malgraŭ ke la suno staris jam malalte.* [虽然太阳已经快落了,天气还是很热。]

③ *Li forprenis mian libron, spite ke mi ne konsentis kun li.* [尽管我不同意,他还是把我的书拿走了。]

④ *Eĉ se lupo agonias, ĝi ŝafon mangi ambicias.* [即使狼只剩下一口气,它也想吃羊。]

从属连词 *eĉ se* 表示的假设如果不是事实或者是不可能的,从句的谓语动词则用假定式。例如: *Eĉ se mi volus halti, mi ne povus.* (Z) [即使我想停止,也不能了。]

如果主句和从句的主语相同,从属连词 *kvankam* 的后面可以省略 *li* (*ŝi, ĝi, ĉi*) *estas*。例如:

① *Kvankam laca, li laboras plu.* [虽然他很累,但他还在继续工作。]

② *La vetero, kvankam malvarma, ne estas malagrabla.* [虽然天气很冷,但不令人讨厌。]

从属连词 *eĉ se* 的后面可以省略 *ĝi estas*, 甚至主句和从句的主语不相同,也可以省略。例如: *En taskon, eĉ se malfacila, ni devas fari.* [这个任务即使很难,我们也应该完成。]

2. 带 *aĵn* 的关系代词或关系副词 (*kia aĵn, kiam aĵn, kie aĵn, kiam aĵn* 等等) 连接的让步状语从句表示概括让步内容。例如:

① *Kiu aĵn venos, ne enlasu.* [无论谁来,你也不要让他进来。]

② *Kiam aĵn vi venos, mi vin akceptos.* [无论你什么时候来,我都接待你。]

③ *La afero pli aŭ malpli frue efektiviĝos, kiom aŭ en la inerciuloj babilus kontraŭ ĝi.* (Z) [无论有多少懒人会喋喋不休地反对, 这件事迟早会实现。]

3. 用 *cu...cu...* [不管...或...] 连接的让步状语从句 表示选择, 从句常是省略句。例如:

① *Ĉu li konsentas, ĉu li malaprobas, la afero estos farita.* [不管他同意还是反对, 事情一定要作。]

② *Ĉu kun li, ĉu sen li, ni iros.* [不管有没有他, 我们都要走。]

③ *Ĉu vi volas, ĉu ne, mi lin invitos.* [不管你愿不愿意, 我要邀请他。]

§14—14 方式状语从句

La manier-adjektaĵaj subpropozicioj

方式状语从句说明主句动作的方式、方法或者工具, 常用从属连词 *ke, kiel* 或关系代词连接。主句中一般有指示词 *tiel* [那样地], *tiamaniere* [用那种方式], *per tio* [借用...], *dank'al tio* [亏得...], *helpe de tio* [靠...的帮助], *pere de tio (tiu)* [借助于...], 从句揭示指示词的具体内容。例如:

① *Tiel li foriris, ke li ne diris eĉ unu vorton.* [他甚至一句话也没说就这样走了。]

② *La laboro estis farita tiamaniere, ke ĉiu faris sian taskon aparte.* [这项工作是按照各人完成各自的任务的方式完成的。]

③ *Ili faros tion tiel baldaŭ, kiel ili povas.* [他们将尽可能快地做这件事。]

④ *Li faris la laboron helpe de tiu, kiun mi rekom-*

endis al li. [靠我给他推荐的那个人的帮助，他完成了那项工作。]

⑤ *Li sukcesis nur dank' al tio, ke la cirkonstancoj lin favoris.* [他的成功多亏了情况对他有利。]

§ 14—15 程度状语从句

La grad-adjektaĵ subpropozicioj

程度状语从句说明主句的动作、状态或特征所表现的程度。程度状语从句一般都带有结果意味，通过指出某种结果来说明主句动作、状态或特征表现的程度。这种结果意义是为说明程度服务的。

程度状语从句用从属连词 *ke* 连接。主句一般有指示词 *tiel* [那样]，*tiom* [那么多]，*tia* [那样的]，从句揭示指示词的具体内容。程度状语从句位于主句之后。

如果主句的内容是事实，主句和从句的谓语动词用陈述式。例如：

① *Oni tiel malhelpis al mi, ke mi malbonigis mian tutan laboron.* (Z) [人们妨碍了我，以致我把整个工作搞糟了。]

② *Tiom li malfortigis, ke eĉ sian manon li ne povis levi.* [他变得那么虚弱，连手也抬不起来了。]

③ *Tia bruo estis en la salono, ke oni tute ne povis aŭdi la oratoron.* [大厅里如此嘈杂，人们完全听不见讲演。]

如果主句的动作表示愿望、打算、命令，并引起从句动作或状态的发生，从句的谓语动词用命令式。例如：

① *Mi volas tiel aranĝi la aferon, ke ĉiuj estu kontentaj.* [我想把这件事安排得使每个人都满意。]

② *Parolu tiel, ke oni vin komprenu.* [你要讲得让大家

都明白。

在下列情况下，程度状语从句的谓语动词用假定式：

1) 主句的动作被否定，但假若主句动作是肯定的话，就会引起从句动作或状态的发生。例如：

① *Li ne estas tiel saĝa, ke li povus tion kompreni.*
〔他不那么聪明，以致他不能明白这件事。〕

② *Li ne parolis tiel daŭte, ke oni estus povinta lin kompreni.*
〔他说话的声音不大，所以人们难以听清他的话。〕

2) 主句表示不相等的比较，这时用 *ol ke* 连接从句。例如：
Li estas tiel pli forta, ol ke ni povus lin venki.
〔他是那样强壮，以致你不能胜过他。〕

§ 14—16 结果状语从句

La rezult-adjektaĵ subpropozicioj

结果状语从句与整个主句发生关系，表达由整个主句内容所引起的结果，表示纯结果意义。结果状语从句用从属连词 *ke* 连接，有时用 *tiel ke* 连接。结果状语从句位于主句之后。由于与整个主句发生关系，它们不能回答什么问题。例如：

① *Li kriegis, ke li tute rankigis.* 〔他大声喊叫，结果嗓子完全嘶哑了。〕

② *Li ĉion diris, tiel ke mi havis nenion por aldiri.*
〔他把一切都说了，所以我没有什么可以补充的了。〕

③ *Ege li hontis pri la afero, tiel ke li ne kuragis ek eliri sur la straton.* 〔他对此事非常害羞，以致连街也不敢上。〕

结果状语从句的谓语动词的式有三种。如果主句的结果是事实，从句的谓语动词用陈述式（例句见上）；如果主句表示愿望、打算或命令，从句谓语动词用命令式；如果主句的动作被否

定或表示不相等的比较(表不相等比较时,用*ol ke*连接从句),从句谓语动词用假定式。例如:

① *Mi volas aranĝi la aferon, ke ĉiuj estu kontentaj.* [我想把事情安排得使人人都满意。]

② *Besto ne parolas, ke oni scius, kio al ĝi doloras.* [动物不会讲话,因此人们不会知道它哪里痛。]

③ *Li havas alian sintenon, ol ke oni povus kun li simpatii.* [他持另一种态度,因此人们不可能同情他。]

④ *Li estas multe pli forta, ol ke vi povus lin venki.* [他非常强壮,所以你不能胜过他。]

揭示、说明主句中做结果状语的指示词*tio*(带有相应的前置词)的具体内容的从句也属于结果状语从句。例如:

① *Mi ŝanĝis mian decidon je tio (或en tion), ke mi restos hejme.* [我改变了我的决定,我将留在家里。]

② *La feino sin transformis en tion, kio ŝi antaŭe estis.* [那仙女变成了她原来的模样。]

§ 14—17 比较状语从句

La komparadjektaj subpropozicioj

比较状语从句是把性质、程度、数量上类似或相同的现象进行对比。比较状语从句分两大类:1)陈述比较状语从句;2)假设比较状语从句。

1. 陈述比较状语从句

这类状语从句是对某种事实进行比较。它又可分为:1)同等程度的比较状语从句;2)非同等程度的比较状语从句。

1) 同等程度的比较状语从句

这种从句是对动作、性质、事物、方式、数量方面进行比较,常用*kiel*连接,有时用*kiom*或*kia*连接,主句中有指示词

tiel, tiom 或 tia。

(1) 动作的比较:

这种比较是将主句的动作与从句的动作进行比较, 被比较的动作用同一个动词表示, 因此, 这种比较不是直接用谓语进行比较, 而是通过其他的句子成分进行比较。这种比较状语从句几乎都是省略句, 即省略了从句的谓语动词。主句和从句用不同的动词进行比较的情况较少见。

a. 相同动词的比较: 这种比较是通过从句的某一句子成分(如主语、宾语或状语)进行的。这些句子成分称做比较语。例如: *Petro naĝas kiel fiŝo (naĝas)*. [彼得游起泳来像一条鱼。] 句中的 *kiel fiŝo* 是比较语。

比较语有如下几种:

比较语是主语或主语和宾语。例如:

① *Li tremas kiel autuna folio (tremas)*. (Z) [他象秋天的树叶那样战栗。] (主语)

② *Li komprenas predikon, kiel bovo muzikon.* (Z) [对他传教象是对牛弹琴。] (主语 + 宾语)

比较语是宾语或状语, 而从句缺少主语。在这种情况下, 从句的主语可以用 *oni* 表示出来。例如:

① *Li amas lin kiel (oni amas) filon.* [他象爱儿子一样爱他。] (宾语)

② *Ŝi zorgis pri ŝi, kiel (oni zorgas) pri filino.* [她象关心女儿一样关心她。] (间接宾语)

③ *Li batis per la pugno, kiel (oni batas) per martelo.* [他象用槌子一样地用拳头打。] (状语)

比较语是宾语或状语, 而从句里省略了的谓语动词的动作就是主句的主语在另一个时间里进行过的动作。例如:

① *Li amas sian adoptan filon, kiel (li amis) sian filon mortintan.* [他爱这个养子象爱自己死去的儿子一样。]

(宾语)

② *Li kondutas en la societo, kiel (li) kondutis en la kazerno.* [他在这个团体里的表现同他过去在兵营里一样。]

(状语)

【注】从句的比较语所用的格要与主句中被比较成分的格一致，即被比较成分如果是主语，比较语就用主格；被比较成分是直接宾语，比较语用宾格。例如：

① *Li traktis lin kiel krimulo.* 他象罪犯一样对待过他。(主格)

② *Li traktis lin kiel krimulon.* 他对待他象对待罪犯一样。(宾格)

当被比较成分是表示动作的方式或各种疏状意义的状语时，比较语不一定采用相同的语法形式，只要两者表示同一类状语意义即可。例如：*Tiuj kamparanoj kulturas la teron eĉ nun, kiel (oni) gin kulturis en la mezepoko.* [这些农民甚至现在还是象中世纪那样耕种土地。]

b. 不同动词的比较：主句的动词和从句的动词在意义上是同类的，但它们又不是同一个动词。这种比较只在诗歌中才有。例如：*Kiel glacio per la suna varmo degeblas, tiel lia spit'rigida al la insista panja peto cedis.* [他那不顾母亲一再请求的悖逆态度终于退让了，犹如坚冰在阳光下融化似的。]

c. 想象的比较：这种比较是将主句中的动作或状态与想象中存在的动作或状态进行比较。想象的状态不表示出来，而只有想象的事实。因此，这种比较的动词可以是各种各样的，只有在补充使其完整后才可以看出动词是相同的。例如：

① *Ĉio okazis, kiel mi deziris (ke ĝi okazu).* [一切如我所愿地进行。]

② *Li estas punita, kiel li meritas (esti punita).* [他受到了他应该受的惩罚。]

③ *Tio ne estas tiel facila, kiel oni opinias (ke ĝi estas facila).* [这件事情不是人们所想的那样容易。]

(2) 性质的比较：

这种性质的比较是指主句中某一句子成分的性质与从句主语

的性质进行比较。主句中被比较成分的性质可用下面方法表示：
a. 用形容词定语作被比较的成分：形容词定语要放在被修饰的词后面，使它直接位于kiel的前面。例如：

①Ŝi havas okulojn bluaĵn kiel cejano. [她有一双象矢车菊般的兰眼睛。]

②Mi vidis tie melonon grandan kiel barelo.

[我在那里看到了象大琵琶桶那样大的甜瓜。]

b. 用表语或宾语补足语作被比较成分。例如：

①Ŝiaj okuloj estas nigraj kiel nokto. [她的眼睛如同黑夜一般黑。] (表语)

②Mi trovis la vinon acida kiel vinagro. [我发现这酒象醋一样酸。] (宾语补足语)

c. 被比较成分可以省略，但这种省略可以根据上文推断出来。例如：

①La regimentestro estas por siaj soldatoj (zonglanta) kiel bona patro. [团长象慈父一样关心自己的士兵。]

②Mi faros vian idaron (grandombra) kiel polvo de la tero. [我要使你的子孙象大地的尘土那样多。]

(3) 事物的比较：

主句里常用指示词tia, tia sama或la sama来提示从句的比较语。比较语可以是一个句子成分，用kiel连接；比较语也可以是一个句子，这时用kia连接。例如：

①La uzado de la artikolo estas tia sama, kiel en aliaj lingvoj. (Z) [冠词的用法与其他语言里的相同。]

②Emilio havas sur si la saman veston, kiel tiam. (Z) [艾米丽现在穿的象是当时穿的那件衣服。]

③Vi troviĝas en tia sama situacio, en kia antaŭ du monatoj troviĝis mia kuzino. (Z) [你现在的处境跟我

堂妹两个月前的处境一样。]

(4) 方式的比较:

表示方式的比较是根据不同动作的共同方式或根据一定的考虑,通过动作方式的比较,来评价不同动作的本身。例如:

① *Li verkas siajn poemojn tiel turmente, kiel virino naskas infanon.* [他作诗如同妇女生孩子一样难。]

② *Disigi estas tiel same dolore, kiel enterigi.* [生离的痛苦有如死别。]

表示方式的句子成分也可以省略。例如: *Disigi estas kiel enterigi.* [分离如同死别。]

(5) 数量的比较:

这种比较状语从句用 *kiom* 连接,主句有指示词 *tiom*。例如:

① *Kiom da kapoj, tiom da opinioj.* (Z) [多少个人,就有多少个主意。]

② *Kiom pli multe vi ricevis, tiom pli malmulte ricevis aliaj.* [你多得了多少,别人就少得了多少。]

(6) 平行比较:

这种比较表示一个动作与另一个动作是平行进行的。例如:

① *Kiel vi semas, tiel vi rikoltos.* [种瓜得瓜,种豆得豆。]

② *Iu pli pura estas la akvo, des pli videbla estas ĝia fundo.* [水越清,底越明。]

(7) 同一比较:

这种比较表示的不是相似或相等,而是完全同一。这种比较状语从句常用 *kiu* 连接,而主句里有指示词 *tiu sama* 或 *la sama*,例如: *La enhavo de la memuaro estas la sama, kiun mi jam sendis al vi.* (Z) [论文报告的内容正是我寄给你的那个内容。]

2) 非同等程度的比较状语从句

这种比较状语从句常用 ol 连接，主句中常用副词 pli 或 $malpli$ ，或者用其他方式表示程度上的区别（如用 $preferi$ 表示程度的差别；用 $alia$ ， $malsama$ 表示程度的不等）。非同等程度的比较状语从句的种类与同等程度的比较状语从句一样，可以分为动作的比较、性质的比较、事物的比较、方式的比较、数量的比较、平行的比较和同一的比较。例如：

① *Ni sentas nin ĉi tie pli bone ol hejme.* [我们感到在这里比在家里还要好。]

② *Li havas soifon pli grandan ol sablo.* [他渴得比干沙子还厉害。]

③ *Nun ŝia rideto estis alia ol matene.* (Z) [她现在的微笑不同于早晨。]

④ *Mi preferas morti ol senhonorigi.* [我宁愿死，也不受辱。]

⑤ *Li havas malsaman karakteron ol lia patro.* [他的性格与他父亲的完全不同。]

2. 假设比较状语从句

这类从句是将主句中的动作与从句中假设的动作进行比较。它又可分为：1) 可能的假设；2) 不可能的假设。

1) 可能的假设

这种比较状语从句是将从句中假设有可能发生的动作与主句的内容进行比较。从句用 $kiel se$ 连接。从句的谓语动词用陈述式。例如：

① *Li falis, kiel se iun trafis kuglo.* [他象中了弹似地倒下去了。]

② *Li veis, kiel se ol iu oni eltiras la dentojn.* [他象某人的牙齿被拔时那样地呻吟着。]

2) 不可能的假设

这种比较状语从句是将从句中不可能发生的虚构动作与主句的动作进行比较。从句用kvazaŭ连接，从句的谓语动词用假定式。例如：

① Ili amis sin reciproke, kvazaŭ ili estus fratoj.
(Z) [他们象亲兄弟般地相爱。]

② Ili levis unu manon supren, kvazaŭ ili ion tenus.
(Z) [他们举起了一只手，好象擎着什么东西似的。]

从属连词kvazaŭ后面可以是一个句子成分，它的格应与被比较的成分所用的格相同，例如：

① Li venis kvazaŭ reĝo (venus). [他来象国王驾到一样。]

② Oni akceptis lin kvazaŭ (oni akceptus) reĝon.
[人们象是接待国王那样接待了他。]

kvazaŭ连接的这种从句可以用kiel连接的表示可能的假设的比较状语从句来表示。例如：Ili amas sin reciproke kiel fratoj (sin amas). [他们象亲兄弟那样互爱。]

这两种情况的区别是：

用kiel连接的比较状语从句是将主句的动作或状态与从句比较语所表示的动作或状态进行比较，因此，这种比较是可能的。例如在“Li tremas, kiel aŭtuna folio (tremas)”一句中，将“人的发抖”与“树叶的发抖”相比较，而这种发抖又很相似。

用kvazaŭ连接的比较状语从句是将主句中被比较的成分与从句中的比较语等同起来。例如在“Ili amis sin reciproke, kvazaŭ ili estus fratoj.”一句中将nefratoj与fratoj等同起来，这种比较显然是不可能，所以从句谓语动词用假定式。

§ 14—18. 情况状语从句

La situaci adjektaj subpropozicioj

情况状语从句起主句中情况状语的作用。

1. 用从属连词ke连接的情况状语从句

这类从句揭示主句中带有相应前置词(kun, sen, anstataŭ, krom, escepte de或el)的指示词tio的具体内容,例如:

① Mia permeso estis ligita kun tio, ke vi gustate-mpe revenos. [你按时回来我才能准假。]

② Li foriris sen tio, ke oni tion rimarkis. [他在人们没有察觉的情况下离开的。]

③ Anstataŭ tio, ke ni vane atendas, pli bone estos tuj komenci la laboron. [与其我们白白地等待,不如马上开始工作。]

④ Nenio okazis krom tio, ke mi ricevis malgravan leteron. [除了我收到一封无关紧要的信之外,什么事也没有发生。]

⑤ La katastrofo devenis el tio, ke unu rado de la aŭto elfalis. [灾难来自于汽车上的一个轮子掉下来了。]

主句中指示词tio习惯上省略,这时前置词直接与ke连接在一起。例如: Li iris al vi, sen ke mi lin sendis. [他上你那儿去,不是我派的。]

从句中谓语动词可以用陈述式(例句见上),但在sen ke或sen tio ke后最好用假定式。例如: Li trairis la kadukan ponton, sen ke ĝi rompigus. [他走过那座摇摇欲坠的桥,好象它不会垮似的。]

用anstataŭ ke连接的从句,如果从句所述的内容是事实,谓语动词用陈述式;如果从句所述的内容不是事实,谓语动词用假

定式。例如：

① *Anstataŭ ke ĉiuj lernas diversajn lingvojn, ĉiuj ellernadu unu saman lingvon.* (Z) [大家学会同一种语言就行了，不必学许多种语言。]

② *Li babilis sence, anstataŭ ke ni lernus kune.* [他在闲聊，不跟我们一起学习。]

如果主句和从句的主语相同，前置词 *anstataŭ, krom, sen* 后面的从句可改为动词不定式结构。这时复合句变成了简单句。例如：

① *Li nenion faras krom manĝi.* [他除了吃，什么事也不做。]

② *Li foriris sen premi mian manon.* [他没有握我的手就走了。]

如果主句和从句的主语相同，可以用带 *ne* 的主动分词副词形式 (*ne -ante, ne -inte*) 代替 *sen ke* 连接的从句。例如：
Li foriris ne manĝinte (= sen ke li antaŭe manĝis).
[他没有吃就走了。]

2. 用关系代词连接的情况状语从句

这类从句提示带有相应前置词 (*kun, sen, anstataŭ, krom, escepte de* 或 *el*) 的指示词 *tiu, tio* 的具体内容。例如：

① *Jen li venis kun tiu, kiun ni atendas.* [看，他与我们等待的那个人一起来了。]

② *Ĉio ĉi rezultas el tio, kion mi ĵus eksplikis.* [这一切归结于我对那件事情的解释。]

§ 14—19 接续从句

La sekvantaj subpropozicioj

接续从句与前一分句整个句子发生关系，不是代替前一分句

中的句子成分，而是对前一分句内容作补充说明或作结论。它不回答任何问题，接续从句常用关系代词kio连接。kio有格的变化，要根据它在从句中的句法作用而定。例如：

① *Pro via fuŝo mi devas komenci ĉion de antaŭe, kio estas ege malagrabila por mi.* [由于你的捣乱，一切我得从头开始，这使我非常烦恼。]

② *Li faras ĉion laŭ sia propra kapo, kion oni ne povas laŭdi, ĉar li estas stultulo.* [他一切照自己所想的去做，对这一点人们不能称赞，因为他是一个笨蛋。]

③ *La kongreso estis tre grandioza, impona, kio faris al mi belan impreson.* [大会开得盛大隆重，给我留下了美好的印象。]

可以用kaj tio 替代接续从句中的kio，将接续从句改成联合关系的并列复合句，或者将接续从句独立，加上逗号，改成用tio连接的联合关系的并列复合句。这说明这种接续从句是并列复合句与主从复合句之间的过渡现象。所以G. Waringhien称这种从句为假从句(pseŭdo-subpropozicioj)。例如，例③可以改成：*La kongreso estis tre grandioza, impona, kaj tio (或 tio) faris al mi belan impreson.*

关系代词kiu用作关系形容词时，所连接的从句也属于接续从句。也可以用kaj tiu替代kiu，改为并列复合句。例如：*Ili eble rifuzos, ĉe kiu okazo (=kaj ĉe tiu okazo) ni devas jam difini nian sintenon.* [他们可能会拒绝，在这种情况下，我们应该确定我们的态度。]

§ 14—20 繁式复合句 La miksitaj kompleksaj frazoj

繁式复合句是由三个或三个以上的分句构成的复合句。这类

复合句中各分句之间的相互关系及其语法表示手段基本上与由两个分句构成的复合句相同，但它们在意义上与句法上是一个复合整体。根据各分句之间的相互关系，繁式复合句可以分为两大类：1. 带有数个从句的主从复合句；2. 带有从句的并列复合句。

1. 带有数个从句的主从复合句

根据从句的意义以及从句对主句的关系，这类主从复合句又可以分为四种：1.) 带有同等从属关系的主从复合句；2.) 带有非同等从属关系的主从复合句；3.) 带有递序从属关系的主从复合句；4.) 带有几种从属关系的主从复合句。

1.) 带有同等从属关系的主从复合句

在这种主从复合句中，几个从句都和同一个主句发生关系，并从同一角度来补充或说明主句中的一个成分或整个主句。对主句来说，从句都具有相同的句法功能，而从句之间的关系则是并列的。几个从句通常都用同样的从属连词或关系（或疑问）词与主句连接。这时，第二个从句可以省略从属连词或关系（或疑问）词。从句之间的并列关系可以用并列连词kaj, sed, aŭ等，也可以不用。例如：

① Mi vidis, ke li falis kaj lia vesto malpurigis. [我看见他摔倒了，他的衣服也弄脏了。]（第二个从句省略了ke）

宾语从句——并列关系——宾语从句

② Mi esperas, ke mia voko ne estos vana, sed ĝi baldaŭ eĉe resonos. (Z) [我希望我的呼唤不是徒劳的，而

是很快有回声。〕(第二个从句省略了ke)

③Mi petas vin, ke de la nuna momento vi ĉesu vidi en mi "majstron", ke vi ĉesu honori min per tiu titolo. (Z)〔我请求你们，从现在起再不要把我当作“大师”，再不要拿这种头衔加惠于我了。〕

如果从句用不同的从属连词或关系(或疑问)词与主句连接，从属连词或关系(或疑问)词都不能省略。例如：Mi ne scias, kio okazas al li, kie li estis kaj kien li veturos.〔我不知道他发生了什么事，他去过什么地方，将上哪里去。〕

2) 带有非同等从属关系的主从复合句

在这种主从复合句中，几个从句都和同一个主句发生关系，但它们是用来说明、补充主句中的不同成分，或从不同的角度来说明、补充句中的同一个成分或整个主句。各从句之间的关系是互相独立的。例如：

①La homo, kiu vin vizitis hieraŭ, diris al mi, ke li baldaŭ veturos al Parizo.〔昨天来看望你的那个人告诉我，他很快就要到巴黎去。〕(第一个从句是定语从句，说明la homo；第二个从句是宾语从句，起主句中所缺的宾语的作用。这两个从句说明、补充主句中的不同成分。)

②Kiam mi venis en la ĉambron, mi vidis, ke li skribas.〔当我来到房间时，我看见他在写字。〕(第一个从句是时间状语从句，说明主句中vidis这一动作的时间；第二个从句是宾语从句，表示是vidis的客体。这两个从句从不同的角度去

说明vidis这一成分。)

②Mi faros ĉion, kion mi promesis, kvankam mi estas tre okupita per aliaj laboroj. [虽然我忙于其他工作, 但我将做我所答应的一切事情。] (第一个从句是定语从句, 说明主句中的ĉion; 第二个从句是让步状语从句, 直接说明整个主句。)

3) 带有递序从属关系的主从复合句

这种主从复合句中, 只有第一个从句直接从属于主句, 以后的每一个从句都依次从属于其前的从句, 即第二个从句从属于第一个, 第三个从句从属于第二个……, 而每一个从句既是前一个句子的从句, 同时又是后一个句子的主句。直接从属于主句的第一个从句称为一级从句, 从属于一级从句的称为二级从句, 从属于二级从句的称为三级从句, 以下依此类推。例如:

①Mi sciis, ke li ne faros, kion li promesis. [我知道, 他答应过的事他是不会做的。] (ke 连接的是宾语从句, 系一级从句, kion 连接的是宾语从句, 系二级从句。)

②Estas necese, ke oni ĉiam diru al ili, ke ili ne fumu por la sano. [有必要告诉他们, 为了健康, 他们不要抽烟。] (第一个ke连接的是主语从句, 系一级从句; 第二个ke连接的是宾语从句, 系二级从句。)

4) 带有几种从属关系的主从复合句

这种主从复合句就是将上述带有同等从属关系、非同等从属

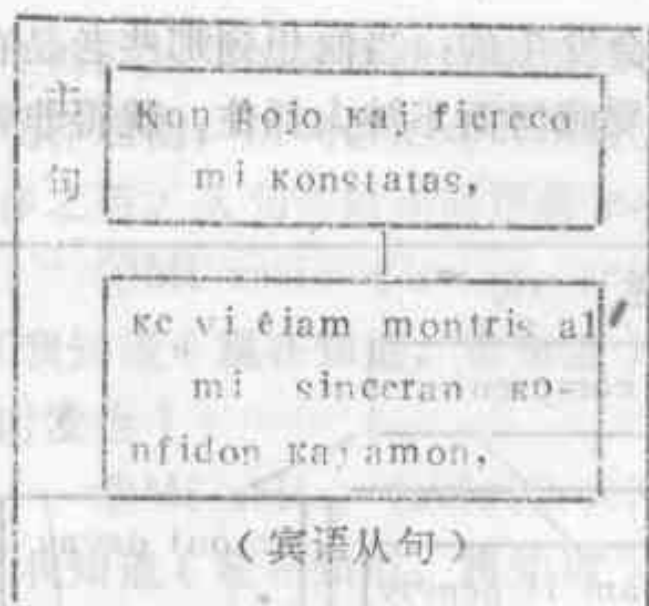
关系或带有递序从属关系的主从复合句结合在一起。例如：Kiam mi pensas, ke la tempo pasinta neniam revenos kaj ke mian estontan servadon la patrolando bezonos, mi decidias, ke mi pli pene lernos kaj laboros ĉiutage.
 [当我想到过去了的时间一去不复返和我还要为祖国服务的时候，我下定决心，我每天要努力学习和工作。]

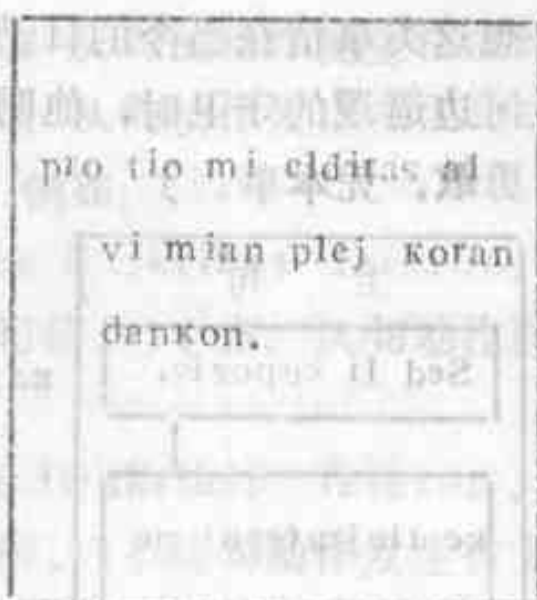
2. 带有从句的并列复合句

有一种并列复合句，它们的一个或几个分句又各自带有一个或几个从句，而从句在意思与结构上都只从属于并列复合句的某一个分句，而不是与整个复合句发生关系。这种复合句中，作为主句的各分句是并列关系，而从属关系是在并列关系之下。例如：

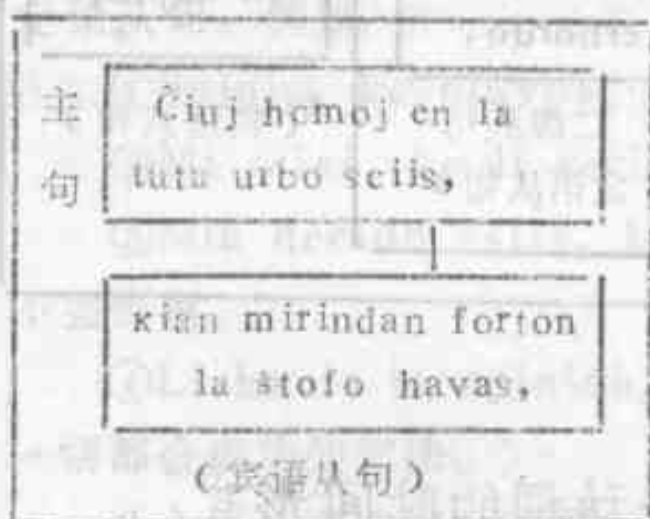
①Kun ĝojo kaj fiereco mi konstatas, ke vi ĉiam montris al mi sinceran konfidon kaj amon, kaj pro tio mi eldiras al vi mian plej koran dankon. (Z) [我感到高兴，也感到骄傲，你们确实一直对我表示了真挚的信任和友爱，因此，我向你们致以最衷心的感谢。]

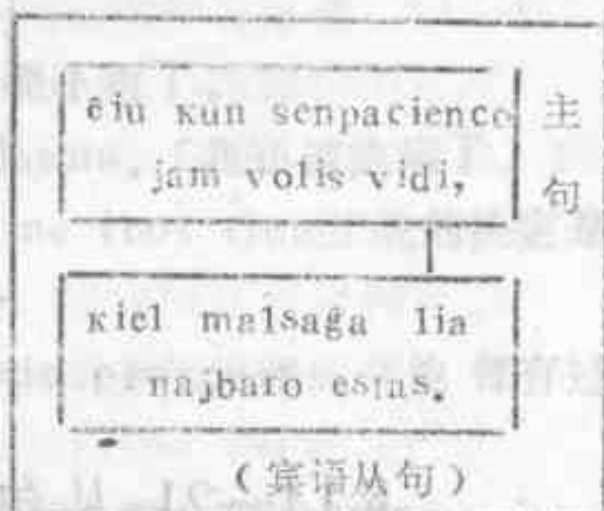
kaj

② Ĉiuj homoj en la tuta urbo sciis, kian mirindan forton la ŝtofo havas, kaj ĉiu kun senpacience jam volis vidi, kiel malsaga lia najbaro estas. [全王国的人都已听说关于魔布的事。他们都迫不及待地想了解他们的邻居有多么愚蠢。]

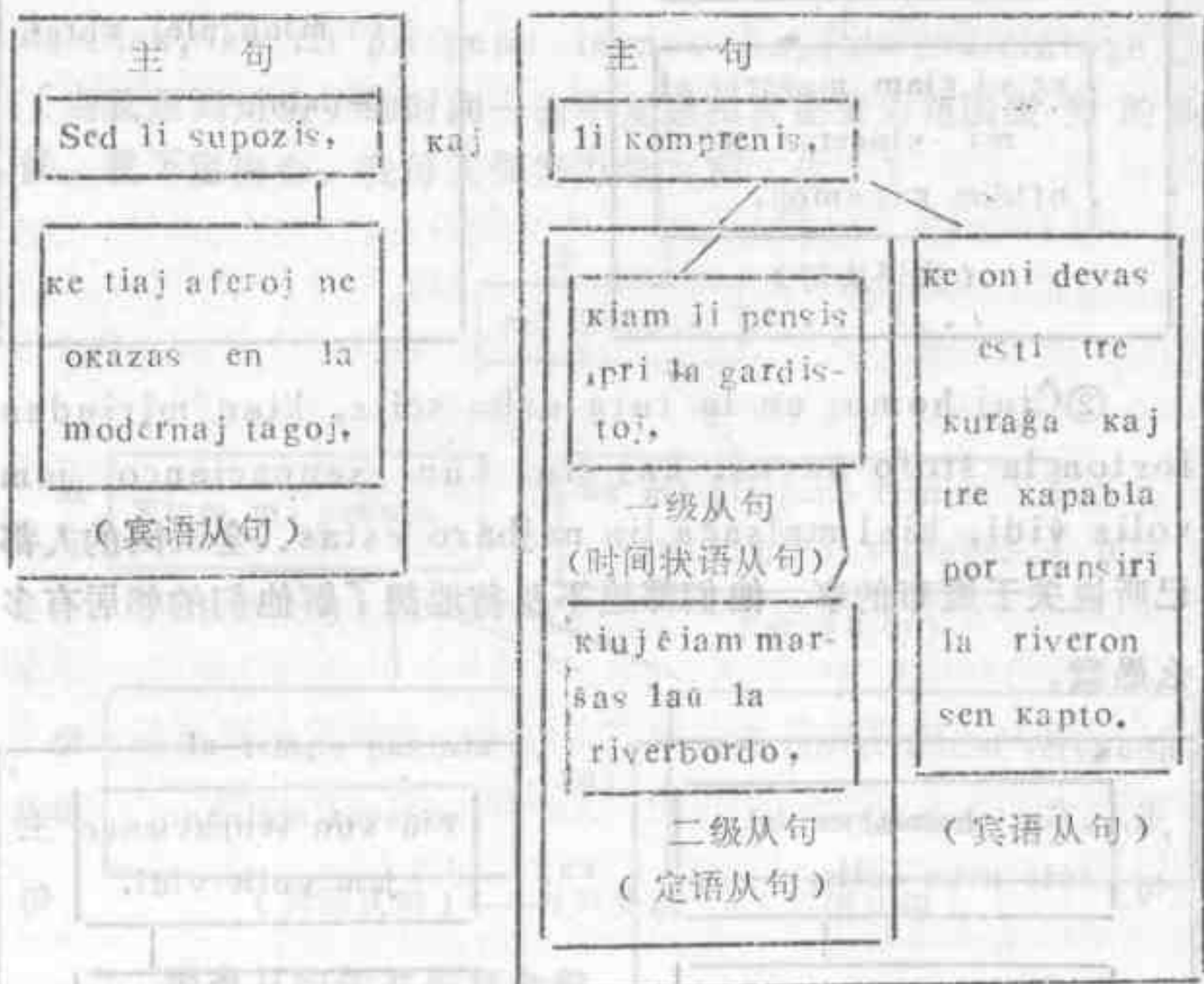

kaj

在带有从句的并列复合句中，如果一个分句带有几个从句，从句之间的关系也可能是同等从属关系或非同等从属关系，或者是递序从属关系。例如：Sed li supozis, ke tiaj aferoj ne okazas en la modernaj tagoj, kaj ĉiam li pensis pri la gardistoj, kiuj ĉiam marŝas laŭ la riverbordo, li komprenis, ke oni devas esti tre kuraga kaj tre kapabla por transiri la riveron sen kapti. [可是，他猜

想这类事情在当今的日子里是不会发生的；当他想到那些老是在河边巡逻的守卫时，他明白了，要渡河而不被人抓住，就得非常勇敢，凭本事。〕

§ 14—21 从句谓语动词的时间形式

从句谓语动词的时间与主句谓语动词的时间的关系有两种方式：相对时和绝对时。

1. 相对时 (relativaĵ tempoj)

相对时是指从句谓语动词的动作以主句谓语动词的动作所进行的时间为计算起点。不管主句谓语动词用什么时间（现在时、过去时或将来时）形式，如果从句的动作与主句的动作是同时发

生的，从句的谓语动词就用现在时形式；从句的动作发生在主句动作之前，从句谓语动词用过去时形式；从句动作发生在主句动作之后，从句谓语动词用将来时形式。例如：

① Mi sciis (scias, scios), ke li skribas leteron.
〔我知道（现在知道，将知道）他正在写信。〕（主、从句动作同时发生）

② Mi sciis, (scias, scios), ke li skribis leteron.
〔我知道（现在知道，将知道）他写了信。〕（从句动作发生在主句动作之前）

③ Mi sciis (scias, scios), ke li skribos leteron.
〔我知道（现在知道，将知道）他将写信。〕（从句动作发生在主句动作之后）

相对时用于下列从句：

1) 用从属连词ke连接的主语从句、宾语从句、表语从句、定语从句。例如：

① Ŝajnis, ke pluvos. 〔好象要下雨了。〕

② Mi scias, ke li estis malsana. 〔我知道他病了。〕

③ Mia decido estis, ke mi ne iros tien. 〔我的决定是不去那里。〕

④ Li havis la opinionon, ke ĉio prosperos. 〔他曾有过一切都会成功的想法。〕

2) 用从属连词ĉu或疑问词连接的各种从句。例如：

① La problemo estas, ĉu li helpos. 〔问题是他是否会给予帮助。〕

② Estis (dube, kiam) li venos. 〔他什么时候来还拿不准。〕

③ Mi ne scias, kion li deziras fari. 〔我不知道他想要干什么。〕

3) 主句的指示词tio前有前置词pri, je, al, de, ĉel 或

[kan, 而后面跟着的是用ke连接的从句。例如:

①Mi gojas, ke vi venos. [你要来, 我很高兴。] (主句省略了pri tio)

②Mi kalkulis je tio, ke v min helpos. [我估计到你会帮助我的。]

③Ĉiuj aklamis al tio, ke li mem arangos la aferon. [所有的人都高兴他亲自来安排这件事。]

2. 绝对时 (absolutaj tempoj)

从句谓语动词的时间不是以主句谓语动词的时间为准, 而是以说话时刻为标准, 动词的这种时间叫做绝对时。从句谓语动词用现在时形式, 表示动作发生的时间与说话时刻相吻合; 用过去时形式, 指动作发生在说话时刻之前; 用将来时形式, 指动作发生在说话时刻之后。例如: Mi iros tien, de kie vi venis.

[我将到你来的那个地方去。] 例句中, 从句中的动词venis是过去时, 表示从句的动作在说话之前已经发生。

如果从句谓语动词的时间形式与主句谓语动词的时间形式相同, 也可以表示同一时间性。例如: Li kuris, kiel li povis. [其他尽力奔跑。]

绝对时用于下列从句:

1) 用关系代词连接的各种从句。例如:

①Tiu, kies portreton vi montris, estas mia fratino. [你给我看的照片上的那个人是我的妹妹。]

②Mi ne konas tiun, kiu vin vizitis hieraŭ. [我不认识昨天来看望你的那个人。]

③Kion oni volas, tion oni povas. (Z) [有志者事竟成。]

2) 各种状语从句 (详见 §14—8 ~ §14—18)。例如:

①La infano ploras, car iu lin batis. [那个小孩在哭, 因为有人打了他。]

② *Mi vidas nenion, kvankam cio estas luma.* [虽然光线很好, 我什么也看不见。]

③ *Se la vetero estos bela, ni iros promeni.* [如果天气好, 我们将去散步。]

第十五章 直接引语和间接引语

§ 15—1 直接引语

La rekta parolo

把别人或自己的原话原封不动地引出来，叫做直接引语。直接引语要放在引号内或破折号后。引语的第一个词的第一个字母要大写。在引用原话时，可以附加一定的词语，这种附加的词语，叫做引用者的话。例如：Li diris: “Mi ne volas.” [他说：“我不愿意。”] Mi ne volas是直接引语，Li diris是引用者的话。

引用者的话可以放在直接引语的前面、中间或后面。

1. 引用者的话放在直接引语的前面时，其后面要用冒号；如果直接引语从新的一行开始，它的前面用破折号，不用引号。例如：

①Li diris: “Mi estas laca.” [他说：“我累了。”]

②Li daŭrigis:

—Vi konas la kaŭzon de mia malĝojo...

[他继续说：“你知道我苦恼的原因……”]

2. 引用者的话在直接引语的中间时，引用者的话的前、后两端各用逗号和破折号分开；如果前面的引语含有疑问或感叹的意思，则引用者的话前面的破折号之前要用问号或感叹号；如果直接引语是在引号中间，引用者的话的前后两端用逗号分开。这三种情况的后一部分直接引语以小写字母开头。如果引用者的话前面的引号里引语是一个句子，引用者的话后面要用句号，后一部分引语以大写字母开头。例如：

①—Mia sinjoro, —si ekparolis, —tre urga afero devigas min veni ĉi tien...

〔——老爷，——她开口说，——我到这里来有非常要紧的事……〕

②—Ajla! —ripetis la virino surprizite, —kial?

〔“阿依娜！”那女人惊异地重复道。“为什么？”〕

③“Ligita”, li serioze aldonis, “kun fingringo”. (Z)

〔他严肃地补充了一句：“与顶针连起来了。”〕

④“Kelkajn centojn da funtoj?” diris la kliento. “Kaj mi foruzadis milojn!” (Z)

〔“几百磅？”顾客说道。“而我用了几千！”〕

⑤“Ho, jes”, si respondis kun gaja rideto... (Z)

〔“啊，是的，”她愉快地笑着回答。〕

引用者的话放在直接引语的中间或之后时，都以小写字母开头。

§ 15—2 间接引语

La nereakta parolo

用自己的话转述别人的话，叫做间接引语。间接引语用宾语从句表示，一般用从属连词ke连接；如果直接引语是问句，改为间接引语时，则用同样的疑问词连接。引用者的话是主句。将直接引语改为间接引语时，要去掉冒号和引号，直接引语中的人称代词或物主代词要作相应的改变，但动词的时和式不变。如果引用者的话在直接引语的后面，改直接引语为间接引语时，应把引用

者的话放在间接引语的前面。例如：①

直接引语

间接引语

- ① Li diris: "Mi estas laca." [他说: "我累了。"] Li diris, ke li estas laca. [他说他累了。]
- ② Mi ne demandis lin: "De kie vi estas?" [我没有问他: "你是哪里人?"] Mi ne demandis lin, de kie li estas. [我没有问他: "他是哪里人。"]
- ③ Vi diris: "Mi redonos al vi la libron." [你说: "这本书我将还给你。"] Vi diris, ke vi redonos al mi la libron. [你说过你要把这本书还给我。]
- ④ Pri vi Petro diris: "Li forveturis Parizon." [彼得谈到你时说: "他去巴黎了。"] Pri vi Petro diris, ke vi forveturis Parizon. [彼得谈到你, 说你去巴黎了。]
- ⑤ "Mi havas la libron." mi respondis. ["我有这本书", 我回答说。] Mi respondis, ke mi havas la libron. [我回答说我有这本书。]
- ⑥ Li diris al mi: "Tio estas ne grava por vi." [他对我说: "这对你来说不重要。"] Li diris al mi, ke tio estas ne grava por mi. [他对我说, 这对我来说不重要。]
- ⑦ Li plendis: "Mia amiko ne redonis al mi mian libron." [他埋怨说: "我的朋友没有把我的书还给我。"] Li plendis, ke lia amiko ne redonis al li lian libron. [他埋怨他的朋友没有把他的书还给他。]
- ⑧ Li diris al mi: "Donu al mi la libron." [他对我说: "请把那本书给我。"] Li diris, ke mi donu al li la libron. [他说要把那本书给他。]

⑨Li diras, " Mi estus felica, se mi estus sana. [他说: "要是我身体健康, 我会幸福的。"]

Li diras, ke li estus felica, se li estus sana. [他说他的身体健康的话, 他会很幸福的。]

⑩Li demandis min: "Cu vi scias?" [他问我: "你知道吗?"]

Li demandis min, cu mi scias. [他问我知不知道。]

第十六章 无主语句和省略句

§ 16—1 无主语句

La sensubjektaj propozicioj

句中没有主语、并且不可能有主语的句子叫做无主语句。

无主语句有下列几种：

1. 表示气象方面现象的动词做谓语 如 *pluvi* [下雨]，*venti* [刮风]，*neĝi* [下雪]，*hajli* [下冰雹]，*fulmi* [闪电]，*tondri* [打雷]，*frosti* [结冰]；*tagiĝi* [天亮]，*vesperi* [夜幕来临]，*nokti* [天黑] 等。这些动词称为无人称动词。例如：

① *Ekpluvas!* [下雨啦！]

② *Morgaŭ ne pluvas.* [明天没有雨。]

③ *Kial rapidi? Apenaŭ tagiĝas!* [干吗要这么赶急？天还没亮呢！]

【注】汉语里常说：“天下雨（下雪、打雷）”，而世界语里却不能说：*La ĉielo pluvas (neĝas, tontras)*，而应该说：*Pluvas, Neĝas*，或 *Falas pluvo (neĝo)*。但世界语里可以说：*La ĉielo nubigas*，[天阴了。]

2. 表示人体的感觉 例如：

① *Estas varme al mi.* [我很热。]

② *Ĉi tie estas varme kaj komforte.* (Z) [这里暖和而且舒服。]

3. 表示适宜性 当后面没有主语从句时，*estas bele* (*dece, inde, necese, bezone, dezirinde, eble* 等) 就表

示适宜性。例如：*Ĉarme kaj bele estis en la malnova bieno.* (Z)〔旧庄园里迷人而美妙。〕

4. 用动词不定式表示严格的命令的句子里，没有主语。例如：*Ne kraĉi teren!*〔不准随地吐痰！〕

5. 在感叹句、疑问句中，用不定式做谓语时，没有主语。例如：*Kion fari?*〔怎么办？〕

6. 动词*temas*表示“论题是，问题是”的意义时，没有主语。例如：*Ne temas pri konsilo, sed pri ordono.*〔现在谈的不是劝告，而是命令。〕

§ 16—2 省略句

La elipsaj propozicioj

凭借一定的语言环境，可以省略句中的一个或几个成分而保持句子原意不变。这种省去某种或某些成分的句子叫做省略句。例如：*Kion vi legas? — Gazeton.*〔“你在读什么？”——“杂志”。〕“*Gazeton*”就是一个省略句。省略句不仅不影响语意的表达，而且能够增强语言的表达效果，使语言经济而明快。

省略句中省略的成分是很明显的，凡是省略的成分都可以被添补出来，使省略句变成完全句。例如，上面一句就省略了*mi legas*，如果需要的话，可以把*mi legas*添补上去，就“恢复”成为一个完全句：*Mi legas gazeton.* 省略句广泛运用在口语中、文艺作品的对话中。

常省略的句子成分有（为了说明问题，我们将省略的成分写在括号里）：

1. 主语

1) 在答话中，常省略主语。例如：“*Kion vi faras?*” “(Mi) Legas.”〔“你在干什么？”“读书。”〕

2) 在带主语从句的主从复合句中，主句中有时省略做主语的指示词。例如：Bone ridas (tiu), kiu laste ridas. [谁笑在最后，谁笑得最好。]

3) 第二人称命令式常省略主语vi。例如：(Vi) Donu al mi la libron. [请你把那本书给我。]

2. 谓语动词或系词

在下面几种场合中，经常省略谓语动词或系词。

1) 答话中，不再重复谓语动词。例如：

— Vi donu al ŝi la eblon labori.

— Mi, (donas) al ŝi, la eblon labori? Sed kiamaniere, mia kara? (Z)

— 你应该给她工作的机会。

— 我，给她工作的机会？但是，亲爱的，怎样给？

2) 谚语中常省略系词estas。例如：

① Ĉiu sezono (estas) kun sia bono. (Z) [一年四季，各有其利。]

② Akvo kura (estas) akvo pura. [流水不腐。]

3) 在比较状语从句中，例如：

① Li tremas kiel aŭtuna folio (tremas). (Z) [他象秋天的树叶那样战栗。]

② Li amas lin, kiel patro filon (amas). [他象父亲爱儿子一样爱他。]

4) 在确定某物在某地或某时存在的描述句中，例如：

① Sur la strato, (estas) bruo kaj tumulto. [街上一片喧闹声和骚乱。]

② En la palaco, (estas) dezerto kaj silento. [宫殿里一片荒芜，寂静。]

5) 在带主语从句的主从复合句中，主句的表语用副词形式时，常省略系词esti。例如：

① Ne mirinde (estas), ke oni ne elektis lin. [大家不选他是不足为怪的。]

② (Estis) Tre malofte, ke vi raportistoj gastis ĉe ni kamparanoj. [你们记者在我们农民家做客,这是少有的。]

6) 诗歌中,当esti是现在时estas形式时,可以省去estas,用倒装表示省略。例如: Glora (estas) la celo, sankta (estas) l' afero! (Z) [目的光荣,事业神圣!]

7) 如果主句和从句的主语、谓语相同,前置词anstataŭ, krom后可以省略谓语动词。例如:

① Mi parolis kun Maria anstataŭ (paroli) kun ŝia fratino. [我与玛丽娅谈过,而没跟她的妹妹谈。]

② Nenion mi skribis krom (skribi) mallongan leteron. [除写了一封短信外,我什么也没写。]

3. 主语和谓语 (或系词)

主语和谓语省略后,常以宾格或前置格表示该句不是感叹句,而是一个只说出了主要部分的句子。例如:

① (Vi prenas) Ĉion, kion vi volas, nur ne tion! (Z) [你想要的一切都可以拿,就是不能拿那个东西。]

② Hodiaŭ (vi venas) al mi, morgaŭ (mi venos) al vi. (Z) [今天上我这儿来,明天上你那儿去。]

【注】省略句中只有在下面两种情况下用宾格:

1. 省略的主语、谓语是: mi (oni) esprimas, donas, prezentas, volas, deziras...

2. 宾格是由前面一个句子引出来的。例如: Mi vidis ion. — Kion (vi vidis) ? [我看见了一个东西。——什么东西?]

主语和谓语 (或系词) 的省略常用于下述场合:

1) 在表示感谢、祝愿、道贺等句子中,例如:

① (Mi esprimas al vi) Saluton! [你好!]

② (Mi deziras al vi) Bonan matenon! [早上好!]

2) 在对话中, 例如:

— Kio li estas? [“他是干什么的?”]

— (Li estas) Instruisto. [“教师。”]

在答话中只说出问及的定语, 例如:

— Kiu lernanto estas pli diligenta? [“哪位学生比较用功?”]

— Tiu (lernanto estas pli diligenta). [“那位。”]

3) 在并列复合句中, 例如: Mi ne atendis vin, sed sin (mi atendis). [我不是等你, 而是等她。]

4) 让步状语从句中, 如果主句和从句的主语相同, 从属连词kvankam后可以省略li (si, ĝi, ili) estas, 也可以省略主句的主语和谓语。例如:

① Tiu varo, kvankam (ĝi estas) kara, ne estas bona. [那个商品虽然很贵, 但不好。]

② Fine, kvankam (li venis) malfrue, li venis. [虽然晚, 但他最后还是来了。]

用ĉu...ĉu...连接的让步状语从句, 也常省略主语和谓语 (见 § 14—13)。

从属连词eĉ se后面可以省略ĝi estas (见 § 14—13)。

5) 条件状语从句中, 如果主句和从句的主语相同, 从句中可以省去li (si, ĝi) estas (见 § 14—12)。

6) 比较状语从句中, 主语和谓语被省略 (见 § 14—17)。

7) 用ĉar连接的原因状语从句, 如果主句和从句的主语相同, ĉar后可以省略主语和系词 (见 § 14—10)。

4. 主语、谓语和宾语

在答话中省略主语、谓语和宾语, 只保留状语。例如:

— Kie vi vidis lin? [“你在什么地方看见他的?”]

— (Mi vidis lin) En parko. [“在公园里。”]

有时，省略句中省去的部分是前一句话里讲过的东西。例如：

——Mi jam longe ne vidis vin! [“好久没见了！”]

——Same mi (jam longe ne vidis vin). [“我也一样(好久没见你了)。”]

第十七章 词序 LA VORTORDO

§ 17—1 概 述

句子成分在句中所处的顺序叫做词序。例如：Mi legas libron. [我读书。] 这个句子的词序是“主语—谓语—宾语”。

汉语的词序比较固定，而世界语的词序是比较自由的。因为宾格词尾-n能使人们识别出各种句子成分。但世界语的词序要遵守“意思清楚、音调优美”的原则。世界语的各种句子成分通常有自己习惯的位置，这种位置顺序叫做正装词序。这种词序符合思维的自然顺序。世界语正装词序安排的总原则是：有直接关系的句子成分应尽可能互相靠近。世界语的正装词序是：主语—谓语—宾语。定语、状语位于它们所修饰的词的前面或后面。

有时为了强调某一句子成分，需要改变原来的正装词序，这种改变过的词序，叫做倒装词序。句首是最强调的地方，但不适用于主语，因为主语习惯上常放在句首。另外一个强调的地方是在句末，单音节词放在句末更是一种强调。但这种强调方法不适用于单音节的人称代词的宾格形式：min, vin, lin, sin, gin, nin。

§ 17—2 主语和谓语的位置

1. 主语通常位于谓语前面 例如：

①Mi legas. [我读书。]

② *Mia frato estas instruisto.* [我兄弟是教师。]

2. 如果要强调主语, 可用下述方法

1) 如果主语是人称代词, 可以把人称代词放在谓语后面。

例如: *La aferon aranĝis mi.* [是我安排的这件事。]

2) 如果复合句中第二个分句的主语是名词, 也可以放在谓语后, 表示强调主语。例如:

① *Mi atendis Petron, sed venis lia frato.* [我等的是彼得, 而来的却是他兄弟。]

② *Mi ne esperis, ke min akceptos tie ĉi konatoj.* [我没有想要熟人在这里接待我。]

3) 如果主语是名词, 可以在主语前加上系词 *esti* 构成一个分句, 而后面跟一个用 *kiu(i)* 代替原来的主语而构成的定语从句。例如: *Paŭlo aranĝis la aferon.* [保罗安排了这件事。] 这一句可以改为 *Estis Paŭlo, kiu aranĝis la aferon.* [安排这件事的是保罗。]

3. 要强调谓语, 可以把它放在主语前面。例如: *Kuregis la knabo per sia tuta forto, sed li ne povis atingi la papilion.* [小男孩用尽全力奔跑, 但他追不上那只蝴蝶。]

把做主语用的人称代词放在动词命令式后面是多余的, 因此不讲: ① *Venu li!* ② *Iru ni!* 应该讲: ① *Li venu!* ② *Ni iru!* 在这种情况下, 如果要强调谓语动词, 可以用 *ja* 或 *do* 表示。例如:

① *Li venu ja!* [让他来吧!]

② *Ni iru do!* [我们得走了!]

4. 引用者的话位于直接引语之中或之后时, 引用者的话中的主语如果是名词, 就位于谓语之后。例如:

① — *Venu!* — *diris Petro,* — *Mi montros al vi la libron.* [“你来!”彼得说, “我把这本书给你看看。”]

② “*Vi estas prava*”, *diris la knabino*. [那女孩说：“你是对的。”]

如果主语是人称代词，则它应放在谓语之前。例如：

① “*Vivuj!*” *ili kriis unuanime*. [他们齐声喊：“万岁！”]

② “*Mi konsentas, —li diris, —via propono estas tre bona.*” [“我同意。”他说道。“你的建议非常好。”]

§ 17—3 宾语的位置

1. 宾语一般放在谓语后面。例如：*Li legas libron*. [他正在读书。]

2. 人称代词做宾语可以放在谓语的前面。这种词序是正装词序。例如：*Mi ilin vidis*. [我看见他们了。]

3. 动词复合谓语中，动词不定式的宾语如果是人称代词，它应放在动词不定式的前面。例如：*Mi volas lin vidi*. [我想见他。]

动词不定式的宾语如果是名词，则不可放在动词不定式的前面。例如：*Mi volas vidi la knabon*. [我要见那男孩。]

4. 动词复杂时中，分词形容词要求的宾语如果是人称代词或指示代词，它们应放在分词形容词的前面。这样使句子更优美。例如：

① *Se mi estus lin vidinta*. [如果我见到他该多好。]

② *Se mi estus tion sciinta*. [要是我知道那件事就好了。]

5. 句中同时有直接宾语和间接宾语，其顺序是：短的在前，长的在后。例如：

① *Mi donis al la knabo multajn interesajn librojn*. [我给了男孩许多有趣的书。]（间接宾语在前）

② *Mi diris tion al lia frato.* [我把这件事告诉了他的弟弟。] (间接宾语在后)

为了避免歧义,有时可将间接宾语放在直接宾语前面。比较:

① *Oni forprenis de la virino la infanon.* [人们从那个女人手里夺走了孩子。] (间接宾语)

② *Oni forprenis la infanon de la virino.* [人们夺走了那个女人的孩子。] (定语)

6. 用数词表示的宾语,要放在主语之前或谓语之后,不能放在主语和谓语之间。例如: *El la kvar pomoj, unu mi manĝis kaj tri mi kunportis.* [四个苹果,我吃了一个,带走了三个。]

7. 要强调宾语,可以将它放在主语和谓语的前面。

① *La verdan stelon li portis.* [他带了一枚绿星章。]

② *Uzi tion ni devas ĉiam eviti.* [我们应该永远避免使用那个东西。]

§ 17—4. 表语的位置

1. 一般情况下,表语在连系动词后面。例如: *Li estas laboristo.* [他是工人。]

2. 要强调表语,可以将它放在主语和连系动词的前面。例如: *Feliĉa estas nia vivo.* [我们的生活幸福。]

§ 17—5 定语的位置

1. 一致定语一般放在被说明的名词前面。如果定语所修饰的名词带有冠词 *la*, 定语应放在 *la* 与名词之间。例如: *La interesa libro estas mia.* [那本有趣的书是我的。]

2. 用连词 *kaj* 连接起来的两个一致定语,放在被说明的名

词后面。例如：Li estas homo malgrandanima kaj ege avara. [他是一个小心眼而又非常贪财的人。]

3. 一致定语后面带有其他补充成分时，它应放在被说明的名词后面。例如：

① Li estas homo plena de fortoj. [他是一个精力充沛的人。]

② La letero estas sur tablo kovrita de tablotuko. [信放在盖有台布的桌子上。]

4. 在某些习惯用语中，一致定语放在被说明的名词后面。例如：lingvo internacia [国际语]

5. 在呼语中，一致定语放在被说明的词后面。例如：patro mia [我的父亲]；kara mia [我亲爱的]。

6. 要强调定语，可以将它放在被说明的名词后面。例如：Tio estas supozo absurda. [那是荒谬的设想。]

§ 17—6 宾语补足语的位置

1. 宾语补足语不能放在宾语和说明宾语的冠词或指示代词之间。例如：Mi vidis la knabojn ludantaj (或 Mi vidis ludantaj la knabojn.) [我看见那些孩子在玩耍。] 不能讲：Mi vidis la ludantaj knabojn.

2. 要强调宾语补足语，可以将它放在主语和谓语的前面。例如：Prezidanto oni lin elektis. [大家选他当主席。]

§ 17—7 状语的位置

1. 副词状语一般放在被修饰的词的前面。例如：

① Ŝi bele kantas. [她唱歌唱得很动听。]

② Nia urbo estas tre granda. [我们城市非常大。]

2. 动词复合谓语中, 修饰动词不定式的副词状语应放在不定式的前面 例如: *Mi ne povas bone distingi.* [我不能很好地区别。]

3. 在动词复杂时中, 说明分词形容词的副词状语, 应放在分词形容词的前面。例如: *Li estas ege ofendita.* [他受到了极大的侮辱。]

4. 非副词状语(即充当状语的前置词短语), 特别是当这种状语比较长时, 一般放在宾语(或谓语动词)之后。例如:

① *Li skribas per krayono.* [他用铅笔写字。]

② *Mi aĉetis la libron por mia filino.* [我给我的女儿买了一本书。]

如果宾语较长, 非副词状语较短, 可以将状语放在宾语的前面。例如: *Li aĉetis por mi kelkajn librojn.* [他给我买了几本书。]

5. 要强调状语, 可以将它放在主语和谓语的前面。例如:

① *Bele ŝi kantas.* [她唱歌唱得很动听。]

② *En la ĝardeno tio okazis.* [那件事是在花园里发生的。]

第十八章 标点符号

LA INTERPUNKCIOJ

§ 18—1 概 述

标点符号是一种书写的手段。它用来表示各句之间或各句子成分之间的关系，使其思想清楚明确，易为读者所理解。

世界语的标点符号有：1. 句号（.）2. 逗号（,）3. 分号（;）4. 冒号（:）5. 感叹号（!）6. 问号（?）7. 省略号（...）8. 破折号（—）9. 连字符（-）10. 引号（“ ”、‘ ’、《 》）11. 括号（（ ）、[]、< >）12. 字母省略符（'）13. 星号（*）

§ 18—2 标点符号的用法

1. 句号（punkto）

1) 用在句子的末尾，表示句子的结束。读时，在句号的地方语调下降，有明显的停顿。例如：

① Pluvas. [下雨。]

② Mi ne povas eliri, ĉar mi ne havas pluvombrelon.
[因为我没有雨伞，所以我不能出去。]

③ Malfermu la fenestron. [把窗户打开。]

2) 用在缩写词的后面。例如：t. e. (tio estas) [那就是]；vd. (vidu) [参阅]；Dr. (doktoro) [博士]。

但缩写词在下列情况不用句号：

(1) 缩写词保留有词尾。例如：E-o或Esp-o (Espera-

nto)〔世界语〕；D-ro或Dro (doktoro)〔博士〕；Nro (numero)〔号码〕。

(2) 口语中只读字母名称的缩写词。例如：ĈEL (读做ĈO E LO, 即Ĉina Esperanto-Ligo)〔中华全国世界语协会〕；EPĈ (读做E PO ĈO, 即El Popola Ĉinio)〔《中国报道》杂志〕。

(3) 很多人用缩写词K (kaj)时, 不用句号。

2. 逗号 (komo)

逗号用途广, 有逗号的地方, 读时有短促的停顿。逗号的主要用法有:

1) 用来分隔呼语。如果呼语在句子中间, 呼语前后要加逗号, 与句子其他成分隔开。例如:

①Kamarado Li, venu ĉi tien!〔李同志, 请到这里来。〕

②Venu, kara, ĉi tien.〔亲爱的, 到这里来吧。〕

2) 将同位语与句中其他成分分隔开。例如:

①Parizo, la urbo de la lumo, estis malluma ĉi-nokte.〔巴黎, 这个光明的城市, 今晚却是一片黑暗。〕

②Jen estas mia amiko, la kuracisto.〔这就是我那位当医生的朋友。〕

但名称语前不加逗号, 例如: La lingvo Esperanto estas facile ellernebla.〔世界语这种语言是容易学的。〕

3) 用来分隔插入语。例如:

①La libro, por paroli sincere, ne plaĉas al mi.〔老实说, 我不喜欢这本书。〕

②Laŭ mi, vi estas prava.〔依我看, 你是对的。〕

4) 用来分隔无连接词连接的同等成分。例如:

①Petro, Paŭlo kaj Karlo estas amikoj.〔彼得、保尔和卡尔是朋友。〕

②Ŝi estas juna, bela, afabla virino.〔她是一位年轻、

漂亮、和藹的女人。〕

【注一】如果第一个定语同时说明第二个定语和名词，即说明后面的词组，两个定语之间不用逗号分隔。例如：belega verda kampo〔美丽的绿色田野〕。

【注二】用连词*kaŭ*，*nek*，*aa*，*sed*连接的同等成分之间不用逗号分隔。例如：Nek mi nek vi，〔既不是我，也不是你。〕；Dekstren aa maldekstren，〔向右或者向左。〕；homo malforta sed sana〔乏力的但又健康的人〕。

5) 分词副词状语在句首，或者非分词副词状语在句首，特别是这种状语较长时，其后要用逗号隔开。例如：

① *Trovinte pomon*, mi ĝin manĝis. (Z)〔我发现了苹果，就把它吃了。〕

② *Post multaj tagoj*, li fine venis.〔过了好多天，他终于来了。〕

6) 分词形容词短语做定语，并位于被说明词之后时，它的前面要加逗号。如果分词形容词短语在句子中间，它的前后都要加逗号隔开。例如：La kastelon, forbruligitan de la turkoj en la jaro 1534, oni rekonstruis en 1688.〔土耳其人1534年烧毁的城堡，在1688年又重建了。〕

7) 复合句各分句之间要用逗号隔开(例句见复合句部分)。

【注】如果用关系代词连接的从句位于主句之后，而且主句里又省略了相呼应的指示词，这时从句前可省略逗号。例如：Faru kion mi ordonis.〔按我吩咐的去做吧。〕

8) 在数学中，逗号用来分隔整数和小数。例如：3,5 (tri kaj kvin dekonoj)。

3. 分号 (punktokomo)

分号表示的停顿比逗号长，比句号短。分号后面句子的第一个字母用小写。

1) 用来分隔逻辑上有联系的两个句子。例如：“Vi ludas; mi vin petas, batu forte; mi timas, ke vi faras kun mi ŝercojn.” (Z)〔“你在演奏；我请你敲重些；我怕你在

跟我开玩笑。”}

3) 两个句子之间，第二个句子不是用关系代词，而是用指示代词或人称代词与第一个句子发生联系，这时两个句子之间要用分号隔开，例如：

① En la unua etaĝo estas ĉambro de Karlo; en ĝi nun neniu loĝas. [卡尔的房间在一楼；现在里面没有人住。]

② Vi demandas min pri sinjoro X; sed tiun mi ja ne konas. [你问我X先生的情况；可我确实不认识他。]

4. 冒号 (dupunkto)

1) 用在直接引语前。例如：Li diris: “Mi ne volas iri.” [他说：“我不想去。”]

但是直接引语在句首或句中时，不用冒号。

2) 用在列举的事物之前。例如：Li aĉetis multajn frandaĵojn; kukon, marcipanon, torton ktp. [他买了很多好吃的东西：糕点、杏仁酥、大蛋糕等。]

3) 用来解释前文，即后边的句子补充说明或揭示第一个句子所谈的内容，或后边句子的内容是第一个句子内容的根据或原因。例如：

① Mi ankoraŭ la lastan fojon admonas vin; laboru ĉiam en plena unueco, en ordo kaj konkordo. (Z) [我还要向你们作最后一次忠告：永远要团结一致、步调一致、和谐一致地进行工作。]

② Mi ŝatas Esperanton; ĝi estas ponto de amikeco. [我喜欢世界语；它是友谊的桥梁。]

4) 用在指出前一句子的结果的句子前面。例如：Iru kaj rigardu; vi vidos, ke... [你去看看吧；你会看到……]

5) 数学中用冒号表示除法。例如：16 : 4 = 4 [十六除以四等于四。]

5. 问号 (demandosigno)

问号用在疑问句的后面。例如：

- ① Ĉu vi venos? [你来吗?]
- ② Kio estas tio? [那是什么?]
- ③ Ĉu li skribis, kiam li venos? [他写了他什么时候来吗?]

如果主句本身不是问句，用疑问词连接的从句后面不用问号。例如：Demandu lin, kiam li estos preta. [你问问他，他什么时候准备好。]

6. 感叹号 (krisigno)

感叹号表示一个感叹句完了以后的停顿，用在感叹句或感叹词的后边，也可用在表达情感的句子或词的后面。例如：

- ① Kiel ĝojiga novaĵo! [多么令人高兴的消息呀!]
- ② Vivu la Ĉina Popola Respubliko! [中华人民共和国万岁!]
- ③ Koran dankon pro via helpo! [衷心感谢你的帮助!]
- ④ Ŝs! [嘘!]

7. 省略号 (tripunkto)

1) 表示句中省略的部分。例如：Vi estas prava, sed tamen... [你是对的，但是……]

2) 用来表示引起对后面用语的注意或引出没有预料到的事情。例如：La originalaj poetoj nuntempe estas tro... malmultaj. [具有独创精神的诗人现在太……太少。]

8. 破折号 (haltostreko)

1) 在直接引语中，用破折号把引用者的话与引语隔开；在对话中，每人的话都用破折号开头（详见 § 15—1）。

2) 代替逗号，用来隔开插在中间的句子，这比用逗号更有力。例如：Tiu ĉi ideo — vi ĉiuj sentas ĝin tre bone — estas frateco kaj justeco inter ĉiuj popoloj. (Z) [这种理想——你们都能深刻地感觉到它——是各民族间的与友爱正

义。]

3) 表示语气的有意停顿，以引起注意。例如：

① Onidire, li estas—la patro. [据说，他是 父亲。]

② Tamen, tio—estas vera. [然而，那 却是真的。]

4) 代替省去的结尾。例如：en la jaro 18— [在18—年]；
Mi loĝis en la urbo G—。 [我在G—市住过]。

5) 用于两个数字之间，表示范围。例如，en la jaroj
1885—1900 [在1885—1900年间]。

6) 代替句中省略的成分。例如：Li estas laboristo,
kaj mi—instruisto. [他是工人，而我是教师。] (省略
了estas)

7) 用来连接带有总括性的同位语 (例句见 §11—8)。

8) 在数学中，破折号表示减去。例如：8—3=5。

9. 引号 (citiĵoj)

1) 用在直接引语的前后 (详见 §15—1)。

2) 书报名称放在引号内。例如：romano “Kanto de la
Juneco” [长篇小说《青春之歌》]；gazeto 《El Popola
Ĉinio》 [《中国报道》杂志]

3) 明确引语要放在引号内。例如：La sufikso “-ej-”
montras lokon. [后缀-ej-表示场所。]

4) 任何形式的词、词组或句子，用作名词时都要加引号。
例如：

① La “tuj” de sinjoroj estas multe da horoj. (Z)
[老爷们的“立刻”就是几个小时。]

② Por paroli populare, tio estas “pafi la sagon al
iu celo”. [拿一句通俗的话来讲，就是“有的放矢”。]

【注】东欧印刷工人习惯将引号的角尖对着引语。例如：Li kriis:
»Helpu! «；而西欧印刷工人正好相反，如Li kriis: «Helpu!»；有
的人用单引号，如Li kriis: 'Helpu!'；有的人用双引号，如Li kriis:

“Helpu!” 或者 Li kriis: „Helpu!”

10. 括号 (krampoj)

圆括号 () 用得最广。为了区分不同的附注性质的文字，或者在括号内又需要用括号，可以用方括号 [] 或尖括号 < >。

1) 括号用在插入的附注性质的文字前后。例如：

① Mi pensas, ke ĉiuj konsentos kun mi pri tio.
(“L’ Esperantisto”, Junio 1904) [Tiu n-ro aperis efektive meze de Julio] 我想，关于这件事大家都会同意我的。(《世界语者》，1904年6月) [这一期实际上是在7月中出版的。]

② Vidu en Privat (Vivo de Zamenhof [dua eldono] P. 118) 参阅普里瓦的著作(《柴门霍夫的一生》[第二版]第118面)

2) 用来标明引文的出处或文章、著作的作者。例如：

① Esperanto jam ne plu dependas de iu sola homo, nek de iu sola aro da homoj, por sia sukceso. (Z) 世界语的成功，已经不再依赖于某一个人，也不再依赖于某一群人了。(Z) 表示本例句引自柴门霍夫的著作。)

② Aŭtuno en la printempo (Bakin) 《春天里的秋天》(巴金著)

11. 字母省略符 (apostrofo)

1) 表示省略冠词 la 的字母 a (见 § 2—3)

2) 在诗歌里，为了韵律的需要，可以省略名词词尾 -o。例如：Ho, mia kor’ ! [啊，我的心!]

3) 表示省略了副词词尾 -e。例如：dank’ al (= danke al) [幸亏]；far’ de (= fare de) [由…做]。

副词词尾 -e 的这种省略，不宜任意使用。

12. 连字符 (dividstreko)

连字符比破折号短。它主要用来：

1) 连接复合词的各部分:

(1) 由两个以上的词根构成的复合词, 连字符应放在两个次要词素与一个主要词素之间, 或放在一个次要词素与两个主要词素之间。例如: *poŝtmark-kolekto* [集邮], *or-kandelingo* [金制烛台]。

(2) 在由两个词根构成的不常用的或容易产生歧义的复合词中, 为了便于辨认, 常在两个词根之间用连字符。例如: *sen-tema* [无题的] (区别于 *sent-ema* [善感的])。

两个词根构成的复合词, 如果第二个词根是以元音开头, 最好用连字符把两个词根分开。例如: *bronz-armilo* [青铜武器], *kulp-atesta* [罪证的]。

如果后缀在复合词中用作次要词素, 在次要词素和主要词素之间最好用连字符隔开。例如: *il-riparo* [工具修理]。

(3) 复合词词根间的连接处是两个相同的辅音字母时, 这两个相同的辅音之间最好用连字符。例如: *gratul-letero* [贺信]。但也可以不用连字符。

(4) 如果次要词素保留有词尾-o, 其后面习惯上用连字符。例如: *majstro-oratoro* [大演说家]。

如果保留有复数词尾, 一定要用连字符。例如: *esperant-istoj-amikoj* [世界语者朋友们]。

(5) 如果副词修饰形容词、分词名词或分词形容词, 并连写在一起, 它们之间要用连字符。例如: *pale-verda* [淡绿色的]; *unue-naskito* [头胎]。

(6) 用合词法构成的复合形容词之间要用连字符。例如: *franca-germana vortaro* [法德词典]。

(7) 如果两个复合词具有相同的构词成分, 可以将其中一个的相同成分省略并用连字符表示。例如: *la ligno-kaj fer-konstruaĵoj* (= *la ligno-konstruaĵo kaj fer-konstruaĵo*) [木制结构和铁制结构]。

2) 代替词中省略的部分。例如: Esp-o(=Esperanto);
D-ro(=doktoro)。

3) 用来划分音节。例如: a-mi-ko。

4) 用作一个词的移行符号, 前一部分的末尾要加连字符。

13. 星号 (steleto)

星号表示需要加注释的符号, 常放在需要注释的文字的右上角和脚注的前面。

有时三个星号连用, 将两段文字完全隔开。

[G e n e r a l I n f o r m a t i o n]

书名 = 新编世界语语法

作者 =

页数 = 3 2 4

S S 号 = 0

出版日期 =

V s s 号 = 6 8 1 7 6 4 9 0